ARCHIVIO STORICO COMUNALE
DI TREVI

STATUTI

reg. 4

1V

Statuta Recentiora

Comunitatis, et Populi

Terrae Trevii

nunc primum ex antiquo Codice mem=
branaceo gotico eruta, atque ad
commodiorem lectionem redacta

ANNO DOMINI MDCCCXXIII.

Tabula primi Libri de Regimine

De Festivitatibus celebrandis N.° 1.°
De elemosinis fiendis per Comune Trevii N.° 2.°
De Sanctuariis eligendis per Comune Trevii pro conservatione Ecclesiarum N.° 3.°
De juramentis non accipiendis, neque prestandis Fraternitatibus N.° 4.°
De modo, et ordine reformandi, renovandi, eligendi, imbussulandi, et extrahaendi officium Magnificorum Priorum, et XVIII., et de eorum arbitrio N.° 5.°
De electione, et extratione, juramento, et officio Cammerarii N.° 6.°
De electione, et imbussulatione Concilii majoris extimationis, et ejus offitio N.° 7.
De electione, et juramento Concilii generalis, et ejus offitio N.° 8.
De electione vexilliferorum, et trecentorum, et eorum officio N.° 9.
De Capitaneis eligendis N.° 10.
De modo, et forma eligendi Officiales Comunis N.° 11.
De Inventario Potestatis N.° 12.
De electione Massarii, sive Notarii Camere N.° 13.
De electione Massariorum grani Comunis servandi N.° 14.
De electione Senatorum N.° 15.
De electione Magistri Grammatice N.° 16.
De electione Medicorum N.° 17.
De electione Notariorum Bance N.° 18.
De Officio supra Tutorum N.° 19.
De electione Potestatis N.° 20.
De juramento Potestatis N.° 21.
De juramento Judicis N.° 22.
De juramento Notariorum Potestatis N.° 23.
De electione Scindici N.° 24.
De Sindicatu Potestatis, et aliorum Offitialium Comunis N.° 25.
De electione Cancellarii N.° 26.
De electione Bajulorum N.° 27.
De electione Preconum N.° 28.
De catastis Comunis Trevii N.° 29.
Quare possessiones sint tributarie Comunis Trevii N.° 30.
De possessionibus accatastandis N.° 31.
Quare habentes possessiones juxta forenses teneantur assignare N.° 32.
Quare Molendina ponantur in Catasto Comunis N.° 33.
De modo, et ordine ponendi dativos N.° 34.

Quare dativæ habeantur impositæ N.º 35.
De modo exigendi dativas N.º 36.
Quare quilibet faciat factiones, ubi est allibratus N.º 37.
De libro focularium N.º 38.
Quare forenses teneantur facere custodiam, et solvere focularem, et dativam N.º 39.
De Ambasciatoribus Comunis N.º 40.
De Ambassiata danda expensis petentis N.º 41.
De Statutis renovandis N.º 42.
De suspensione Statutorum N.º 43
Quod Camerarius possit expendere N.º 44.
Ex ordine dato circa matriculam judicum, Medicorum, et Notariorum N.º 45.
Quare fiat bussula judicum, et Notariorum, qui intersint in sindicatu Officialium, et faciant petitiones gratis N.º 46.
De Congregatione Artium N.º 47.
De Cereo Artium N.º 48.
Quare ordinamenta Artium Comunis Trevii sint firma N.º 49.
De Vexillo Trecentorum N.º 50.
De clavibus portarum N.º 51.
De picturis portarum N.º 52.
De impedimento non ponendo in Ecclesia Sancti Johannis N.º 53.
De electione Sindici Sancti Johannis N.º 54.
De Inventario faciendo bonorum Sancti Johannis N.º 55.
De domibus, et bonis Sancti Johannis N.º 56.
Quare Potestas non habeat pannos hospitalis Sancti Johannis N.º 57
Quare majores septuaginta annis non graventur N.º 58.
De portionibus accipiendis per Potestatem, et ejus Officiales N.º 59.
Quod Priores non permictant dare vexillum Potestati nisi in fine officii N.º 60.
Quod Priores non possint dare licentiam Potestati, Medico, vel aliis Officialibus, nisi per quatuor dies N.º 61.
Quod Medicus, et Magister Scholæ possint exigere salarium anno contribuentibus in eorum salario N.º 62.
Quod Priores, et Camerarius teneantur retinere salarium cujuslibet semestris Potestati N.º 63.
Quod credatur quatuor testibus, qui commiserint Simoniam cum Officiali N.º 64.
Quod forenses a quatuor annis citra habitantes teneantur solvere focularia N.º 65.
Quod malepaghe non audiantur N.º 66.

Quod non possit vendi terrenum forensi N.º 67.
Quod Notarius Cameræ non possit levare terram de catastro alicuius, et ponere in catastro illius, qui non est de jurisdictione Trevii N.º 68
Quod Potestas teneatur exigere condemnationes, et debita Comunis, alias computentur in suo Salario N.º 69.
Quod Officiales non habeant Salarium nisi pro tempore, quo serviunt N.º 70
Quod detur fides catastis. N.º 71.
Quod illud jus fiat forensi in Trevio, quod fit Trebano extra Territorium Trevii N.º 72.
Quod qui seorsum habitant solvant fumum, et non possint aboliri de focularibus N.º 73.
Quod condemnati pro maleficiis pro salvo conducto, et termino solvant capita solidos monti pietatis N.º 74.
Qui emit proventum Comunis, vel conducit apotecam debet fidejubere N.º 75.
Quod Conciliarii veniant induti pannis coloratis N.º 76.
Quod possessiones sint tributariæ Comunis Trevii N.º 77.
Quod in terris non accatastatis possit dari damnum N.º 78.
Quod Consultor Sindicorum non sit suspectus partibus N.º 79.
Quod in Conciliis non possit proponi publica utilitas, sed reservetur in Conciliis deputatis N.º 80.
De ordine dato Officio XVIII. et armatorum in procedendo N.º 81.
Quod non possit fieri gratia de maleficiis non habita pace N.º 82.
Quod fiat liber creditorum N.º 83.
Ordo super Nundinis N.º 84.
Quod sportulæ non debeantur N.º 85
De officio Cancellarii N.º 86.

Liber primus de Regimine

Primus

Liber primus de Regimine

In Nomine Domini

Amen

In principio creavit Deus hominem in eum spirans spiraculum vitę hęc est rationalem animam ut recte saperet, et Creatori suo in omnibus obediret. Sed homo Dei pręceptum transgrediens, et sicut in sobole ita in peccatis multiplicans causam dedit legi in monte Sinay dominus, et legem sanctam constituit in decem pręceptis illam per manum Moysi servi sui populo suo tradens, ut sciret quę permissa forent, et quę penitus respi= cienda, sed crescentibus gentibus, et multis se questionibus implicantibus necesse fuit civilia jura constitui, et subsequenter canonica in quibus quantum possibile fuit omnia dubia liquidantur. Verum cum plura sint negotia, quę vocabula, ac etiam locorum, et temporum diversitates insurgant sępe diversitas rationis necesse est aliquando ad Statuta, et consti= tutiones

descendere, et secundum locorum, et temporum diversitatem constitutiones in con-
sonantiam rationis, quapropter cum nulla Civitas absque legibus diu perse
stare possit, et frustra fiant edificia nisi et cives unanimes, et equo jure viven-
tur, hac re majores nostri prudentissimi instituta fixere, et his integris, et
incorruptis non solum ab externa, sed a domestica interruptione intesi conser-
varentur. Nam sicut a Romanis historiciis scriptum est nulla majori cau-
sa partum, et dilatatum imperium est, quam legum continua observantia,
et sic contra diminutum his submersis cum res ad paucorum fuerit redacta
dominium. Quare non in merito earum latores Sapientissimi, et Sanctis-
simi habebantur unus Cicero hęc omnibus qui patriam conservaverint,
adjuverint auxerint certum esse in Cœlo diffinitum locum ubi beati sem-
piterno evo fruantur. Nihil est ergo illi Principi Deo, qui omnem mundum
Regum quod quidem in terris fiet acceptius, quę concilia, cętusque hominum
jure sociate, quę civitates appellantur harum Rectores, et Conservatores hinc
profecti huc revertuntur. Sed quia ut supra interdum mutantur tempora,
et res in poenis procedere videtur, teste oratio. Damnosa quid non imminuta
dies ętas Parentum pejor Avis tulit nos nequiores mox daturos progeniem
vitiosiorem. Ob hoc spectabiles viri, videlicet egregius juris peritus vir
dominus Johannes Baptista domini Gregorii de Petronibus terzerii Cas-
telli balię Sancti Miliani: Thomas Colangeli Terserii Matidię, et ba-
lię Sancti Martini: Palmutius Marci terzerii plani balię Sancti An-
geli. Magnifici domini Priores antepositi Terrę Trevii nec non magni-
ficus, et generosus vir Eques, Comes, et legum Doctor dominus Nicolaus
Verus: egregius legum doctor dominus Franciscus Placentis: Ser Franciscus
Bartolomei: et Benedictus domini Gregorii terzerii Castelli, et Egregius
legum doctor dominus Ser   Galeassi: Ser Franciscus Perange-
li: Perfranciscus domini Franceschini de Lucarinis ter-
zerii Matidię, et Ser Guidantonius Ferrantonii Johannes Thomas Bar-
tholomei: Bartholomeus Philippi, et Thoannes Thomę Cassiani terze-
rii plani constituti, ordinati, et deputati, ut leges municipales hujus Rei-
publicę Trebanę vetustate abolitę renascantur, et nova constituta ad in-
tegra duo volumina reducantur ex auctoritate eis attributa a Concilio
generali dictę terrę Trevii, ut manu spectabilis viri Ser Lucangeli Bar-
tholomei de Rocca Contrata Cancellarii Comunis Trevii Notarii
publici in libro reformationum dictę terrę latius constat infrascripta

statuta, et ordinamenta facimus, constituimus, et ordinamus ad honorem gloriamque Omnipotentis Dei, et suę pię Matris Virginis Marię et beatorum Apostolorum Petri, et Pauli, et Gloriosissimi Martyris Sancti Miliani Protectoris hujus Populi Trebani, nec non ad Statum Sanctę Romanę Ecclesię et Sanctissimi in Christo Patris, et domini, domini Alexandri divina providentia Papę sexti, nec non ad honorem, et exaltationem Reverendissimi domini, domini Iohannis Borgię Diaconi Cardinalis Sanctę Marię Inviolatę et totius Vallis Umbrię legati, et Reverendi domini Ihoannis Olivieri Protonotarii Apostolici ejus vice legati, et pro bono regimine, et comodo pace, quiete, et tranquillitate hujus populi Trebani. Amen

Et quoniam universa ex divino motu reguntur, et gubernantur, et omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, et omnes gratię generatę, et generandę a summo Creatore capiunt exordium, et principium; ideo ab ipsa divinitate faciendum, et principium, et origo, et in nomine domini nostri Iesu Christi ad singulos actus nostros progrediamur ad hoc ut ipsa divinitas in singulis peragendis sit principium, medium, et finis, et hanc Comunitatem Trevii, et popularem statum ipsius terrę perpetuo in bonum dirigat, et conservet.

Idcirco ab ipsa divinitate, et Sanctis ipsius principium capiamus sub annis domini indictione pontificatu mensis, et diebus prout in dicto libro reformationum, et in fine presentium Statutorum manu dicti Ser Lucangeli Cancellarii prefati, et manu Ser Francisci Ser Nicolai Notarii Camerę una cum dicto Ser Lucangelo in solidum rogati latius patet

De festivitatibus celebrandis

Rubrica I.a

In primis quidem statuimus, et ordinamus, quod Potestas, et domini Priores, qui pro tempore fuerint teneantur ad poenam viginti quinque librarum denariorum pro quolibet ipsorum, et qualibet vice facere solemniter celebrari in platea Comunis in cappella, et altari

ipsius Comunis divina officia cum Clericis, et fratribus omnibus ipsius terre cum solemni Missa predicationibus, et fraternitatibus quibuscumque in festivitatibus Kalendis Maii, videlicet Sanctorum Jacobi, et Philippi, Ascensionis, et festi Corporis Christi, et festi Sancti Bartholomei Apostoli de mense augusti, et quod Camerarius dicti Comunis proquolibet festo pro cera, et aliis expensis triginta solidos denarios, addicientes quod in vigilia beati Emiliani, Sancti Bartholomei Apostoli, et Sancte Reparate vadant alluminaria ut fuit hactenus consuetum

De elemosinis faciendis per Comune Trevii

Rubrica 2ª

Item statuimus, et ordinamus quod prefati domini Potestas atque Priores antepositi sub poena predicta teneantur, et debeant de pecunia dicti Comunis dare ac offerre in festo beati Miliani infra missarum solemnia duos dupplerios ponderis sex libras cere: Sancti Bartholomei: quatuor libras cere: Sancte Reparate: quatuor libras cere: Sancti Venture: quatuor libras cere: Sanctarum Marie Magdalene, et Lucie, et Clare: trium librarum Cere proquolibet cum armis pictis dicti Comunis, et Ecclesie: ac in festo beati Marci solidos viginti denarios

Insuper declaramus, ac etiam ordinamus quod Fratres Sancti Francisci de Trevio habeant in festo Sancte Marie de augusto a Camerario dicti Comunis pro tunicis ipsorum fratrum libras **XX**. denarios annoquolibet, et pro carnibus, et elemosinis habeant in festo Paschatis, et Nativitatis domini **XL**. solidos denarios proquolibet festo annoquolibet. Addicientes quod lectamen palatii Potestatis sit dictorum fratrum Sancti Francisci sine aliqua exceptione

De Sanctuariis eligendis per Comune Trevii pro conservatione Ecclesiarum

Rubrica 3.a

Item Statuimus, et ordinamus ad hoc ut negotia Ecclesiarum bene tractentur, et disponantur, et ne dissipentur per aliquos ut semper huic Comunitati ipse Ecclesie, et Sancti earumdem continue faveant quod anno quolibet in Kalendis Januarii fiant per ipsum Comune, videlicet per Magnificos dominos XVIII. indicto Concilio tres Sanctuarii bone conditionis vite, et fame, unus videlicet pro quolibet terzerio qui habeant administrare, et revidere facta, et negotia Ecclesiarum Sancti Miliani, Sancti Francisci, Sancti Johannis de Platea Comunis Trevii, et Sancti Thome ac hospitalis leprosorum de pede Trevii, et fraternitatum omnium dicte terre Trevii sub poena XXV. librarum denariorum pro quolibet dictorum dominorum Priorum Antepositorum qui protempore fuerint. Qui Sanctuarii teneantur facere inventaria, et librum introitus, et exitus, ita quod nulla possit esse fraus in dictis Ecclesiis poena ipsorum Sanctentium negligentium infamie, et C. librarum denariorum pro quolibet: qui super hiis Ecclesiis habeant plenariam auctoritatem videndi, et disponendi pro ipsorum libito voluntatis, et quod Potestas, qui protempore fuerit teneatur, et debeat ipsis Sanctuariis, visa veritate facti sine strepitu, et figura judicii, et de facto justitiam ministrare, et realiter, et personaliter cogere debitores ipsarum Ecclesiarum sub poena perjurii, et XXV. librarum denariorum proqualibet vice, et quod dicti Sanctuarii faciant manutenere, et conservare Hospitale Sancti Johannis de Trevio, et dicti Comunis Trevii; et prefati Sanctuarii faciant in Ecclesia Sancti Johannis novi celebrari missam in die Jovis, et dominico poena C. Solidorum denariorum proqualibet vice, et quod dicti Sanctuarii habebant pro eorum salario solidos quadraginta anno quolibet pro quolibet eorum: et finito eorum officio Sindicentur, et Sindicari debeant per Potestatem sive per Judicem terre Trevii. Qui Potestas sive Judex faciat coram se portare eorum libros introitus, et

exitus dictarum Ecclesiarum, et si reperiuntur commisisse aliquam fraudem, vel negligentiam incidant in poenam librarum decem denariorum pro qualibet vice, et quolibet eorum et fraudem restituant: de negligentia vero in solidis quadraginta pro quolibet eorum pro poena incurrant, de quibus tertia pars sit Potestatis, alia Comunis si devenire fuerit in Comuni cum effectu, et aliter non: et quod nullus, qui ad dictum Officium electus fuerit valeat renunctiare aliquo modo sub poena, et ad poenam decem librarum denariorum pro quolibet renuntiante sibi auferenda per dictum Potestatem de facto, de qua poena Potestas habeat quartam partem.

De paramentis non accipiendis, neque prestandis Fraternitatibus

Rubrica 4.a

Cum multa, et quamplura bona fuerint, et sint relicta Fraternitatibus Terre Tervisii ad salutem animarum, que per nonnullos de dictis Societatibus indebite detinentur, et in eorum negotiis dispenduntur, et negotiantur, et loca eorum careant paramentis calicis, et librorum, et in celebrationem divinorum Officiorum sibi paramenta predicta faciant comprestari. Volentes dicta bona dictis Fraternitatibus sic relicta in honorem Omnipotentis Dei, dictorumque locorum, et salutem animarum minime dispensari: idcirco hac lege, et Statuto sancimus, statuimus, et ordinamus quod nulla persona cujuscumque status, et conditionis existat, tam terrigena quam forensis audeat, vel presumat aliquo modo vel quesito colore sibi comprestari facere aliquod de paramentis dictis ab aliqua persona Ecclesiastica, vel Seculari, vel loco religioso pro divinis celebrandis in dictis locis sive Fraternitatibus ad poenam, et sub poena librarum XX. denariorum pro qualibet vice, et quolibet contrafaciente, et quilibet possit accusare, et credatur ei cum uno teste fidedigno, et nomen ejus teneatur secretum, et habeat quartam partem dicte poene, et alia quarta sit domini Potestatis qui

predicta devenire fecerit in Comuni, residuum vero sit Comunis Trevii, ac etiam quod nullus Sanctuarius, sive alia persona audeat, vel presumat aliquo quesito colore, predictis Fraternitatibus, sive hominibus, et Personis earumdem aliquod de dictis paramentis comprestare, vel comprestari facere sub dicta poena, et Potestas, et Judex qui pro tempore fuerint teneantur, et debeant diligenter perquirere, et repertos culpabiles punire, et condemnare secundum formam Statuti, quod si non fecerit incidat in poenam librarum XX. denariorum, quam poenam Camerarius Comunis Trevii, et Sindicus auferant de facto eidem tempore sindicatus si negligens fuerit.

De modo, et ordine reformandi, renovandi, eligendi, imbussulandi, et extrahendi officium Magnificorum Priorum, et XVIII. et de eorum arbitrio

Rubrica 5.a

Cum enim circa centesimum septuagesimum annum ad salutem Reipublice popularis Status terre Trevii officium Magnificorum Virorum XVIII. Solemniter extiterit ordinatum arbitriumque immense potentie eisdem concessum, et attributum merito probis atque fidelibus tantum ut periret malitia, floreret innocentia, vigeret justitia, scelera destruerentur, timerent pessimi, et boni sub placita tranquillitate requiescerent, et subsequenter perpetue obtentum, affirmatum, et consequutum. Nos itaque volentes eorum saluberrima vestigia prosequi discernentes quod ad infirmorum auxilium, et potentum frena jura publica et municipalia sunt amanda que certissime sunt humane vite solatia. Ideo ut regimen prefate Rei-

publicę terrę Trevii, et popularis Status sub bono pacifico, et tranquillo Statu
pacis, et unionis ejusdem perpetuo valeant gubernari. Statuimus, et ordinamus:
quod in electione reformatione, et renovatione Magnificorum virorum popularium
XVIII. terrę Trevii, talis ordo servetur: videlicet quod magnifici domini Priores ante=
positi terrę Trevii ultimi qui in fine bussule in officio prioratus tunc perma=
nebunt ante exitus eorum officii per unum mensem faciant eorum Concilium
Magnificorum XVIII. qui pro tempore erunt solemniter congregari, in quo pro=
ponatur ex eorum parte pro eorum Cancellarium de renovatione, electione, et reforma=
tione Magnificorum virorum XVIII. pro tempore venturo facienda, et refor=
manda. Qui Magnifici XVIII. sic coadunati, et convocati habeant plenum
arbitrium Potestatem, et baliam eligendi, renovandi, reformandi, et imbussu=
landi officium Magnificorum virorum XVIII. terrę Trevii pro illis tem=
poribus quibus eis videbitur, et placebit saltim ad minus pertempus trium
annorum, et ultra, pro ut videbitur eis fore conveniens necessarium, et op=
portunum eligendo, et nominando de quolibet terzerio, et balia eorum no=
mina illorum bonorum virorum, quos ad dictum Officium Magnifico=
rum XVIII. discernerint eligendos, et fidedignos aetatis ad minus XXV.
annorum, et allibratos ad minus in catasto Comunis libras CC. scilicet in
terzerio Castri de populo Sancti Miliani de balia pladie, de Balia Borra=
rie, et de balia lapidie in terzerio matidie de balia Sancti Martini de
balia Sanctę Marię ad vallem de balia matidie, de balia manciani, et de
balia costarum, in terzerio Palani de populo Sancti Angeli de Fabri de
populo Sancti Angeli de arsiccialibus, de balia Sancti Lucę de fracta
Mercatello, et Picciche, et de Sancto Johanne, et de Sancto Laurentio modo,
et ordine actenus consueto tot nomina, quot sufficiant ad regimen terrę
Trevii pro illis annis, et temporibus ut ipsis videbitur, et inter ipsos so=
lemniter extiterit reformatum: quę nomina XVIII. unusquisque pro
terzerio et balia in dicto eorum concilio sic solemniter convocato, et coadu=
nato eligant, avocent, et preponant, et sic electis prepositis, et nomina=
tis scrutinentur inter ipsos magnificos XVIII. ad palluctas, et pissides,
et obtinenti sive obtinentibus per duas partes dictorum Magnificorum
XVIII. valeant, et debeant scribi, et imbussulari de numero magnificorum
XVIII. pro tempore futuro, et si contigerit aliquem, vel aliquos de scruti=
natis non obtinere quod illis, qui nominaverant, et elegerant licitum sit
alios noviter eligere, et nominare de eorum terzeriis, et balia pro ut, et

sicut de eorum processerit voluntate totiens quotiens prefati Scrutinati
perduas partes ipsorum Magnificorum XVIII. ad minus obtinebitur in-
ter eos, et de Scrutinatis inter eos nominatis, et non obtentis vinculo jura-
menti, et poena librarum centum denariorum Comuni Trevii appli-
canda, aliquo modo ullo tempore non debeant, nec valeant alicui persone
per aliquos de dictis dominis Prioribus et XVIII. rivelare, et ipsis do-
minis Prioribus et XVIII. prius per Cancellarium Comunis Trevii, et cui-
libet ipsorum de predictis Secretis tenendis perpetuo, et de aliis corporale
juramentum deferatur solemniter; et nullus valeat, neque possit elige-
re aliquem de domo, et Familia sua insimul existente, et de una, et ea-
dem domo, et Familia moranti insimul de numero magnificorum XVIII.
nisi unus termino esse valeat anno illo et quod duo fratres simul in eodem
officio eodem tempore esse non valeant, neque eligi; et si fieret electio non va-
leat, neque teneat ipso jure. Qui sic electi Scrutinati, et obtenti in dicto eorum
concilio Magnificorum XVIII. describantur, et accoplentur nomina eorum
sic obtinentium in charta membranea, et fiant brevia per prefatos Magni-
ficos XVIII. vel saltim per dominos Priores tunc in offitio residentes si eis erit
permissum, et concessum, videlicet sex proquolibet terzerio, et XVIII. pro
quolibet brevi qui omnes esse debeant populares, et in quolibet brevi magno
ponantur sex brevicelli parvi in quibus brevicellis omnia nomina dicto-
rum Magnificorum XVIII. existentia, et permanentia in dicto brevi ma-
gno descripta scilicet tria nomina dictorum Magnificorum XVIII. pro
quolibet brevicello de quolibet terserio unus, et si contigerit quod ex carentia
hominum, vel ex morte, vel ex alia causa supervenienete in aliqua tersaria
sive balia aliqui defuerent, vel postmodum caerent in confectione dicti
bussuli, vel post confectionem ipsius prefati Magnifici XVIII. qui
tunc perstitebunt valeant alium de dicta domo carente, vel terseriis
sive baliis honestiores fidedigniores, et meliores eligere unum, vel plures
secundum quod necessarium erit, et videbitur convenire. Que nomina de
quolibet terzerio, et balia sic in numero sufficienti in dictis brevibus
descripta accoplata composita, et ordinata imbussulentur et reponan-
tur videlicet brevia hominum tersarie matidie, et brevia hominum
tersarie plani de baliis, et villis superius descriptis, et nominatis in
quadam bussula que quidem bussula sigilletur cum cera sigillo Comunis
apte et comode postquam recondantur, et recondi debeant in quadam cassecta

clausa cum tribus serraturis, et clavibus, de quibus una clavis detineatur per Magnificos dominos Priores terre Trevii, alia per Potestatem, et alia per Sacrestanum Sancti Francisci de Trevio. Que casseeta reponatur in Sacrestia Fratrum Sancti Francisci de Trevio, et fratribus dicti loci recommendetur quod sub bona, et fida custodia debeant detinere. Que bussola aliquomodo vel quesito colore non valeat removeri nisi de anno in annum, videlicet quindecim dies ad minus ante exitum offitii dominorum Priorum tunc dicti anni in offitio residentium, qui indicto tempore debeant concilium generale coadunare, et casseetam predictam indicto generali Concilio portari facere cum magna, et honorabili comitiva, et indicto generali Concilio aperiatur, et modo, et ordine hactenus consueto unum breve in fine dicti anni, vel circa de dicta bussula per unum fratrem minorem extrahatur. In quo quidem brevi descripta erunt nomina Magnificorum **XVIII** virorum, qui pro tempore alterius anni venturi in offitio debeant residere. Que nomina per Cancellarium Comunis publice, et alta voce indicto generali Concilio legantur postquam immediate brevicelli parvi existentes indicto brevi magno in quibus, et super quolibet eorum descripta sunt tria nomina predictorum Magnificorum **XVIII**. Sic extractorum misceantur insimul, et casu extrahatur unus de dictis brevicellis per unum fratrem minorem, et nomina illorum que descripta erunt indicto brevicello alta voce legantur indicto Concilio, et illi qui indicto brevicello erunt descripti, et nominati sint et esse debeant Priores, et antepositi terre Trevii pro duobus mensibus proxime sequturis, alii vero quinque brevicelli recondantur in quadam alia bussula sub dicta fida custodia, et indicta Sacristia dictorum fratrum detineantur, et circa finem duorum mensium prefati Domini Priores antepositi, qui pro tempore in offitio prioratus ante exitum eorum offitii per quindecim dies faciant eorum concilium generale solemniter coadunari in quo quidem Concilio coram se portari faciant dictam cassectam cum honore maximoque aperiatur palam, et publice coram dictis Conciliariis, et de dicta casseeta extrahatur bussula illa, in qua reconditi permaneant dicti brevicelli parvi, et per unum fratrem minorem extrahatur de dicta bussula unus brevicellus, et nomina, que descripta erunt indicto brevicello per Cancellarium Comunis indicto Concilio legantur et sint, et esse debeant pro aliis duobus mensibus Priores antepositi terre Trevii, et sic de duobus mensibus in duos menses, et de anno in annum fiat dicta

extractio ut supra in Concilio usque ad determinatum tempus imbussulatio=
nis predicte, et finito dicto tempore in reformatione, et renovatione Magnifi=
corum virorum XVIII. pro temporibus venturis modo, et ordine superscrip=
to perpetuo observetur. Qui Magnificii Domini Priores, et antepositi
terre Trevii continue die, noctuque in palatio eorum solite residentie du=
rante eorum offitio prioratus debeant residere sub poena XXV. librarum
denariorum eis per Cancellarium, vel Camerarium Comunis Trevii de
eorum salario auferendorum, quod si non fuerit de suo proprio reficere tenea=
tur, et de predictis precipue sindicetur, et quod Prefati Magnificii Prio=
res habeant, et habere debeant pro eorum salario duorum mensium in=
ter ipsos omnes, florenos XVIII. ad rationem Bolequinorum quatriginta
pro quolibet floreno eorum sumptibus, et expensis, et habeant, et ha=
bere debeant famulum unum salariatum a Comuni sumptibus, ta=
men ipsorum Magnificorum Priorum Antepositorum terre Trevii,
et valeant Prefati Magnificii Domini Priores antepositi expendere quo
libet die pro evidenti utilitate Comunis si contigerit solidos XL. denarios
de pecuniis Comunis, quam pecuniam Camerario Comunis cum apodissa
sine aliqua contradictione predictis Magnificiis Dominis Prioribus An=
tepositis dare debeat cum effectu, et numerare. Concilia vero publica spe=
cialia, et generalia de tempore in tempus pro ut erit necessarium, et
opportunum ad salutem regiminis terre Trevii faciant pro ut tenen=
tur ex forma Statutorum, et ordine terre predicte solemniter congregare
sub poena perjurii, et librarum decem denariorum pro qualibet vice quam
predictis exequendis fuerint negligentes precipue, et nominatim omni heb
domada in qualibet die dominica Concilium Magnificorum dominorum XVIII.
sono campane vocemque preconis, ut moris est super negotiis Comunis peragen
dis in eorum Palatio faciant convenire, et ante tertias ac etiam in qualibet
die Dominica in principio cujus libet mensis Concilium Magnificorum
XVIII. virorum tunc in offitiis existentium, et permanentium nec non alio=
rum XVIII. qui in offitio predicto anni proximi preteriti permanserint
faciant modo, et ordine superscripto in eorum palatio coadunari, in quo
quidem Concilio fiat preposita generalis super evidenti utilitate Popu=
laris Status, et Comunis Trevii ordinanda, et omnia que in dicto Concilio
sic congregato fuerit ordinata, et reformata per ipsos, vel saltim per duas
partes eorum Conciliariorum executioni mandentur, et valeant, et teneant

110

ac si per totum generale Concilium fuisset solemniter constitutum. Qui Magnifici Domini XVIII. subito post pulsationem Campane cuilibet concilio durante eorum offitio ipso stanti personaliter in palatio Magnificorum Dominorum Priorum interesse sine aliqua contradictione sub poena et ad poenam solidorum X. denariorum si fuerint inobedientes teneantur, quam poenam solvant Magnificis dominis Prioribus tunc in offitio residentibus, et plus usque ad quantitatem solidorum XX. expendendorum pro ut ipsis dominis Prioribus videbitur, et placebit reservato tamen quod in malefitiis nullam habeant jurisdixtonem proponendi, consulendi, dicendi, vel arrengandi, quod alicui condemnato, vel condemnando fiat contra liberalis nisi prius solutum fuerit per ipsum, vel per ipsos condemnatum, vel condemnatos, vel condemnandos solidos duos pro qualibet libra poene, vel condemnationis eorum Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti integraliter cum effectu nec quod deveniant dicta preposita nisi solutum fuerit de dictis duobus solidis pro ut supra declaratur in aliquo Concilio generali sive majoris extimationis, et proponentes, et consulentes ac aliter disponentes incidant in poenam librarum XXV. denariorum pro quolibet, et qualibet vice, qua contra factum fuerit Comuni Trevii appliciandorum, et Potestas, sive Iudex terre Trevii nullo modo valeat in aliquo Concilio predicta preponere sub dicta poena, et per prefati Magnifici XVIII. qui tunc in offitio permanebunt, et qui pro temporibus retroactis in dicto Officio XVIII. permanserunt per tempus annorum quatuor valeant die noctuque libere, et impune durante dicto tempore per terram Trevii, ejque comitatus fortiam, et districtum arma offendibilia, et defendibilia prout de ipsorum processerit voluntate palam, vel occulte portare modo obstante aliquo Statuto, lege, vel reformatione facta, vel facienda in contrarium disponente, et prohibente arma portare quod in predictis minime intelligatur: et nullus Offitialis terre Trevii tam Potestas, quam alii contra predictos dictis temporibus arma portantes, vel aliquem eorum officium aliquod valeant exercere, et Magnifici Priores, et Antepositi terre Trevii nec non Magnifici XVIII. in officio permanentes, vel aliqua alia persona cujuscumque conditionis existat audeat, vel presumat aliquo modo, vel quesito colore turbare, inquietare aut se in aliquo intromictere de officio, et officium Potestatis terre Trevii, et molestanti, et inquietanti minime consentire, sed omni modo viriulo

juramenti, et poena librarum centum denariorum Comuni Trevii appli-
candorum teneantur, et debeant eidem Potestati, et sue curie si fuerit op-
portunum predicto suo officio exequendo esse favorabiles nec non eidem do-
mino Potestati et sue curie prestare auxilium consilium, et favorem
ad omnem ejus requisitionem contra omnem, et quamlibet personam, ut
justitia non pereat, et ut popularis Status terre Trevii augeri valeant, et
conservarent, et pro pace, et justitia conservanda, manutenenda, et augenda
in dicta Terra Trevii prefati Magnifici XVIII, et supradicti nomina-
ti, et descripti in dicto brevi tempore quo in offitio residebunt possint
durante eorum officio providere, statuere, ordinare, stantiare, et reforma-
re pro bono, et pacifico statu Comunis, et populi terre Trevii, omne id, et
totum quod eis videbitur, et placebit, dummodo obtentum fuerit inter
ipsos ad minus per duas partes ipsorum, et non fuerit contra liberta-
tem Ecclesie Romane constitutum, et habeant prefati Magnifici
XVIII in predictis, et circa predicta plenam, et omnimodam potestatem
baliam auctoritatem, et jurisdixtionem providendi, statuendi, ordinandi
stantiandi, et reformandi ut supra prout et sicut habeat totus Popu-
lus Trebanus, et provisa statuta, ordinata, stantiata, et reformata per
eos, vel saltim per duas partes ipsorum firma sint, et perpetuo observen-
tur, et exequtioni mandentur sine aliqua contradictione aliquibus sta-
tutis, legibus, reformationibus, et ordinamentis non obstantibus in con-
trarium disponentibus, que quidem leges, statuta, reformationes, et or-
dinamenta in contrarium disponentia tam penalia quam non ex
nunc sint, et intelligantur irrita, vana, cassa, et nullius valoris et mo-
menti roboris, vel virtutis, et quod Potestas, Cancellarius, et alii Offitia-
les terre Trevii illa servare debeant, et inviolabiliter teneantur sub
poena perjurii et C librarum denariorum pro quolibet ipsorum non
servantium supradicta, et si contigerit aliquem ex dictis magnificis Prio-
ribus Antepositis terre Trevii mori in offitio prioratus per omnes XVIII
tunc in offitio residentes teneatur interesse sepolture dicti defuncti
sub poena XX solidos pro quolibet eorum, nisi fuerint ex legitima causa
impediti ipsi vel aliquis ipsorum, et Priores, qui pro tempore erunt te-
neantur, et debeant vinculo juramenti, et poena librarum XXV denario-
rum expendere de pecuniis Comunis pro cera, et aliis necessariis ad sepul-
turam, et honorem dicti defuncti librarum XV denariorum: Teneantur

namque dicti Magnifici Priores antepositi terre Trevii, et dicti Magni-
fici XVIII in introitu eorum officii in manibus Cancellarii dicti Co-
munis pro ipso Comuni stipolantis, et recipientis jurare ad Sancta Dei
Evangelia manibus tactis Scripturis esse perpetuo fideles, et devotos Ec-
clesie Romane Sancte, et non adesse in aliquo Concilio, arrenga, cerna,
vel colloquio ubi tractaretur aliquod obnoxium contra statum prefate
Romane Ecclesie, et bonum, et pacificum statum popularem dicti Co-
munis Trevii, et eorum officium Prioratus bene, fideliter, et legaliter
exercebunt, et vigilanti studio operabuntur, et conabuntur pro posse suo
quod pacificus, et tranquillo status, et regimen populare dicte Terre
Trevii de bono in meliori augeatur, et conservetur, et erunt prompti,
et solertes quod malefitia, que eorum tempore prioratus evenerint inter-
ra, et que Comitatus terre Trevii debite puniantur et omnibus, et singulis sine
ulla distinctione equo libramine faciant justitiam ministrare omnes nam-
que, et singulos introitus, et proventus ad dictum Comune Trevii spectan-
tes, et pertinentes in ipso Comuni liberaliter facient pervenire pecunias,
et introitus Comunis dicte terre Trevii non expendent neque permictent
expendi inutiliter et indebite nisi termino in rebus evidentibus utilibus,
et necessariis dicto Comuni Trevii jurisdictiones, jura, immunitates, actio-
nes, gratias, et privilegia dicti Comunis conservabunt, et manutenebunt,
et facient conservari toto posse viduas, pupillos, orphanos, et alias misera-
biles personas loca pia, et eorum jura et bona propitio quodam affectu
defensare; de pecunia Comunis predicte neque alterius singularis perso-
ne nil recipient vel attentabunt nisi id quod eis legitime concessum erit.
Semetipsos nec aliquem ex eis durante eorum offitio bimextri non
eligent ad aliquod offitium dicti Comunis Trevii credentias que eis
imponentur ad tempora, et perpetuales in perpetuum sub sigillo credentie
retinebunt, et generaliter dicere, facere, observare omnia et singula, que
tenentur, et debent secundum formam statutorum, et ordine dicti
Comunis Trevii remotis odio, amore, timore, prece, pretio et omni alio
humana gratia prefatique magnifici Priores, et XVIII in fine cujus-
libet anni in ultimo mense de mense Decembris annuatim in
eorum offitio eligantur et eligere debeant Camerarios Comunis Tre-
vii tres videlicet unum pro quolibet terserio, qui sint bone conditio-
nis vite, et fame aetatis ad minus annorum XXX, et allibratis in

catastis Comunis libras CCC^m qui Camerarii sic electi imbussulentur in cassecta Dominorum Priorum Trevii, et de quatuor mensibus in quatuor menses casu extrahatur unus ipsorum, qui durante dicto tempore dictorum quatuor mensium sit, et esse debeat Camerarius Comunis Trevii cum salario hactenus consueto, dummodo non valeant semetipsos, vel aliquem ipsorum eligere, nec aliquem de Domo sive de Familia eorum, et si aliter fieret electio non valeat ipso jure. Consilium vero majoris extimationis similiter eligere teneantur pro uno anno annuatim, qui sint decem Conciliarii, videlicet de tersio Castri, et populo Sancti Miliani de Balia pladie et balia bovarie, et de balia lapidie, et decem alii Conciliarii, videlicet de tersio matidie, de balia Sancti Martini, de balia Sancte Marie ad Vallem, de balia Matidie, de balia Manciani, et de balia Costarum, de Tersio plani decem alii Consiliarii, videlicet de populo Sancti Angeli de arsicciatibus de populo Sancti Angeli de Fabri, de balia Sancti Luce de contrata fracte in mercatelli picticarum Sancti Donati, et Sancti Johannis, et Sancti Laurenti modo, et ordine consueto, qui sic electi describantur videlicet nomina eorum in cartha membranea, et fiant brevia, que quidem brevia recondantur in cassecta prefatorum magnificorum Dominorum Priorum, et de quatuor mensibus in quatuor menses extrahantur casu videlicet unum breve de dicta cassecta in quo quidem brevi descripta sint de quolibet tersio nomina Consiliariorum, que nomina legantur publice et alta voce in Consilio per Cancellarium Comunis, et sint et esse debeant, durante dicto tempore, dictorum quatuor mensium de Consilio majoris extimationis terre Trevii, et allibrati sint ad minus libras CCC^m, et sic successive de quatuor mensibus in quatuor menses fiat dicta extractio usque ad annum completum. Qui quidem Consiliarii jurare teneantur in manibus Cancellarii dicti Comunis, et interesse debeant omnibus Consiliis magnificorum XVIII, dum fuerint requisiti, et aliter non, et in qualibet electione Officialium Forensium facienda sub poena, et ad poenam Solidorum X denariorum pro quolibet Conciliario non interveniente auferendorum ab eisdem de facto ad petitionem dominorum Priorum tunc in offitio residentium, et expendendorum prout ipsis dominis Prioribus videbitur, et placebit, ac etiam consilium generale Comunis Trevii de anno in annum annuatim eligere teneantur XX Conciliarios de quolibet tersio pro uno anno prout supra

de quolibet populo, et balia dividendo qui similiter in manibus Cancellarii Comunis jurare teneantur, et interesse omni Consilio expensarum approbandarum factarum per Magnificos Dominos Priores, et XVIII. et dativarum imponendarum, et electionum faciendarum Notariorum Civilium Comunis Trevii Senatalium, et Notariorum Senatalium et Superstitum cavatinorum sub poena suprascripta, eligant namque et eligere teneantur pro uno anno, quolibet anno annuatim tres bonos, idoneos, et sufficientes vexilliferos videlicet de terserio Castri, et populo Sancti Miliani unum de Terserio Matidie alium, et de terserio Plani alium, nec non eligant, et eligere teneantur pro uno anno annuatim sex Capitaneos pro quolibet terserio per populos et balias supradescriptas, et nominatas dividendo ac etiam depositarium grani Comunis Trevii, et Rationatores Camerarii Comunis, et dicti Depositarii, et etiam Conestabiles ad custodiam et Superstites si necessarium fuerit, et opportunum, librum vero custodie capitaneorum conestabilium, et aliorum Officialium eligendorum in Comuni fieri faciant cum effectu, et Cancellarius, nec Offitialis custodie, nec aliquis alius Offitialis Trevii non possit, nec debeat sine licentia Magnificorum dominorum Priorum de dicto libro aliquos removere ad poenam librarum X. denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua contrafactum fuerit Comuni Trevii applicanda. Ac etiam Sanctuarios Ecclesiarum eligant modo, et ordine in Statuto de Sanctuariis eligendis ordinato, ac etiam eligant, et eligere teneantur tres bonos, idoneos, et sufficientes viros Trebanos de quolibet terserio: unum, et Notarium eorum in Sindicos appellationum coram quibus de qualibet sententia lata tam per officium Potestatis Trevii, quam aliorum valeat appellari Nec non eligant, et eligere teneantur anno quolibet annuatim Supratutores tutorum, et tutricium, curatorum, et curatricium terre Trevii et Notarios eorum, videlicet unum pro quolibet terserio bone conditionis vite, et fame etatis ad minus XL. annorum, et allibratos in catasto Comunis libras CCC. pro quolibet, quibus super tutoribus omnes tutores, et tutrices, curatores, et curatrices debeant anno quolibet de mense Decembris se personaliter in eorum audientiam presentare ostensuri de juribus introitibus, et exitibus dictorum pupillorum, et adultorum bene juste, legaliter, et sine fraude, et omni machinatione remota sub poena librarum XXV. denariorum pro quolibet, et vice

qualibet, qua per dictos tutores, et tutrices, curatores, et curatrices fuerit contrafactum auferenda de facto per dominum Potestatem Terre Trevii, de quibus tertia pars sit Comunis, alia tertia sit dictorum supratutorum, et alia dicti domini Potestatis, qui de predictis executionem fecerit. Magnifici vero Priores Antepositi Terre Trevii finito eorum offitio duorum mensium de gestis, et administratis per eos, vel alterum eorum, in dicto Officio debeant per Judicem Potestatis Terre Trevii omnimode Sindicari sub poena, et ad poenam XXV. librarum denariorum pro quolibet dictorum Priorum recusantium dicto modo, et ordine sindicari de qua poena tertia pars sit Potestatis, residuum vero deveniat in Comuni, et habeat Judex pro suo salario pro quolibet sindicatu solidos XX. denarios, et Notarius X., et Judex Potestatis terre Trevii qui pro tempore erit vinculo juramenti teneatur, et debeat contra eos processus sindicatus, et quemlibet eorum cum effectu formare, bannimentaque per terram Trevii mittere et omnia facere, que in predictis, et circa predicta requiruntur: quod si non fecerit et negligens fuerit in predictis incidat in poenam X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum, sibi per Sindicum Comunis in ejus sindicatu auferendo de quibus precipue debeat sindicari, et nullus, qui non fuerit suppositus jurisdictioni Comunis Trevii in dicto Comuni aliquod officium habere possit, neque valeat, nec per aliquem aliquo modo eligi, et sufficiat probatio trium testium fide dignorum de publica fama, et si eligeretur non valeat ipso jure et eligens incidat in poenam librarum X. denariorum de facto per dominum Potestatem auferendorum pro Comuni Trevii, et similiter nullus Trebanus, non faciens factiones Comunis pro ut sunt custodie, et alia onera necessaria ullo modo officium in Comuni habere valeat, neque eligi, et si eligeretur ejus electio sit ipso jure nulla, et si ipse acceptaret aliquod officium sibi deputatum incidat in poenam librarum X. denariorum, de qua tertia pars sit Potestatis, residuum vero Comunis Trevii. Adiicientes quod nullus qui inhebrietur, vel non solvat dativam in Comuni Trevii, ut alii de Trevio ad dictum officium prioratus, vel XVIII. assumi, vel eligi possit et valeat, et si eligeretur: talis electio sit nulla ipso jure, et poena predicta tam eligens, quam acceptans plectatur, et quod nullus de prefatis dominis XVIII. possit nec valeat vocem suam alicui committere nisi Cancellarius sit rogatus

14v

et illi de terserio suo, si aliter fiat non valeat ipso jure. Qui magnifici Domini XVIII. toto illo anno ab omni factione custodiarum sint exempti et liberi, et quod nullus Magnificorum XVIII. predictorum possit, vel debeat assumi, vel eligi ad aliquod officium pro anno futuro, nec eligere, vel eligi facere aliquem de sua domo simul morantem ad officium videlicet Camerariatus, et Capitaneatus, et si fieret talis electio, et assumptio ipso jure sit nulla, et nullius valoris, et per XVIII. proxime futuros de electione novatatium sic contra predicta electorum provideatur et tale Statutum per dictos XVIII. vel aliquid concilium tolli, vel suspendi non possit nisi solum per generalem arrengam populi terre Trevii, et similiter dictum Statutum locum habeat in electione Massarii Camere grani Comunis predicti.

De electione, et extractione, juramento, et officio Camerarii

Rubrica 6a.

Quia omnis quidem utilitas publica fideli debet actione compleri, ideo Statuimus, et ordinamus quod anno quolibet de mense Decembris per Magnificos Dominos Priores, et XVIII. terre Trevii annuatim in eorum Concilio scrutinentur, et ad palluctas, et ad pissides eligantur tres boni, idonei, et sufficientes viri in Camerarios, et ad officium Camerariatus terre Trevii pro uno anno de quolibet terserio unus aetatis XXV. annorum et allibratus in catastis Comunis libras CCC. ad minus pro quolibet eorum. Quibus sic electis debeant nomina eorum describi per Cancellarium Comunis in tribus

brevicellis, videlicet unum nomen pro quolibet brevicello, et descriptum in dictis brevicellis in cassecta Dominorum Priorum Antepositorum terre Trevii reconedantur, et de quatuor mensibus in quatuor menses in concilio generali extrahatur publice casu et fortuna, unus ex dictis brevicellis, et nomen illius in dicto brevicello descriptum sit, et esse debeat Camerarius generalis Comunis Trevii per quatuor menses, qui Camerarius sic extractus ad dictum officium immediate sine aliqua contradictione, sub poena librarum XXV. denariorum Comuni Trevii applicandorum dictum officium Camerariatus debeat acceptasse, et in manibus Cancellarii dicti Comunis Trevii corporaliter manibus tactis Scripturis ad Sancta Dei Evangelia jurare teneatur, et debeat ejus officium Camerariatus bene, et legaliter, et sine fraude exercere, et pecunias ipsius Comunis diligenter custodire, et eas nisi pro evidenti utilitate Comunis non expendere de mandato tamen Magnificorum Dominorum Priorum terre Trevii, et voluntate Magnificorum XVIII. in casu necessario cum apodissa sigillata sigillo Comunis, et munita, et omnia facere et exercere diligenter prout tenetur, et debeat ex forma Statutorum, et ordinamentorum terre Trevii, et prestito dicto juramento teneatur, et debeat dare tres bonos idoneos, et sufficientes fidejussores per Cancellarium Comunis nomina illorum fidejubentium in libro reformationum describendo, et immediate teneatur facere, et ordinare librarum unum in bona, et ordinata forma in quo quidem libro omnis introitus, et exitus Comunis Trevii per manus Cancellarii dicti Comunis describatur, et nulla alia persona cujuscumque condictionis existat, audeat, vel presumat in dicto libro exitus, et introitus modo aliquo describi nisi per manus ipsius Cancellarii, ad poenam, et sub poena librarum centum denariorum Comuni Trevii applicandorum, reservato tamen in casibus expresse necessitatibus, vel infirmitatis ejusdem quia tunc, et eo casu provideatur, et providere debeat per Magnificos Dominos Priores terre Trevii tunc in offitio residentes de quodam Notario forense, et non Cive bone conditionis, et fame pro predictis scribendis, et nullus Camerarius Comunis Trevii audeat, vel presumat ab aliquo alio scribi facere in dicto ejus libro introitus, et exitus dicti Comunis, nisi per Cancellarium predictum ad poenam superscriptam, et dictus Camerarius vinculo juramenti, et sub dicta poena centum libras denarios non audeat, vel presumat ali-

quas

15v

quas pecunias Comunis expendere nisi pro evidenti utilitate Comunis de mandato Dominorum Priorum Antepositorum terre Trevii, et voluntate Magnificorum XVIII. et cum apodissa sive bulleta sigillo Comunis Trevii sigillata, et manu Cancellarii subscripta, et si aliter fieret de suis propriis pecuniis Comuni Trevii reficere teneatur, teneanturque Magnifici Domini Priores Antepositi Terre Trevii sigillare, et sigillari facere cuicumque petenti dummodo constet pecuniam contentam in dicta bulleta dictum petentem habere, et recipere debere juste, et debite vinculo juramenti et poena X. librarum denariorum dictis Dominis Prioribus contrafacientibus, de eorum salario per Camerarium Comunis auferendorum, et quod omnes pecunie in Comuni solvendo non valeant, neque debeant aliquo vel quesito colore per aliquem alicui persone solvi, vel depositari nisi solummodo dicto generali Camerario Comunis Trevii sub poenam, et ad poenam centum librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum totiens quotiens essent per aliquem, vel aliquos contrafactum. teneatur namque dictus Camerarius Comunis Trevii qui pro tempore erit de omnibus, et singulis pecuniis ad ejus manus perventis ad petitionem, et voluntatem Magnificorum Dominorum Priorum Antepositorum terre Trevii libere et sine fraude rationem reddere, et assignare totiens quotiens predictis Magnificis Dominis Prioribus tunc in offitio residentibus placebit, et eis videbitur convenire quod si non fecerit dictus Camerarius incidat in poenam librarum XXV. denariorum vice qualibet, qua contrafecerit, et fuerit inobediens, et recusaverit mandata Magnificorum Dominorum Priorum in predictis observare, et eis obedire auferendam de facto dominum Potestatem terre Trevii de quibus quarta pars sit ipsius domini Potestatis residuum vero Comunis Trevii si cum effectu in Comuni predictos denarios sive poenam solvi fecerit, et devenire. Qui Camerarius per aliquem Forensem terre Trevii maxime per Potestatem, et Officiales ipsius terre occasione officii sui Camerariatus, et eis Officialibus, vel alicui eorum det, vel solvat aliquas pecunias ex predictis nullo modo valeat detineri, nisi procederet de mandato magnificorum Dominorum Priorum Antepositorum terre Trevii tunc in offitio residentium sub poena, et ad poenam librarum quinquaginta denariorum pro quolibet eorum de eorum salario auferenda per Camerarium Comunis

Trevii in eorum Sindicatu totiens quotiens per eos, vel aliquem ipsorum extiterit contrafactum, et teneatur dictus Camerarius vinculo juramenti et poena librarum X. denariorum Comuni Trevii appliciandorum nisi in casu necessitatis omnibus conciliis generalibus, et majoris extimationis terre Trevii interesse, et in omni et quolibet Concilio protestari, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat audeat, vel presumat in dicto Concilio aliquo quesito colore proponere, dicere, consulere, vel arrengare aliquid quod sit, vel devenire possit contra utilitatem Comunis Trevii et pacificum statum popularem ejusdem, et proponentes, dicentes, et consulentes incidant in poenam superscriptam. Et habeat, et habere debeat Camerarius Comunis Cameram unam pro ejus abitatione durante dicto tempore sui Camerariatus in palatio populi juxta Cameram Notarii reformationum, et Priores qui pro tempore erunt debeant eidem Camerario pro dicta sua habitatione, et residentia facienda dictam Cameram eidem assignare, et habeat dictus Camerarius pro suo salario dictorum quatuor mensium librarum XV. denariorum, et stare debeat contentus omnimode sub poena suprascripta dicto salario omni exceptione remota, et mandatis Magnificorum Dominorum Priorum et Antepositorum Terre Trevii in omnibus, et per omnia die, noctuque debeat obedire: et de terra Trevii et ejus districtu sine eorum licentia discedere non valeat sub poena librarum quinque denariorum Comuni Trevii appliciandorum totiens quotiens esset per dictum Camerarium contrafactum, et quod nullus Camerarius sub dicta poena ire valeat neque mitti per aliquem in Ambasciatorem in aliquo loco ex parte Comunis pro aliqua re dicto Comuni, vel speciali persone spectante, vel pertinente, et sit, et esse debeat dictus Camerarius ignarus litterarum, et omnes expense facte per dictum Camerarium debeant ad minus omnimode per Cancellarium Comunis de duobus mensibus in duos menses in concilio generali legi, et approbari prout ipsi concilio videbitur convenire: et finito ejus Officio quatuor mensium de gestis, et administratis per eum in dicto ejus Officio Camerariatus modo, et ordine hactenus consueto debeat sindicari: Teneantur namque dictus Camerarius in officio residens facere monstram Potestati de ejus Officialibus, et Familia ad minus bis in mense sub poena X. librarum denariorum, et de dicta monstramentio fiat in libris Comunis semper per Cancellarium Comunis predicti

De electione, et imbussulatione Concilii majoris extimationis, et ejus Officio

Rubrica 17ª.

Cum ad ornatum Palatii credimus pertinere personas dignitatibus actas, quę ad claritate serventium crescit fama et utilitas populorum ideo statuimus, et ordinamus quod anno quolibet de mense Decembris in fine dicti mensis Magnifici Domini Priores, et Antepositi terrę Trevii, qui tunc in offitio Prioratus residebunt faciant Concilium Magnificorum Virorum XVIII. in eorum Palatio sono campanę vocequę Pręconis solemniter convocare et coadunato dicto Concilio fiat solemnis pręposita de Concilio majoris extimationis eligendo pro anno proxime venturo. Qui quidem Magnifici Domini Priores, et XVIII. tunc in offitio residentes habeant plenum arbitrium Potestatem, et baliam dictum Concilium majoris extimationis eligendi, et id quod per eos, vel majorem partem eorum erit in predicta electione factum, et ordinatum valeat, et teneat ac si per totum Comune Trevii esset ordinatum. In qua quidem electione talis ordo servetur: videlicet quod prefati Domini Priores Magnifici, et XVIII. unusquisque pro terserio, et Populo suo eligant triginta Conciliarios pro uno anno, qui in summa toti capiunt nonaginta, videlicet de Terserio Castri, et Populo Sancti Miliani, et Balia Pladie, de Balia Bovarie et Balia Papidee decem Conciliarii, de Terserio Matidie, et Balia Sancti Martini, de Balia Sanctę Marię ad Vallem de Balia Matidie, et de Balia Maniani, et de Balia Costarum decem alii

Conciliarii. De terserio plani, de Populo Sancti Angeli de Arsiccialibus, de Populo Sancti Angeli de Fabri de Balia Sancti Luce, et contrata fracte Mercatelli Piccichiarum Sancti Donati, Sancti Johannis, et Sancti Laurentii decem alii Conciliarii: de quibus Conciliariis de dictis Terseriis ac Populis sic electis fiant tria brevia, et in quolibet brevi describantur triginta nomina dictorum Conciliariorum, videlicet de quolibet terserio, et Populis, et Baliis ut supra decem: que brevia recondantur in cassecta Magnificorum Dominorum Priorum Antepositorum Terre Trevii, et de quatuor mensibus in quatuor menses extrahatur; videlicet unum breve casu et fortuna usque ad annum completum: que quidem nomina existentia in dicto brevi legantur in Concilio generali alta voce per Cancellarium Comunis, et sint, et esse debeant Conciliarii majoris extimationis terre Trevii per quatuor menses, qui sint, et esse debeant allibrati ad minus CCC. librarum in catastis Comunis pro quolibet eorum, et aliter esse non valeant: Et in introitu eorum Officii jurare teneantur, et debeant ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis Scripturis sibi deferendum per Cancellarium Comunis Conciliis necessariis, et opportunis interesse, et in ipsis juste dicere, et consulere omnia, que ipsis, vel alteri ipsorum pro utilitate Comunis videbitur convenire et omnia ea facere ad que tenentur ex forma Statutorum, et ordinamentorum Terre Trevii. Qui sic jurati teneantur, et debeant vinculo juramenti, et poena solidorum X. pro quolibet Conciliario Conciliis Magnificorum Dominorum Priorum, et XVIII. et electionibus Officialium Forensium faciendis omnimode interesse; videlicet Potestatis Cancellarii Custodie Medici, Magistri Grammatice, et aliorum sub poena predicta solvenda, et expendenda prout Magnificis Dominis Prioribus Terre Trevii videbitur, et placebit, et id quod per ipsos, vel majorem partem ipsorum gestum obtentum, et reformatum erit valeat, et teneat ac si per totum Comune Trevii esset solemniter ordinatum, et reformatum, nec non teneantur, et debeant sub dicta poena intervenire omni Concilio generali dicte Terre Trevii ut res dicti Comunis Trevii bene, et moderate valeant dispensari, et habeant, et habere debeant durante eorum tempore quatuor mensium illam auctoritatem baliam, et immunitatem, prout et sicut habent alii Conciliarii terre Trevii, et quod nullus ex dictis Conciliariis durante suo officio possit, nec sibi

liceat aliqua causa, vel quęsito colore vocem suam alicui committere poena centum solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice Comuni Trevii applicandorum, et Potestas, qui pro tempore erit sub dicta poena prędictam faciat observari

De electione, et juramento Concilii generalis, et ejus Officio

Rubrica 8.a

Cum enim majoris laudis sit regnum juste modesteque regere, quam adipisci ideo duximus statuendum, quod Magnificii Domini Priores Antepositi terrę Trevii, et Magnificii **XVIII.** qui pro tempore erunt de mense Decembris anno quolibet annuatim in fine dicti mensis Concilium Prefatorum Magnificiorum **XVIII.** faciant ut supra in electione Concilii majoris extimationis solemniter coadunari, et in dicta coadunatione, et Concilio eligantur inter eos de quolibet terserio populis, et baliis, ut supra in alio Statuto descriptis, et nominatis viginti Conciliarios dividendo pro quolibet Terserio Populis, et Baliis pro uno anno in totum **LX.** Conciliarios summa capientes. Qui quidem sic electi sint, et esse debeant Conciliarii Concilii generalis Comunis Trevii, et similiter, et eodem modo, et forma in introitu eorum Officii prout supra in alio Statuto omnimode jurare teneantur, et pręstito dicto juramento omni Concilio expensarum approbandarum factarum per Magnificos Dominos Priores, et **XVIII.** terrę Trevii, et datisarum imponendarum, et electionum faciendarum Notariorum bancę civilium causarum Comunis Trevii, et Senatatium dicti Comunis superstitum curatinorum, et aliarum electionum faciendarum in dicto Concilio generali interesse debeant

subpoena, et ad poenam solidorum X. denariorum pro quolibet eorum, et qualibet vice auferendorum de facto ad petitionem Dominorum Priorum Antepositorum terre Trevii tunc in offitio residentium expendendorum uti Dominis Prioribus Prefatis videbitur, et placebit. Et ad hoc ut pecunia Comunis non fraudetur, sed potius conservetur, et Comunis negotia sine suspitione procedant in dicto Concilio generali legantur, et legi debeant per Cancellarium Comunis Trevii omnes expense facte per Cammerarium Comunis Trevii de pecuniis ipsius Comunis de mandato Magnificorum Priorum Antepositorum terre Trevii, et Magnificorum XVIII. tunc in offitio residentium super quibus reddantur, et reddi debeant per nonnullos ex dictis Consiliariis consilia eorum saluberrima, et opportuna per Potestatem, sive ejus Judicem in dicto Concilio proponenda, et cuilibet Conciliario in dicto Concilio permanenti perturbatores Comunis palluctas reddendas per quemlibet eorum super Conciliis redditis totiens quotiens fuerit necessarium eisdem deferantur. Qui Conciliarii in reformatione cujuslibet Concilii redditi pro vocibus eorum del sic, vel del non reddere volentes in pisside alba, vel rubea eis, et cuilibet ipsorum deferenda per dictos tubatores secrete ambabus manibus in dictis pissidibus imponendis sub poena X. solidorum denariorum eorum palluctas reddere teneantur: de quibus pissidibus una sit alba et alia rubea, et ambe sint de feltro foderate, et reddens vocem ejus del sic in pisside alba palluctam ejus secrete intus mittere teneatur, et redens vocem ejus del non in pisside rubea palluctam ejus modo, et ordine supradicto debeat intus mittere, et sic in omni, et quolibet alio Concilio in quo esset aliquod ordinatum, vel reformatum modo et ordine predicto cum dictis pissidibus, et palluctis semper debeat observari et si aliter fieret non valeat ipso jure: que quidem palluctE de dictis pissidibus per tubatorem Comunis Trevii tam del sic quam del non reddite palam et publice extrahi debeant, et numerari, et per Cancellarium annotari. In quo quidem Concilio generali sint, et esse debeant ad minus LX. Conciliarii, et omnes proposite fiant et proponantur in dicto Concilio de voluntate Domini Potestatis terre Trevii, et Magnificorum Dominorum Priorum Antepositorum Terre in offitio Prioratus existentium, et consilia reddita per dictos Conciliarios super propositis eis antepositis divisim, et separatim de per se cum dictis

pissidibus recolligantur, et nulle expense possint limitari in aliquo
alio Concilio dicti Comunis Trevii, nisi in ipso concilio generali,
et si aliter fieret non valeat ipso jure: et consulens aliter, vel dispo-
nens incidat in poenam librarum XXV. denariorum pro quolibet,
et qualibet vice de quibus quarta pars sit domini Potestatis, residuum vero
Comunis Trevii, et omnia, et singula, que erant in dicto Concilio generali per
ipsos Cancellarios, vel saltim per majorem partem ipsorum gesta facta
approbata, ordinata, reformata, et constituta valeant, et teneant pleno jure ac
si esset per totum Comune Trevii solemniter constitutum, et hoc locum non
habeat in expensis approbatis, et limitatis per Magnificos XVIII. que
si apparerent approbate, et limitate per dictos Magnificos XVIII.
una cum Dominis Prioribus terre Trevii talis limitatio, et appro-
batio expensarum factarum in Comuni Trevii de eorum volunta-
te valeat, et teneat pleno jure, et nullus, qui non sit electus, et jura-
tus Conciliarius nomine alicujus tam Patris, quam Fratris ad aliquod
Concilium sub poena solidorum XL. denariorum pro quolibet, et
qualibet vice valeat pervenire, et cuilibet sit licitum accusare, et ha-
beat quartam partem banni, et credatur sacramento ipsius accusato-
ris, quam poenam teneatur Potestas a dicto tali accusato solvi facere
de facto ad dictam poenam, et Potestas, qui nunc est, et pro tempore
fuerit, sive ejus Officiales non possint, neque debeant ducere ad
aliquod Concilium aliquem, seu aliquos homines, qui non sint Con-
ciliarii electi, et jurati poena librarum quinquaginta denariorum
Comuni Trevii applicandorum ei, vel eis auferendorum tempore
sindicatus, de quibus precise debeant sindicari, et nullus Concilia-
rius, nec aliquis alius de Trevio sive ejus districtu in aliquod Con-
cilium vadat ad arrengandum, sive ad consulendum super aliqua
preposita, postquam fuerit super ea per quinque Consultores
dictum, et arrengatum poena solidorum quinque pro quolibet solven-
dorum de facto, et quod preposita semel admissa in ipso, vel alio Con-
cilio dicte terre tempore illorum Priorum amplius non valeat prepo-
ni per ipsos Priores, vel alios sub poena prestiti juramenti, et si
secus fieret non valeat ipso jure, et quotiescumque contigerit ali-
quam prepositam fieri in Concilio Comunis Trevii de manutenendo
jura, et jurisdictionem Comunis predicte quod partitum Consultoris

consulentis super dicta preposita micatur de levando ad sedendum, et quidquid deliberatum fuerit in dicto Concilio valeat, et teneat pleno jure, ac si fuissem, vel esset ad bussulas, et palluctas obtentum; et Potestas, et Priores, qui pro tempore fuerint teneantur predicta observare et observari facere poena prestiti juramenti, et librarum XXV. denariorum pro qualibet vice, qua contrafecerint Comuni Trevii appliccandorum capitulo aliquo in contrarium loquente non obstante, et quod nullus Conciliarius tam in isto Concilio, quam in aliis audeat, vel presumat consulere extra prepositam factam in dicto Concilio poena XX. solidorum, et nihilominus non valeat ipso jure quod consulerit in predictis

De electione Vexilliferorum, et Trecentorum, et eorum Officio

Rubrica 9.a

Si nepharii homines non essent amaris suppliciis trucidati eis daret materia delinquendi, ideo ad evitandum predicta statuimus, et ordinamus quod anno quolibet de mense Decembris in fine dicti mensis tempore quo fient aliæ electiones videlicet Camerariorum Concilii majoris extimationis et generalis teneantur Magnifici Priores, et XVIII. qui tunc in offitio residebunt vinculo juramenti eligere tres vexilliferos idoneos, et sufficientes de quolibet terserio unum videlicet de terserio

Castri, et populo Sancti Miliani, unum de terserio Matidie, alium de terserio Plani alium actos ad dictum Officium exercendum. Qui sic electi sint et esse debeant vexilliferi dicti Comunis Trevii pro uno anno incohando die prima mensis Januarii mensis tunc sequentis, quibus Vexilliferis dentur, et dari debeant per prefatos Magnificos XVIII. sub eorum custodia homines trecenti acti ad arma portandum, videlicet cuilibet Vexillifero centum, et plures si videbitur dictis Magnificis XVIII. convenire dividendo, et eligendo pro quolibet Terserio Populis, et Baliis dictos trecentos ut supra in aliis statutis descriptis, et nominatis, et de numero dictorum trecentorum fiant, et eligantur pro quolibet terserio quatuor conestabiles actiores, et digniores, et habeat quilibet Conestabilis in curam XXV. armigeros de numero dictorum trecentorum, et in quolibet actu necessario, et opportuno omnes ad domum Vexilliferi eorum congregari teneantur, et omnes ad mandatum domini Potestatis stare, et obedire teneantur. Qui Vexilliferi, et trecenti sic electi debeant in principio dicti mensis in platea Comunis cum eorum armis unusquisque sub vexillo Comunis se actualiter presentare, et sic representati teneantur, et debeant omnes in manu Domini Potestatis terre Trevii, qui nunc est, et pro tempore erit corporaliter tactis Scripturis jurare ad Sancta Dei Evangelia. Ipsi vexilliferi, et dicti trecenti omni requisitione Potestatis Trevii die, noctuque pro bono statu pacis, et unione popularis status dicte terre venire stare, et parere mandatis ejusdem totiens quotiens videbitur dicto domino Potestati convenire, et maxime quando campana Comunis ad sturmum pulsaretur, vel ad arma et hoc sub poena, et ad poenam librarum centum denariorum pro quolibet Vexillifero, et librarum X. pro quolibet Conestabile, et solidorum XL. pro quolibet armigero totiens quotiens fuerint, et esse inobedientes: de quibus poenis quarta pars sit domini Potestatis, residuum vero Comunis Trevii, si cum effectu devenire fuerit in dicto Comuni, et valeant dicti Vexilliferi durante dicto tempore die, noctuque arma offendibilia per terram Trevii ejusque Comitatum impune, et libere portare non obstante aliquo Statuto in contrarium disponente, et sint, et esse debeant dicti vexilliferi armati totis armis, videlicet celatis panceriis, spatis bracialibus coscialibus, et schenериis, et Conestabiles eorum similiter, et alii armigeri sint, et esse debeant pro quolibet terserio compartiti; videlicet XXV. balestrerii armati

balistis verectonibus celatis, bracciatibus, et Scheneriis, et XXV. pavesarii armati bonis pavesis, vel rotellis spatis celatis schenereiis braccialibus, et pancereiis, et XXV. cum lanceis longis celatis spatis braccialibus rotellis, et panceriis pro ut melius poterant, et sic semper venire, et comparere teneantur in omnem casum, et eventum rumoris, vel monstrę faciendę, et Potestas terrę Trevii in introitu sui Officii, videlicet in primo mense teneatur, et debeat facere venire coram se dictos vexilliferos, et trecentos armatos modo et ordine suprascripto in platea Comunis, et ipsis facere monstram postquam ipsos faciat jurare in manibus ejus, quod ipsi et quilibet ipsorum, cum eorum armis die noctuque ad mandata ipsius Domini Potestatis erunt proni, et prompti pro bono statu pace, et unione dictę terrę Trevii, et eidem Potestati obedire, et cum effectu ipsi domino Potestati, et non alicui alii personę sequelam facient, et obedient sub poena, et ad poenam superscriptam, et nulla Persona cujuscumque status, vel conditionis existat audeat, vel presumat dicto, vel facto offendere, vel impedire aliquem de dictis trecentis venientibus, vel venire volentibus ad mandata dicti Domini Potestatis, nec stantibus, vel redeuntibus ad poenam, et sub poena librarum CC. denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice exigendorum de facto per dictum Dominum Potestatem terrę Trevii sine aliqua diminutione Comuni Trevii applicandorum, quod si non fecerit, et negligens fuerit incidat in poenam librarum centum denariorum de suo salario retinendorum sui tempore sindicatus. Qui Vexilliferi pro toto illo anno a factionibus custodiarum sint exempti.

De Capitaneis eligendis

Rubrica 10.a

Statuimus, et ordinamus quod Magnifici Domini Priores

Antepositi terre Trevii, qui protempore erunt in Officio Prioratus de mense Decembris anno quolibet faciant Concilium XVIII. in eorum palatio convocari, et coadunari, et coadunato dicto Concilio per ipsos dominos Priores, vel alterum ipsorum fiat proposita de Capitaneis contratarum eligendis, et dequalibet Balia dictarum tersiariarum eligantur duo Capitanei, qui sint Capitanei dicte contrate, et Balie per totum annum ita quod in qualibet tersiaria sint decem Capitanei tantum, et de electione predicta et ordine, et modo eligendi et scrutinandi remaneat, et sit in arbitrio Prefatorum Magnificorum Dominorum Priorum, et XVIII. Qui Capitanei sic electi jurent, et jurare debeant in manibus Cancellarii Comunis officium eorum sibi commissum legaliter, et sine fraude durante dicto tempore unius anni sollicite facere et exercere, et omnibus Conciliariis generalibus faciendis in terra Trevii interesse, et eorum vices, et Concilium valeat, et teneat sicut aliorum Conciliariorum, et vadant ad omnia Officia sicut alii Conciliarii, et Officiales dicti Comunis, et tamquam Conciliarii habeantur, et quod nullus possit esse electus in Capitaneus, nisi in illa contrata in qua esset allibratus, vel accatastatus et si aliter fieret non valeat, et quod dicti Capitanei sint exempti, et immunes sicut alii Conciliarii, et quod dicti Capitanei inter alia precise specialiter, et nominatim teneantur, et debeant jurare et denuntiare Potestati Terre Trevii, vel ejus Curie omnia et singula malefitia, que commicterentur quodcumque, et qualitercumque in eorum contratis infra secundam diem a die commissi malefitii sub virtute prestiti juramenti, et librarum X. denariorum proquolibet eorum Comuni Trevii applicandorum. Qui Capitanei de mense Decembris, vel Januarii eligere teneantur secrete unum Gualdarium pro quolibet ipsorum, qui non sint allibrati libris L. in catastis Comunis Trevii, et in illa contrata, ubi habitat dictus Gualdarius, et aliter non valeat ipsojure. Qui Gualdarii singulis dominicis diebus coram Officiali damnorum datorum, et malefitiorum se debeant presentari poena XX. solidorum pro quolibet ipsorum non comparentium, qui teneantur, et debeant denuntiare omnia damna data que viderint dari per bestias, vel per personas, et dicti Gualdarii fiant descritti per manus Officialis damnorum datorum, et jurare debeant,

penitus predicta observare sub poena predicta, et denuntiare omnes blasphemantes Deum, vel Sanctos, et Sanctas ejus, et ludentes ad ludum prohibitum procul dubio teneantur infra secundam diem sub poena predicta. Quibus Gualdariis credatur usque in **XX.** solidis denariis, abinde vero supra cum uno teste fidedigno, et cum sacramento ipsorum

De modo, et forma eligendi Officiales Comunis

Rubrica 11.a

Statuimus, et ordinamus quod electiones omnium Officialium Comunis Trevii faciende ex forma statuti vel aliter hoc modo fiant videlicet quod omnia nomina Conciliariorum scribantur in brevibus, et quoniam contigerit aliquem Offitialem fieri mictantur in quodam galero nomina Officialium cum brevibus Officii tot quot sunt inter nigra et alba propter que trahitur mictantur in alio galero et extrahantur nomina Conciliariorum per quemdam puerum ac etiam extrahatur ipse vel alter pro ipso Conciliario breve de alio galero ubi sunt Officiales, et si aliter fieret non valeat ipso jure, salvo quod electiones Potestatis ipsorum Notariorum reformationum Camere, et ipsorum Notariorum Sindici qui erit ad sindicandum Officiales dicti Comunis, et etiam sindici, qui erit ad dandum petitionem ipsis Officialibus fiant secundum formam Statutorum; videlicet per Magnificos **XVIII.** in ipsorum Concilio solemniter congregato,

De Inventario Potestatis

Rubrica 12.

Statuimus, et ordinamus quod Massarius, sive Notarius Camere Comunis Trevii faciat inventarium de bonis, et rebus, atque massaritiis sedentibus in palatio Comunis Trevii ubi dominus Potestas moratur prima die, que ipse Dominus Potestas intraverit ad suum Officium exercendum, et ipsas res, et massaritias assignare dicto domino Potestati, vel ejus Officiali, et quod ipse dominus Potestas teneatur reassignare ipsas res ipsi Massario, sive Notario secundum formam dicti inventarii in fine sui Officii, et proqualibet vice, qua non reassignaverit quatruplum valoris dicte rei non assignate eidem Massario emendare teneatur pro dicto Comuni recipiente, et dictum inventarium dictus Massarius facere teneatur et assignare Sindico, qui fuerit ad Sindicandum dictum Dominum Potestatem, et idem modus servetur de rebus, et massaritiis Palatii Dominorum Priorum, et etiam Notarii reformationum, et Camerarii dicti Comunis, tam in assignando, quam etiam in aliis supradictis.

De electione Massarii, sive Notarii Camere

Rubrica 13.

Statuimus, et ordinamus quod electio Massarii, sive Notarii

Camere Comunis Trevii in qua sunt libri, et Massaritie dicti Comunis fiat quolibet anno finito Officio presentis anni presentis Notarii Camere supradicte in Concilio majoris extimationis, et Magnificorum XVIII inquo Concilio sint ad minus XX. Conciliarii majoris extimationis, et quod obtentum fuerit in ipso Concilio valeat, et teneat plenojure cum salariis pactis et condictionibus ordinatis, et quotiescumque contigerit in Concilio, sive Conciliis dicte Terre proponi, et tractari de nova electione Notarii, sive Massarii Camere dicti Comunis, et in ipso Concilio, sive Conciliis nonobtineretur per duas partes de aliquo Massario, sive Notario denovo eligendo ad dictum Officium secundum formam dicti statuti, quod ille Notarius, et Massarius Camere supradicte qui tunc temporis dicte nove electionis faciende, et quando de ipsa nova electione tractaretur erit, remaneat, et sit, et esse debeat Notarius, et Massarius dicte Camere pro illo tempore, et per illud tempus contentum, et quod contineretur, et tractaretur in ipsa nova electione facienda, et tractanda cum salario consueto.

De electione Massariorum grani Comunis conservandi

Rubrica 14.a

Statuimus et ordinamus quod Magnificii Domini Priores Antepositi terre Trevii, et Magnificii XVIII. teneantur, et debeant eligere Massarios tres grani Comunis conservandi per eos videlicet proquolibet terserio unum bonos, et idoneos, et sufficientes quorum Officium duret per triennium; videlicet quod prius electus

sive deputatus sit, et esse debeat Massarius Comunis grani predicti conservandi pro uno anno finito dicto anno secundus deputetur pro alio secundo anno, et tertius pro tertio. Qui Massarii durante eorum officio, sive officiis, et ipsorum quilibet teneantur, et debeant dictum eorum officium, vel officia bene, legaliter, sollicite, et sine fraude exercere, et granum sibi datum, et consignatum juxta eorum posse in bono statu diligenter conservare, et nonpossint, nec valeant aliquo modo, vel quesito colore durante eorum officio, vel officiis de dicto grano alicui persone tradere, prestare, scambiare, vel scomputare, aut unum granum pro alio dare, vel accipere nisi solummodo granum proprium Moliture sibi datum sine licentia Dominorum Priorum Antepositorum terre Trevii tunc in Offitio residentium poena librarum **XXV**. denariorum, de quibus medietas sit Comunis, et alia Potestatis si cum effectu veniri fecerit in Comuni super quibus habeat Potestas terre Trevii, sive ejus Iudex, qui nunc sunt, et pro tempore erunt plenam, et omnimodam potestatem inquirendi, et procedendi, et culpabilem puniendi totiens quotiens reperiisse contrafactum, et ut in predictis aliqua fraus committi nonpossit, nec valeat prefati Magnifici Domini Priores Antepositi Terre Trevii, qui nunc sunt, et pro tempore erunt de dicto granario Comunis habeant, et habere debeant clavem unam de per se ut dictum granarium bene claudatur et dictus Massarius aliam de per se similiter habere teneatur, et debeat, et dictus Massarius sine presentia, et voluntate dictorum Dominorum Priorum, vel saltim duorum ipsorum, et dicti Domini Priores, vel saltim duo ex ipsis sine presentia dicti Massarii numquam valeant aliquo modo, vel quesito colore in reponendo, vel extrahendo granum ex dicto granario quacumque de causa sub poena supradicta pro quolibet, et qualibet vice, qua contrafactum fuerit dictum granarium aperire, et Potestas qui nunc est, et pro tempore erit sive ejus Iudex in predictis, et contra predictos contrafacientes, vel alterum ipsorum procedendi et supra habeat omnimodam Potestatem, et medietatem dicte poene si cum effectu devenire fecerit in Comuni, et si contigerit aliquam gratiam fieri de predictis per Concilium generale alicui persone quod in ipsa gratia intelligatur, et in-

tervenire valeat, portio dicto domino Potestati spectans, et pertinens, et si fieret valeat ipso jure etiam si de licentia, et voluntate ipsius domini Potestatis, sive ejus Judicis liberaliter non processisse, et habeat dictus Massarius pro labore, et mercede sua a Comuni pro uno anno cuppas decem grani, et finito ejus officio teneatur granum sibi consignatum reddere Comuni ad illam mensuram modo et ordine hactenus consueto, et de gestis per eum in dicto Officio de dicta ejus administratione debeat per Potestatem sive ejus Judicem solemniter sindicari, et plenariam reddere rationem in Comuni predicto

De electione Senaitorum

Rubrica 15.

Statuimus, et ordinamus quod in Concilio generali terre Trevii eligantur ad sortes in qualibet tersiaria duo Senatores, qui cognoscant de Senaitis, et confinibus de quibus esset discordia inter aliquas personas de Trevio, et ejus districtu, ac etiam inter Forenses, qui haberent possessiones in districtu Trevii et de confinibus viarum personarum vicinalium, ac etiam publicarum. Qui singuli duo debeant dictum officium exercere in eorum tersiaria quorum officium duret per totum annum, et jurent dictum officium bona fide, et sine fraude facere: et omnes questiones diffinire positas coram eis de ipsis Senaitis hoc modo accedendo ad locum questionis personaliter, et summarie sine potestate, et solemnitate juris siper se cognoverint debeant quod

23v

mittere terminos, et precipere partibus quod ipsi observent sub poena X. librarum denariorum pro quolibet contrafaciente, et vice qualibet quo si per se facere nollent possint facere citari vicinos per bajulum Comunis, vel alios, quos partes nominaverint et eos jurari compellere de veritate dicenda de ipsa, et qualibet Seinaita, et secundum quod partes melius probaverint ita terminent, et diffiniant inter ipsas partes, et sicut terminatum fuerit uterque possideat, et eorum diffinitiones sint firme, et nihilominus eligantur in dicto Consilio ad sortes Notarii tres de qualibet tersiaria unus, qui reducat in actis ea que dicti Seinatores fecerint, et Potestas, et sui Officiales prestare debeant eis, si opus fuerit, auxilium, et favorem. Qui Seinatores pro qualibet Seinata pro ipsorum salario, et viatico habeant a qualibet parte sex bola, et Notarius pro suo viatico habeat a qualibet parte sex bola pro scriptura, et quolibet termino a qualibet parte tres bola, que miserint de partium voluntate. Semper autem precipiant quod sit justum, et predicta locum habeant inter speciales personas, et quod dicti Seinatores possint pro eorum officio exercendo poenam, et bannum imponere cuilibet pro dictis Seinatis faciendis X. solidorum denariorum, et quilibet debeat eis obedire sub poena librarum X. denariorum

De electione Magistri Grammatice

Rubrica 16.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas, qui erit pro tempore una cum dominis Prioribus dicti Comunis, qui pro tempore erunt

ipsi, et quilibet ipsorum teneantur, et debeant de mense Septembris procurare, et invenire ac etiam de mense Octobris ad terram Trevii ducere, et tenere quemdam hominem quem voluerint in grammaticalibus doctum, et expertum Magistrum qui doceat Scolares volentes esse secum summarie sine ulla alia deliberatione, et reformatione Concilii, et quidquid per eos, vel majorem partem ipsorum factum fuerit valeat, et teneat pleno jure sicut factum fuisse ligitime per Concilium dicti Comunis, cui Magistro promictatur, et detur, ac etiam solvatur de pecunia, et ere dicti Comunis ad terminum, et petitionem dicti Magistri pro suo salario, labore, et merciede quolibet anno quo steterit sive docuerit dictam artem grammaticę in dicta terra Trevii illud salarium, quod deliberatum fuerit per dictos dominos Potestatem, et Priores denariorum parvorum currentium, et solvere pensionem domorum in quibus scholę retinebuntur per Camerarium, qui tunc erit in dicta terra Trevii. Qui Camerarius teneatur, et debeat sub virtute prestiti juramenti dare et solvere dicto Magistro de pecunia, et ere dicti Comunis ut supra dictum est summarie sine ulla alia deliberatione, vel auctoritate alicujus Concilii super dictum salarium nominatum, et dictam pensionem sub poena **XXV.** librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et Potestas, qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat predicta omnia, et singula, et quodlibet predictorum observare, et exequtioni mandare sine ulla alia deliberatione, et auctoritate alicujus Concilii sub virtute prestiti juramenti, et sub poena **XXV.** librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum. Qui Magister teneatur et debeat continue morari, et moram facere in terra Trevii ad docendum artem Grammaticę per totum annum integrum incipiendo in festo omnium Sanctorum, et de hoc det idoneos fidejussores Camerario dicti Comunis pro ipso Comuni recipienti, et si toto anno integro non steterit solvatur sibi salarium pro rata temporis, et hoc capitulum sit precisum quod tolli non possit concilio, vel arrenga

De electione Medicorum

Rubrica 17a

Statuimus, et ordinamus quod anno quolibet in Concilio Magnificorum Dominorum XVIII, et majoris extimationis fiat solemnis preposita de electione Medicorum eligendorum, et deputandorum in terra Trevii ad medicandum infirmos, et semper, et cum omni instantia eligantur unus, vel duo boni Medici experti in artibus pro illo pretio pactis, et salario quod erit in dicto Concilio stabilitum, vel ordinatum. Qui Medici, sive Medicus teneatur bene, et sollicite die, noctuque infirmos terre Trevii curare, et personaliter visitare tam in terra Trevii, quam in districtu, et comitatu ejusdem poena eidem Medico visitare personaliter nolenti XL. solidorum denariorum qualibet vice de suo salario retinendorum, et omnes secundum qualitatem, et possibilitatem eorum recommissos habere, et Camerarius Comunis Trevii teneatur, et debeat omni exceptione remota de pecuniis Comunis dictum Medicum, vel Medicos de tersaria in tersaria pro ut erit ordinatum diligenter facere contentum, et sibi dare, solvere, tradere ad sui petitionem quod fuerit sibi promissum poena librarum XXV. denariorum si per ipsum Camerarium esset contrafactum

De electione Notariorum Bance

Rubrica 18.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas in principio sui Offitii faciat eligi in Concilio generali XII. bonos Notarios qui sint Notarii bance cum domino Potestate, vel Vicario, et Curia Domini Potestatis ad scribendum scripturas opportunas in civilibus causis ventillantibus in Curia Comunis Trevii, et singuli duo esse debeant in Officio duorum mensium tantum, et illi qui primo electi fuerint esse debeant in principio regiminis Potestatis usque ad duos menses alii duo electi sint aliis duobus mensibus, et sic de singulis. Quibus Notariis satisfiat pro scripturis in hac forma scilicet pro citatione solidum unum etiam si duo essent in citatione. Si vero a duobus supra usque ad sex solidos duo, si vero ultra usque ad XII. et inde supra ad voluntatem Iudicis, et pro presentatione, et licentia pro termino a qualibet parte solidum unum, et pro contestatione litis, et libello ponendo in actis, et juramento calumnię a qualibet parte solidos duos denariorum VI. pro exceptione sive protestatione a protestante denarios VIII. pro qualibet positione a ponente denarios IV., et respondente ad quam respondebit denarios IV. pro qualibet pro precepto denarios XII. pro apertura testium a qualibet parte denarios XII. pro tota intentione ponenda in actis si continet tres articulos, vel infra denarios XII. a producente, si ultra tres articulos continuerit bolum unum pro appellatione facta testis a producente bolum unum pro sententia interlocutoria bolum unum pro appellatione facta viva voce bolum unum, pro ap-

pellatione in Scriptis bolos duos, tamen de aliis Scripturis Satisfiat eis ad voluntatem Judicis, si vero ipsa acta aliqua partium ipsarum voluerit publica possit accipere duos bolos proqualibet carta computando pro una parte, et nonplus, et nullus Notarius ultra dicta salaria accipiat, vel accipi faciat sub poena prestiti juramenti, et XL. Solidorum denariorum proquolibet, et qualibet vice, quas poenas Potestas, vel Judex defacto solvi facere teneatur sub poena L. librarum denariorum Potestati, et Judici predicta facere negligentibus, et nullus Notarius possit se se eligere, nec esse indicto officio nisi semel in anno, et lucrum ipsorum, qui simul erunt sit Comune inter ipsos, et nullus, qui non exercuerit artem Notarie per unum annum, et plus publice possit esse electus ad dictum Officium, et si electus fuerit ipsa electio non valeat ipso jure, et qui electus fuerit ad dictum Officium bance dictum officium non valeat per aliquem alium Notarium exerceri facere nisi per illum, qui electus fuerit nisi justo impedimento impediretur, quo casu possit substituere alium loco sui meliorem, et sufficentiorem se cum voluntate Judicis Comunis, et licentia Rectorum actis Judicum, et Notariorum dummodo ipse substituens, et dicti Rectores jurent ad Sancta Dei Evangelia coram dicto Judice substitutum esse meliorem, et sufficentiorem substituente alias nisi servata fuerint predicta ad substituendum nullatenus admictantur, et quod si fieret non valeat, et si ille qui electus fuerit ad dictum offitium adesse non poterit personaliter conditione aliqua adveniente quod alter Notarius in Concilio generali eligatur, et quod Notarii bance debeant facere eorum expensis omnes sindicatus pertinentes ad predictum Comune, et quod nullus Notarius dum erit ad officium bance in causis civilibus debeat facere aliquam procurationem, vel advocationem pro aliqua persona ad poenam XX. Solidorum pro qualibet vice propriam autem causam possit defendere, et tractare, et quod omnes, et singuli Notarii de Trevio vel ejus districtu exercentes artem Notarie teneantur, et debeant subvirtute prestiti juramenti, et poena XXV. librarum denariorum pro qualibet contrafaciente quolibet modo, et qualibet vice omnes, et singulos contractus instrumenta testamenta, et quaslibet alias

ultimas voluntates, et quamlibet ipsarum, et ipsorum statim cum a contra-
hentibus fuerint rogati cum omnibus, et singulis substantialitatibus pac-
tis, et conventionibus habitis inter contrahentes clare et aperte scribere
in eorum quaterno, vel libro, et ipsos, ipsas, et ipsa sic descriptos, descrip-
tas, et descripta contrahentibus presentibus testibus legere et teneantur,
et debeant predicti Notarii, et quilibet ipsorum infra XV. dies a
die rogationis predictorum numerandos ipsos contractus instrumenta
testamenta, et alias ultimas voluntates in eorum libro protocollorum
extense ponere cum predictis substantialitatibus, conventionibus, et pactis
et ampliare secundum naturam contractus ipsorum, vel alicujus eorum, sub-
stantia in aliquo non mutata. Et possint, et valeant predicti Notarii, et
quilibet ipsorum pro quolibet contractu, stipulatione, testamento, sive
ultima voluntate quem quod, vel quam rogaverint eo tempore quo ro-
gati fuerint pro eorum labore accipere usque in XXX. denariis a
parte qualibet exceptis quod deliberationibus, et procurationibus de qui-
bus, et ipsarum qualibet liceat eis accipere congruam mercedem sicuti
hactenus consueti fuerunt accipere, et non ultra. Statuentes, et ordinan-
tes sub dicta poena quod contrahentes ad quos dicti contractus instrumen-
ta, testamenta, sive ultime voluntates spectabunt teneantur, et de-
beant ipsos, ipsas, ipsa, et quelibet ipsorum infra sex menses a die
rogationis predicte numerando recolligere et postquam vires sumpse-
rint in publicam formam a Notariis repetere, et ipsis congruum pre-
tium pro ipsorum labore cum effectu solvere quod pretium et salarium
debeat cum dubium, et questio fuerit inter partes decidi per Judicem
Comunis, et Rectores Notariorum. Et Potestas, et Judex, qui nunc sunt
et pro tempore fuerint sub virtute prestiti juramenti, et poena XXV.
librarum denariorum pro quolibet ipsorum teneantur, et debeant su-
per predictis inquirere, et solemnem inquisitionem facere, et repertos
culpabiles in predictis, et quolibet predictorum in poenis predictis pu-
nire, et condemnare. Qui Notarii sint et esse debeant omnes matricu-
lati in matricula Notariorum Comunis Tervisii alias incurrant poe-
nam X. librarum denariorum Camerario artis Notariorum persolven-
dorum, et quod nullus Notarius Forensis possit, nec valeat in terra Tervisii
ejusque comitatu fortia, et districtu esse rogatus nisi habitaverit continue
in terra Tervisii per quinque annos ad minus, vel in ejus districtu de ali-
quo

contractu testamento codicillo donationibus, vel aliis scripturis spectantibus ad homines, et personas de Trevio, vel ejus districtu sub poena XXV. librarum denariorum pro quolibet Notario, et qualibet vice, et etiam contrahente quolibet, et nihilominus talis contractus testamentum donatio codicillus vel alia scriptura non valeat, nec teneat ipso jure, et ipso facto, Exceptis Notariis Officialibus Terræ Trevii, qui durante ipsorum officio possint eorum officium exercere pro ut supra, et infra in Statutis continetur.

De Officio Supratutorum

Rubrica 19.

Statuimus, et ordinamus quod supratutores Comunis Trevii anno quolibet de mense Novembris teneantur, et debeant vinculo juramenti, et poena librarum XXV. denariorum Comuni Trevii applicandorum facere coram se omnes tutores, et tutrices, curatores, et curatrices, et negotiorum gestores pupillorum, et adultorum Terræ Trevii, et ejus districtu in loco honesto per eos deputato cum eorum Inventariis. Quibus supratutoribus dicti tutores, et tutrices, curatores, et curatrices, et eorum mandatis obedire, et coram iis venire teneantur, et dicti supratutores prius, et ante omnia dicta eorum inventaria inspicere diligenter, et a Notario eorum legi facere teneantur. Postquam teneantur, et debeant cum omni sollicitudine, et industria eos, et eas examinare, et introitus et exitus prædictorum quemlibet de per se adicto coram Notario scribi faciant, et denotari in quodam ejus libro publico, et autentico, et in publicam, et autenticam formam reduci facere scribi, et denotari pro ut, et sicut fiunt alii contractus expensis dictorum tutorum sive curatorum et valeant dicti supratutores judicare, et sententiare in prædictis, et circa prædicta, et

quodlibet predictorum de dictis rationibus eis assignatis pro ut, et sicut eis videbitur de jure convenire, que acta sive sententie eorum perdictum eorum Notarium indicto ejus libro publico, et autentico reducantur, et describantur ita, et taliter quod semper valeant in bona, et autentica forma reperiri, et haberi quotiescumque fuerit necessarium, et opportunum, et habeant dicti Supratutores pro eorum labore, et mercede de qualibet ratione visa a dictis Tutoribus sive curatoribus solidos X. denariorum si hereditas fuerit a quatuorcentis libris infra, ab inde vero supra usque in septemcentum libris habeant solidos XX. denariorum: abinde vero supra in omnem quantitatem habeant solidos XL. denariorum, et Notarius eorum habeat pro mercede, et labore suo de primis scripturis in dicto suo libro in publicam formam prius redactis tantumdem pro rata. De secundis vero scripturis in publicam formam redactis ad petitionem partis petentis habeat pro suo salario, et mercede a dicta parte petente pro ut, et sicut erit a dictis Supratutoribus declaratum, et ultra accipi non valeat nec possit sub poena X. librarum denariorum de quibus medietas sit Potestatis, alia Comunis: Teneantur namque dicti Supratutores si contigerit aliquem mori relictis filiis, sive filiabus pupillis ipso stanti mittere eorum Notarium ad domum dicti defuncti, et omnium bonorum mobilium facere fiori descriptionem expensis heredum sive hereditatis predicte solvendis dicto Notario pro ut, et sicut dicti Supratutoribus videbitur convenire quam descriptionem bonorum mobilium predictorum dictus Notarius solemniter, ne fraus aliqua commicti valeat describere teneatur, et habeant Supratutores plenam, et omnimodam potestatem, auctoritatem, et balium puniendi, et condemnandi quascumque personas, que aliqua de bonis dictorum pupillorum reperirentur defraudasse ante dictam descriptionem, vel inventarium faciendum, et nulla persona cujuscumque conditionis existat tam mater, quam avia, et tam ascendentes, quam descendentes audeant, vel presumant aliquo quesito colore in hereditate alicujus pupilli, vel pupillorum ante dictam descriptionem faciendam sive inventarium solemniter, et similiter faciendum, et cum decreto Judicis interponere sub poena et obligatione in Statuto de modo, et ordine procedendi contra pupillos, vel adultos continetur, et Potestas terre Trevii, et ejus Judex, et omnes Offitiales ejus qui nunc sunt, et pro tempore

pore erunt teneantur, et debeant vinculo juramenti et poena librarum **XXV.** denariorum pro quolibet eorum Comuni Trevii applicandorum pre dictis Supratutoribus prebere auxilium, consilium, favorem ad omnem eorum requisitionem, et si erit necessarium, et opportunum cogere, et detinere tutores, et curatores, tutrices, et curatrices pro ut, et sicut devoluntate dictorum Supratutorum processerit.

De electione Potestatis

Rubrica 20.

Statuimus, et ordinamus, et hac salubri provisione firmamus nos Statutari quod deinceps electio cujuslibet novi Potestatis terre Trevii spectet, et pertineat ad concilium majoris extimationis Comunis Terre Trevii quod pro tempore fuerit, et ad **XVIII.** bonos viros positos, et deputatos super bono Statu Terre Trevii qui videlicet erunt in Officio **XVIII.** tempore quo electio celebrabitur, et ad Dominos Priores Terre Trevii qui tunc temporis electionis in officio residebunt, et quod per ipsos, vel per duas partes ipsorum factum, gestum, seu ordinatum fuerit circa electionem novi Potestatis, vel novorum Potestatum valeat, et teneat pleno jure ac si factum, gestum, et ordinatum esset per totum et universale Comune dicte Terre Trevii. Volumus tamen in ipsa electione seu in ipsis electionibus talem ordinem conservari, videlicet quod primo mensis reginimis cujuslibet Potestatis dicte terre Potestas et Priores dicte Terre, qui pro tempore fuerint sub poena prestiti juramenti, et centum librarum denariorum Potestati, et **XXV.** librarum denariorum cuilibet ex Prioribus teneantur, et debeant per bajulum, seu bajulos dicti Comunis facere inquiri omnes, et singulos Conciliarios majoris extimationis, qui tunc erunt, et omnes de officio **XVIII.** qui erunt

personaliter, vel ad domum unadie pro alia, vel prosequenti die post citatio-
nem compareant coram domino Potestate, et etiam faciant per Preconem,
seu Bannitorem Comunis banniri unadie pro alia, quod dicti Conciliarii
et XVIII. debeant venire ad Concilium in quo tractari debeat de electione no-
vi Potestatis, ad poenam XX. solidorum denariorum non venientes domi-
nus Potestas debeat condemnare nisi ligitimam habuerint excusatio-
nem, et ipsis venientibus die deputata predictus dominus Potestas ip-
sos faciat congregare in Palatio populi in quo Priores moram tra-
hunt in absentia ipsius domini Potestatis, et suorum Officialium, et
ipsis indicto palatio congregatis qui ad minus esse debeant XL. propo-
natur inter ipsos prepositum, vel antepositum XVIII. qui tunc erunt:
quid videtur, et placeat providere, et ordinare super electione novi Potesta-
tis pro futuris sex mensibus incipiendis post finem Officii Potestatis,
qui tunc erit, et quod per ipsos, vel duas partes ipsorum deliberatum
fuerit seu factum valeat, et teneat, et executioni mandetur, et volumus
quod facta electione novi Potestatis infra XV. dies post factam electionem
electio de novo debeat presentari per Sindicum Comunis, qui sit, et
esse debeat unus ex tubatoribus Comunis Trevii, et mitti per ambas-
iatorem eligendum in Concilio generali dicti Comunis, qui non pos-
sit esse nobilis, vel de numero Nobilium terre Trevii, vel districtus
ejusdem, nec pro Ambasiatore eligi, vel nominari, et si eligeretur, vel
nominaretur talis electio, vel nominatio non valeat, nec teneat ipso jure,
et dictus talis in potestatem electus si fuerit dicta electio per Sindicum
dicti Comunis presentata debeat acceptare, vel renuntiare infra secun-
dam diem postquam sibi electio fuerit presentata: alias si dictam
electionem infra dictum terminum non acceptaverit, vel renuntiaverit
ut est dictum dicta electio evanescat, et juribus careat, et non possit ad
dictum regimen potestarie eligi, vel assumi aliquis exbannitus, vel
exititius sue terre, vel de qua est oriundus nec secum habere duci, vel
teneri aliquem Officialem, vel Familiarem exbannitum, vel exititium
sue terre et si eligeretur non valeat, nec teneat ipsa electio ipso jure,
et ex tali electione seu tali electo, seu presentatione jus aliquod non
queratur et debeat dictus Potestas eligendus, et qui Officium acceptabit
ipse cum omnibus Officialibus, et Familiaribus, et equis ad terram Tre-
vii venire personaliter duobus diebus ante initium sui Officii alias

ejus Officium evanescat in totum, et sibi nullum jus in Salario acquiratur, et quod interim donec venerit alter Potestas si Officium Potestarie dicta occasione, vel alia quacumque vacaret. Priores qui erunt protempore una cum anteposito XVIII. possint Officium potestarie exercere cum illo Notario quem voluerint conducere, vel habere, et debeat dictus Potestas secum conducere in dicta terra Trevii, et ejus districtu continue dicto tempore sex mensium habere, et tenere prodicto suo Officio exercendo unum bonum legalem, sufficientem, et expertum Judicem jurisperitum, et unum Militem praticum, et expertum, duos bonos expertos, et sufficientes Notarios aetatis ad minus XX. annorum pro quolibet decem bonos, sufficientes, et actos ad arma portandam, et bene armis munitos famulos aetatis ad minus XVIII. annorum pro quolibet, et duos equos quorum unus sit valoris, et extimationis XXV. florenorum auri ad minus, et alter sit valoris, et extimationis XV. florenorum ad minus, et teneatur, et debeat de ipsis Officialibus, et Famulis, et equis monstram, et consignationem facere qualibet septimana semel ad minus, et ultra quotiens fuerit requisitus coram Camerario Comunis Trevii, et suo Notario, et coram quibuscumque Officialibus, vel Officiali ad hoc pro dicto Comuni deputato, vel deputando in Concilio generali, vel in platea Comunis prout placuerit dicto Camerario, vel aliis Offitialibus ad hoc deputandis, vel deputatis ad poenam dicto domino Potestate dictam monstram facere recusanti, vel non facienti centum librarum denariorum de suo salario pro qualibet vice in quam ipso facto incurrat, et Camerarius dicti Comunis de salario dicti Potestatis debeat retinere, et ad introitum dicti Comunis mittere, alias de suo proprio compellatur, et si dictus Dominus Potestas dictos Offitiales, Famulos, et equos in dictis monstris, et consignationibus, vel aliqua ipsarum non habuerit, vel non consignaverit ipso facto poenas infrascriptas incurrat, quas dictus Camerarius dicti Comunis Trevii, qui protempore fuerit absque aliqua alia condemnatione, vel sententia de salario dicti domini Potestatis debeat retinere, et ad introitum Comunis poni facere teneatur sub poena L. librarum denariorum videlicet pro Judice non invento pro qualibet vice XXV. librarum denariorum pro Notario quolibet, et milite non invento, et qualibet vice X. librarum denariorum pro quolibet Famulo non reperto, et qualibet vice V. librarum denariorum, et pro quolibet

libet equo V. librarum denariorum. Quas monstras, et consignationes sal=
tim qualibet septimana semel ad minus Camerarius Comunis, qui pro
tempore fuerit, et ejus Notarius, et quilibet alius ad dictas monstras et
consignationes faciendas deputatus vel deputandus facere teneatur sub
poena prestiti juramenti, et X. librarum denariorum pro quolibet, et
qualibet vice, qua predicta neglexerint observare: in quas poenas ipso
facto incurrant, et presumatur non fecisse nisi docuerint per instru=
mentum, vel Scripturam publicam ipsas fecisse, et quilibet ipsorum
Officialium per se dictam monstram facere possit, et Potestas ad pe=
titionem cujuslibet eorum facere teneatur sub poena predicta
et habeat, et habere debeat dictus Potestas sic electus, et qui dictum
potestarie officium acceptabit ut dictum est pro suo dictorumque
Officialium, et equorum salario, et mercede et pro omnibus eorum
et cujuscumque ipsorum expensis predicto tempore toto, et pro=
veniendo, stando, et redeundo omni eorum, et cujuscumque ipsorum
ressico, periculo, et fortuna, et etiam quolibet casu fortuito, vel alio
casu de quibus dictum Comune Trevii nullatenus teneatur, et e=
tiam pro carta, et attramento mille librarum denariorum mone=
te currentis, et non plus id est alias CLXXX. florenos auri ad ra=
tionem IV. librarum, et solidorum XVI. pro floreno quolibet, modo
aliquo, occasione, vel causa, aliquo quesito colore ultra dictum salarium
nihil possit percipere vel habere a dicto Comuni, vel aliqua alia spe=
ciali persona directe, vel indirecte aliquo quesito colore. Quod sala=
rium eidem domino Potestati per Camerarium dicti Comunis de
pecunia dicti Comunis Trevii quibuslibet duobus mensibus sui
officii pro rata temporis persolvatur, salvo quod tertia paga de=
beat per Camerarium predictum retineri, et ipsam non solvi do=
nec fuerit completus sindicatus ejusdem, et fuerit per Sindicum Co=
munis qui eum sindicabit sententialiter absolutus ipse Potestas,
et alii sui Offitiales, et famuli predicti, et donec satisfecerit Comu=
ni, et specialibus personis de omni eo, et toto quod eis, vel alicui ip=
sorum aliqualiter teneretur, et donec fecerit dicto Comuni Trevii
legitime generalem quietationem, et remissionem de omni eo, et toto
quod petere, vel exigere possit a dicto Comuni, vel specialibus personis
ejusdem occasione officii supradicti, ipse, vel aliqui, seu aliquis ejus

offitialis, vel famulus, et si aliter, vel ultra solveret Camerarius antedictus de suo proprio intelligatur solvisse, et debeat dictus Potestas finito officio suo stare ad sindicatum coram sindico deputando ad sindicandum eumdem cum omnibus suis Officialibus et famulis, et equis in terra Trevii pertotum in statuto loquenti de sindicatu ejusdem contento, et in suo adventu debeat dictus dominus Potestas apportare cum unum palium expliatum supra quadam hasta valoris et extimationis XX. librarum denariorum offerendum in Ecclesia Sancti Miliani Martyris Protectoris Terre Trevii ad ejus laudem, et honorem nisi aliud per dictos electores fuerit declaratum de non apportando dictum pallium, vel alibi offerendo, et jurare teneatur, et debeat dictus Potestas observare et observari facere omnia statuta, reformationes, et ordinamenta Comunis Trevii facta, et facienda, que non essent contra Ecclesiasticam libertatem, sub poenis in Statutis, ordinamentis, et reformationibus dicti Comunis contentis, et suum officium bona fide, et sine fraude facere, et exercere, et facere, et observare, et observari facere omnia, et singula que in Statuto de juramento Potestatis continentur antequam descendat de equo ipse, et dicti sui Offitiales, et nihil aliud ipse per se, vel dicti sui Offitiales, vel Famuli per se vel aliam interpositam personam, vel personas recipiet de bonis dicti Comunis, vel specialium personarum ultra salarium supradictum aliquo modo, vel causa, et quod nec ipse Potestas, nec aliquis Officialis Comunis Trevii preponet, vel preponi faciat, quod ipse, vel aliquis Officialis Comunis Trevii possit se absentare a terra Trevii, vel ejus districtu contra voluntatem dominorum Priorum et XVIII. nec preponi consentiet tacite, vel expresse, nec quod ipsi Potestati, vel alicui suo Offitiali, vel famulo, vel pro eis, vel ipsorum aliquo aliquid detur, vel donetur de bonis dicti Comunis, vel specialium personarum ultra salarium supradictum, et volumus quod si dictus dominus Potestas proponeret, vel proponi faceret, vel Priores vel aliquis Conciliarius consuleret in centum libris denariorum pro quolibet, et qualibet vice condemnetur per sindicum, qui erit ad sindicandum eosdem, et sit semper infamis, et quod, nec ipse, nec aliquis ex suis consanguineis, qui sibi attinerent usque ad quartum gradum possit de cetero habere aliquod Officium in terra Trevii, vel ejus districtu, et

quod ipse Potestas, vel aliquis suus Offitialis, vel famulus quando trac-
tabitur de electione Potestatis in ipso Concilio, vel in ipsa electione non
stet, neque intersit, nec in palatio, in quo dicta electio fiet, vel celebrabi-
tur, nec in scalis dicti palatii, volumus etiam quod nullus de Trevio,
vel districtu ejusdem aliquo modo, vel causa possit eligi, vel nomina-
ri, vel assumi in Potestatem, vel pro potestate terre Trevii, et si secus
fieret electio, assumptio et nominatio nullius sit roboris, vel momenti,
scilicet careat viribus, et effectu, nec ad aliquod Comune, vel terram mit-
ti possit, vel debeat quod ad potestariam, vel ad aliquod regimen
dicte terre mictatur aliqua specialis persona, et debeat dictus do-
minus Potestas in fine sui Officii dare, vel assignare Camerario
dicti Comunis Trevii pro ipso Comuni recipiente in Concilio genera-
li dicte terre duos paresos ad sua arma depictos bonos, et sufficien-
tes valoris, et extimationis X. librarum denariorum pro quolibet
duas balistas bonas cum cordis junctis, et instracordis valoris, et
extimationis XX. librarum denariorum, et si dicti pareses, et balis-
te reciperentur per dictum Camerarium, vel alium Officialem Co-
munis predicti minoris extimationis quam supradictam sit de
suo proprio dicto Comuni solvere et satisfacere teneatur, et quod
dictus dominus Potestas, qui erit pro tempore teneatur, et debeat vin-
culo juramenti, et poena L.ta librarum denariorum de suo salario
Comuni Trevii applicandorum infra XV. dies post introitum sui
officii sindicare omnes, et singulos Priores, qui fuissent pro dicto Co-
muni in sex mensibus tunc proxime preteritis dummodo quod non
intelligatur de Prioribus, qui fuerint in Officio prioratus suo tempo-
re de omnibus, et singulis per eos factis, commissis, et neglectis, et de
prepositis per eos factis contra formam Statutorum Comunis Tre-
vii, et specialiter de libro quem debent facere, et secum tenere, et
habere, et in ipso scribantur nomina accusatorum et inquisitorum,
et de omnibus Statutis ad ipsorum Officium pertinentibus, sive spec-
tantibus, et eos repertos culpabiles punire, et condemnare secundum
formam Statutorum Comunis predicti, et hoc capitulum precisum
quod tolli non possit, vel suspendi concilio, vel arrenga, salvis semper
et reservatis Officio Potestate auctoritate, et balia officii XVIII.
positorum, et electorum per dictum Comune super bono statu Comu-
nis

Trevii, quibus, vel alicui ipsorum, vel alicujus eorum Officio potestati, et balie per presens Statutum non sit, nec intelligatur in aliquo detractum, vel derogatum, et teneatur ipse Potestas ad petitionem Camerarii totiens quotiens dicto Camerario videbitur, et placubit facere monstram de se, et Officialibus suis ejusque famulis, et equis: et si contigerit dictum dominum Potestatem, Judicem. Notarios, et Famulos non interesse dicte requisitioni quilibet ipsorum incurrat in poenam superscriptam, de quibus tempore sindicatus per sindicum qui venerit ad sindicandum ipsum, et suos Officiales, et familiam debeat condemnari tam pro se quam pro suis Officialibus, et famulis, et pro quolibet equo non invento, vel non presentato in poenis suprascriptis excepto quod infra tres dies valeat Officialem seu Officiales, Famulos, et equos assignare a die dicte requisitionis facte, et similiter si aliquis Famulus aufugeret in dicto termino remittere teneatur, et debeat sine poena Qui Potestas, et Officiales, et Famuli distent ad minus a terra Trevii per XX. miliaria alias electio evanescat, nec ipse Potestas, Judex, Officiales, et Familia possint ad prefatum redire officium usque ad quinque annos a die depositionis officii poena C. librarum denariorum pro quolibet.

De juramento Potestatis

Rubrica 21.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque erit ad regimen Potestarie Terre Trevii in principio sui Officii juret, et promictat hoc modo. Ego Potestas Comunis, et Populi terre Trevii juro ad Sancta Dei Evangelia manu tactis scripturis, et corporaliter tacto libro et jurando promitto tibi qui mihi computas Sacramentum recipienti nomine, et vice Comunis, et Populi terre Trevii predicte pro ipso Co=

Comuni manutenere toto meo posse, et defendere Comune, et popu-
lum predictum, et jura ipsius tempore mei officii, et officium potestarie in
dicta terra meo durante officio bene, et legaliter facere et augere jura dicti
Comunis, et manutenere jura possessiones, et bona dicti Comunis, et custo-
dire, et custodiri facere Castrum, et Pladiam terre Trevii, et servare, et ser-
vari facere omnia, et singula Capitula, reformationes, et ordinamenta in hoc
Statuto contenta, et facta, et facienda, juribus, et libertatibus Ecclesie Roma-
ne non contraria, vel repugnantia ullo modo, et juro quod pignora que veni-
rent penes me et meos Officiales Camerario Comunis deposita non vendam,
nec vendi faciam nisi ille cujus fuerint pignora prius condemnatus fue-
rit, et juro quod postquam ipsa condemnatio soluta fuerit pignora ipsa
restitui faciam sine mora vel etiam absolutus, et quod non recipiam, nec
recipi faciam aliquod depositum in pecunia vel re aliqua quacumque
ratione, vel causa sub poena **XXV.** librarum denariorum de meo salario
Comuni Trevii applicandorum, et virtute prestiti juramenti et non ex-
pendere, nec expendi facere de pecunia dicti Comunis contra formam sta-
tutorum et reformationum dicti Comunis, et scribi faciam per Nota-
rium ad hec deputatum omnes et singulos introitus, et proventus
dicti Comunis perveniendos ad manus Camerarii Comunis predicti
in uno libro et omnes expensas in alio libro, et de ipsis introitibus, et ex-
pensis reddi faciam integram rationem per dictum Camerarium in
Concilio generali dicti Comunis singulis duobus mensibus circa finem
mensis, vel duobus diebus circa principium futuri mensis, quod si non
fecerim perdam de meo salario vice qualibet **XXV.** libras denariorum
Comuni Trevii applicandorum, et punire, et condemnare, et puniri facere
omnes et singulos malefactores secundum formam statuti loquentis
de ipso maleficio secundum qualitatem criminis postquam mihi con-
stiterit de nequitia eorumdem, et singulos falsarios fures rubbatores, et
exbannitos Comunis Trevii, et ducatalis curie in principio mei officii
faciam publice exbanniri de Trevio, et ejus districtu, et quod infra triginta
dies postquam accusatio facta fuerit sive inquisitio, vel inceptam super
ipsam sententiam promulgabo, et ipsam sententiam executioni man-
dabo infra **XXX.** dies post latam sententiam, et si non fecerim perdam de meo
salario **L.**ta libras denariorum Comuni Trevii applicandorum nisi justum
steterit impedimentum, et nihilominus processus in sui roboris firmitate

31v

permaneant, et testes infra X. dies recipiam, et dictam ipsorum publicabo, et credentias mihi impositas secrete tenebo, et ensennium aliquod ab aliqua persona de Trevio, vel ejus districtu non recipiam, nec recipi permictam, nec ab aliquo forense coram me, vel mea curia causam aliquam habente civilem, vel criminalem, et non retinere nec servare aliquod quod esset acceptum meo mandato, et meorum Officialium; scilicet ipsum pignus acceptum assignare, et assignari facere Camerario dicti Comunis infra secundam diem post acceptionem ipsius pignoris sub dicta poena, et juro quod de predictis finito meo officio reddam integram rationem coram sindico, qui me erit ad sindicandum, et Comuni predicto, et ipsi Comuni, et specialibus personis solvere de meo salario me reperto culpabili aut meis Officialibus, et Famulis ipsi Comuni poenas superius denarratas, et juro, et jurando promicto quod ero contentus per me, et meos Officiales, et Familiam salario mihi concesso, et ordinato per hoc Statutum, et ultra non petam nec recipiam, nec arma dicti Comunis coronam, vel aliam rem bandieram, vexillum, vel aliquid aliud simile peti, nec recipi faciam, vel permictam per me, vel aliam personam occasione alicujus Officii mihi, vel alicui de mea Familia concessi nec per modum qui dici, vel excogitari possit, et non permictam quod proponatur, et si esset deliberatum illud non acceptabo, quod si contra fecerim promicto solvere Camerario Comunis Trevii X. libras denariorum cortis, et nihilominus dipingatur in palatio dicti Comunis pro infami, et malo homine per Camerarium Comunis Trevii, qui pro tempore fuerit quod teneatur executioni mandare sub poena XXV. librarum denariorum, et quod donatio data, et concessa non valeat ipso jure, et Conciliarius, qui contra hoc capitulum consuleret, vel arrengaret in centum libris denariorum Comuni Trevii condemnabitur, et juro, et promicto esse continue in Trevio et ejus districtu cum Officialibus meis ad dictum officium operandum, et dimittam aliquem pro Vicario loco mei nec me absentabo sine licentia dominorum Priorum, et utilius, et sanius consilium, quod cognovero dabo pro ipso Comuni specialibus personis, et furtum non committam de pecunia dicti Comunis, si vero commisero infra tertiam diem revelabo in Concilio generali, et illud furtum in duplum restituam, et restitui faciam cum effectu, et officium XVIII. bonorum hominum electorum per dictum Comune ad bonum statum dicte terre presentium, et futurorum

et

et omnia ordinamenta, statuta, reformationes per ipsos facta, et facienda manutenere, defendere, observare, et augere juxta meum posse curabo, et non patiar directe, vel indirecte quod eorum, vel alicujus ipsorum officium jurisdictio, vel balia in aliquo ledatur, vel diminuatur, vel debilitetur, et si contrafacero centum libras denariorum nomine poene, vel alias poenas ordinatas dicto Comuni Trevii persolvam, et ero fidelis et devotus Sancte Romane Ecclesie observabo enim prius omnia statuta, reformationes, et ordinamenta Comunis Trevii, ubi loquuntur, et si esset aliquis casus ubi non loquerentur observabo constitutiones Sancte Matris Ecclesie in provintia ducatus vigentes, alias observabo jus Comune loquens in casu obmisso a statutis et constitutionibus antedictis, faciamque in palatio mee residentie arma mea depingi, alias solvam X. libras denariorum de meo salario Comuni predicto.

De juramento Judicis

Rubrica 22

Statuimus, et ordinamus quod Judex, qui erit cum Potestate in Concilio generali dicte terre Trevii infra octo dies juret corporaliter ad sancta Dei Evangelia tacto libro, ac etiam promictat illi persone, qui computabit Sacramentum eidem in hunc modum. Ego Judex Comunis Trevii juro ad Sancta Dei Evangelia corporaliter tacto libro, ac etiam promicto tibi, qui mihi computas Sacramentum stipulanti, et recipienti vice et nomine dicti Comunis Trevii, et specialium personarum facere, et exercere officium judicatus in terra Trevii, et districtu ejus bona fide, et cognoscere, et diffinire de omnibus litibus, et controversiis positis, et ponendis coram me tum in civilibus, quam in criminalibus Comunis, et in ipsis pronuntiare secundum formam Statutorum Comunis Trevii, et ubi Statuta non loquerentur secundum constitutiones provintiales, et ubi dicte constitutiones

tutiones non loquerentur secundum jus Comune. Item juro servare Statuta Comunis, et ordinamenta facta, et facienda, et non dimittere jus Comunis, nec Specialium personarum pro aliquo dono, vel ensenio, et donum, vel ensenium non recipiam ab aliqua persona, et stabo contentus meo Salario a Potestate mihi promisso, et super causis civilibus infra quinquaginta dies post litem contestatam Sententiam dabo nisi justum Steterit impedimentum, vel de partium voluntate, et credentias mihi impositas, et imponendas tenebo, et utilius, et sanius consilium quod cognovero pro Comuni dabo, ac etiam Specialibus personis, et nullam fraudem commictam de ere Comunis, et non advocabo, nec patrocinium aliquod dabo, nec prestabo alicui contra Comune Trevii, et quod horis congruis mane et sero sedebo ad bancum juris ad jus reddendum in palatio dicti Comunis ad petitionem cujuscumque petentis, et si contra aliquod predictorum faciam **XXV**. libras denariorum cortis Camerario Comunis Trevii dabo in utilitatem dicti Comunis convertendas, et non me absentabo a terra Trevii, et districtu ejusdem aliquo colore quesito sine licentia Dominorum Priorum et si contra faciam vice qualibet Camerario dicti Comunis pro dicto Comuni Trevii recipienti **XXV**. libras denariorum persolvam, et juro manutenere, defendere, et augere juxta posse meum officium **XVIII**. bonorum hominum electorum, et deputatorum ad bonum Statum terre Trevii, et ordinamenta, Statuta, et reformationes per ipsos factas, et faciendas observare, et non pati quod eorum officium, jurisdictio, et balia presentium, et futurorum in aliquo ledatur, tollatur, et debilitetur, et si contrafecero centum libras denariorum pro qualibet vice Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti persolvam, et ero fidelis Sancte Romane Ecclesie, et omnia Statuta, et ordinamenta Comunis Trevii servabo, que justa, et equa fuerint et non obviantia ecclesiastice libertati, et si esset aliquis casus, de quo dicta Statuta mentionem non facerent constitutiones servabo provintiales, et de quo constitutiones predicte non loquerentur jus Comune servabo

De juramento Notariorum Potestatis

Rubrica 23.

Statuimus, et ordinamus quod miles, et Notarii Comunis Trevii, qui erunt cum Potestate in Concilio supradicto generali juret in hac forma. Ego talis Notarius Comunis Trevii juro ad Sancta Dei Evangelia tacto libro, ac tibi qui mihi computas Sacramentum Stipulanti, et recipienti vice et nomine dicti Comunis, ac Specialium personarum promicto bona fide sine fraude recte scribere, et recte legere omnes Scripturas ad dictum officium mihi deputandum, et dicta testium recte scribam, et nemini revelabo donec fuerint publicata, et sententiam recte scribam, et legam, et nihil pro scripturis primis, vel servandis recipiam a Comuni vel Speciali persona. Et credentias mihi impositas, et imponendas tenebo, et utile consilium dabo pro Comuni, et ero contentus Salario mihi a Potestate promisso, et non recipiam aliquod ensenium ab aliqua persona, et stabo continue ad bancum horis debitis cum Judice, vel Potestate ad scribendum Scripturas ad hoc officium pertinentes, et servabo omnia, et singula Statuta Comunis Trevii, et ordinamenta facta, et facienda ac furtum de bonis Comunis, vel specialium personarum non commictam. Nec non juro, et promicto in publicam formam extrahere omnes Scripturas necessarias pro Comuni quæ mea manu apparerent, vel precessoris totiens quotiens fuero requisitus pro Comuni predicto sine pretio aliquo, vel mercede, et etiam Statuta, et reformationes dicti Comunis absque aliquo Salario, vel mercede, et si in aliquo contrafaciam X. libras denariorum currentium dabo Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti, et omnia, et singula in dicto capitulo contenta effettualiter observabo sub dicta poena, non me absentabo a terra Trevii, et districtu ejus

aliquo colore quesito sine licentia dominorum Priorum et si contrafaciam vice qualibet Camerario dicti Comunis libras XXV. denariorum persolvam

De electione Sindici

Rubrica 24.

Statuimus et ordinamus quod in electione Sindicorum forensium ad Sindicandum Potestatem, et suos Offitiales, et famulos talis in posterum ordo debeat observari, videlicet quod ante finem officii cujuslibet Potestatis saltim pro octo dies ad minus Priores terre Trevii qui pro tempore fuerint teneantur congregari facere Concilium XVIII. et in ipsa facere eligi ad brevia sex homines videlicet duos per terzeriam, et primi duo quibus brevia obvenerint eligant duos de terzeria Castri, secundi vero eligant de terzaria Matidie, alii de terzaria Plani, qui sex homines sic electi statim ipsis electis venire cogantur coram Prioribus, et coram eis jurent ad Sancta Dei Evangelia eligere bona fide, et sine fraude tres Judices de aliqua terra seu aliquibus terris distantibus a Terra Trevii saltim per septem miliaria, videlicet primum, secundum, et tertium in Sindicos ad Sindicandum Potestatem et suos Officiales, et Familiam, et statim ipsis electis, et nominatis prioris dicte terre mittant litteras dicto Judici primo electo ex parte Comunis per quemdam nuntium, quem voluerint quod placeat sibi venire ad servitia dicti Comunis Trevii per quinque, vel sex dies cum salario infrascripto videlicet XL. solidos denariorum pro quolibet die quo steterit diebus accessus, et reditus computatis, et si primus Officialium officium acceptabit Sindicatus aliorum electio evanescat, et si renuntiaret mittatur secundo ea forma, qua supra, et si non acceptaret mictatur pro tertio et si nullus acceptaret cogantur dicti electores alios tres eligere ita quod unus omnino habeatur, qui venire debeat ad terram

Trevii una die ante initium Sindicatus. Qui Sindicus finito Sindicatu Potestatis Stare debeat ad Sindicatum si videbitur Prioribus, et XVIII una die ad reddendum rationem sui Officii coram Sindico per dictos Priores et XVIII deputando et eligantur, et eligi debeant dicti sex homines ut supra dictum est, et iidem eligant unum Notarium de Trevio qui sit Sindicus Comunis ad dandum petitionem generalem contra dictum Potestatem suos Officiales et Familiam, et unum alium Notarium qui scribat scripturas in dicto Sindicatu occurrentes cum salario infrascripto videlicet. Iudex Sindicus forensis habeat, et habere debeat XL solidos denariorum die qualibet, qua steterit diebus accessus, et reditus computatis, et Sindicus terrigena habeat et habere debeat de pecunia dicti Comunis pro suo salario Sindicatus predicti XX. solidos denariorum, et Notarius habeat, et habere debeat pro dicto suo officio et labore in totum XXX. solidos denariorum, quas pecunie quantitates eisdem Camerarius Comunis Trevii solvere teneatur, et debeat, et non possit esse vel eligi ad Sindicandum aliquem Potestatem vel aliquos Officiales forenses aliquis Offitialis qui tunc esset ad aliquod officium in terra Trevii in poena tam eliganti, quam acceptanti L.ta librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum, et nihilominus electio, et quod fieret non valeat, nec teneat ipso jure et si Priores in predictis vel aliquo predictorum essent negligentes vel predicta non fecerint observari ipso facto poena XXV. librarum denariorum incurrant, quam proximus futurus Potestas exigere teneatur sub poena L.ta librarum denariorum, et prestiti juramenti, et eadem forma et modus servetur in electione Sindici ad Sindicandum Notarium reformationum et damnorum datorum, salvo quod non valeat esse Iudex, et habeat pro suo salario XXV. solidos denariorum pro qualibet die qua steterit ad Sindicandum secundum formam sue electionis, et dictus Sindicus Trebanus dare debeat petitionem contra Potestatem, ejusque Officiales, et famulos, et alios Officiales contra quos fuerit electus sub poena XXV. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice et predicta omnia etiam Potestas observari facere teneatur sub poena L.ta librarum denariorum. Qui Sindici forenses teneantur et debeant Sindicare secundum formam statuti, et etiam ex eorum officio procedere, et inquirere contra ipsos, et quemlibet ipsorum tam de contentis in petitione contra ipsos oblata, quam aliis obmissis, et neglectis, vel commissis, et repertos cul

pabiles

pabiles punire et condemnare secundum formam Statutorum, ubi Statuta loquuntur, et ubi Statuta non loquerentur secundum constitutiones alias si non loquerentur constitutiones secundum jura comunia, et data petitione, seu libello contra Potestatem officiales, vel famulos, vel officiales forenses retrahi, detrahi, vel assumi, vel reassumi non possit, scilicet super omnia procedi ad condemnationem, vel absolutionem ut juris fuerit, et teneantur, et debeant Potestas suique Officiales, et famuli, et alii Officiales forenses stare in terra Trevii personaliter ad Sindicatum coram Sindico, sic eligendo toto tempore eorum Sindicatus, et inde non discedere, et super petitionem, et libellum, quae, vel qui porrigeretur contra ipsos, vel aliquem ipsorum lis contestaretur, et de calumnia juraretur et in judicio procederetur contra ipsos Officiales, et quemlibet ipsorum omni juris solemnitate omissa, et summarie de plano sine strepitu et figura judicii, et non obstantibus petitionibus teneatur, et debeat dictus Sindicus examinare contra dictum Potestatem alios Officiales, et familiam, et alios Officiales forenses super petitione, et inquisitione generali illos testes, qui eidem dabuntur, vel assignabuntur per Priores Comunis Trevii, vel per Sindicum dicti Comunis. Quos testes dicti Priores, vel Sindicus dare et assignare teneantur, et debeant sub poena XXV. librarum denariorum pro quolibet, et si dictus Sindicus in predictis vel aliquo predictorum fuerit negligens, vel remissus poenas in Statutis Comunis Trevii contentas incurrat, possit etiam et debeat alios testes quam sibi per Priores, vel Sindicum assignatos examinare prout sibi utilius videbitur pro Comuni et possit dictus Sindicus et alii Sindici electi ad sindicandum Notarium reformationum Comunis et quilibet ipsorum in dictis Sindicatibus, et quolibet eorum procedere summarie omnibus juris, et judiciorum solemnitatibus ordine et substantialitatibus omissis et omni tempore feriato, et non feriato, et ita summarie procedatur, quod infra sex dies prefatus Potestas et dicti Officiales condemnentur, vel absolvantur alias elapso dicto termino, ipso facto sint absoluti, et ea quae fuerint valeant, et teneant pleno jure et si contrafecerit, et non observaverit in omnia et singula supra, et infrascripta incurrat poenas in Statutis contentas et Comune indemne conservare teneatur, et super petitionibus in cassecto quod esse debet in loco Fratrum Mi-

norum

norum repertis et reperiendis dictus Sindicus procedere teneatur, et debeat, et veritatem investigare et repertos culpabiles debita poena punire et condemnare Comuni Trevii applicandorum, et nulla persona de Trevio, vel ejus districtu, cujuscumque conditionis existat audeat, vel presumat dare vel prestare auxilium, vel favorem publice vel occulte, nec aliquo quesito colore Potestati, vel alicui suo Offitiali, vel famulo, vel alicui Officiali dicti Comunis tempore Sindicatus in damnum, vel prejudicium Comunis Trevii, vel specialium personarum, et qui contrafecerit in L.ta libris denariorum Comuni Trevii summarie, et de plano, et de facto per Potestatem dicti Comunis condemnetur, et stetur sacramento Accusatoris cum probatione legitime facta et teneatur in credentia, cujus poene medietas sit Comunis, et altera accusatoris, et nullus de Trevio vel districtu possit, nec debeat facere aliquam procurationem, vel advocationem pro aliquo qui fuerit, vel fuisset Officialis dicti Comunis tempore Sindicatus sui poena L.ta libris denariorum Comuni Trevii applicandorum, et Potestas infra octo dies proxime subsequentes post introitum sui officii, vel regiminis teneatur de predictis inquirere, et repertos culpabiles punire et condemnare sub poena centum librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et quod Potestas et sui Officiales et Famuli, et alii Officiales dicti Comunis tempore ipsorum et cujuslibet eorum Sindicatus possint citari ad hospitium sive domum ubi morantur in terra Trevii sive ad palatium ad petitionem, et voluntatem dicti Sindici, et specialium personarum, et dicte citationes facte valeant et teneant pleno jure non obstante quod juris ordo fuerit in aliquo pretermissus —

De Sindicatu Potestatis, et aliorum Officialium

Rubrica 25.

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas Comunis Trevii, et ejus

Officiales, et Famuli, et Camerarius, et Notarius reformationum Comunis
Trevii teneantur, et debeant finito tempore eorum Officii stare, et morari
in terra Trevii tribus diebus continue personaliter ad reddendum rationem
coram Sindico, seu ratiocinatore eligendo per Comune Trevii, vel concilium
vel Priores, vel alios Officiales dicti Comunis de eligendo jurisdictionem
habentes de administratione eorum officii tam Comuni, quam specia
libus personis de omni eo quod ab eis, vel aliquo ipsorum peteretur
ratione ipsorum Officii, et teneatur Potestas pro se, et suis Officia
libus, et Famulis, et dare debeat ydoneos fidejussores de solvendo
totum id in quo erit ipse, vel aliquis ipsorum condemnatus, et du
rantibus dictis tribus diebus non debeant, nec comedere cum aliquo Tre
bano intus vel extra Ospitium ubi dictus Potestas, et sui Officiales hospi
tati fuerint, et si infra dictos tres dies petitio data non fuerit per specia
lem personam, quod elapsis dictis tribus diebus absolvatur, vel condemnetur,
et si aliqua petitio dabitur sibi vel alicui ipsorum infra sex dies computa
tis dictis tribus diebus ipse Potestas cum tota familia sua, et Officiales
predicti per ipsum tempus sex dierum stare debeant ad Sindicatum,
et solvere si fuerint condemnati et si ipse Potestas fuerit inventus, vel
ejus Officiales, vel Famuli, aut aliquis dictorum Officialium, quod furtum
vel baractariam commiserint, vel commiserit, seu fuerint, vel fuerit,
vel aliquid acceperint ultra salarium teneantur duplum restituere
illius quod acceperint et quando contigerit ipsos, vel ipsorum ali
quem in re coram dicto Sindico ire ad reddendum rationem
administrationis ipsorum Officii, et nullus de Trevio, vel dis
trictu audeat ipsos vel ipsorum aliquem associare ad poe
nam XXV. librarum denariorum, in quibus per Potestatem qui erit
pro tempore contrafaciens quilibet debeat condemnari Comuni pre
dicto, et non possit proponere, vel proponi facere in Concilio, vel
arrenga contra predicta ad poenam XXV. librarum denariorum in
quibus qui contrafecerit in aliquo casuum predictorum per Potes
tatem qui pro tempore fuerit Comuni Trevii condemnetur,
et si quis Conciliarius seu Prior, vel aliqua alia persona consu
leret, vel arrengaret, quod ipse Potestas, vel aliquis dictorum Offi
cialium absolveretur de his, de quibus fuerint condemnati, vel
quod eis, vel alicui ipsorum licentia concederetur ante tempus,

quo stare deberent ad Sindicatum predictum in centum libris denariorum per dominum Potestatem qui pro tempore erit Comuni Trevii condemnetur, et si Sindicus qui erit ad Sindicandum per dictos Officiales aut aliquem ipsorum fuerit negligens, vel remissus aut dolum, vel fraudem in condemnando, vel absolvendo ipsos Officiales facientes contra statuta, vel ordinamenta dicti Comunis comiserit obmictendo facienda vel faciendo non facienda in L.ta libris denariorum per Potestatem dicti Comunis qui pro tempore fuerit condemnetur, et ad damnum, et interesse dicti Comunis, et quilibet possit eum accusare, et habeat medietatem banni, et quod Potestas, qui pro tempore fuerit debeat procedere super his ad petitionem cujuscumque petentis poena centum librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum. Volumus etiam, et presenti Statuto firmamus quod si Potestas, vel aliquis ejus Officialis, vel Famulus ipsius absentaverit se a terra Trevii tempore Sindicatus ipsorum quod centum libre denariorum, que debent remanere penes Camerarium de salario ipsius Potestatis non possint peti vel haberi, scilicet dicte centum libre denariorum remaneant in Comuni. Nihilominus volumus, et presenti Statuto firmamus quod pro quolibet die, quo ipsi vel aliquis ipsorum, vel aliquis Officialis ipsius Comunis se absentaverit tempore Sindicatus ipsorum a Terra Trevii in X. libris denariorum per ipsum Sindicum Comuni Trevii debeat condemnari, et ad probandum dictam absentiam sufficiat dictum unius testis testificantis de visu, vel dictum et testificatio trium testium testificantium de publica voce, et fama, vel quod dictus Officialis vel Famulus non comparuerit in termino assignato in citatione, vel precepto coram Sindico, qui esset ad Sindicandum Potestatem ejusque Offitiales, et Famulos

36

De Electione Cancellarii

Rubrica 26.

Statuimus, et ordinamus quod quando contigerit aliquem Cancellarium eligi in Comuni Trevii quod in electione Cancellarii servetur, et servari debeat in omnibus, et per omnia modus, et forma, quę servatur, et tractatur in electione Potestatis terrę Trevii, de qua electione rogatus esse debeat Notarius Camerę Comunis Trevii, et habere debeat ab ipso Cancellario qui acceptabit pro suo labore florenum unum ad minus. Qui Cancellarius sic electus teneatur, et debeat in termino unius diei a die electionis sibi presentatę acceptare, vel renunptiare, et ejus acceptationem, vel renunptiationem per licteras dicto Comuni notificare, et introitus ejus officii in manibus Dominorum Priorum Antepositorum terrę Trevii jurare debeat ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manu tactis scripturis officium ejus Cancellariatus bene, juste, legaliter, et sine fraude, vel machinatione aliqua durante ejus tempore facere, et exercere, et secreta sibi imposita in perpetuum perpetuo tenere, et ad tempus per tempore similiter tenere dummodo non essent contra Statum Romanę Ecclesię et popularem Statum Terrę Trevii, et introitu dicti sui Officii teneatur, et debeat dare idoneos, et sufficientes, et bonos fidejussores usque in quantitatem ducentarum librarum denariorum, et omnes, et singulos introitus, et exitus dicti Comunis perventos ad manus Camerarii Comunis predicti qui pro tempore fuerit, scilicet unusquisque Camerarius per se bene legaliter, et sollicite particulariter, et distincte sine fraude autentice scribere poena librarum centum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum totiens, quotiens esset contrafactum, et nullus alius Notarius dictæ terræ Trevii seu aliunde possit, seu debeat ipsos introitus, et exitus scribere nisi ipse Cancellarius Comunis, qui pro tempore fuerit, salvo, et reservato si in casu sive casibus expresse evidentissime necessitatis per dominos Priores, et XVIII terrę Trevii in ipsis casibus esset aliter

reformatum, et si aliter fieret, vel scriberetur nisi pro ut supra dictum est, non valeat ipso jure, nec dictis Scripturis fides aliqua adhibeatur, et scribenti alias in poenam superius declaratam incidat ipso facto: de qua poena tertia pars sit Potestatis Comunis Trevii qui ipsam cum effectu exigerit, et in Comuni Trevii devenire fecerit, residuum vero Comuni Trevii applicetur, et in similem, et eamdem poenam incidat Camerarius, si aliter quam supradictum est in suis libris describi permicteret, et teneatur dictus Cancellarius omnes propositas, et reformationes proponendas, et faciendas in Concilio **XVIII.** in Concilio generali, et speciali majoris extimationis, vel aliorum hominum autentice scribere in quodam libro reformationum publicando, et ordinando per manus ipsius Cancellarii pro ut moris est, et non per alium nisi in casu sive casibus expresse necessitatis esset per Concilium **XVIII.** aliter reformatum constitutum, et ordinatum ad poenam, et sub poena suprascriptae, et omnes Scripturae quae fierent per ipsum Cancellarium tam ad petitionem Comunis, et Camerarii, quam etiam specialium personarum spectantium, et pertinentium ad dictum librum reformationum, sive introitus, et exitus Camerarii sine aliquo pretio sub dicta poena describere teneatur: nec valeat, vel possit de secundis Scripturis speciali personae, vel personis petentis, vel petentibus sibi solvi facere quoquo scilicet suo salario stare debeat tacitus, et contentus. De Scripturis vero Comuni spectantibus, vel pertinentibus nullatenus, nec ullo in modo aliquod pretium habere possit, nec valeat nisi solummodo ejus salarium sibi deputatum sub poena suprascripta. Volumus etiam quod dictus Cancellarius secum ducat, et ducere teneatur, et toto ejus tempore durante in dicto ejus officio Cancellariatus continue die, nocteque suis sumptibus, et expensis tenere unum bonum, et expertum Notarium ad custodiam diurnam, et nocturnam dictae Terrae Trevii, qui etiam teneatur, et debeat exercere officium damnorum datorum laboreriorum, caratinarum, pontium, et aliorum exercitiorum Comunis tam de jure, quam de consuetudine, et omnes delinquentes punire, et condemnare secundum formam Statutorum, et ordinamentorum dictae Terrae Trevii de

tali materie disponentium, et loquentium, et teneatur, et debeat in qualibet hebdomada durante ejus tempore semel ad minus ire ad videndum ripas omnium Fluminum dicti Comunis, et fontes, et Pontes, et si invenerit eos inaliquo devastatos, seu lesos facere reaptari ad poenam X. librarum denariorum pro qualibet vice, qua contrafecerit in non eundo, et non refici faciendo dicto Comuni applicandorum, de quibus precise debeat per Sindicum dicti Comunis tempore sui Sindicatus Sindicari, et similiter dictus Cancellarius teneatur, et debeat habere, et tenere durante ejus Officio unum Famulum actum ad arma portandum, et cum dicto Notario circum circa eumdem si et inquantum dicto Comuni Trevii placuerit, et videbitur, et habeat, et habere debeat dictus Cancellarius pro se, et sua Familia de pecunia, et ere dicti Comunis pro suo Salario semestri, et pro suo adventu, reditu, et tempore sui Sindicatus illud Salarium quod per Comune Trevii erit Statutum, ordinatum, et deliberatum, quod Salarium, et Familia retinenda semper in electione ejus describantur, et plus petere non possit, nec valeat quoquo, vel aliquo alio quesito colore sub poena, et ad poenam librarum X. denariorum Comuni Trevii applicandorum si per ipsum Cancellarium esset aliter contrafactum, et habeat, et habere debeat cartam, ceram, oleum, et candelas pro Comuni, et custodia Terre Trevii ultra predicta si per Concilium XVIII esset sic deliberatum, et aliter non, et finito ejus officio de gestis et administratis per eum suumque Officialem, et Famulum ad Sindicatum coram Sindico eligendo per Priores, et XVIII. qui tunc in officio residebunt, per tres dies stare teneatur et non possit nec valeat dictus Cancellarius ejusque Notarius, et Famulus accipere durante eorum officio ab aliqua persona terrigena, vel comitativa aliquod ensenium neque bibere, vel comedere cum ipsis sub poena, et ad poenam librarum X. denariorum pro quolibet, et qualibet vice, qua esset contrafactum nisi interdum pro officio Notarii per eum exercendo in Comitatu quod eo casu sine poena et banno comedere, et bibere valeat honeste in casu refrigerii sui, et antequam de dicta terra discedat refutationem facere dicto Comuni Trevii teneatur per publicum instrumentum rogandum per alium Cancellarium

subsequentem, vel per alium Notarium dictę Terrę Trevii, et omnes scripturas per eum, et per Notarium ejus factas tam Comuni Spectantes quam aliis Specialibus personis sine aliqua contradictione, et sine aliquo pretio libere relassare sub poena suprascripta, et durante tempore sui Officii non possit scribere, neque ponere ad exitum, dicti Comunis in libris aliquam pecunię quantitatem preter, et contra formam Statutorum dicti Comunis, et si aliter fieret non valeat ipso jure, ac etiam teneatur, et debeat durante dicto ejus Officio habere librum unum in bona, et evidenti forma cartarum bombicinarum, et in eo describere teneatur omnes homines, et personas custodiam diurnam, et nocturnam facientes, et cogere teneatur omnes Capitaneos contratarum terrę Trevii, et ejus districtus cum juramento ad sibi dari faciendum omnes masculos a **XVIII** annis supra ascendentes et ipsos in libro dictę custodię describere teneatur, et ipsis custodiam fieri facere sub poena, et ad poenam librarum **X.** denariorum Comuni Trevii applicandorum qualibet vice qua fuerit negligens in predictis, et nullus de dicto libro cassari valeat vel possit absque licentia Concilii Comunis Trevii, nisi esset a Statuto permissum sub dicta poena, et teneatur, et debeat in principio sui Officii post introitum ejus infra unum mensem renovare omnes, et singulos capudicinos Terrę Trevii, et quemcumque ei pro dicto Comuni videbitur utilius convenire, et predicta observare teneatur poena librarum **XXV.** denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et quod majores **XVIII.** annis scribi faciat in libro capudicinorum Comunis Trevii post bannimentum faciendum de predictis ad poenam et sub poena librarum duarum denariorum, et Notarius dicti Cancellarii de predictis solemnem inquisitionem facere teneatur sub poena librarum **X.** denariorum, et repertos culpabiles punire sine strepitu, et figura judicii

De electione Bajulorum

Rubrica 27.

Statuimus, et ordinamus quod bajuli Comunis Trevii sint, et esse debeant numero sex; scilicet quatuor pro Potestate, et duo pro Notario damnorum datorum, et reformationum qui fiant, et fieri debeant hoc modo. Scilicet quod Potestas Comunis Trevii qui pro tempore fuerit, teneatur, et debeat sub vinculo juramenti infra XV. dies post introitum sui Officii facere publice bandiri per Precones Comunis Trevii, quod quicumque de Trevio velit esse bajulus Comunis Trevii, et officium bajulatus in Trevio, et ejus Districtu exercere veniat coram ipso domino Potestate, et faciat se scribi cum salario inferius denotato, et si aliquis non comparuerit ad dictum officium bajulatus exercendum, et acceptandum quod per Conciliarios speciales cum salario infrascripto eligantur, et quod quicumque comparuerit vel electus fuerit ad dictum officium bajulatus exercendum teneatur, et debeat dare bonos et idoneos fidejussores de administratione sui Officii, qui non sit de nobilibus, sive de capitaneis, ac etiam de tubatoribus, nec etiam de ipsis bajulis qui et quilibet ipsorum promictant dictum eorum Officium bona fide et sine fraude exercere, et omnia pignora quæ ad ipsorum manus pervenerint conservare, et assignare illi, vel illis personis quibus fuissent accepta, et quod promissorem, vel fidejussorem eorumdem Notarius Potestatis, et reformationum, qui pro tempore fuerit teneantur, et debeant in actis publicis dicti Comunis scribere ita, et taliter, quod semper publice in Comuni possit pervenire poena XXV. librarum denariorum, et sub vinculo prestiti juramenti, et quod si aliquis predictorum contradixerit supradicta pignora per ipsos bajulos accepta illi vel illis personis quibus accepta fuerint, quod Potestas qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat vinculo juramenti, et poena centum

librarum denariorum de suo Salario, quę in Comuni deveniant Summarie, et de facto cogere ipsos bajulos, et fidejussores eorum ad restitutionem dictorum pignorum, de quibus pignoribus, et acceptatione stetur Sacramento illius, vel illorum, cui vel quibus accepta fuerint dicta pignora, et quod dicti bajuli, et quilibet ipsorum habeat, et habere debeat de pecunia, et ęre dicti Comunis XVIII librarum denariorum pro eorum Salario pro uno anno proxime futuro incipiendo in kalendis Mensis Januarii, et finiendo ut sequitur in aliis kalendis Januarii proxime subsequentibus; videlicet pro quolibet anno, et pro quolibet mense ut numerus XXX solidorum denariorum, et plus pro ut in Concilio XVIII. fuerit ordinatum, et quod Camerarius qui pro tempore fuerit teneatur et debeat singulis mensibus dare, et solvere dictis bajulis ipsorum salarium, et mercedem ad petitionem ipsorum bajulorum vel alius ipsorum poena X librarum denariorum de suo Salario Comuni Trevii applicandorum, et Potestas Comunis Trevii qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat dari facere de pecunia Comunis Trevii ipsis bajulis et cuilibet ipsorum supradictum Salarium summarie sine aliqua deliberatione vel auctoritate Concilii nullo Statuto, et ordinamento obstante. Quibus bajulis, et cuilibet ipsorum satisfiat pro eorum salario a specialibus personis scilicet per totam contratam Castri, et pladie pro citatione duos denarios pro tenuta in dictis locis quatuor denarios ad Burgum in pede Trevii pro citatione quatuor denarios, pro tenuta sex denarios, ad Mancianum et ad Tergnolenem et in plano Trevii pro citatione sex denarios pro tenuta octo denarios et in Bovariis, et ad Sanctum Donatum de Colle pro citatione quatuor denarios, et pro tenuta octo denarios, et si ultra unum hominem citaverit Bajulus habeat pro qualibet persona duos denarios, et hoc intelligatur extra Castrum, vel Pladiam, et Potestas, Judex vel Notarius vel Vicarius Comunis, vel aliquis ipsorum non possit, nec debeat concedere ipsi bajulo ultra dictum Salarium, et si contra fecerint dicti bajuli vel aliquis ipsorum solvant nomine poenę V. solidos denarios. Volumus etiam quod si ipse bajulus poterit probare per unum testem bonę condictionis, et famę quod ipsum pignus restituerit Camerario Comunis Trevii quod ad restitutionem ipsius pignoris minime teneatur, vel quod restituere

391

voluerit ipsum pignus illi cui acceptum fuerit, et per eum non Steterit et postea sine sui culpa pignus perdiderit, et quod si infra tempus regiminis Rectoris, vel Officialis, cujus mandato pignus acceptum fuerit vel post finem regiminis infra XV. dies ipsum pignus ille cui acceptum fuerit non recolligerit aut non repetierit quod a dicto termino in antea ipse bajulus ad restitutionem dicti pignoris nullatenus teneatur, quod capitulum bandiatur ad hoc ut nemini pretendat ignorantia, et volumus quod ipsi Conciliarii speciales eligant Bajulum de sua Terzaria, et quod nullus possit esse bajulus quod sit allibratus in libro Comunis Trevii XXX. librarum dummodo allibrata sint propria ejus, cui allibrata sunt vel illorum de quibus infra sit mentio sine dolo, et quod sibi prosit libere sue Uxoris, et aliorum de domo sua dummodo quod simul habitent ad unum ignem, et nullus ipsorum valeat pignorare pannos de dorso, sive de lecto poena solidorum XX. denariorum pro quolibet, et qualibet vice, qua contrafactum fuerit, et nullus audeat separare dictis bajulis quando vellent pignorare aut pignora accepta reaccipere in poena librarum XXV. denariorum pro quolibet, et qualibet vice, et stetur Sacramento ejus. Preterea addimus quod bajuli, et tubicines secundum qualitatem, et conditionem eorum Officii teneantur facere omnes citationes ad requisitionem Curie Potestatis, et aliorum Officialium dicte terre in omnibus, et singulis causis maleficiorum damnorum datorum, et extraordinariorum, et debitorum Comunis ubi tangit, et habet interesse dictum Comune quodcumque, et qualitercumque sine aliquo pretio citando partes testes, et faciendo precepta, et alia pro ut requisiti fuerint sub poena et ad poenam XX. solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua facere recusaverint Comuni Trevii applicandorum. Adiicientes etiam premissis volumus quod Prefati Nunptii, vel ipsorum alius qui ex commissione alicujus Superioris vel Potestatis, vel Officialium aliorum Comunis Trevii, vel particularis Persone presentarent aliquas litteras, vel citationes, vel inhibitiones, vel precepta, vel cedulas alicui Trebano adhuc ut notitia habeatur de contentis in eis debeant penes citatum monitum, vel inhibitum ipsas litteras citationes, inhibitiones, precepta

vel cedulas dimitti et relassari, ut possit copiam assumere sub poena X librarum denariorum de facto exigendorum a dicto bajulo, et Comuni Trevii appliccandorum, et ille talis qui receperit tales litteras ut supra infra unum diem debeat restituere bajulo sub poena unius ducati applicandum Comuni Trevii pro dimidia, et pro alia parte habenti interesse, et Potestas, et quilibet ejus Officialis in tali casu in continenti provideant indemnitati partis patientis damnum, et habeat quartam partem poene pro sua executione

De electione Preconum

Rubrica 28.

Statuimus, et ordinamus quod electio tubatorum Comunis Trevii fiat in Concilio majoris extimationis, et XVIII, et sicut factum, et deliberatum fuerit in ipso Concilio valeat et teneat pleno jure tam de electione ipsorum, quam etiam de salario, et vestimentis, et dicti Tubatores qui electi fuerint teneantur, et debeant facere omnia et singula bannimenta in terra Trevii, et ejus Districtu uti ejus, et aliis ipsorum erit impositum per Dominum Potestatem terre Trevii ejusque Officiales, vel per dominos Priores terre Trevii sine aliqua mercede, vel aliquo alio salario sibi dando ultra eorum salarium a dicto Comuni sibi deputatum. Et teneantur, et debeant ad petitionem dominorum Priorum ire in quamcumque partem extra Districtum Trevii si erit necessarium, et opportunum tamen sumptibus Comunis, et si contigerit aliquem eorum in sindicum ad presentandum aliquam electionem Officialibus Comunis Trevii tunc et eo casu eorum sumptibus vadant, et si aliquod lucrum pervenerit ad

40v

manus ipsorum, vel alicujus eorum sit, et esse debeat inter ipsos Comune, et quilibet teneatur contribuere in expensis, quas fecerit ille, qui iverit pro Officialibus predictis in tanta parte, et quod Domini, qui erunt pro tempore possint mittere illum, quem voluerint ex dictis preconibus cum Sindicatu predicto, et quod eorum citationes, et relationes valeant, et teneant sicut aliorum
dicti Comunis Trevii in civilibus, et criminalibus debeant accipere pro quolibet bannimento facto ad petitionem specialium personarum denariorum, et non plus. In aliis vero solutionibus servetur eis ille modus, qui hactenus servatus extitit et si tube Comunis penes eos, vel eorum aliquem eorum culpa lederentur, vel devastarentur, vel perderentur quod ille penes quam, vel cujus culpa talis casus acciderit teneatur, et debeat ipsam tubam, vel ipsas tubas de suo proprio reficere, reaptare, et emendare quas tubas ipsi, et ipsorum quilibet diligenter custodiant, et hoc capitulum volumus inviolabiliter observari, et quod nullus ipsorum valeat facere custodiam nocturnam vel diurnam alicui persone poena solidorum XL. denariorum, et Officiali Custodie admictenti poena librarum X. denariorum

De catastis Comunis Trevii

Rubrica 29.

Statuimus, et ordinamus quod catasta, et libri Comunis Trevii sint, et esse debeant in Camera Comunis Trevii penes Massarium dicte Camere, et quod ipse Massarius possit levare, et ponere cuilibet vendenti

et ementi terras dicti Catasti dummodo quod non possit elevare de catasto alicujus, qui fuerit suppositus jurisdictioni ipsius Comunis, et ponere illi qui non fuerit suppositus dicte jurisdictioni, nec possit elevare terrigene, et ponere Forensi, nisi satis dederit de solvendo dativas. Qui Massarius habeat pro suo salario, et labore a parte qualibet unum bologninum ac etiam pro qualibet petia terre, et quod possit reducere ad unum catastum illius, qui haberet plura catasta, et concordare, et revidere catastum cum libra, et ad concordiam reducere, et quod ille qui emerit aliquam possessionem, sive possessiones, sive justo titulo acquisierit teneatur, et debeat infra unum mensem post dictam emptionem sive acquisitionem ipsas possessiones sibi poni facere in suo catasto poena centum solidorum denariorum Comuni Trevii appliciandorum. Qui Massarius habita prius licentia a Venditore, sive viso instrumento sive titulo dicte emptionis, vel acquisitionis aut habita alia legitima probatione possit, et valeat ipsas possessiones in catasto dicti ostendentes, et petentis ponere, et scribere, et hoc banniatur publice per terram Trevii infra octo dies post publicationem presentis Statuti, et quod si aliqua possessio reperiretur in Territorio terre Trevii, que non esset accatastata in catasto Comunis Trevii quod per Massarium Camere dicti Comunis accatastetur, et ponatur in catasto dicti Comunis secundum extimationem factam de terra, et possessione posita juxta ipsam possessionem accatastandam. Volumus etiam quod Potestas, et Priores, qui nunc sunt, et pro tempore erunt infra octo dies post aperturam dicti Catasti teneantur et debeant sub virtute prestiti juramenti, et poena X. librarum denariorum pro quolibet eligere, et vocare quilibet in sua tersaria duos bonos, et legales viros pro quolibet populo ipsius tersarie qui assignent, et assignare debeant poena XL solidorum denariorum pro quolibet, et vinculo juramenti omnes, et singulos tenentes, et possidentes, bona, et possessiones illius persone de suo populo que absens fuerit, vel etiam personaliter inveniri non possit, et dicti tales possidentes scribantur, et registrentur per dictum Notarium prope eos in libris dicti talis absentis, que libra scribatur per ipsum Massarium ita, et taliter quod dicti possidentes

juxta eum comode scribi, et assignari possint. Qui tales possidentes teneantur in dicto Comuni predicta libra solvere omnes, et singulas dativas impositas, et imponendas pro dicto Comuni, et quod Potestas, et Priores qui pro tempore fuerint teneantur, et debeant predicta facere observari, videlicet Potestas poena **L** librarum denariorum et quilibet Prior poena **X.** librarum denariorum. Nec non dicti duo homines teneantur, et debeant assignare dicto Massario omnes, et singulas terras, et possessiones, quę non essent allibratę, et accatastatę in catasto dicti Comunis secundum veram, et puram conscientiam eorum sub virtute prestiti juramenti, et ipsas terras, et possessiones ipse Massarius teneatur et debeat in dicto catasto ponere, et accatastare ut dictum est supra

Quod possessiones sint tributarię Comunis Trevii

Rubrica 30.

Statuimus, et ordinamus quod omnes, et singulę possessiones et omnia, et singula bona immobilia sita, seu posita in Districtu Trevii infra quęcumque latera, vel confines, vel etiam in terra Trevii posita, seu descripta in catasto Comunis Trevii, et quę in posterum describentur sint, et esse intelligantur censuarię, et tributarię dicto Comuni Trevii in omnibus, et singulis dativis, et collectis in posterum imponendis in dicto Comuni Trevii, et pro ipsis dativis, et collectis

imponendis sint et remaneant obnexi, et obligati, et quod nulla persona possit dictas possessiones, et terras alicui dare, concedere vel obligare quin de ipsis dativis, dative, et collecte imposite, et inposterum imponende solvantur in Comuni predicto alias donatio, concessio, alenatio, legatum, vel alius titulus sit nullus ipso jure, et ipso facto

De possessionibus accatastandis

Rubrica 31.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas terre Trevii qui nunc est, et qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat vinculo juramenti, et poena L librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum poni, et describi facere in catasto, et libra Comunis Trevii omnes homines, et personas de Trevio, vel districtu ejusdem et omnes, et singulos forenses habitantes in Terra Trevii vel districtu ejusdem seu qui habitaverint in dicta Terra, et Districtu a quinque annis citra, et ipsorum, et cujuslibet ipsorum possessiones, et bona que habent in catasto Trevii, vel Districtus ejusdem allibrentur, et accatastentur prout alii Trebani, et dativas et collectas impositas, et imponendas solvant ad petitionem domini Potestatis, et sue Curie vel alterius cujuslibet Officialis, vel executoris Comunis Trevii, et quicumque de Trevio, vel ejus districtu non reperiretur accatastatus, seu allibratus ipse, vel pater, vel avus ejus non possit habere aliquod officium in dicto Comuni Trevii, nec ad aliquod officium dicti Comunis eligi, vel assumi, vel nomina-

ri

ri, et si eligeretur, assumeretur, vel nominaretur ipsius electio, assumptio, vel nominatio non teneat ipso jure, et nihilominus tam ipse electus si officium acceptaret quoquomodo quod etiam in eligens sive electionem acceptaverit vel non poenam XXV. librarum denariorum, et quilibet ipsorum ipso facto incurrant, quas poenas Potestas qui pro tempore fuerit de facto exigi possit, et in Comuni Trevii devenire faciat sub dicta poena

Quod habentes possessiones juxta Forenses teneantur assignare

Rubrica 32.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas terre Trevii qui pro tempore fuerit de mense Aprilis teneatur, et debeat vinculo juramenti, et poena L.ta librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum facere bandiri in locis publicis, et consuetis dicte terre et facere fieri per capitaneum omnium contratarum dicte terre in quo banno, et adnunantiis declaretur, et banniatur ad hoc ut ignorantia aliqua non pretendantur quod quilibet persona de Trevio, et ejus districtu habens, tenens, et possidens in districtu Trevii quacumque de causa juxta possessiones alicujus forensis in quibus aliqui fructus existerent teneatur, et debeat infra XV. dies post dictum bannimentum assignare dicto domino Potestati, vel suis Officialibus sub poena centum solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice, qua contrafecerit

et per Potestatem, vel ejus Officiales elapso dicto termino debeat fieri inquisitio, et repertos culpabiles punire, et condemnare in dicta quantitate sub poena L. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum ipsis possessionibus assegnatis non repertis de ipsis fore solitum dativis hactenus per dictum Comune impositis cum poenis debitis, quod Potestas, qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat executionem predictarum dativarum facere de dictis possessionibus non repertis solutis, quod si non fecerit de suo salario dicte dative penitus excomputentur per Camerarium dicti Comunis, et si dictus Camerarius solveret aliter de suo salario solvisse intelligatur, et ad hoc ut dictus Camerarius ignorantiam non pretendat assignatis dictis possessionibus scribantur per Notarium dicti Camerarii expensis dicti Comunis, et teneatur dare copiam dictarum possessionum assignatarum dicto domino Potestati in presentia dominorum Priorum dicte terre.

Quod Molendina ponantur in catasto Comunis

Rubrica 55.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque de Trevio vel forensis habuerit molendinum in totum, vel in partem in Territorio, vel districtu Trevii ponatur in catasto, seu libra Comunis Trevii, et si habuerit unum molendinum ponatur

centum librarum denariorum, et qui non habuerit totum ponatur pro rata pro quibus teneatur solvere dativam Comuni predicto sicut de aliis rebus in predicto catasto accatastatis ut superius est expressum, et si aliquis ipsorum recusaverit predicta omnia et singula facere habentium dicta molendina, vel partem ipsorum, quod quilibet qui iverit ad macinandum ad dicta molendina vel ad aliquod ipsorum teneatur, et debeat pro quolibet, et qualibet vice, et pro qualibet salma, qua contrafecerit solvere Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti XL. solidos denarios, et cuilibet sit licitum accusare, et habeat tertiam partem banni, et credatur sacramento accusatoris cum uno teste de visu, et teneatur in credentia, et Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit post aperturam dicti Statuti teneatur, et debeat predicta omnia, et singula facere fieri, et observari sub virtute prestiti juramenti, et sub poena L.ta librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et per sindicum dicti Comunis tempore sindicatus debeat sindicari specialiter sub virtute prestiti juramenti, et sub poena L.ta librarum denariorum dumtaxat exceptis molendinis Ecclesiasticarum personarum, et si quis iverit ad macinandum ad alia molendina extra territorium Trevii solvat poenam X. librarum denariorum Comuni Trevii, et nihilominus multuram coptimajolis proventum dicti Comunis molendinorum reddere compellatur, et quilibet possit accusare, et habeat tertiam partem banni cum uno teste de visu credatur sacramento accusatoris, et teneatur in credentia, et Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur predicta observare et observari facere sub poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum, et specialiter per sindicum dicti Comunis tempore sui sindicatus debeat sindicari.

De modo, et ordine ponendi Dativas

Rubrica 34.

Statuimus, et ordinamus quia decens est quod qui honores habent in oneribus contribuant quod dative in posterum imponende in terra Trevii, vel in Comuni dicte terre imponantur, et imponi debeant per libram, et non per focum, et si aliter fieret non valeat ipso jure, et dicte dative habeantur pro impositis illo die quo Camerarius Comunis Trevii incipit officium suum etiam si in aliquo Concilio non fuerint deliberate, quas quilibet solvere compellatur secundum formam Statutorum Comunis Trevii Statuto aliquo non obstante.

Quod dative habeantur imposite

Rubrica 35.

Statuimus, et ordinamus quod quotiescumque appareverit in numero centum, vel quinquaginta hominum de Trevio, vel

ejus districtu solvisse aliquam dativam sive dativas: dative tamen habeantur pro impositis, et deliberatis indicto Comuni, et quilibet solvere teneatur infra terminum in Statutis contentum, et locum habeat inpresentibus, et futuris auctoritate presentis Statuti

De modo exigendi dativas

Rubrica 36.

Statuimus, et ordinamus quod quelibet persona de Trevio, vel ejus districtu vel etiam aliunde que est, vel in futurum erit allibrata seu accatastata in libro, seu catasto Comunis Trevii probonis seu possessionibus ejus in territorio seu districtu Trevii in catasto seu libra dicti Comunis Trevii descriptis, vel etiam in libro focularium dicti Comunis, que reperiretur dativas, vel collectas indicto Comuni impositas non solvisse teneatur, et debeat ipsas dativas sive collectas non solutas solvere Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti cum poenis incursis in ipsis dativis, et quartas pluri dedictis dativis, et poenis incursis sine diminutione et si dicti allibrati, seu accatastati, vel in focularibus Comunis descripti, vel aliquis eorum esset mortuus, quoad ad solutionem ipsarum teneantur successores eorum, et cujuslibet ipsorum, et predicta non intelligantur, nec locum habeant nisi in allibratis seu accatastatis in predicto catasto seu libra nunc vigenti, vel in focularibus nunc vigentibus, et volumus quod pro catasto veteri, vel de dativis tempore dicti veteris catasti impositis nulla possit vel debeat exactio fieri seu inquietatio,

vel vexatio et volumus, et presenti lege firmamus, quod pro solu=
tione dativarum impositarum tempore presentis catasti sint,
et esse intelligantur obligate dicto Comuni Trevii tam possessio=
nes, et bona accatastata indicto catasto descripta, quam alia
bona ipsorum accatastatorum, et quod de et proipsis dativis exi=
gendis teneantur et cogi possint possessores ipsorum bonorum,
et etiam laboratores, et coptimatores tam pro impositis, quam etiam
pro imponendis nonsolutis dum ipsas, vel ipsa laborabunt. Possint
tamen dicti laboratores, et quilibet ipsorum ipsius possessiones, et
bona tamdiu tenere, et fructare donec recuperaverint totum id quod
solverint dicto Comuni pro dativis, et collectis et poenis incursis, et
non possint de dictis fructibus vel detentione ipsarum possessio=
num molestari, vel inquietari ab aliqua persona usque quo eisdem
laboratoribus erit integre satisfactum de omni eo quod solverint
dicto Comuni vel postea quemcumque usque ad concurrentem quantita=
tem per eos vel aliquem ipsorum solutam, et volumus quod non sol=
ventes dativas Comuni predicto solvere debentes non audiantur in
aliquo eorum jure civiliter, vel criminaliter, et quod licitum sit
unicuique dare damnum in eorum bonis, et possessionibus perso=
naliter, et cum bestiis sine poena, et banno, et quod exceptio non
solutarum dativarum opponi possit inquolibet judicio civili, vel
criminali dummodo declaret, et exprimat collectam, seu collectas
quas dicit non solutas, et per quemcumque Officialem debeat ad=
mitti possint tamen dicti malesolventes solvere et solutione
facta audiantur in eorum jure civiliter, et criminaliter non
tamen quod dantes damnum in eorum possessionibus pos=
sint puniri de damnis datis ante solutionem. Item volumus
quod nulla persona audeat, vel presumat colere vel laborare
aliquam possessionem alicujus forensis situm in Districtu Trevii
sine expressa licentia dominorum Potestatis, et Priorum Terre
Trevii, et nisi se primo scribi fecerit per Notarium reformatio=
num Comunis, et satis dederit legitime, de solvendo omnes col=
lectas impositas, et imponendas indicto Comuni Trevii pro
tota libra dicti forensis, et quicumque aliter vel alio modo

laboraverit aliquam possessionem alicujus forensis indistrictu
Trevii, ipsofacto inpoenam XXV. librarum denariorum incurrat
et nihilominus dativas, et collectas impositas, et imponendas
pro tota libra dicti forensis solvere teneatur, et Potestas terre
Trevii, qui nunc est, et pro tempore fuerit depredictis omnibus
et singulis quolibet mense solemnem inquisitionem facere
teneatur, et super omnia examinare testes dequalibet balia
districtus Trevii, et repertos culpabiles punire et poenas exigere
et etiam collectas predictas non solutas exigere a quibuslibet
solvere debentibus, et in Comuni Trevii cum effectu facere de-
veniri sub virtute prestiti juramenti, et poena centum libra-
rum denariorum de suo salario inquolibet, et pro quolibet casu
quo inpredictis, vel aliquo predictorum fuerit negligens vel re-
missus, et nihilominus et presenti lege firmamus quod quotiescum
que contigerit, vel oportunam fuerit dicto Comuni Trevii aliquam
collectam, vel dativam impositam quecumque persona esset allibra
ta, seu accatastata in libro, seu Catasto dicti Comunis terre Trevii debeat
solvere Camerario dicti Comunis pro ipso Comuni recipienti dictam
dativam, vel dativas collectam, vel collectas pro ut imposite fuerint
vel fuerit infra XXX. dies a die facti bannimenti, et dicta dativa
solvenda, et post dictum factum impositionem sub poena quarti, in
quam poenam quarti incurrat ipso facto post dictum tempus
XXX. dierum decursum, et Potestas qui protempore fuerit tenea-
tur, et debeat de predictis, et quolibet predictorum facere executionem,
et ad manus dicti Camerarii facere devenire, et ad introitus dicti
Comunis mitti facere sub poena suprascripta Comuni Trevii ap-
plicanda, et habeat, et habere debeat dictus Potestas de omni eo,
quod pervenire fuerit in Comuni occasione executionis sue, de con-
demnationibus per eum factis dumtaxat exceptis duos solidos denario-
rum per libras ab eo, qui solvere debebat dictas dativas, et de bonis
ejusdem, videlicet solummodo de dativis veteribus impositis ante
principium sui Officii duos solidos per libram de condemnatio-
nibus veteribus duos solidos per libram de damnis datis indus-
tria sua vel suorum Officialium inventis, et factis quartam

partem, et non de aliis rebus, si aliter acciperet quatruplum illi cui acceperit solvere compellatur sui tempore sindicatus, et XXV. librarum denariorum poene nomine in Comuni pro quolibet, et qualibet vice de suo salario solvere condemnetur, et hoc non intelligatur de illis dativis, que solverentur infra dictum terminum XXX. dierum, dequibus volumus ipsum Potestatem aliquid non recipere, vel habere et teneatur dictus Potestas exigere cum effectu omnes dativas preteritas, et suo tempore impositas, et ad manus Camerarii dicti Comunis facere devenire quod si non fecerit in suo salario computentur, et debeat computari, et volumus quod tempore sindicatus de predictis fiat solemnis investigatio per sindicum qui sindicabit ejusdem poena sindico predicta facere obmictenti L.ta librarum denariorum, et ad hoc ut nullam possit Potestas de predictis executionem pretendere teneatur, et debeat quilibet Notarius Camere infra X. dies post lapsum tempus dictorum XXX. dierum prefixorum ad solvendum dativas dare et assignare in publicam formam dicto domino Potestati extractam omnium, et singulorum non solventium dativam infra terminum XXX. dierum sub poena XXV. librarum denariorum dicto Notario inquam poenam incurrat ipso facto sine aliqua condemnatione, et exigi possit, et debeat per dictum dominum Potestatem, et nihilominus dictus dominus Potestas statim dictis X. diebus elapsis dictum Notarium personaliter, et realiter cogere teneatur ad dandum, et assignandum sibi dictos non solventes sub poenis predictis, quod si non fecerit in predictam poenam ipso facto incurrat, et si Potestas de predictis dativis executionem non fecerit quod Priores terre Trevii, qui pro tempore fuerint, et XVIII. qui pro tempore essent, vel erunt de mensibus martii, et septembris teneantur et debeant sub poena XX librarum denariorum dicto Comuni applicandorum mittere pro uno executore expensis dictorum non solventium dictas dativas, qui dictas dativas exiget, et exigere teneatur, et volumus et presenti lege firmamus quod pro possessionibus accatastatis, seu allibratis in catasto Comunis Trevii non possessis per accatastatos, vel allibratos; scilicet per alios teneantur laboratores, et possessores, et domini ipsorum bonorum, et pro ipsis

dutivis solvendis cogi possint per quemlibet Officialem dicti Comunis ad hoc deputatum, vel deputandum quamdiu laboraverint et possiderint bona, seu possessiones predictas visa apodissamanu Notarii Camere de summa dutivarum non solutarum, et quantitate denariorum restituenda illi qui dictas dutivas solvit pro possessionibus antedictis

Quod quilibet faciat factiones ubi est allibratus

Rubrica 37.

Statuimus, et ordinamus quod quilibet de Trevio, et ejus Districtu teneatur, et debeat facere factiones, et subire onera illius contrate, et in illa contrata in qua allibratus est in populo unde recepit sacramenta, et non alibi

De libro Focularium

Rubrica 38.

Statuimus, et ordinamus quod quilibet qui non sit

scriptus in libro focularium Comunis Trevii faciens focum in dicta terra Trevii, vel ejusdem districtu vel per se habitans teneatur se scribi facere in dicto libro focularium infra XV. dies post bannimentum faciendum de predictis per Massarium Comunis, et Notarium Camere qui nunc est, et pro tempore fuerit ad poenam XL. Solidos denariorum pro quolibet contrafaciente; et Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur et debeat facere banniri per terram Trevii infra X. dies post aperturam presentis Statuti ad poenam XXV. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum et virtute prestiti juramenti, et nihilominus omnes dativas impositas, et imponendas per focum solvere teneatur ad dictam poenam

Quod Forenses teneantur facere custodiam, et solvere focularem, et Dativam

Rubrica 39.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque Forensis habitaverit in Trevio, vel ejus districtu a quinque annis citra cujus bona sint valentiæ centum librarum denariorum, vel supra vel juxta, vel cujuscumque quantitatis, vel rei, et etiam quod quilibet qui habitaverit in terra Trevii, vel ejus Districtu, vel

47

habitat, vel stat ab uno anno citra teneatur, et debeat facere custodias in terra Trevii, et omnia focularia solvere pro ut solvunt alii Trebani, et solvere Comuni Trevii teneantur pro illa quantitate quam habent in terra Trevii, et ejus districtu tam inpecunia, quam inrebus in mobilibus sicut solvunt alii Trebani, que bona sint, et esse debeant allibrate, et posita in Catastro Comunis Trevii, et exigatur ab eis per libram, vel aliter sicut ab aliis Trebanis nonobstante statuto aliquo, vel alia reformatione, seu ordinamento Concilii, que in hac parte sint cassa: de quibus bonis reinveniendis Potestas qui pro tempore fuerit teneatur infra unum mensem post introitum sui officii solemnem facere inquisitionem per contratam, et Notarius Terre Trevii, vel saltim per publicam famam testium quinque, que habeatur pro legitima probatione, et quicumque de dictis Forensibus facere recusaverit predicta, centum librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur pro vice qualibet, et idem modus servetur in terrigenis, et qui custodiam interra Trevii facere, et foculare solvere recusaverit in centum solidis denariorum dicto Comuni debeat condemnari.

De Ambasciatoribus Comunis

Rubrica 40.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque Ambasciator Comunis Trevii sive missus fuerit pro Comuni per totum vallem Spoleti habeat pro qualibet die de pecunia Comunis si iverit eques solidos XXV denariorum si vero pedes XV. solidos denariorum, et si ali-

quis ambasciator iverit pro Comuni prędicto ad Romam, vel Roma=
nam Curiam, vel alio quocumque extra vallem Spoleti habeat
pro qualibet die eques de pecunia Comunis XXV. Solidos denariorum
et non plus, et quod quicumque consuleret quod plus habeat, vel quod
plus daretur sibi in X. libris denariorum condemnetur Comuni Tre=
vii et ipsi ambasciatores ire non compellantur nisi primo eis sit sa=
tisfactum in denariis, vel pignoribus per Camerarium Comunis, et si
aliquis in sua ambasciata fraudem commiserit in C. libris de=
nariorum condemnetur, cujus poene medietas Comuni Trevii ap=
plicetur, et alia medietas sit Romanę Ecclesię, et quod Potestas, Iu=
dex, vel Vicarius teneatur, et debeant dare ipsis Ambasciatoribus ip=
sam ambasciatam in Scriptis, quod si non fecerint idem Potestas de suo
Salario L.ta libras denariorum Comuni Trevii persolvat, et quicumque
iverit in aliquam ambasciatam pro Comuni prędicto, et duxerit duos
equos habeat pro suo Salario pro quolibet equo et die XXX. Solidos
denariorum salvo quod si redierit ipsa die, qua iverit habeat XX.
Solidos denariorum pro quolibet equo, et non plus, et si non retraxe=
rit illo sero, vel sequenti die de mane ante tertias in Concilio, vel
Prioribus, vel Potestati, vel Vicario ambasciatam, vel majori parti
ipsorum privetur ipso facto suo Salario si non accepit C. Solidos
denariorum teneatur restituere, et quod dictum est in ambascia=
ta locum habeat in Potestate Comunis Trevii, quando iverit
in ambasciata: Salvo quod si iverit ad terram suam ultra
tres dies, non possit, nec habere debeat ambasciatam aliquam,
et quicumque electus fuerit pro Ambasciatore teneatur, et
debeat se facere scribi per Notarium Camerę, qui pro tempore
fuerit primo die, quo iverit indicta ambasciata, et die sui
reditus, et etiam jurare ad Sancta Dei Evangelia facere suam
ambasciatam bona fide sine fraude sollicite, et actente, et
nullam moram trahere ex qua sibi plus de ęre Comunis prę=
dicti debeatur nisi tantum pro ambasciata prędicta et si
ambasciatam prędictam modo prędicto, et cum Salario sibi
attributo ex forma dicti Capituli acceptare recusaverit nul=
lam aliam habere possit, nec sibi liceat ad unum annum, nec

aliquid de ere dicti Comunis percipere occasione alicujus ambas=
ciate nisi juxtum steterit impedimentum, et quod ipse debeat
describi per Notarium reformationum Comunis Trevii, et quod
si Camerarius qui nunc est, vel pro tempore fuerit solverit ultra
vel preter salarium contentum indicto Capitulo alicui Ambas
ciatori, vel alteri pro comodo aliquo perdat de suo salario vice
qualibet C. solidos denariorum attribuendos Comuni predicto
et nihilominus ad restitutionem ejus quod solverit ipsi Comu=
ni teneatur et quod idem Camerarius de predictis debeat Sin
dicari, et repertum contrafacientem condemnare per ipsum Sin
dicum, qui eum Sindicabit ipsi Comuni ad poenam predictam,
et restitutionem faciendam de predictis non obstante quod id
quod solverit fuerit per tres bonos homines approbatum pro legiti=
mis expensis, et si contigerit Potestatem ire pro aliqua ambasciata
pro dicto Comuni: si iverit cum uno equo habeat pro suo salario
XXX. solidos denariorum per diem, si vero cum duobus equis, vel
pluribus habeat per diem **XL.** solidos denariorum, et idem mo=
dus servetur contra dictum Camerarium si excederit solutio
nem predictam

De ambasciata danda expensis petentis

Rubrica 41.

Statuimus, et ordinamus quod si contigerit quod

aliquis peteret aliquam ambasciatam in Comuni, quod cuilibet detur expensis petentis dummodo, quod in tali ambasciata non possit peti Potestas nec aliquis suus Officialis vel Famulus nec in ipsam ambasciatam ire, et si Potestas iverit, vel aliquis suus Officialis pro vice qualibet in XXV. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et quod Priores qui nunc sunt, et pro tempore erunt teneantur, et debeant vinculo juramenti et poena X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum dare ambasciatam secundum formam dicti Statuti, dummodo quod ambasciata sit competens, et justa.

De statutis renovandis

Rubrica 42.

Statuimus, et ordinamus ad tollendum expensas superfluas, quod in principio mensis Novembris, vel Decembris proponatur in Concilio Generali de Statuto pro anno futuro renovando, vel confirmando, vel addendo, vel minuendo, et quod deliberatum, vel reformatum extiterit executioni mandetur, et Potestas, qui pro tempore fuerit predicta faciat observari sub poena L. librarum denariorum de suo salario, et quod Statutarii electi ad renovandum sive faciendum Statuta Comunis teneantur, et debeant stare, et morari in domibus Comunis Trevii, de die, et de nocte, et inde non discedere quousque Statutum fuerit perfectum, et qui contrafecerit XL. solidos denariorum Camerario Comunis Trevii integre solvat

43v

pro qualibet vice, et quod omnia capitula, et statuta, que fierent per Statutarios dicti Comunis debeant mitti, et mittantur ad bussulas, et palluctas inter ipsos, et obtineri per duas partes ipsorum Statutariorum alias non valeant ipso jure, et Potestas qui pro tempore fuerit teneatur requisitionem de dictis Statutariis bis in die, quolibet die, quo steterint ad dictum Statutum condendum, et compilandum, scilicet semel ante prandium, et semel post sonum Campane tertium, et statim repertum culpabilem in predictis XL. solidos denariorum de facto punire teneantur, et ipsos XL. solidos denariorum sine aliqua mora ad manus Camerarii pervenire faciat, et quod quilibet Statutarius habeat, et habere debeat de pecunia, et ere dicti Comunis Trevii pro toto dicto tempore XXX. solidos denariorum, et quilibet Notarius qui steterit ad scribendum Statutum predictum habeat, et habere debeat de pecunia, et ere dicti Comunis XL. solidos denariorum pro prima scriptura computata in dicto salario omni alio salario Statutariis stabilito, et quod nullus possit esse Statutarius Comunis Trevii, qui non sit allibratus in libra Comunis Trevii CCC. libras denariorum ipse, vel Pater ipsius vel habuerit libram Comunem cum aliquo in dictis CCC. libris, et si aliter fieret non valeat ipso jure, et si Camerarius tali electo contra dictam formam, et contra formam dicti Statuti dicti Comunis solverit aliquod salarium, quod dictus Camerarius dicto Comuni restituere teneatur de suo salario, et poena centum solidorum denariorum, et qui talem elegerit contra dictam formam in X. libris denariorum Comuni Trevii applicandorum condemnetur per Potestatem, et hoc capitulum in Concilio predicto vulgari sermone legatur, et quod Notarius reformationum qui pro tempore fuerit, teneatur, et debeat poena C. solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum, reformationem predictam, factam, et scriptam per eum de modo et forma renovandi sive faciendi Statuta Comunis, et formam datam Statutariis per Concilium Generale in fine Statuti dicti Comunis scribere, et publicare.

De suspensione Statutorum

Rubrica 43.

Statuimus, et ordinamus quod quando contigerit ordinari de Suspensione, et cassatione alicujus Capituli Statutorum dicti Comunis, aut quod ipsum Capitulum tollatur, vel Suspendatur in totum vel in partem. Quod Priores, qui erunt pro tempore teneantur et debeant, jurare in Concilio generali dicti Comunis in quo sint ad minus XL. Conciliarii quod ipsa Suspentio sive cassatio sit, et fieri debeat pro evidenti utilitate, et emergenti necessitate dicti Comunis, et postmodum proponatur de Suspensione, et cassatione ipsius Capituli vel partis in Concilio majoris extimationis dicti Comunis, qui de novo debeant jurare, capere melius partitum pro dicto Comuni, et obtinere per duas partes ipsorum, et si obtineri contigerit, mittatur similiter ad Concilium generale ipsius Comunis in quo sint ad minus XL. Conciliari qui de novo jurent capere melius partitum pro dicto Comuni, et quod obtentum fuerit modo predicto valeant, et teneant auctoritate presentis Statuti aliter non, et quod Potestas, Priores, et Notarius reformationum dicti Comunis teneantur, et debeant predicta omnia, et singula observare; videlicet Potestas poena C. librarum Denariorum, Priores poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii attribuendorum, et Conciliarius qui consuleret contra predicta in XXV. libris denariorum Comuni Trevii debeat condemnari, quam suspensionem, et cassationem Statutorum facere possint, et valeat pleno jure Concilio decem, et octo solemniter et in sufficienti numero congregato pro evidenti comodo, et utilitate Comunis predicti.

50

Quod Camerarius possit expendere

Rubrica 44.

Statuimus, et ordinamus quod Camerarius Comunis Trevii qui erit pro tempore auctoritate præsentis Statuti habeat licentiam, et Potestatem habita semper prius licentia, et potestate a prioribus in casu solvendi omnes expensas in hoc Statuto contentas, et alias deliberatas, et reformatas in Concilio dicti Comunis secundum formam Statutorum, et pro expensis legittimis habeantur, nec non pro evidenti utilitate Comunis Trevii, quando fuerit opportunum cum licentia dicti Potestatis, et Priorum possit expendere in qualibet hebdomada de pecunia Comunis XL solidos denariorum, et non plus, dummodo hoc intelligatur de occurrentibus expresse in novo facto, et pro expensis legitimis habeantur. et volumus quod de pecunia dicti Comunis, et ære ultra dictam summam Camerarius plus expendere non possit, et quod aliqua remissio aut donatio alicujus condemnationis, seu alicujus processus, vel suspensio, vel concessio aut aliquid de ære Comunis fieri non possit nec debeat nisi primo fuerit deliberatum per duas partes ad bussulas, et palluctas triginta hominum de numero Comunis Trevii, in quo sint ad minus XL. Conciliarii jurati, et si aliter fieret non valeat ipso jure, et quod Potestas dicti Comunis teneatur ipsum Capitulum observare, et observari facere poena C. librarum denariorum de suo Salario Comuni Trevii applicandorum, et illi intelligantur esse majoris æstimationis, et libræ qui plus solvunt pro datisa

dicti Comunis aliter non. Qui triginta debeant apparere in libro reformationum Comunis predicti, et juramenta ipsorum, salvis semper Balia, Auctoritate, et Potestate concessis dominis Prioribus et XVIII. dicte terre, vel alicui, seu aliquibus ipsorum, que semper firme sint, et maneant in sui roboris firmitate.

De ordine dato circa matriculam Judicum, Medicorum, et Notariorum

Rubrica 45.

Cum universitas, et Collegium Societatis Judicum, Medicorum et Notariorum in omni civitate, et terra, ac locis omnibus in quibus homines civiliter vivunt, et regunt sit nobile, et in pretio non parvo habeatur, et alios merito in primis ordine et honore precedant tamquam speculum, norma, decus, et honor recte vivendi, recteque consulendi propter eorum prudentiam, et singulares virtutes, que in viris litteratis esse presumuntur. Cumque militis annis nesciatur qua ratione inordinate vixerint maxime in festo Sancti Miliani Martyris more antique collegia tim solito honorari non honoraverint prout alie artes, et collegia dicte terre fecerunt et faciunt, et ne in hac ignavia tot tantique viri, et tam nobile Collegium in posterum vivant. Statuimus et ordinamus quod de cetero universitas, et collegium predictum perpetuo

510

teneantur, et debeant ad observantiam matriculę antiquę per superiorem confirmatę cum suis ordinibus, capitulis, decretis, et Statutis in ipsa matricula descriptis, et annotatis, et prout, et sicut in eis continetur approbamus, et si opus sit de novo facimus et ordinamus quibuscumque in contrarium facentibus non obstantibus cum Potestate, arbitrio, et auctoritate addendi mutandi, et in melius reformandi, prout ipsi universitati, et Collegio videbitur, et placebit ad honorem, et Statum Sanctę Romanę Ecclesię, et Sanctissimi domini nostri Papę, et ad honorem gratiam decus, et pacem Comunis, et populi Terrę Trevii

Quod fiat bussula Judicum, et Notariorum, qui intersint in Sindicatu Officialium, et faciant petitiones gratis

Rubrica 46.

Statuimus, et ordinamus ad utilitatem, et comodum omnium illorum volentium querelare contra Potestatem, et Officiales Trevii in sindicatu ipsorum Officialium quod fiat bussula omnium doctorum, et Notariorum descriptorum in matricula Notariorum, et tempore quo publicantur Sindici dictorum Officialium debeant publicari unus doctor, et unus Notarius, qui teneantur, et debeant poena X. librarum de=

nariorum interesse adbancum Sindicorum tempore Sindicatus, et facere petitiones contra ipsos Potestatem, et Officiales ad requisitionem illius qui voluerit conqueri contra ipsos gratis sub poena predicta pro quolibet, et qualibet vice qua contra factum fuerit per ipsos Doctorem, et Notarium, contra quam petitionem non possit opponi de ineptitudine dummodo contineat in se factum simpliciter omni solemnitate obmissa, et si Officialis voluerit copiam accipiat sumptibus petentis, et si contigerit quod in aliquo Potestas vel aliquis ex suis Officialibus, vel Familia fuerit condemnatus, quod dicti Doctor, et Notarius sic extracti, et deputati habeant quartam partem de eo in quo fuerit condemnatus occasione eorum industrie, et idem dicimus in Sindico Comunis quod habeat quartam partem de eo, in quo sua industria fuerit condemnatus Potestas, vel Officiales predicti.

De Congregatione Artium

Rubrica 47.

Statuimus, et ordinamus quod quelibet ars de Trevio, scilicet Judicum, et Notariorum, et calsolariorum, lignorum, pignorum et quelibet alia ars, que alias fuerit solita habere Rectorem ante rupturam Castri Trevii possit, et debeat se adunare, et facere unum Rectorem, salvo quod ars Judicum, et Notariorum habeat duos rectores qui possint interesse omnibus Conciliis generalibus Comunis Trevii tamquam alii Conciliarii, et predicta electio fiat tempore quo

ipsi Officiales, et alii Conciliarii Comunis Trevii renovabuntur. Volumus etiam quod nulla ars que non facit nisi unum cereum in Festo Sancti Miliani habeat nec habere possit nisi unum Rectorem excepta arte Judicum, et Notariorum, et quod dicte artes contra predicta non faciant poena X. librarum denariorum pro qualibet arte Comuni Trevii appliandorum, et quod Notarius reformationum aliter vel preter dictam formam scribere in libro Comunis Trevii non debeat poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum.

De cereo Artium

Rubrica 48.

Statuimus, et ordinamus ad honorem, et reverentiam beatissimi Miliani ducis capitis, et Protectoris Comunis, et populi terre Trevii pro cereo habendo indicto festo, et ad honorem artis Judicum Notariorum, et Medicorum dicte terre, quod omnes, et singuli Notarii de Trevio, et ejus districtu exercentes artem Notariatus spatio unius anni debeant solvere Camerario dicte artis pro ipsa arte recipienti X. solidos denariorum parvorum pro quolibet ipsorum, hinc ad decem dies proxime subsequuturos post aperturam presentis Statuti ad poenam XX. solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, vel non solvente cujus poene medietas sit, et esse debeat dicte artis, et alia medietas Comunis Trevii, et nihilominus dictos X. solidos solvere teneatur, et Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat ad petitionem cujuscumque petentis ad poenam

XXV. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et virtute prestiti juramenti facere preconizari dictum Statutum, et facere congregari Judices, et Notarios, et Medicos dicte terre in Ecclesia Sancti Francisci de Trevio, et in ipsorum congregatione, et adunantia eligantur duo rectores, et unus Camerarius de dicta arte, per dictos Judices, Notarios, et Medicos ad manus cujus Camerarii dictos denarios faciat pervenire. Qui rectores sic electi debeant eorum Officium sic exercere per unum annum, et arbitrium, et potestatem habeant imponere poenas et banna dictis Notariis, et cuilibet ipsorum usque in quantitatem XX. Solidorum denariorum pro quolibet ipsorum, et ad manus Camerarii dicte artis facere pervenire, et si dicti Notarii, vel aliquis ipsorum recusaverint, vel recusaverit aliqua de causa observare predicta, et dictos X. Solidos dicto Camerario solvere, officium aliquod in Comuni Trevii habere non possit nec ad ipsa vel ipsorum aliquod eligi, et si eligeretur non valeat ipso jure nec scripture fides aliqua adhibeatur, et Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit omnia, et singula supradicta, et infrascripta observare debeat, et observari faciat sub poena superius declarata, et tempore sui sindicatus per sindicum dicti Comunis, qui erit ad sindicandum eumdem de omnibus contentis in dicto Capitulo debeat sindicari, et repertum culpabilem condemnari, et ad manus dicti Camerarii pervenire sine aliqua diminutione.

Quod ordinamenta artium Comunis Trevii sint firma

Rubrica 49.

Statuimus, et ordinamus quod omnia ordinamenta per

53v

artes de Trevio, vel aliquam ipsarum manu cujuscumque Notarii appareret sint rata, et firma dummodo non sint contra juristdixtionem Romane Ecclesie, et constitutiones ducales et contra Comune Trevii, et quod Potestas, et alii Officiales Comunis Trevii teneantur ipsa totaliter observare, et executioni mandare ut in ipsis ordinamentis continetur poena X. librarum denariorum dicto Comuni appliandorum ad petitionem cujuscumque petentis.

De Vexillo Trecentorum

Rubrica 50.

Statuimus, et ordinamus ex balie, et auctoritate predictis pro bono Statu dicti Comunis quod expensis Comunis Trevii fiat unum vexillum de Syndone ad arma Comunis Trevii quod vexillum sit ex nunc deputatum dictis trecentis hominibus, et conservari debeat per Massarium dicti Comunis, et reponi in Camera Comunis Trevii, quod vexillum cum casus eveniret quod elevaretur, vel extraheretur occasione aliqua semper portari debeat per Capitaneum trecentorum preditorum de Terseria Castri per illum cui ipse deferendum commiserit. Qui Massarius dictum vexillum non det, nec assignet sine licentia domini Potestatis qui pro tempore fuerit, et duorum ex dictis capitaneis sub poena quingentarum librarum denariorum per Potestatem exigendorum, et ad manus Camerarii facere deveniri condemnatione prima facta nisi pro evidentissima causa, et pro scandalis evitandis.

De clavibus Portarum

Rubrica 51.

Statuimus, et ordinamus ex balia et auctoritate predictis pro bono, et pacifico statu terre Trevii, quod in qualibet Porta terre Trevii sint, et esse debeant tres serrature et tres claves bone, et sufficientes, que continue de sero claudi, et serrari debeant, quarum clavium una semper debeat esse, et serrari per Priores terre Trevii qui pro tempore fuerint, alia sit, et teneri debeat per Potestatem terre Trevii qui pro tempore fuerit, et alia tertia clavis, sit et esse debeat, et teneri penes aliquem fidum hominem de Trevio habitantem prope portam, more solito, que porte postquam clause fuerint aperiri non debeant sine licentia Potestatis, et Priorum, et in presentia aliquorum de familia Potestatis, et saltim presente uno, vel duobus ex Prioribus poena X. librarum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice per Potestatem dicte terre exigendorum post condemnationem factam, et quod Potestas infra XV. dies publicata presenti ordinatione dicta serramina fieri facere teneatur et Camerarius dicti Comunis dictam pecuniam necessariam pro predictis solvere possit, et debeat sine aliqua licentia, vel apodissa ad poenam X. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum.

De Picturis Portarum

Rubrica 52.

Statuimus, et ordinamus quod Camerarius Comunis Trevii teneatur, et debeat expensis Comunis Trevii facere coperiri et reactari omnes, et singulas picturas, vel figuras Beatę Virginis Marię, et aliorum Sanctorum, quę sunt supra portas Comunis Trevii, et hoc ante festum dictę beatę Virginis de mense augusti ad poenam C. Solidorum denariorum, et quod Potestas qui pro tempore fuerit teneatur facere fieri dictum opus expensis Comunis poenę L. librarum denariorum de suo salario.

De impedimento non ponendo in Ecclesia Sancti Ioannis

Rubrica 53.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona de Trevio vel

ejus Districta nec forensis audeat vel presumat facere nec ponere in Ecclesia Sancti Johannis de Trevio aliquod impedimentum nec in ipsa habitare, vel aliquod mercatum de aliquibus rebus facere in ipsa: nec in ipsa vendere sub poena C. Solidorum denariorum, et Potestas qui pro tempore fuerit teneatur ipsam Ecclesiam facere excombrari, et omnia, et singula supradicta observari sub dicta poena, et virtute prestiti juramenti, et Sindicus dicti hospitalis teneatur contrafacientes accusare sub poena predicta

De electione Sindici Sancti Joannis

Rubrica 54.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas, et Priores dicti Comunis qui pro tempore erunt infra octo dies post apertu ram presentis Statuti teneantur, et debeant congregari, et congregari facere in palatio Comunis Trevii concilium majoris extimationis, in quo Concilio sint ad minus XX. Conciliarii, et in ipso Concilio eligi facere ad Scrutinium unum bonum legalem et sufficientem hominem de Trevio in Sindicum, et Procurato rem, ac conservatorem hospitalis Sancti Joannis Novi de Trevio qui sit Sindicus, et Procurator hospitalis, et conservator omnium bonorum dicti hospitalis, et unum Notarium bonum, sufficien tem, et legalem qui sit Notarius ad scribendum omnes, et singu los

55v

los introitus, et exitus ipsius hospitalis, quorum Officium duret per unum annum, et debeat obtineri per duas partes dictorum Conciliariorum in dicto Concilio, quibus sic electis mictantur postmodum in Concilio generali dicte terre, in quo sint ad minus LX. Conciliarii, et in ipso Concilio obtineri debeat per duas partes ipsius Concilii ad Bussulas, et palluctas. Qui Sindicus teneatur, et debeat finito dicto tempore reddere plenariam rationem dicto Comuni sive illis hominibus ponendis per dictum Concilium de administratione sui Officii, et de introitibus, et exitibus ipsius hospitalis ad poenam CC librarum denariorum, et ad restitutionem omnium illorum bonorum dicti hospitalis, que pervenerint ad ipsius manus, et habeant, et habere debeant pro ipsorum salario et mercede omne id quod per Concilium terre Trevii extiterit ordinatum. Que omnia dicti domini Potestas, et Priores teneantur executioni mandare ad poenam centum librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum dummodo futuri Sindici faciendi modo supradicto Officium incipiant in Kalendis Januarii proxime futuri.

De Inventario faciendo bonorum Sancti Joannis

Rubrica 55.

Statuimus, et ordinamus quod in Concilio majoris extimationis Comunis Trevii infra octo dies post introitum

Potestatis novi eligantur tres boni, et legales homines alii una cum sindico hospitalis sancti Joannis predicti de Trevio debeant reinvenire omnia bona dicti hospitalis, et de ipsis facere publicum, et solemne inventarium quod registretur per Notarium reformationum dicti Comunis in libris Comunis Trevii sine aliquo salario, et ipse sindicus teneatur et debeat poena XXV. librarum denariorum ipsa bona sic registrata, manutenere, guardare, et custodire bona fide sine fraude, et finito tempore sui Officii reassignare, in eo statu quo tunc erant vel megliori si essent tempore restitutionis predicte faciende illi persone sive sindico eligendo per dictum Comune pro hospitali predicto, et quod ipse sindicus sub poena predicta hospitali predicto applicanda teneatur, et debeat tempore sui sindicatus assignare Sindico, qui fuerit ad sindicandum ipsum sindicum omnes locationes factas de bonis dicti hospitalis, et res per eum perceptas de ipsis bonis cum Sacramento excepto ab eo et reddere rationem de introitibus, et exitibus hospitalis predicti, et residuum bonorum restituere ipsi hospitali, et Potestas qui erit pro tempore teneatur predicta facere observari poena XXV. librarum denariorum de suo Salario Comuni Trevii applicandorum, et quod supradictus Sindicus supradicti hospitalis possit teneatur, et debeat Ecclesiam Sancti Joannis predicti crescere usque ad murum domus ipsius hospitalis, et ipsam altam facere ut justum fuerit; videlicet domum positam juxta claustrum ipsius hospitalis sumptibus omnibus, et expensis ipsius hospitalis, et expense que fierent per dictum Sindicum habeantur pro legitimis expensis ipso jure.

De domibus et bonis Sancti Johannis

Rubrica 56.

Quia utilitas publica debet preferri private ideo

statuimus, et ordinamus quod ab in antea omnes et singulę res Comunis Trevii, et hospitalis Sancti Ioannis dicti Comunis quę consueverunt locari sive dari vel quę poterunt dari sive locari ad pensionem, ad coptimum laboritium sive affictum vel ad alium modum predictorum; Sindicus Comunis, et Sancti Ioannis predicti teneantur et debeant ipsi, et quilibet ipsorum ipsas res et quamlibet ipsarum tribus vicibus in diebus Dominicis vel Iovis diversis diebus in platea Comunis ante palatium Comunis Trevii residentię dominorum Priorum ante traditionem vel concessionem facere subastari, et melius laboranti sive plus offerenti, et danti ad pensionem dare vel locare, et quod nulla persona de Trevio vel ejus Districtu vel aliunde audeat vel presumat aliquam domum vel aliam rem dicti Comunis vel hospitalis tenere vel habitare, nisi modo predicto et nisi congruam pensionem vel mercedem solverit dictis sindicis vel Sindico: et si quis vel quæ contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum ipso facto cum habitaverit vel tenuerit per octo dies saltim, et non relussaverit incurrat poenam XXV. librarum denariorum, et Sindicus qui coptimaverit vel locaverit in futurum preter dictam formam similem poenam incurrat tam locans quam conducens sive tenens alio modo, et predicta locum habere volumus in habitantibus qui percepiunt salarium a Comuni ratione artis vel alterius evidentis utilitatis Comunis, et Potestas in Iudex, qui sunt et pro tempore fuerint singulis tribus mensibus teneantur solemnem inquisitionem facere poena XXV. librarum denariorum pro quolibet ipsorum et repertos culpabiles in poenis predictis punire, et condamnare.

Quod Potestas non habeat pannos hospitalis Sancti Joannis.

Rubrica 57

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas nec aliquis suus Officialis seu Famulus possit nec debeat petere vel habere aliquod mataractium, vel cultrem nec aliquos pannos hospitalis Sancti Joannis novi de Trevio, et si contra fecerit perdat de suo salario centum libras denariorum in quibus per sussequentem Potestatem debeat condamnari, et nihilominus Sindicus hospitalis qui pro tempore fuerit non possit nec debeat comodare, nec permictat alicui persone extrahere vel portare extra dictum hospitale poena L.^ta^ librarum denariorum per Sindicum hospitalis predicti condemnandum exceptis pannis lavandis quos ipsa die reportare.

Quod majores LXX. annis non graventur

Rubrica 58

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque de Trevio

vel ejus districtu fuerit major septuaginta Annis vel habe=
ret aliquod impedimentum in sua persona propter quod onera
personalia facere non possit: videlicet qui pateretur morbum
caducum vel visu careret volumus ab oneribus personalibus
ipsius Comunis relevare hoc modo, et via, videlicet quod primo
probet per duos testes ad minus fidedignos, et ipse sit ma=
jor LXX. Annis vel quod patiatur dictum morbum vel
quod careat visu, et de his Notarius custodie dicti Comunis
pro nunc est et pro tempore erit faciat fieri publicum instru=
mentum et coram dicto Notario fiat de predictis talis proba=
tio, salvo &c:, reservato si contigerit in aliqua domo non esse
aliquem hominem ad faciendum onera predicta tunc tenea=
tur masicum facere hujusmodi onera dummodo quod sit allibra=
tus in libro vel catasto Comunis a L.ta librarum supra, et
dictus Notarius teneatur et debeat vinculo juramenti et poena
C. solidorum denariorum de suo Salario Comuni Trevii applicandorum
facere banniri post introitum sui infra XV. dies quod quicum=
que habet aliquod instrumentum immunitatis infra octavam
diem debeat assignare eidem Notario ad poenam XX. solidorum
denariorum pro quolibet, et in infra dictum terminum non assi=
gnaverit, quod dictum instrumentum non intelligatur nec ad
mictatur, et si dictus Notarius non observaverit quod per sin=
dicum qui erit ad sindicandum ipsum finito tempore sui Offi=
cii condemnetur in supradicta quantitate, et quod dictus No=
tarius dicta instrumenta que coram eo producerentur teneatur
assignare Massario Comunis Trevii qui nunc est vel pro tempo=
re fuerit infra alios octo dies subsequentes. Qui Massarius te=
neatur ipsa instrumenta sive instrumentum registrare in libro si=
ve registro emancipationum dicti Comunis et accipere pro suo
salario et labore pro quolibet instrumento sex denarios et non
plus et ipsis registratis legere dicta instrumenta in Concilio
generali dicte terre infra alios octo dies subsequentes.

De portionibus accipiendis per Potestatem, et ejus Officiales

Rubrica 59

Statuimus, et ordinamus quod cum Potestas et ejus Officiales in executionibus dativarum et aliorum proventuum ad cameram pertinentium ac etiam causarum civilium contra formam statutorum, modum et formam excusserint. Quod nullus Potestas vel alius ejus Officialis possit aliquid percipire de executionibus faciendis ab aliqua persona de Trevio, vel ejus districtu tam per commissionem Sanctissimi Domini Nostri, quam de alia causa, nisi solum modo de dativis veteribus et condemnationibus impositis et factis tempore suorum antecessorum, de quibus possit percipire, et habere duos solidos denariorum per libram, ut hactenus extitit consuetum, et nihilominus teneatur facere omnes executiones pertinentes ad dictam Cameram, et ad alias speciales personas ad poenam **XXV.** librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice que contrafecerint, et si aliquid injuste perciperint teneantur ad restitutionem in duplum, et quartam partem damnorum datorum factorum et inventorum industria sua vel suorum Officialium. De accusis autem et inquisitionibus damnorum datorum factis per speciales personas nil habere vel percipire possint aliquo quesito colore. Adiicientes quod si quis accusans vel dans informationem super damnis datis possit ipsam quamcumque usque ad solutionem exclusive retrahere, et abolitionem petere, et solvere per apodissam Camerario Comunis Trevii **V.** solidos pro quolibet accusato vel inquisito, et ipsam abolitionem admictere teneatur poena predicta, in malefiiciis autem de materia abolitionum formam constitutionum

dualium de tali loquentium materia sequi penitus compellatur de executione autem intelligantur, quod predicti habeant solum de omni eo et toto quod cum effectu et in pecunia numerata ad manus Camerarii fecerint pervenire.

Quod Priores non permictant dare Vexillum Potestati nisi in fine Officii

Rubrica 60

Statuimus, et ordinamus, quod Priores pro tempore existentes non audeant nec permictant aliquo quesito colore proponere in aliquo Concilio vel arrenga quod datur vexillum Potestati vel aliquod aliud donum nisi in fine sui semestri per decemdies prope finem officii poena proponenti vel arrenganti librarum **XXV.** denariorum pro quolibet, et qualibet vice, nec in sui favorem habeat scribere sub dicta poena Comuni Trevii applicandorum. Si vero superior scripserit in favorem Potestatis tunc Priores debeant replicare totis juribus quod placeat superiori non gravare Comune ante dictum tempus cum non patiatur honestas quam in fine officii agnoscatur demeritis Officialium, et in Sacra Scriptura non dicitur Sanctus, nec Beatus nisi post mortem, et si Priores non replicabunt incidant in poenam **XXV.** librarum denariorum pro quolibet, et cuilibet liceat ponere prefatos Priores ad speculum pro debitoribus in dicta quantitate. Verum quia solent Potestates tenere secreto refirmam, et postulant ensenium statuimus quod

tunc et eo casu faciant Potestatem jurare quod non habeat nec speret posse habere refirmam, quam si haberet non intelligatur esse sibi proficuum, et remaneat in fine secundi sui semestris vel trimestris poena Prioribus XXV. librarum denariorum, et possint poni ad speculum pro debitoribus in dicto quantitate ut supra.

Quod Priores non possint dare licentiam Potestati, Medico, vel aliis Officialibus nisi per quatuor dies

Rubrica 61.

Statuimus, et ordinamus, quod Priores Terre Trevii sub poena XXV. librarum denariorum non possint dare licentiam Potestati, Medico, Cancellario, et Magistro Schole nec aliis Officialibus Comunis Trevii ultra quatuor dies, et si ultra steterint non habeant salarium toto tempore eorum absentie, et si Superior scribere Priores prefati debeant replicare ut supra sub dicta poena. Declarantes quod in absentia Cancellarii intelligatur Substitutus unus de Notariis Camere sufficienter, et si alius substitueretur non valeat ipso jure, et quicquid per eum factum fuerit, similiter non valeat, possint tamen Concilium XVIII., et Concilium majoris extimationis, simul providere si necesse erit.

Quod Medicus, et Magister Scholę possint exigere Salarium a non contribuentibus in eorum Salario

Rubrica 62

Statuimus, et ordinamus, quod Medicus, et Magister Scholę, et quilibet alius Officialis salariatus terrę Trevii possint libere, et sine impedimento exigere salarium ab hominibus illis confugientibus ad eorum auxilium consilium et Doctrinam non contribuentibus in eorum, et cujus quod ipsorum salario, nec solventibus dativas, et Potestas teneatur favere in omnibus prędictis, Medico, Magistro, et aliis Officialibus omnibus, ut supra.

Quod Priores, et Camerarius teneantur retinere Salarium cujuslibet Semestris Potestatis

Rubrica 63

Statuimus, et ordinamus, quod Tertiaria Salarii Potestatis cujuslibet semestris per Priores et Camerarium Comunis Trevii debeat retineri usque ad finem sindicatus pro debitis particularium personarum et pro poenis in quas incurrissent Potestas,

et ejus Officiales ob eorum injustum regimen: quod-si Camerarius non retinuerit et Priores retineri non fecerint teneatur usque in Summam cujuslibet tertiarii pro interesse specialium personarum et dicti Comunis, et de facto possit procedi contra dictos Priores et Camerarium ad instantiam cujuscumque interesse habentis et petentis cum refactione aliarum expensarum, et damnorum.

Quod credatur quatuor testibus qui commiserint Simoniam cum Officiali

Rubrica 64

Statuimus, et ordinamus, quod si quatuor homines ad minus comiserint simoniam cum aliquo Officiali terre Trevii quod in sindicatu ipsorum Officialium dictis quatuor credatur, quamois seorsum, et de per se quisque dictorum quatuor dederit aliquid pro simonia dictis Officialibus vel alicui ipsorum, et dictis quatuor in qualibet summa credatur, et talis testificans vel revelans non teneatur ad poenam et Officialis in tali casu possit condemnari in dictis singulis quantitatibus.

Quod Forenses a quatuor annis citra habitantes teneantur solvere Focolaria

Rubrica 65

Statuimus, et ordinamus, quod quilibet Forensis qui a quatuor Annis citra et ultra habitaverit in terra Trevii vel ejus districtu vel comitatu teneatur solvere focularia, et facere custodiam.

Quod male paghe non audiantur

Rubrica 66.

Statuimus, et ordinamus, quod male paghe, et male solventes Comunis Trevii ex quacumque causa in judicio non audiantur civiliter, nec criminaliter.

Quod non possit vendi terrenum Forensi

Rubrica 67

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona de Trevio vel ejus districtu possit vendere alicui Forensi aliquod genus Terreni prope confines Trevii per medium miliare poena centum ducatorum pro dimidia Cameræ Apostolicæ, et pro alia Comuni Trevii applicanda, et nihilominus talis vendens teneatur ad solvendum dativas in Comuni Trevii, et de suo Catasto deleri non possit.

Quod Notarius Cameræ non possit levare terram de catasto aliquo, et ponere in catasto illius qui non est de jurisditione Trevii

Rubrica 68

Statuimus, et ordinamus quod nullus Notarius Cameræ Archivii, et catastorum Comunis Trevii audeat vel præsumat de cetero levare terrenum de Catasto alicujus Trebani, et ponere in Catasto alicujus quem esset difficile ad cogendum solvere dativam in Trevio vel non possit cogi sub poena librarum L.^{ta} denariorum

et tamen teneatur ipse Notarius ad solvendum illam dativam, et ad damna, et interesse Comunis Trevii et idem Notarius non possit in futurum ad tale Officium eligi, et si fuerit electus talis electio non valeat ipso jure.

Quod Potestas teneatur exigere condemnationes et debita Comunis alias computentur in suo Salario

Rubrica 69

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas et ejus Curia teneantur debeant exigere omnes condamnationes Criminales latas suo tempore, et alias condemnationes sibi assignatas per Priores vel Notarium Cameræ et omnia debita Comunis Trevii quacumque de causa: dum modo sint liquida et clara infra XX. dies a die factæ consignationis alias ex nunc: sint computatæ in suo salario, et ita teneantur prefati Priores facere observari et per Cancellarium poni facere ad suum salarium poena dictis Prioribus, et Cancellario librarum XXV. denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua contrafactum fuerit Comuni Trevii applicandorum.

Quod Officiales non habeant Salarium nisi pro tempore quo serviunt

Rubrica 70

Statuimus, et ordinamus quod nullus Officialis Comunis tam Prioreset Potestas, quam Cancellarius, Medicus, Magister scholę, vel quivis alius Officialis conductus ad salarium a Comuni Trevii possint petere nec habere salarium, nec eis solvere nisi pro illo tempore quo servizerint poena Camerario Comunis Trevii si contrafecerit libras X. denarios qualibet vice Comuni Trevii applicandas, et ad restitutionem soluti.

Quod detur fides Catastis

Rubrica 71

Statuimus, et ordinamus, quia multa scandala oriri possent inter homines terrę Trevii occassione terrenorum scultorum id evitandum predicta, quod catasto novo dicti Comunis et terrę Trevii ad hibeatur fides tamquam publico instrumento donec non fue=

rit probatum contrarium, ejus quod in dicto Catasto continetur, et quod intelligatur descultis repertis tempore rennovationis Catasti novi.

Quod illud jus fiat forensi in Trevio quod fit Trebano extra territorium Trevi.

Rubrica 72

Statuimus, et ordinamus, quod forenses, et convicini in dativis, et in eorum terrenis sitis in Territorio Trevii, et in damnis datis in maleficiis, et aliis culpis, et excessibus tractentur in Trevio ab Officialibus Trevi sicut tractantur Trebani in locis convicinis, et alibi ubi congerentur solvere dativam pro terreno ibi sito, et ad solvendum poenam pro damnis datis vel maleficiis, et aliis hujusmodo.

Quod qui seorsum habitant solvant fumum et non possint abolire defocularibus

Rubrica 73

Statuimus, et ordinamus, quod omnes illi qui non

divisserunt possessiones, et domos, et terras, tamen lucrum et expensas scorsum, et divisim faciunt, et pariter vivunt habeantur ac si divisissent, et pro divisis et separatis quo ad solutionem focularium habeantur, et omnes de per se ponantur ad solutionem focularium sive fumi quem solvere teneatur ut alii solventes foculare etiam si inter patrem, et filium vel fratres hoc accideret. Addentes quod Notarius Camere, et catastorum similes personas teneatur ponere de per se ad librum focularium, et ipsos nec alios descriptos in libro focularium Comunis Trevii non possit cassare, nec abolire ex dicto libro sine expressa licentia Conciliii Generalis poena ipsi Notario vice qualibet librarum XXV. denariorum de facto auferendorum, et Comuni Trevii applicandorum, cujus poene accusator habeat quartam partem.

Quod condemnati pro maleficiis pro salvo conducto et termino solvant capita solidos Montis pietatis

Rubrica 74

Statuimus, et ordinamus quod omnes condemnati pro maleficiis qui habent salvum conductum vel terminum ad solvendum teneantur solvere capita solidos Officialibus Montis Pietatis Comunis Trevii alias gratia eis vel ipsorum alicui non prosit, nec prodesse possit.

Qui emit proventum Comunis vel conducit apotecam debet fidejubere

Rubrica 75

Statuimus, et ordinamus, quod qui emerit proventus Comunis Trevii vel conduxerit apotecam a Comuni predicto primo et ante omnia debeat prestare idoneum fidejussorerem de solvendo in tempore quod tenetur alias talis conductio non valeat.

Quod conciliarii veniant induti pannis coloratis

Rubrica 76

Statuimus, et ordinamus, quod omnes Conciliarii teneantur, et debeant accedere ad concilium induti et vestiti de mantellis, et culligis, et ceteris pannis panni colorati ad poenam X. solidorum denariorum pro quolibet et vice qualibet Comuni Trevii applicandorum.

Quod possessiones sint tributarie Comuni Trevii

Rubrica 77

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero in perpetuum omnes, et singule possessiones, et tenimenta totius territorii Trevii, et site in dicto Territorio sint ipso facto, et ipso jure tributarie Comuni Trevii omni meliori modo forma, et causa quibus magis, et melius fieri potest, et debet.

Quod in terris non accatastatis possit dari damnum

Rubrica 78

Statuimus, et ordinamus, quod in terris non accatastis Comunis Trevii catastis tam in solo quam in fructibus impune possit dari damnum: personaliteret cum bestiis, quibuscumque, et non teneantur ad poenam aliquam damnum dantes hujusmodi ad quod sufficiat ostentio Catasti di=

cti Comunis.

Quod Consultor Sindicorum non sit suspectus partibus

Rubrica 79

Statuimus, et ordinamus, quod sindici Potestatis volentes consultare super sindicatu Potestatis Trevii et ejus Officialium ac etiam aliorum Officialium Comunis Trevii et super emergentibus dependentibus et connexis ab eo possint eligere consultorum quem voluerint dummodo non sit suspectus alicui partium; in quo casu non possit esse Consultor talis suspectus allegatus.

Quod in Conciliis non possit proponi publica utilitas, sed reservetur in Conciliis deputatis

Rubrica 80

Statuimus, et ordinamus, quod in futurum in Conciliis celebrandis in terra Trevii non possit fieri aliqua proposita super utilitate Comunis Trevii, nisi in

duobus Conciliis celebrandis tempore cujuslibet prioratus, videlicet in fine cujuslibet mensis, in quibus duobus Conciliis solum proponatur utilitas publica et quod qui voluerit gratiam a Comuni possit suppliare, et quod expense ibi legantur: hec enim tria tractentur in dictis Conciliis et non alia, et si aliud fieret sit ipso jure nullum: et folli non possit tale statutum nisi omnes palluctce essent in concordia del sci: et quicquid factum fuerit super evidenti utilitate preterquam in dictis duobus Conciliis non valeat, et irritum sit et in ane.

De ordine dato Officio XVIII. et armatorum in precedendo

Rubrica 81

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero Concilium XVIII. bonorum virorum et ipsi XVIII. dum sunt in apparatu et acta honorandi eorum Officium ut in eorum Congregatione, vel dum iverint ad Ecclesiam, vel ad alium locum cum Magnificis dominis Prioribus vel steterint aut redierint precedant omnibus Officialibus terre Trevii preter Potestati et judici, et simili modo, et forma, quilibet de ipsorum numero precedat in dictis locis secundum quod precedit ejus balia, et alius non audeat occupare alium vel locum alius. Sed tantum precedat, quantum ordo baliarum ostendit etiam cujuscumque prehemenentie essent, et dignitate fulgeret, et similiter talis ordo teneatur, et servetur in connestabilibus, et armatis poena contra facienti XXV. librarum denariorum pro dimidia Comuni Trevii

pro quarta parte illi cui sit injuria, et pro alia quarta parte appliunda Officiali facienti executionem in quolibet casuum predictorum

Quod non possit fieri gratia de maleficiis non habita pace

Rubrica 82

Statuimus, et ordinamus, quod non recipiatur aliqua petitio in Concilio pro aliqua gratia pene maleficii, vel non possit proponi nec arrengari nisi delinquens habuerit pacem ab offenso, et si aliter fieret non valeat ipso jure.

Quod fiat liber Creditorum

Rubrica 83

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero per Cancellarium Comunis Trevii debeat fieri et ordinari unus libet qui vocetur liber Creditorum, in quo libro ipse Cancellarius vel alius loco sui deputatus debeat scribere, et annotare omnes illos creditores Comunis et causas, et occasione; et tempus quo ipsi Creditores creditum eorum in Comuni constituerunt, et fuerunt, et sic: in quolibet bimestri, et dicere, et mentionem facere debeat sic videlicet,

quod talis tempore, talis Prioratus debet recipere tantum tali occasione, et post finem scripture crediti scribat, et designet talis de dicto credito habuit tantum in tali camerariatu, et ponat diem, annum, et mensem, pro ut prudentie Cancellari videbitur utilius expecificare ne confusio aliqua fiat vel oriatur, et si in dicto libro non appareret non audiatur.

Ordo super Nundinis

Rubrica 84

Statuimus, et ordinamus, quod quotiescumque fuerit deliberatum per Consilium terre Trevii, quod nundine renovari deberent, quod durent ad minus decem diebus, et quod venientes ad nundinas predictas possint libere venire, et redire omni impedimento cessante, et liberi, et securi ab omni debito civili, et criminali penitus sint citra poenam homicidii et dummodo non sint rebelles Ecclesie Romane nec debitores Camere Apostolice vel alius nostri Superioris, nec sint condamnati in aliqua quantitate Camere Apostolice, et eorum res possint intromittere infra dictos decem dies, sine solutione gabelle et alicujus datii vel passus, et mittens, infra dictos decem dies volens extrahere post quantumcumque dictum tempus possit extrahere sine solutione gabelle, et passus res immissas infra dictum tempus simili modo si aliquis emptor dictarum rerum missarum in dictis nundinis infra dictum tempus, post lap-

sum dictum tempus, et possit extrahere sine solutione gabelle, et passus aliquibus in contrarium facientibus non obstantibus.

Quod sportule non debeantur

Rubrica 83

Statuimus, et ordinamus, adicientes statuto supraposito, de portionibus accipiendis per Potestatem et &c: quod statutum ex nunc comprobamus, et observari jubemus et mandamus. Quod nullus Potestas Trevii vel aliquis ejus Officialis possit petere vel habere ab aliquo Trebano vel Forense sportulas nec aliquod salarium seu mercedem recipere etiam si facta foret eidem commissio per Sanctissimum dominum nostrum vel legatum, vel Gubernatorem, seu aliquem Officialem Ecclesie poena centum librarum denariorum cuilibet contrafacienti, et nihilominus dictam causam teneatur prosequi et expedire secundum formam statutorum Comunis Trevii, et costitutionum Sancte Matris Ecclesie sub eadem poena statutis seu reformationibus non obstantibus quibuscumque etiam si esset in causa appellationis excepto quod a forense sive forensibus habere possit, et recipere sex denarios pro qualibet libra, ut in Concilio in preteritum reperitur fuisse reformatum.

De Officio Cancellarii

Rubrica 86

Statuimus, ad tollendum ignaviam non nullorum Cancellariorum, et notariorum reformationum terre Trevii, et statuto de electione Cancellarii addendo ordinamus ut ea que fuerit in Republica recto ordine et juris fondamento procedant, et subsistant, quod de cetero, et in futurum quilibet Cancellarius, et Notarius reformationum Comunis Trevii pro tempore existens teneatur, et debeat omnes et singulas scripturas contractus et instrumenta ad Officium Cancellarii, et Notarii reformationum dicte terre pertinentes, et spectantes uti sunt extractionis, et publicationes dominorum Priorum Camerarii et aliorum Officialium dicte Terre, et introitus eorum officii, et juramenta de bene, et fideliter exercere eorum officium fidejussiones juramenta Potestatum, et Officialium ipsius descriptiones Officialium, et Famulorum nec non concilia reformationes, et dicta consultorum formiter partita extractiones Sindicorum Officialium nec non locationes venditiones, conductiones proventus, et tubicinum, et bajulorum et alia familia ad officium ipsius Notarii reformationum pertinentia scribere, et annotare in libro reformationum extense, et bene et apte componere ut decet doctum et expertum Notarium reformationum facere sine verbis illis et &c. et registrare omnia mandata bulla

et brevia Apostolica pertinentia ad Comuni Trevii, et litteras patentes et decreta Superiorum, et alia similia nec non in libris Creditorum Comunis ponere, et scribere creditores, et in libris debitorum scribere, et annotare debitores et solvere debentes Comuni, et introitus, et exitus Camerariorum in libro Camerariatus, et ceteras scripturas scribere cetera aliu facere debeat extense ut supra ad que quilibet doctus expertus, et sufficiens Notarius facere scribere, et estendere debet sine aliquo pretio, et mercede, et quando opus esset extrahere in publicam formam omnes scripturas, et instrumenta publica de quibus ipse rogatus esset ad instantiam Comunis dum necesse fuerit sine aliqua mercede, et predicta omnia, et singula facere teneatur dictus Notarius sub poena prestiti juramenti, et L.ta librarum denariorum pro qualibet scriptura, et contractu in quibus contrafecerit, et qualibet vice singula singulis referendo ac etiam teneatur ad observantiam alterius sub Rubrica de quo vide ad foglium 50.

Tabula secundi libri

De Citationibus faciendis in causis Civilibus — Rub: 1.

Quod Procuratores, et Advocati non ad sint rationibus Articulorum „ 2.

De modo, et ordine procedendi contra pupillos vel adultos vel hereditatem jacentem — „ 3.

De non contrahendo cum filiis familias, et minoribus — „ 4.

De executione instrumentorum, et laudorum — Rub: 5.

De bonis non alienandis per Mulieres sive harum Procuratores nisi certis solemnitatibus servatis — „ 6.

De modo et ordine mulierum dotatorum — „ 7.

De quarta parte debita viro de

bonis Uxoris — Rub. 8.
De emancipationibus registrandis — „ 9.
De alimentis prestandis filio familias — „ 10.
De modo decidendi Civiles causas — „ 11.
De donatione non facienda alicui forensi — „ 12.
Quod prius conveniatur principalis quam fidejussor, tam in civilibus quam in criminalibus — „ 13.
Quod Principalis liberet fidejussorem — „ 14.
Quando quis vult hereditatem capere cum beneficio legis et inventarii — „ 15.
De prescritione — „ 16.
De sapiente ponendo in Civilibus causis — „ 17.
De compromissis inter convinctos et alios faciendis — „ 18.
De conductoribus Comunis proventium fiat jus Summarium eis — „ 19.
De questionibus per Priores terminandis intra certas personas vertentibus — „ 20.
Quod quilibet cogatur ad petitionem Camerarii — „ 21.
De rebus non alienandis potentioribus — „ 22.
Quod credatur libro mercantorum — „ 23.
De diebus Solemnibus, et festivitatibus custodiendis, et celebrandis — Rub. 24.
De festo Sancti Nicolai, et Clementis — „ 25.
De muro faciendo expensis Comunibus — „ 26
Qualiter murus vendi debeat vicino — „ 27.
De modo vendendi Arbores, et terram vicinis — „ 28.
Quod minores possint petere divisionem bonorem — „ 29
Quod habentes possessionem prope domum alicujus teneantur vendere — „ 30.
Quod contractus facti Officialibus Trevii non valeant — „ 31.
Quod ad petitionem Sindici hospitalis Sancti Joannis cogantur debitores — „ 32.
Quod si dominus alienasset possessionem intelligatur reservatum jus laboratoris vel conductoris — „ 33.
De credito exigendo infra sex Annos — „ 34.
Quod Officiales Montis exigant pecunias montis eorum tempore — „ 35.
Quod debitores Montis cogantur ad alienandum pignora — „ 36.
De arbitrio Potestatis, Judicis, et Socii Militis procedentium in Causis Summariis — „ 37.

Quod Officiales Potestatis non possint se rogare in causis civilibus sive mistis nec de treguis nec de pace — Rub. 38.
De portionibus accipiendis per Officiales in executionibus „ 39.
Quod socius miles non faciat executionem tenute nisi prius constiterit de impedimento bajuli — „ 40.
Quod Officiales molestare non possint de inobedientia aliquem nisi constiterit de precepto — „ 41.
Quid debeatur Potestati pro decreto et testium examinatione „ 42.
De salario Officialium euntium extra Trevium ad videndum defferentias — Rub. 43.
Quod Officiales maleficiorum nil pro respontione in maleficiis recipiant — „ 44.
Cujus expensis dari debeat copia petitionis et rescripti — „ 45.
Decretum domini Episcopi Spoletani super contractibus non faciendis diebus festivis — „ 46.
De arbitrio Castellanorum super damnis datis et civilibus — „ 47

De citationibus faciendis in causis civilibus

Rubrica 1

Quoniam ab initio vocando judicium inchoatur est de citationibus in causis civilibus initium faciendum, et ordinem in ipsis causis civilibus observandum plenius inserendo. Idcirco hac provida ordinatione et gubernatione statuimus, et ordinamus quod quicumque citatus fuerit per bajulos sive bajulum

Comunis Trevii in causis civilibus una die pro alia ad petitionem alicujus si personaliter inventus fuerit teneatur et debeat in termino citationis comparere coram curia dicti Comunis ad respondendum suo ad versario de jure et peremptorie. Si vero non comparverit talis citatus et de presentatione actoris costiterit teles citatus habeatur pro Contumace, et data petitione per actorem in qua petitione contineatur utrum habeat instrumentum vel non, et si aliter fieret non valeat ipso jure procedatur per Potestatem vel judicem vel aliquem ex Notariis Potestatis contra ipsum hoc modo: scilicet, Quod juramento prestito per actorem quod ipsum debitum sit verax, et quod ipsum non petit animo calumnie, et quod est sibi minime vel alicujus pro ipso de dicto debito in aliquo satis factum et solutis primo duobus denariis pro libra pro salario dicti Comunis et missis inuppo salariorum ipsius Comunis inducatur actor in tenutam, et possessione bonorum dicti debitoris per aliquos bajulos dicti Comunis sibe executorem datum, et juratum per sententiam interlocutoriam alicujus dictorum Offiicialium pro mensura debiti declarati et expensis legitimis. Quam tenutam ipse Actor si non fuerit suspecta persona et tenuta fuerit de rebus mobilibus teneat penes se per XV. die infra quos si reus venerit possit suam purgare contumaciam et refectis expensis contumacie, et totius processus facti exinde, et dicto fidejussore ydoneo de judicio sisti, et judicato solvendo audiatur de jure suo. Si vero tenuta data fuerit de bonis immobilibus possedeatur per ipsum actorem usque ad quindecimdies, et si reus infra dictos quindecimdies non satisfecerit de expensis et suam non purgaverit contumaciam sicut dictum est talis contumace in quemlibet casuum predictorum pro vero debitore habeatur, et pro confesso, et convincto de debito petito, et suam contumaciam purgare non possit, nec dictam tenutam recuperare nisi solverit dicto Actore quantitatem petitum, et expensas legittimus, et post XV. dies alapsos factis tribus subastationibus spatium trium dierum

68v

pro qualibet de dicta tenuta vendenda dicto actori per ali=
quem ex dictis Officialibus licentia concedatur, et si non
fuerit emptor inventus ad judicetur per Potestatem vel
Judicem dicto actori ipsam tenutam et in solutum, et pa=
gamentum pro ipso debito petito, et expensis exsecundo de=
creto, facta primo extimatione tenutę per duos bonos viros
et convicinos dictę tenutę ponendo unum pro parte dicti
Actoris, et alterum pro parte dicti rei, et quod Judex
in contumacia dicti debitoris possit et debeat ipsum exti=
matorem ponere pro parte dicti rei. Qui extimatores jura=
re primo teneantur, et debeant ipsam extimationem facere
legaliter et bona fide, et illud quod ultra debitum et ex=
pensas volnerit dicta tenuta secundum extimationem predi=
ctam debitori restituatur, si autem citatus non fuerit inven=
tus personaliter citare secundo expensis suis una die pro
alia ita tamen quod citationes factę ad domum veniant ad
notitiam Familię domus citationes ad notitiam vicinorum
ad minus duorum parentium ipsi citationi, et si in secunda
citatione non venerit data petitione per actorem procedatur contra
ipsum predictos Officiales, vel aliquem ipsorum ad petitionem
actores secundum formam superius denotatam, et predicta obser=
ventur ut supra est expressum. Si autem aliqua persona citata
fuerit in platea aut ubicumque a muris intus teneatur et debeat
comparere ipsa die ante nos coram Judice ad bancum, et si
non venerit, et actor comparverit procedatur contra ipsum contu=
macem contumaciter pro ut superius est expressum. Si vero citatus
comparverit, et actor non comparverit solvat de facto antequam re=
cedat de palatio dicti Comunis dicto reo citato quinque solidos dena=
riorum, et quod forenses citentur sono tubę per preconem Comunis,
et citari debent bis in scalis palatii dicti Comunis Trevii una die
pro alia in casibus quibus possint forenses Trevii convenire de jure,
et ipsę citationes omnes valeant, et teneant, et processus inde fa=

ciendum, et si tales forenses non comparverint in terminis citatio=
num; et Actor comparverit quod habeatur et pro contumacibus, et
procedatur contra ipsos ut superius dictum est, et quod tenuta capta
de bonis forensium infra octo dies a die capte tenute debeat noti=
ficari sono tube in scalis palatii dicti Comunis, et si aliter fie=
ret ipse Processus et tenuta non valeat ipso jure, et quod here=
des alicuii defuncti citentur bis ad domum defuncti diversis die=
bus per bajulum sive bajulos dicti Comunis vicini audientibus,
et bis sono tube premisso per precones ipsius Comunis in sca=
lis dicti palatii, que citationes valeant, et teneant pleno jure
tamquam ipsi heredes personaliter citati essent atque requisiti,
et hoc locum habeat in processibus factis, et faciendis, et si in
ipsis terminis vel aliquo ipsorum dicti heredes non comparve=
rint vel aliquis volens ipsos defendere vel pro heredibus res=
pondere habeantur pro contumaciam, et contra ipsos procedatur
pro ut superius est expressum, si vero reus comparverit, vel ali=
quis ejus Procurator, vel aliquis volens ipsum defendere, et
debitum ab eo petitum confidebitur precipiatur sibi per ali=
quem ex Officialibus quod ipse salvat ipsi actori si fuerit
a X. solidos infra, indi ad tres dies si fuerit a X. solidos, su=
pra inde ad quinque dies: elapsis ipsis diebus citato primo
ipso debitore si vult contra ipsum preceptum exceptione so=
lutionis opponere, quam exceptionem opponere possit et non
aliam. Quod si ipse reus non venerit, aut ipsam exceptio=
nem non opposuerit infra terminum sibi datum, quod ex
nunc per Potestatem vel Judicem ipsum preceptum mandatur
executioni contrarium procedendo contra ipsum realiter, et
non personaliter. Si debitum fuerit quadraginta solidos supra,
et si invenerit tenuta sufficiens de bonis suis, in qua execu=
tione juretur et teneatur Salarium pro Comuni ab ipso acto=
re ut dictum est sed autem debitum fuerit a XL. solidos
infra ipse reus cogatur personaliter et realiter ad petitionem

dicti actoris non obstante quod inveniretur tenuta de bonis suis. Sed autem debitor ageretur actione reali, et citatus fuerit contumax modo predicto tunc data petitione per actorem inducatur ipse Actor in possessionem rei petite per aliquem bajulorum dicti Comunis executorem sibi datum et juratum, et si res fuerit mobilis pro extimatione ipsius etiam purgare contumaciam suam infra XV. dies ut supra dictum est, et super aliis contumaciis preceptis, et instrumentis solvatur salarium pro Comuni: videlicet duos denarios pro libra ut superius est expressum. Si autem citatus venerit ad judicium et actus fuerit personalis et actor non habeatur instrumentum, sive actio fuerit realis tunc procedatur ordinaria via hoc modo quod detur petitio et terminus statuatur a Judice ad respondendum dicte petitioni, et sic ordinate procedatur, et tempore litis contestande solvatur salarium pro Comuni videlicet ab actore et reo comuniter, et mittatur in cippo salariorum Comunis Trevii, et si aliter fieret processus non valeat ipso jure, et juret de calumnia, et post calumnie juramentum statuatur terminus partibus a Judice vel Potestate ad probandum de jure ipsorum XV. dierum utilium infra quem possint de jure coram probare per testes per instrumenta vero et positiones possint probare usque ad conclusionem cause quibus elapsis ad probationem non admittant: ita domum procedatur in causa ipsa quod infra quinquaginta dies a die litis contestate Sententia proferatur nisi justum steterit impedimentum vel fuerit de partium voluntate. Volumus etiam quod citationes facte per bajulos sive tubatores Comunis Trevii in civilibus causis et in tribunalibus valeant et teneant pleno jure, et citare possint, sine commissione Potestatis et Judicis vel Notarii, et citationes valeant, et teneant ut supra dictum est, et tenuta capi debeat infra otto dies a die pronuntiationis facte aliter non valeat neque teneat, et qui cepit tenutam contra aliquem vel aliquos teneatur et debeat ipsam tenutam facere notificari per bajulum sive Nuntium juratum Comunis Trevii ad domum ipsius rei vel solite habitationis si personaliter ipse non inveniret infra otto dies a die capte tenute in antea, dummodo,

quod si tenuta fuerit de bonis forensis notificentur, et notificari debeat sono tube ut superius dictum est dictam que notificationem facere scribi in actis Comunis Trevii, quod si aliter fieret non valeat ipso jure, et si de bonis debitoris inventum non fuerit pro tenuta capienda quod tunc de bonis ejus ipse debitor debeat exhauriri in certa quantitate pecunie pro comuni predicto ut judice videbitur et in quantitate petito et expensis, et terminus assignari reo X. dierum et si infra dictum terminum exbannitus comparverit possit suam purgare contumaciam sui exbannimenti refectis expensis legitimis, et dato fidejussore legitimo judicio sisti, et judicato solvendo, et si infra dictum terminum talis exbannitus non comparverit, et suam contumaciam non purgaverit ut dictum est elapso termino exbannimenti citato primo ipso exbannito si aliquid vult opponere contra ipsum exbannimentum qui opponere possit exceptionem solutionis sive falsitatis, aut nullitatis, quam vel aliquam ipsarum, si vero opposuerit, et non probaverit tunc exbannimentum mandetur executioni contra dictum exbannitum ad petitionem dicti Creditoris per dictum Potestatem vel ejus Officiales personaliter cogendo cum ad solutionem debiti petiti et expensarum legitimarum. Et Potestas vel sui Officiales predicta faciant observari poena XXV. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et quod Familia ipsius domini Potestatis habeat, et habere debeat pro quolibet exbannito pro civili causa quem cesserit in castro Trevii et Pladio, et infortium Comunis duxerit pro suo salario si fuerit exbannitus a X. libris denariis in fra tres solidos denarios et a X. libris denariis supra quatuor solidos denarios, et si cesserit aliquem exbannitum extra pladium et castrum, habeat pro quolibet miliario a X. libris denariis in fra tres solidos denarios et abinde supra quatuor solidos denarios, et si aliquis debitor recuperaverit, vel reapprehendiderit aliquam possessionem alicui in tenutam datam de bonis suis per Curiam Comunis Trevii ex primo decreto pro aliqua

71

quantitate quacumque ocassione, quod dictus talis debitor personaliter cogatur per Potestatem et Officiales terre Trevii ad petitionem dicti Creditoris ad solvendum illam quantitatem pecunie pro qua capta fuerit dicta tenuta, et expensas legitimas, et si quis appellaverit ab aliquo gravi mine precepto sive sententia quod talis appellans debeat dictam appellationem prosequi secundum formam constitutionum ducalis curie quod si contrafuerit in X. libris denariis per Potestatem vel judicem summarie condemnatur, que deveniant in Comuni ad petitionem Potestatis. Qui Potestas sive iudex debeat predicta executioni mandere poena X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Volumus etiam et presenti statuto firmamus quod positionibus possit et debeat responderi usque ad conclussionem cause exlusive et quod ipsis positionibus debeat responderi tam pro parte Actoris, quam pro parte rei infra terminum assignatum ad respondendum ipsis positionibus per dictum Potestatem, Judicem, vel Notarium dicte terre Trevii ipsi reo vel actori, alias si infra dictum terminum ipsis positionibus responsum non fuerit per illum, cui talis terminus datus fuerit ipse positiones habeantur pro confessis, quem terminum ipse Potestas, Judex, vel Notarius virtute prestiti juramenti et poena X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum, pro ut sibi videbitur prefigere debeat ad petitionem petentis, et volumus quod forensibus fiat illud jus in Curia dicti Comunis quod sit forensibus in illa terra unde est ipse forensis qui agere vellet in dicta curia Comunis Trevii tam civiliter, quam criminaliter, quod jus ipse forensis probare debeat, et si aliter fieret non valeat ipso jure.

Quod Procuratores et Advocati non adsint responsionibus Articulorum

(Rubrica 2)

Statuimus, et ordinamus quod tempore responsionis articulorum faciende super artiulis, et positionibus tam in civilibus, quam in criminalibus sive mistis ad tollendum omnem intricationem, et perjurium, et contentiones inter procuratores non possit, nec debeat intervenire, nec ad essa presentia alicujus advocati vel Procuratoris partium sed eis remotis tantum quod non audiatur quid respondeat clientulus sub poena XXV. librarum denariorum de facto deveniendo in Comuni, quod potestas, Judicem et curia terre Trevii debeant sub dicta poena executioni mundare.

72

De modo et ordine procedendi contra pupillos vel adultos vel hereditatem iacentem

Rubrica 3.

Statuimus, et ordinamus quod si quis vellet agere contra minores vel minorem non habentes vel non habentem tutorem vel tutricem sive curatorem prius et ante omnia faciat ad domum solite habitationes defuncti citari per Preconem Comunis Trevii alta voce sono tube premisso habita prius et obtenta licentia a Potestate sive ejus Judice, quod quicumque vult esse heres vel pro heredibus respondere talis defuncti veniat et compareat infra tertiam diem proxime venturum coram dicto Potestate vel ejus Judice responsurus, detur dicto vel dictis suis creditoribus. Si vero aliquis legitime compareat tunc et eo casu procedatur secundum formam juris porrigendo libellum sive petitionem et jurisdictionem procedendo usque ad sententiam inclusive. Si vero nullus comparverit in dicto termino trium dierum accusata contumacia petat coram prefato domino Potestate vel ejus Judice dictis minoribus sive minori carentibus tutoribus vel tutore sive curatore nominando proximiores in gradu secundum formam juris dari debere, et si aliquis vel aliqua ex dictis nominatis a jure, et de jure excluderetur, tunc cogatur alius vel alia persona proximior in gradu succedens secundum formam juris per Potestatem vel ejus Judicem omni mode ad acceptandum tutelam sive curam et eum vel eam de palatio sive ecclesia. Si fuerit femina ad poenam, et sub poena XXV. librarum denariorum solvendorum Came=

rario Comunis Trevii discedere non permictat donec cum effectu dictam curam sive tutelam acceptabunt et predicta intelligantur deascendentibus vel discendentibus aletere paterno, et si non reperiretur aliquis tunc citentur proximiores ex latere materno et procedendo secundum formam juris et cogendo ut supra sub poena predicta. Et si non reperiretur aliquis in dictis casibus tunc detur et provideatur per dominos Priores Comunis Trevii tunc in officio residentes et eligatur sive unus sive plures pro ut erit expediens in predictis: et si electi per eos confirmentur per dictum dominum Potestatem et ejus Judicem interponendo eorum autoritatem. Et observatis predictis velint vel nolint cogantur pro ut supra per dictum Potestatem sub dicta poena donec acceptaverint, et hoc facto fiat inventarium bonorum dictorum pupillorum sive adultorum: procedatur postquam secundum formam juris et statutorum terre Trevii usque ad Sententiam diffinitivam, et si aliter fieret processus factus non valeat ipso jure, et aliter faciens sive procedens incidat in poenam XXV. librarum denariorum, et similius Potestas, et Judex sive aliter permitterent in predictis procedi et aliqua acta coram eis vel altero ipsorum aliter fieri. Et si aliquis vel aliqua persona reperiretur se in aliquo immisisse in bonis aliquorum pupillorum vel adultorum quamcumque et qualitercumque se immissis per inventarium solemne cum decreto Judicis immediate de bonis dictorum pupillorum sive non fuisset predicta. Qui se in consulte immiserunt vel aliqua habuerint cogantur per ipsum dominum Potestatem vel ejus Judicem ad acceptandum dictam tutelam sive curam sub dicta poena. Et nihil ominus cogatur et cogi valeat ad solvendum de suo proprio ex forma presentis statuti per Potestatem et Judicem Comunis Trevii ad petitionem creditorum sive creditoris de jure habere debentis aliqua a dicto tali defuncto, sive ab heredibus ejus omnem et totam quantitatum quam dictus vel dicti Creditores recipere teneren=

73v

tur, et contra eos vel eum procedere debeant et valeant ac si ipsi met per solemnem stipulationem obligati essent dictis creditoribus factis primo solemnibus probationibus eorum dicto Potestate vel ejus Judice quod in dicta hereditate se immiscuerint vel immiscuerit vel aliqua habuerit vel habuerint de dictis bonis. Et omnia jura et actiones que dicti creditores haberent contra dictos heredes valeant contra predictos Negotiatores et eorum bona exhibi, agi, et produci, pro ut et sicut contra principales. Et si contra eos exhiberentur vel producerentur occasione predicta Potestas et ejus Judex teneantur et debeant procedere contra tales negotiatores et sententiam ferre, ac si actum esset contra principales, et talis sententia valeat et teneat pleno jure. Et excepto quod si Mater vel Avia sive Patruus inventarium fecerint infra unum mensem a die sepulti defuncti, et nihil de bonis defuncti heredibus ejus defraudaverint quod dos et bona eorum teneant et contra eos procedi possit per creditores, modo et ordine suprascripto. In hereditatibus sive hereditate jacenti vel jacentibus per creditores habere debentes talis ordo servetur videlicet quod facta petitione sive narratione coram Judice Comunis Trevii, et obtenta licentia ab eo citentur et citari debeant in scalis palatii si quis vult esse heres vel pro heredibus respondere talis hereditatis jacentis compareat et comparere debeat coram domino Potestate terre Trevii, vel ejus Judice responsurus de jure creditori vel creditoribus predictis infra tertiam diem proxime futuram. Et si non reperiretur aliquis et nullus comparuerit in dicto termino accusata prius contumacia citentur in scalis palatii agnati et cognati generaliter, et si aliquis comparuerit legitime in termino trium dierum procedatur ordinarie cum productione libelli sive petitionis producende coram ipso Potestate vel Judice usque ad sententiam inclusive. Et si nullus comparuerit in dicto termino tunc petatur per dictum sive

per dictos creditores coram ipso domino Potestate vel Judice dari debere duos bonos ydoneos, et sufficientes viros inuratores dictę hereditates jacentis de quibus unus videlicet per Potestatem aligatur alter per Dominos Priores terrę Trevii. Qui sic electi, et nominati omni mode cogi debeant remediis opportunis per ipsum Potestatem vel judicem ad acceptandum dictam curam sub poena suprascripta **XXV.** librarum denariorum Potestati, et Judici si non cogerint cum effectu. Et in omnibus, et per omnia in pronuntiando dictos curatores forma juris servetur cum autoritate Judicis interposita, et dato eis corporaliter juramento procedatur via juridica et ordinaria in petendo, et agendo coram ipso Potestate sive Judice per dictos creditores, et curatores usque ad sententiam diffinitivam: et si aliter fieret non valeat ipso jure, et habeant, et habere debeant dicti curatores di dicta hereditate jacenti primo et ante omnia, antequam judicetur ex secundo decreto dictis creditoribus a dictis creditoribus vel creditori: denarios **XII.** pro qualibet libra de summa, et quantitate petita per ipsos creditores.

De non contrahendo cum filiis Familias, et minoribus XXV annis

(Rubrica 4)

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona valeat contrahere cum aliquo filio familias, nec cum aliquo mi=

nore XXV. annis sine consensu, et presentia Patris, avi, sive curatoris. Et si careret predictis sine consensu duorum proximiorum in gradu a latere paterno cum autoritate Judicis et decreti interpositione et aliter non. Et si careret predictis tunc cum consensu duorum proximiorum a latere materno cum auctoritate Judicis interposita suprascripta, et si aliter fieret non valeat ipso jure, et non obstante quod renuncti asset dictus minor dicto statuto, et quod jurasset in supplementum ac talis nulla molestia fieri debeat, et valeat per Potestatem Trevii vel ejus curiam tali minori alter obligatus in are vel persona poena librarum XXV. denariorum dicto molestante pro quolibet, et qualibet vice, qua contra factum fuerit Cumuni Trevii applicanda, et tempore sui Sindicatus auferendum, et similiter nulla obligatio intervenire valeat inter minorem, et minores XXV. annis nisi servato modo, et ordine suprascripto.

De executione instrumentorum, et laudorum

Rubrica 5.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque habuit vel habuerit instrumentum publicum contra aliquem vel aliquos alicujus debiti consistentis in pondere, numero vel mensura, et ipsum debitum petierit in curia Comunis Trevii, Potestas vel Judex vel Notarius Comunis prefate, et quilibet ipsorum vi=

so, et producto dicto instrumento sine libello litis contestatione, et calumnie juramento summarie statuet, et assignet terminum ipsi debitori contra quem ipsum instrumentum producitur trium dierum utilium ad recipiendum copiam instrumenti, et ad opponendum contra ipsum si vult dicti instrumenti copium, et quinque aliorum dierum utilium ad probandum contra ipsum intrumentum quicquid vult cum effectu, et peremptorie. Si autem infra dictos terminos aliquid non opposuerit, et non probaverit ex tunc dictum instrumentum mandetur executioni per curiam dicti Comunis contra ipsum debitorem, et cogatur ipse debtor realiter, et personaliter sicut suo creditori vel suis heredibus placuerit si tenuta sufficiens non inveniretur de bonis ipsius pro ipso debito, et expensis ipsius, ipse reus cogatur personaliter ad voluntatem ipsius creditoris, et suorum heredum, donec solverit debitum, et expensas: recepto primo juramento a creditore vel suis heredibus quod non petat animo calumnie, et soluto salario pro Comuni duobus videlicet denariis pro libra ut dictum est: dummodo quod ipsum debitum si fuerit a XL. solidos infra ipse debitor cogatur realiter, et personaliter ad petitionem dicti creditoris sui. Et quod tenuta data actore de bonis ob executionem alicujus instrumenti quod ipsa tenuta non possit recuperari nisi ipse reus satisfecerit dicto Actori debitum petitum, et expensas legitimas: et super tenuta capta occasione dicto debiti de bonis rei procedatur ad bannimenta et extimationem, et ad sententiam insolutem. Si emptor inventus non fuerit ut supra in capitulo de citationibus continetur et idem modus teneatur in instrumentis laudi continentibus pondus numerum vel mensuram, vel super aliquo alio liquido ex consensu partium vel sententia testamento vel codicillo donatione vel alio instrumento. Quod capitulum habeat locum tam in instrumentis juratis consistentibus in numero, pondere, vel mensura quam aliis non obstante confessione que fieret de debito

75v

in ipsius inserto per aliquem Procuratorem ipsius debitoris. Et quod Potestas, Judex, vel Notarius teneantur et debeant virtute prestite juramenti, et poena **XXV.** librarum denariorum pro quolibet ipsorum Comuni Trevii appliciandorum preditum Capitulum, et contenta in ipso totaliter observari: et si aliter fieret non valeat ipso jure aliquo capitulo statutorum incontrarium loquente non obstante. Volumus etiam quod instrumentis que excedunt tempus **XX.** annorum, et ultra exceptis testamentis instrumentis dotalibus non habeat locum statutum preditum sed super dictis intrumentis detur petitio, et procedatur ordinario Iudice, in quibus testamentis, et instrumentis dotalibus locum habeat presens statutum.

De bonis non alienandis per mulieres sive earum procuratores nisi certis solemnitatibus servatis

Rubrica 6

Statuimus, et ordinamus quod nulla mulier sive ejus Procurator valeat, neque possit alicui persone vendere permutare donare vel aliquo alio modo alienare aliqua ejus bona immobilia sive consensu Patris, et Matris ejusdem et carens predictis sine consensu presentia et voluntate duorum proximiorum consanguineorum a latere paterno, et si careret predictis duorum suorum proximiorum a latere materno: et cum presentia, auctoritate, et decreto Judicis terre Trevii interpositis: et si aliter fieret non valeat ipso jure. Que de predictis prius certioretur per Notarium talia stipulante quid

sit, et quid dicat, quid faciat, et quid importet renuntiatio beneficii velleanii facienda, et si aliter aliqua venditio permutatio sive alienatio fieret sit nulla, et nullius valoris. Et similiter sit, et esse intelligatur si predicta vel aliquod predictorum fierent per aliquas Mulieres Tribunas extra districtu Trevii, nisi post modum quod eam vel eas approbarentur, et confirmarentur in novam annum proximum secunturum a die celebrationis dicti contractus in dicta terra Trevii supradicto patre, et matre vel aliis proximioribus supradictus Notarius coram Judicum Potestatis Trevii interponere suam, et dicti Comunis auctoritatem, et decretum, et si predicta non fierent in dicto termino talis contractus sit ipsojure nullus. De mulieribus vero Trebanis stare vel habitare nequietibus in dicta terra Trevii vel ejus districtu similiter intelligatur, et observetur excepto quod in loco Judicis Potestatis Trevii sufficiat presentia auctoritatem, et decretum Judicis illius terre in qua esset vel celebraretur talis contractus alienationis venditionis seu permutationis vel donationis suprascripte, et alie nec alio modo fieri valeat, et si aliter fieret talis contractus sit ipso jure nullus, et nullius roboris virtutis vel momenti, et si contigeret quod predicta omnia suprascripta observarentur, et talis qui vendidisset permutasset, donasset vel alienasset post ea que staret in possesione predictorum bonorum sic alienatores per tres menses continue vel post modum transacto dicto tempore quinque per annum continue talis instrumentum venditionis permutationis donationis vel alienationis sit, et esse intelligatur fictitium, et simulatum. Testari autem, et donationem causa mortis facere possint prefate Mulieres quandocumque, et ubicumque eis visum fuerit, et quodcumque eis placeret sine consensu, et presentia predictorum: tamen secundum formam juris canonici vel civilis statuto seu constitutionibus non obstantibus quibuscumque.

De modo, et ordine mulierum dotatarum.

Rubrica 7.a

Statuimus, et ordinamus quod si aliqua mulier fuerit vel esset dotata ab avo, a patre, a matre, a fratre, a paterno, vel avunculo doti sibi datę vel promissę aut ordinatę vel relictę sit, et esse atque stare debeat contenta ita quod non possit per se vel aliquam personam vel ejus successores habere recursum ad hereditatem Avi, Patris, Matris, Fratris, Sororis, Patrui, aut Avunculi vel alicujus eorum, dummodo fuerit dotata ab aliquo ipsorum aliqua ratione vel causa, et dummodo remanserit aliquis masculus de progenie ipsius Avi, Patris, Matris, vel Fratris, vel Sororis, Avunculi vel Patrui. Possit tamen eis, et cuilibet ipsorum ex testamento succedere, et non aliter, et si contrafacerit, non audiatur per Potestatem Judicum vel alium Officialem; pena **D.** librarum denariorum dictis Officialibus contrafacientibus vel ejs jura reddentibus. Et nihilominus quod actum foret non valeat ipso jure, et profati potentes contra dictum statutum penam mille librarum denariorum incurrant ipso facto, et infamię.

De quarta parte debita viro de bonis uxoris.

Rubrica 8a.

Statuimus, et ordinamus quod si que mulier fuerit maritata, et steterit penes maritum sive virum suum, et postea contigerit ipsam mori seu decedere sine filiis legitimis ex eis, et ex dicto matrimonio natis, idem maritus debet habere quartam partem dotis marito date vel promisse ad cujus quarte partes dotis restitutionem ipse maritus vel ejus heredes nullatenus teneantur.

De emancipationibus registrandis

Rubrica 9.

Stataimus, et ordinamus quod omnes emancipationes que facte essent per quoscumque de Trevio vel ejus districtu a X. annis postea manu cujuscumque Notarii apparerent que regestrate non essent in actis Comunis Trevii debeant registrari per massarium Comunis Trevii qui pro tempore fuerit inquodam libro ad hoc duputato infra unum mensem a die publicationis presentis statuti, et etiam omnes emancipationes que fierent in futurum similiter infra unum mensem debeant registrari in

dicto libro hoc modo: scilicet ponendo in dicto registro annum, diem, et mensem indictionem, et pontificatum quibus emancipatio appareret facta nomen, et prenomen emancipantis, et emancipati, et nomen Notariis cujus manu dicta emancipatio scripta appareret, et nomina testium scriptorum in emancipatione. Et nisi modo predicto emancipationes registrentur presumantur fictitie, et simulate, et in fraudem facte, et non valeant nec teneant ipso jure: et predictam registrationem dictus Massarius facere teneatur sine aliquo salario vel mercede ad petitionem cujuscumque petentis ad penam XXV. librarum denariorum

De alimentis prestandis filio Familias.

(Rubrica 10)

Statuimus, et ordinamus quod si quis Filius Familias uxoratus propter novercam ejus non possit habitare cum ejus Patre simul, et vellet de per se in alia domo tam Patri spectanti quam ne cum uxore sua habitare. Quod dictus ejus Pater teneatur dicto ejus Filio, et uxori dicti sui Filii, et filiis eorum alimenta prestare similiter eidem dicto suo Filio assignare omnia sibi onera spectantia, et pertinentia. Et predicta locum habeant inspecta conditione, et qualitate Patris, et filiorum: teneantur insuper ad penam predictam quilibet Potestas, et Officialis ad petitionem Patris, Filium capere, et detinere carcerare, et in compedibus ponere ad voluntatem dicti Patris quotiens sibi patri visum fuerit expedire de facto, et ibidem Filium detinendo modo patris sui placuerit expedire per quamcumque causa ipsi patri videbitur, et placebit.

De modo decidendi civiles causas.

Rubrica 11.

Statuimus, et ordinamus quod omnes cause civiles a quinquaginta solidos infra decidantur, et determinantur per jus jurandum secundum arbitrium Potestatis, Judicis, vel socii Militis, a quinquaginta solidos supra, usque ad solidos centum denariorum non detur petitio, nec liscontestetur, sed in ipsa causa sufficiat unius testis probatio summarie recepta a Potestate sive ejus Judice, partibus presentibus, et dicto ejus stetur, et semper ejus dictis procedatur ad preceptum possit tamen Actor si voluit probare dicto modo per unum testem a quinquaginta solidos infra. Si actor voluerit dictam causam decidere per jus jurandum, cogatur reus subire vel referre antequam discedat de palatio juramentum cujuscumque quantitatis, vel cujuscumque fuerit generis vel conditionis, vel rei ipsius civilis actus habeatur pro confesso debitum petitum ab eo, et sibi fiet preceptum per Judicem de solvendo infra terminum competentem. Et teneatur debeat facere mentionem accusatum, solidos supra in suo libello sive petitione porrigenda per eum contrarium coram domino Potestate sive ejus Judice terre Trevii atrum habeat instrumentum nec non de dicto debito: quod si non fecerit debitor non teneatur respondere super eodem libello partito vel petitione: dummodo quod reus non possit cogi ad respondendum ipsi libello partito vel petitione nisi appareat debitum quod petitur ab actore causa propter quam, et tempus debite contracti.

78

De donatione non facienda alicui Forensi.

(Rubrica 12)

Statuimus, et ordinamus quod nemo de Trevio vel districtu ejusdem seu habitator dicti Castri vel ejus districtu audeat vel presumat tueere aliquam concessionem seu donationem de aliqua quantitate pecunie alicui Forensi contra aliquam personam de Trevio vel ejus districtu, nec debeat vendere vel donare legare vel aliquam cessionem facere de suis bonis vel parte ipsorum bonorum alicui Forensi vel alicui persone non supposite jurisdictioni Comunis Trevii sub poena **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et quod nullus Notarius de Trevio, vel ejus districtu debeat scribere nec in rogatione deducere dictas donationes, venditiones, legatum seu legata seu cessionis sub dicta pena. Et si venditio donatio legatum, seu concessio aliqua appareret in contrarium facta ipsam donationem, venditionem, concessionem legatum, et cessionem, et instrumentum nullum volumus ipso jure obtinere roboris firmitatem, scilicet ipso jure sint nulli, et nullo, et nullius valoris. Et nihilominus libere vendentes, et concedentes legantes sive donantes in contrarium ipsa bona pro ipsis bonis dativas, vel collectas solvere teneatur dicto Comuni capitulo aliquo incontrarium loquente non obstante, et instrumentis cujuscumque conditionis vel cause ac etiam ultimis voluntatibus que per alium Notarium quam per alium, qui sit suppositus jurisdictioni Comunis Trevii facte apparerent fide minime aliqua ad habeatur, et ea in=

strumenta volumus valere

Quod prius conveniatur principalis quam fidejussor, tam in civili, quam in criminali.

Rubrica 13.

Statuimus, et ordinamus quod si apparuerint duo vel plures ad petitionem alicujus in solidum obligati, ex aliquo instrumento, et alter ipsorum alios sive alium ex ipsa obligatione per pronunciat conservetur indepnem vel consessus fuerit debitum esse suum, quod principalis debeat primo convenire quam fidejussor pro debito pro quo sunt insolidum obligati, et hoc locum habeat in preteritis presentibus, et futuris. Volumus quod in criminalibus causis principalis prius conveniatur quam fidejussor filiabilissime haberi, et convenire potest reus alius cogatur ipse fidejussor personaliter donec satisfecerit ad pro quo satis dedit, et fidejussit: et idem modus servetur in criminalibus quem ad modum in civilibus.

Quod principalis liberet fidejussorem.

Rubrica 14.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque fuerit obbligatus pro aliqua persona alicui pro aliquo debito vel quacumque de causa, et de ipsa obbligatione apparverit seu constiterit per instrumentum conservatoris indemnitatis vel alio legitimo modo vel per suam confessionem quod ille ad cujus petitionem fuerit obligatus teneatur, et debeat ipsum ab ipsa obligatione liberare, et liberari facere omnibus suis sumptibus, et expensis ad petitionem ipsius obligati. Et Potestas teneatur precise predicta facere observari sub poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum.

Quando quis vult hereditatem capere cum beneficio legis, et inventarii.

Rubrica 15

Statuimus, et ordinamus quod si quis comparverit in judicio tamquam heres alicujus, et esse dixerit heredem alicujus ex beneficio inventarii quod Judex statuat ipsi terminum ad faciendum, et producendum inventarium supradictum in forma publica octo dierum utilium infra quem

dictum inventarium faciat, et producat, alioquin elapsis dictis octo diebus facto vel non facto inventario possit tamquam heres a quolibet conveniri, et respondere cogatur lege vel constitutione aliqua non obstante.

De prescritione

Rubrica 16

Statuimus, et ordinamus quod si qua persona de Trevio vel ejus districtu tenuerit, et possederit aliquam rem immobilem pacifice, et quiete spatio decem annorum inter presentes, et **XX**. annorum inter habentes quod habeatur pro vero, et legitimo possessore proprietario ut quia domino, et eam alicui revendicari non liceat nec per Potestatem Judicem vel alium Officialem dictus actor super dicta possessione vel re possessa ut supra allo tempore audiatur sub poena centum librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum si Potestas, Iudex, vel alius Officialis contrafaceret in predictis, et hoc locum habeat in preteritis presentibus, et futuris.

De Sapiente ponendo in civilibus causis.

Rubrica 17.

Statuimus, et ordinamus quod in causis civilibus que in curia Comunis Trevii devolvuntur inter speciales personas semper detur sapiens si petatur expensis perdentis super quolibet puncto. Salvo quod si Ju=

80v

dex medius senserit aliquam partem jus habere, et pro ex parte senserit tunc detur sapiens expensis illius qui dicto judicis stare voluerit nec alia pars aliquid dare compellatur. Et si causa fuerit a **XL.** solidos vel inde infra quod pars solvat pro Consultore quatuor solidos denarios, et minus arbitrio Judicis. Si vero fuerit decem librarum denariorum vel ab inde infra usque in quadraginta solidorum denariorum solvat quinque solidos denarios, si vero a decem librarum denariorum supra quantacumque fuerit quantitas solvat pars quinquaginta solidorum denariorum, et minus arbitrio Judicis. Et in quolibet casuum predictorum solvat salarium Consultoris plus, et minus arbitrio Judicis: et Judex secundum formam Consilii procedere teneatur. Et volumus quod Potestas qui erit pro tempore teneatur, et debeat sub vinculo prestiti juramenti, et poena librarum **L.** denariorum de suo salario Comuni Trevii appliciandorum predicta integraliter observare, et observari facere.

De compromissis inter conjunctos, et alios faciendis

Rubrica 18.

Statuimus, et ordinamus, quia conveniens est, inter conjunctos materias litigandi quantum possibile est amputare quilibet quotiescumque contigerit aliquam causam controversiam, litem, questionem, seu contentionem esse vel oriri inter aliquos affines conjuntos seu consanguineos usque intertium gradum consanguinitatis vel affinitatis quacumque de causa vel occassione Potestas sive Judex Comunis Trevii qui pro tempore fuerit vinculo juramenti, et poena **XXV.** librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum teneatur ipsos tales litem, vel

causam vel questionem controversiam vel contentionem habentis cogere per=
sonaliter in palatio Comunis Trevii, et non permittere ipsos vel aliquem
ipsorum inde discedere donec compromiseriut vel compromissum fecerint
de jure, et de facto in aliquem seu aliquos ipsos consanguineos vel
Comunes Amicos vel affines. Qui arbitri, et arbitratores sic eligendi
teneantur ipsas questiones vel controversias seu contentiones diffiniri in=
ter ipsas partes infra terminum competentem eis assignandum per di=
ctos Officiales vel aliquem ipsorum qui terminus intelligatur statutum
partibus per tres menses ad plus, et supradictum terminum, et ultra
ipsum per aliquem Potestatem Judicum vel alium Officialem pertransiri
non possit sub dicta poena nisi fuerit de partium voluntate prorogatus
sub poena X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et
quod dicti Controversores teneantur observari quicquid per dictos arbitros
seu arbitratores inter ipsos laudatum fuerit super ipsis poena XXV. li=
brarum denariorum dandorum, et solvendorum de facto a parte non observan=
te, parti observanti pro medietate, et pro alia medietate Comuni predicto
per officiales vel ipsorum alium auferendum: et sub poena etiam in
compromissis apposita. Item addendo statuimus ad tollendum omnem
materiam jurgiorum, et ut lites quatenus possibile sit tollantur ac
etiam ut discordie, et scandala auferantur ut in pace vivatur ordi=
namus, et reformamus quod in causis civilibus quibuscumque que
orirentur inter consanguineos vel affines usque in tertium gradum
consanguinitatis vel affinitatis secundum jus Canonicum computandum
seu inter socios occasione eorum societatis vel mercantiarum Potestas seu
quilibet alius Officialis dicte terre Trevii teneatur, et debeat sub poe=
na XL. librarum denariorum applicandorum pro medietate Apostolice
Camere et pro alia medietate Camere dicte terre cogere realiter, et per=
sonaliter partes contendentes seu litigantes ad compromissum generale
faciendum de jure, et de facto constringere modo, et in carcerando, et
multando partem contrafacientem seu pactos recusantem infra quinque
dies postquam fuerit ab altera partium seu ab aliqua litigantium
esset si simplici verbo petatur, et qualitercumque narretur in duos vel

81v

tres consanguineos vel affines seu Amicos Comunes neutri partium sus=
pectos, quorum arbitros, et arbitratores, et amicos Comunes. Qui arbi=
tri ad acceptandum dictum compromissum cogantur per dictum domi=
num Potestatem, et incarcerentur, et multentur totiens donec accepta=
verint, et si pertinaces extiterint in acceptando puniantur in XXV.
libris denaris pro quolibet recusante applicandis pro medietate Came=
re Apostolice, et pro alia medietate Camere dicte terre. Et qui ha=
beant liberum arbitrium, et amplum Potestatem cognoscendi termi=
nandi, et decidendi omnem causam, vel causas lites, seu questiones,
litigantium de jure, et de facto, et omni juris solemnitate obmissa,
et sine libello, et solum habito colloquio cum partibus, et solum
facti veritate inspecta, et sinistra situ, et figura Iudicii. Et ab
eorum laudo seu arbitramento nulla possit peti reductio ad arbi=
trium boni viri nec de nullitate dici nec integrum restitutionis petitio
exhiberi: et si petatur talis petitio reductio nullitatis, dictio, seu in
integrum restitutionis petitio sit nulla, et nullius valoris ipso
jure, et petens incidat in poenam viginti florenorum auri ap=
plicandorum ut supra. Et si dicti arbitri fuerint discordes in
laudando quod partes cogantur eligere tertium arbitrium non
suspectum alicui eorum: et si dicte partes non concordaverint
in electione dicti tertii quod dictus tertius arbitrator eligatur
per Potestatem qui pro tempore erit qui una cum altero dicto=
rum arbitrorum tertio arbitro requisito possint laudare, et arbi=
trari, et eorum laudum valeat, et teneat. Declarantes quod
intelligantur affinitas durare etiam soluto matrimonio, et
etiam nulla prole superstite ex eodem Matrimonio. Adji=
cientes quod ubi non peteretur ab aliqua partium dictum
compromissum quod Potestas, et quilibet alius Officialis ex
officio teneantur sub dicta poena dictas partes ad compro=
missum cogere inter litis contestationem velante terminum
datum ad probandum in causa &c:. Teneantur autem dicti
arbitri, et arbitratores dictam causam seu causas expedire

terminare, et finire infra mensem sub poena XX. librarum dena=
riorum pro quolibet ipsorum sine diminutione aliqua applicanda pro
medietate Camere Apostolice, et pro alia medietate Camere Trevii. In
aliis vero causis civilibus in quibus non caderet compromissum pre=
dictum seu vertentibus inter conjunctas personas predictas. Statui=
mus, et ordinamus quod per concilium dicte terre palluctentur, et
eligantur tres boni homines idonei, et legales, et non sint procura=
tores vel Notarii nec litterati videlicet unus pro quolibet terze=
rio. Qui sic electi habeant arbitrium, et liberam Potestatem
cognoscendi, terminandi, concordandi, et componendi omnes, et
singulas causas seu causam, et differentiam inter quoscumque
vertentes usque in quantitatem centum librarum denariorum
seu factum verteretur in litigantium usque in dictam summam sine
aliqua juris solemnitate, et sine libello, et sine aliquo ordine iu=
diciari coram eis non admictantur aliquem procuratorem nec ad=
vocatum sub poena triginta librarum denariorum pro quolibet ipso=
rum contrafacientium applicandorum ut supra. Teneantur
autem dicti electi dictas causas seu causam coram eis devolu=
tas sic, et interjectas expedire componere seu finire vel concor=
dare infra unum mensem a die quo fuerint requisita ab aliquo
litigante seu litigare volente vel a die quo coram eis fuerit cau=
sa devoluta sub poena quinquaginta librarum denariorum appli=
candorum ut supra. Adiicientes etiam quod a sententia, decisio=
ne, compositione vel concordia lata vel facta per predictos non pos=
sit per aliquem appellari vel de nullitate dici seu in integrum
restitutio postulari, et appellans seu de nullitate dicens vel ali=
ter reclamans vel in integrum restitutionem petens non audia=
tur per aliquem Officialem, et incidat in poenam centum
librarum denariorum de facto applicandorum ut supra. Et
nihilominus talis appellatio vel nullitatis aut in integrum
restitutionis petitio non valeat ipso jure, et mandetur exe=
cutioni id quod declaratum, et factum fuerit per dictos electos

82v

nulla audita sibi ad missa exceptione. Adicientes quod Officium pre-dictorum durare debeat per annum unum, et anno finito pallucentur, et eligantur alii tres simili modo eam dictam auctoritatem ut dictum est ut sic perpetue duret tale officium. Et priores qui pro tempore erunt teneantur, et debeant in quibuslibet Kalendis Martii pallucture, et eligere in dicto concilio, dictos homines sub poena triginta librarum denariorum pro quolibet applicandorum ut supra. Item statuimus, et ordinamus quod predicte sic electi teneantur, et debeant omnes, et singulas personas inimicatas, et interquam in futurum inimicitie acciderent vel in presenti essent inimicate reducere ad pacem, et concordiam, et in predictis habeant arbitrium, et liberam Potestatem constringendi, carcerandi, et multandi in quacumque quantitate denariorum, et in carcerari, et multari facien-di omnes, et singulas personas inimicatas que pacem facere recusaverit. Ac etiam Potestas, et quilibet alius Officialis dicte terre Trevii debeat prestare auxilium, et favorem in predictis dictis electis sub poena triginta librarum denariorum pro qualibet vice qua contrafecerint: et tenens possint, et teneantur dictas personas inimicatas multare vel incarcerare donec pacem fecerint cum effectu, et de pace faciant instrumentum validum cum clausulis necessariis, et consuetis, et cum poenis adiectione, et bonorum obligatione in forma valida. Declarantes quod si dicti electi circa dictas paces faciendas, et dictas inimicitias sedandas fuerint negligentes puniantur in quinquaginta librarum denariorum pro quolibet applicandorum pro medietate Camere Apostolice, et pro alia medietate Camere dicte terre.

Quod conductoribus proventuum Comunis fiat jus Summarium

Rubrica 19.

Rub. 19

Statuimus, et ordinamus ad hoc ut jura Comunis Trevii non fraudentur sed ab occupantibus illa dicto Comuni penitus relassentur quod Potestas terre Trevii qui nunc est, et pro tempore fuerit ejusque Officiales, et quilibet eorum teneantur, et debeant diebus feriatis, et non feriatis ad petitionem cujuscumque conductoris jurium, seu proventuum Comunis vel Sindici dicti Comunis facere summarium jus sine strepitu, et figura judicii contra omnes, et singulos dictos jurisdictiones vel jura vel aliquod, vel aliquem ipsorum indebite tenentes quod si non fecerint dictus Potestas, et quilibet alius Officialis Comunis Trevii vel in hoc negligens vel delinquens fuerit in L. librarum denariorum debeat condamnari per Sindicum qui erit ad sindicandum eosdem. Adiicientes quod nulla bona Comunis Trevii mobilia vel immobilia vendi vel alienari possint nisi factis tribus solemnibus bannimentis, et si aliter fieret non valeat ipso jure de dando vel concedendo plus offerenti

De questionibus per Priores terminandis intra certas personas vertentibus.

Rubrica 20.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque de terra unde est Potestas Comunis Trevii aliquam questionem habuerit cum aliquo Trebano civilem quod ipsa questio vero telletur audiatur, et terminetur per Priores Comunis Trevii qui erunt tunc temporis, et non per Potestatem vel ejus Officiales nec coram ejs cum Forense jus debeat reddi diligente, et reddant ut redditur aliis Trebanis secundum jus, et formam statutorum Comunis Trevii. Et dicti Priores habeant jurisdictionem, et Notarium possint ponere quem voluerint recipiendo salarium secundum formam statutorum Comunis Trevii ad scribendum super ipsa questione; et si aliter fieret non valeat ipso jure.

Quare quilibet cogatur ad petitionem Camerarii.

Rubrica 21.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque teneretur aliquid dare, et solvere aliquibus habentibus de Trevio qui emerunt fructus, et proventus Comunis aut Camerarii Comunis Trevii occassione alicujus emptionis vel emptionum ipsorum proventum vel occasione Cameraratus officii

quod Potestas, et judex qui pro tempore fuerit, et quilibet eorum teneatur, et debeat poena prestiti juramenti et centum librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum ad petitionem Camerariorum, et cujuslibet ipsorum capere, et constringere, et capi, et constringi facere in palatio dicti Comunis ipsos debitores, et quemlibet ipsorum summarie, et de facto sine strepitu, et figura judicii omni juris solemnitate pretermissa diebus feriatis vel non feriatis, et ipsos debitores detinere constructus ut dictum est, donec ipsi Camerario totius quod ei deberetur ut dictum est fuerit integre satisfactum.

De rebus non alienandis potentioribus.

Rubrica 22.

Statuimus, et ordinamus quia frequenter fieri, et factis fore componentes alienationes fictitias, et simulatas per quam plures de Trevio, et ejus districtu de rebus litigiosis vel que penes quos possessive non sunt vel in eis jus non habent, et de quibus lites, et questiones sunt vel esse sperantur ei per nobiles et potentes de Trevio, et aliunde, et aliquando in advocatos, et Procuratores, et alias personas propter que jura debilium sub vertuntur, et opprimuntur in debite. Et ideo volentes hujusmodi fraudibus cum injustitiis obviare, statuimus et ordinamus quod nulla persona de Trevio vel districtu ejusdem cujuscumque status vel conditionis existat audeat vel presumat donare, vendere vel permutare seu quocumque alio alienationis titulo transferre aliquam seu aliquas res, seu bona mobilia seu immobilia jura, vel actiones ei vel eis competentes vel spectantes in quibuscumque bonis vel hereditate seu juribus de quibus vel ipsorum aliquo. Sit vel esse possit verisimiliter lis vel questio seu controversia vel contentio inter aliquos vel cum aliqua persona

vel collegio, vel universitate quorum seu cujus pacificam possessionem penes se non habuerit in aliquem seu aliquos nobilem seu nobiles, seu potentes vel alias personas de Trevio vel ejus districtu vel etiam aliunde seu qui vulgariter pro nobilibus habentur vel pro nobili progenie seu non subjectam jurisdictionem Comunis Trevii similium vel alios ad ipsorum vel alicujus eorum petitionem sine expresse licentia Potestatis terre Trevii qui nunc est, et protempore fuerit, et concilii generalis dicte terre in quo inter sint ad minus LX. Conciliarii quorum nomina debeant in licentia apparere, que licentia apparere debeat vel obtineri debeat ad secretum scrutineum ad bussulas, et pallucteas per duas partes dicti Concilii, et nisi primo deliberatum, et obtentum fuerit in dicto Concilio modo, et ordine predictis: et per officium XVIII. qui tunc erunt dictam alienationem non fore fictitiam, et simulatam vel dolosam. Nec etiam possint alienationes fieri de rebus litigiosis in advocatus, vel procuratores vel alias personas vel personam vel aliquem eorum seu aliquos nisi servata forma predicta: et si quis contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum vel aliter seu alio modo alienaverit ipso jure contractus non valeat sed sit nullus, et nullius roboris vel momenti: et ex ipso contractu jus aliquod non acquiratur. Immo ipso facto vendens, donans, vel alienans aliquo titulo alienationis omni jure, et actione quod, et quam haberet seu pretenderet in ipsis vel ipsa totaliter cadat, et sit privatus, et applicentur adversario seu adversariis contra quem seu quos dicta combinatio vel contractus fuerit attentatus vel factus. Et nihilominus tam vendens vel alienans quam omnes vel alio titulo alienationis recipiens ipso facto poenam quinquaginta librarum denariorum incurret per Potestatem, et ejus curiam de facto exigendam ex suo officio, et ad requisitionem cujuscumque persone.

Quod credatur libro mercatorum

Rubrica 23

Statuimus, et ordinamus quod credatur, et stetur scripturę libros sive libri cujuscumque mercatoris de Trevio, et dictę scripturę repertę in ipsis libris dictorum mercatorum sive alicujus ipsorum habeatur plena fides usque in quantitatem XL. solidorum denariorum, et non ultra, et ipsa scriptura pro vera, et legitima habeatur quem ad modum esset confectum publicum instrumentum. Et si erunt approbatę per Magnificos XVIII. in eorum concilio detur fides in omnem quantitatem, quę approbatio anno quolibet fieri debeat per Magnificos XVIII. qui tunc in officio permanebunt, et per ipsos diligenter videantur, et examinentur annuatim non obstante quod semel vidissent, et approbatę essent: et si aliqua fraus reperiretur per ipsos magnificos XVIII. debeant reprobari, et nihilominus per Potestatem Trevii puniri valeat secundum formam juris, et statutorum terrę Trevii loquentium de falsitate.

De diebus solemnibus, et festivitatibus custodiendis, et celebrandis

Rubrica 24.

Statuimus, et ordinamus quod dies domenicales de Nativitatis Domini cum tribus sequentibus diebus dies festivitatum Beatę

Marię Virginis die Festivitatis, Beati Miliani Martyris, dies Paschalis
duobus sequentibus diebus dies Ascentionis Domini dies omnium Aposto=
lorum Evangelistorum, et beati Venturę Sancti Ioannis Baptistę, et sancti
Laurentii, et dies quilibet sanctorum, et dies veneris de mense Martii
dies Pentecostem cum duobus sequentibus diebus sancti Antonii de mense
Iannarii: Sanctę Crucis de mense Maii, et sancti Angeli de mense Septem=
bris: sanctę Marię Magdalenę: Sanctę Catarinę: sanctę Lucię: et Corporis
Christi custodiatur reverentur, et celebrantur ab omnibus personis. Et quod
nulla persona de Trevio vel ejus districtu audeat vel presumat magna
parva opera diebus predictis vel aliquo predictorum loborare vel aliquod
laboritium facere nec sarcinam nec trasinum ducere, vel trahere aliquo
colore quesito: et contrafaciens in X. solidorum denariorum pro vice
qualibet puniatur: et quilibet possit denuntiare, et accusare, et habeat
tertiam partem banni, et teneatur in credentia. Et stetur sacramento
accusatoris. Et nihilominus teneatur Potestas mittere suam Familiam
his diebus festivis per contratas rimanendo pro contrafacientibus. Liceat
tamen unicuique aquam, herbam, lignea, poleas, fenum, et vinum de=
ferre sine poena, et banno. Et quod Potestas faciat bannire in vigilia
cujuslibet festivitatis poena X. librarum denariorum de suo salario Co=
muni Trevii applicandorum pro quolibet festo, et vice qualibet. Qui
dies omnes sint feriati, et in eis jus reddi incivilibus non debeat nec
aliquis actus his diebus factus incivilibus causis valeat ipso jure.
Sint etiam prefati Officiales obligati servare dies vendemiarum pro
ut deliberatum fuerit in concilio generalis dicti Comunis. Sit etiam fe=
riatum a prima die Iulii inclusive, usque ad festum Beatę Marię
de mense Augusti: quibus diebus, et feriis in civilibus causis omnis
judiciorum strepitus conquiescat. Excepto quod Forenses, et suspectus,
et fugitiones his diebus judicari possint secundum formam juris, et
non aliter nec alio modo: quod autem factum fuerit contra predictam
formam in dictis feriis appositum non valeat nec teneat ipso ju=
re.

De festo Sancti Nicolai, et Clementis.

Rubrica 25.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona de balia Matidi cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat in diebus festivitatis beati Nicolai, et beati Clementis vel aliquo ipsorum laborare nec sarcinare vel aliquod laboritium facere sub poena X. solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice, et quilibet possit contrafacientes denuntiare, et accusare, et habeat tertiam partem banni, et stetur, et credatur sacramento accusatoris.

De Muro faciendo expensis comunibus.

Rubrica 26.

Statuimus, et ordinamus quod si quis de Trevio vel ejus districtu habuerit aliquam domum divisam cum aliqua persona que non esset clausa inter eos quod fiat murus comuniter, et comunibus expensis inter eosdem de dicta domo inter eas ad petitionem petentis. Et si aliquis ipsorum habuerit talem domum, et voluerit facere fieri dictum murum modo predicto, et unus ipsorum dictum murum facere noluerit, quod ille qui noluerit facere dictum murum, et edificare in casaleno seu terreno Comuni facere possit, et expensas quas fece=

86v

rit alius consors debeat facienti dictum murum reficere, et satisfacere medietatem expensarum secundum extimationem faciendam per duos Magistros comuniter ponendos infra mensem postquam factus fuerit dictus murus: et ipsam medietatem teneatur reficere dicto facienti infra dictum terminum declaratum. Et Potestas observet predicta, et observari faciat ad petitionem cujuscumque petentis de facto sine strepitu, et figura judicii sub vinculo prestiti juramenti, et ad poenam L. librarum denariorum de suo salario Comunii Trevii applicandorum.

Qualiter murus vendi debeat vicino.

Rubrica 27.

Statuimus, et ordinamus quod si aliqua persona voluerit edificare aliquam domum in castro Trevii pladiu vel ejus districtu juxta domum alicujus teneatur vicinus suus habens murum infra domum suum, et domum predictam edificandum vendere medietatem ipsius muri dicto edificanti pro juxto pretio secundum extimationem faciendam per duos homines ab eis comuniter eligendos ita quod super ipso muro edificare possit ut sibi fuerit opportunum.

De modo vendendi arbores et terram vicinis.

Rubrica 28.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque habet aliquam arborem seu arbores super terrino alicujus teneatur vendere domino pro justo pretio faciendo extimari per duos vicinos comuniter electos unum pro parte domini arboris, et alterum pro parte domini terre alias ipsam vel ipsas incidere teneatur, et quicumque habet arbores pendentes super terreno alicujus teneatur ipsam arborem vel arbores incidere ad petitionem domini terre: quod si non fecerit elapso termino assignato per dominum terris competenti quilibet possit ipsam vel ipsas arbores incidere, et discicare sine poena, et banno, et quicumque habet tria staria terre vel infra in loco in quo vicinus teneat sive possedeat a tribus lateribus quod talis qui habet tria staria terre vel minus teneatur, et debeat dare vendere, et tradere illi qui a tribus lateribus vel pluribus possedet pro justo secundum extimationem duorum hominum ponendorum comuniter per ipsos. Et Potestas teneatur, et debeat predicta facere observari vinculo juramenti.

Quod minores possint petere divisionem bonorum.

Rubrica 29.

Statuimus, et ordinamus quod minores ętate possint petere divisionem bonorum quorumcumque cum auctoritate suorum tutorum vel

curatorum, et ipsam divisionem bonorum facere si judici videbitur fore utilem pro dicto minore.

Quod habentes possessionem prope domum alicujus teneantur vendere.

Rubrica 30.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque habet aliquam possessionem prope domum alicujus extra terram Trevii, et dominus dicte possessionis non habuerit domum in dicta possessione quod dominus dicte possessionis teneatur, et debeat vendere habenti domum juxta ipsam possessionem medium starium ad plus juxta domum ipsius qui habet dictam domum secundum extimationem faciendam per duos homines eligendos, videlicet unum pro parte domum habentis, et alterum pro parte possessionem habentis. Et si dicti duo homines sic electi non essent concordes quod per judicem vel Notarium terre Trevii ponatur tertius: et potestas teneatur facere observari predicta ad petitionem cujuscumque petentis ad poenam X. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum.

Quod contractus facti Officialibus Trevii non valeant.

Rubrica 31.

Statuimus, et ordinamus quod instrumenta facta sine contractus facti Officialibus Comunis vel alicui persone dum esset in officio Camerariatus Comunis Trevii tam deposite quam mutui per aliquam personam XX. annis citra, et per ipsum tempus mandata Potestatis vel alicujus Officialis Comunis Trevii, aut causa accusationis vel inquisitionis alicujus que fieret contra eum unde appareret aliqua solutio vel processus que non appareant in actis sint cassa, et irrita auctoritate presentis statuti. Et talis Camerarius vel ejus heredes nullum actionem habeant ad petendum rationem dicti contractus. Et Potestas Judex vel Notarius vel alius Officialis Comunis non audiatur super tali instrumento immo ipsum instrumentum ad petitionem cujuslibet petentis debeat facere cancellari, et cogere Notarium ad ipsum instrumentum cancellandum.

Quare ad petitionem Sindici hospitalis Sancti Joannis cogantur debitores.

Rubrica 32.

Statuimus, et ordinamus ad hoc at bona, et jura hospitalis

sancti Joannis nosi de Trevio non fraudentur: et quod sindicus dicti hospitalis dicta jura sollicite procuret quod Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit sive ejus Judex teneatur, et debeat vinculo sacramenti et poena L. librarum denariorum dicto Comuni applicandorum ad petitionem dicti Sindici cogere, et constringere realiter, et personaliter omnes, et singulos homines, et personas debentes aliquid dare de jure in dicto hospitali quibus cumque da causis, et ipsos detinere ad voluntatem dicti Sindici donec satisfecerint dicto Sindico integraliter recipienti pro ipso hospitali totum id quod de jure dicto hospidali solvere tenerentur. Et predicta omnia, et singula predicti dominus Potestas, et judex observent, et faciant summarie sine strepitu, et figura judicii, et oblatione libelli. Et de predictis dictus dominus Potestas vel Judex sindicetur per sindicum qui eos sindicabit, et repertos culpabiles punire, et condamnare teneatur secundum formam capitali supradicti. Et quod sindicus dicti hospitalis qui nunc est pro tempore fuerit non possit nec debeat de bonis dicti hospitalis incoptimare nec incoptimari facere nisi pro uno anno tantum absque licentia consilii generalis Comunis Trevii, et consilii majoris extimationis: et antequam dicta bona incoptimentur banniantur ipsa bona pluribus juribus, et diebus.

Quod si Dominus alienasset possessionem intelligatur reservatum jus laboratoris vel conductoris.

Rubrica 33.

Statuimus, et ordinamus quod si quis conduxerit aliquam possesionem sive terrenum ab aliquo ad laborandum vel ad coptimum

vel domum: et durante tempore laboretii vel coptimi sive conductionis possessionis terreni vel domus dominus illius possessionis vel domus in alium alienaret quocumque genere alienationis appareret non valeat nec aliquo quesito colore teneat in prejudicium laboratoris possessionis vel petii terre vel conductoris domus scilicet sint ipso jure fructus, et pars laboratoris, et coptumajoli servati etiam si in instrumento alienationis non fuesset facta aliqua mentio reservati, et proreservatis ipso facto intelligantur, et expelli de possessione non possint nisi primo ipsos fructus scilicet partem tangentem laboratori vel coptumajolo ipsi habuissent item simili modo quando conductor domus vel Apotece solvisset aliquid propensione vel expensas in ipsa domo fecisset necessarias possit retinere domum vel apotecam usque ad integrum satisfactionem illius quod plus solvisset vel impedisset in necessitatem dicte rei conducte.

De credito exigendo in fra Sex annos.

Rubrica 34.

Statuimus, et ordinamus adiciendo statuto posito sub Rubrica quod credatur libris mercantorum quod mercator, et unus quisque artifex habeant terminum ad exigendum eorum credita a debitoribus eorum sex annorum a die facti, et contracti crediti, et debiti alias elapso dicto termino sex annorum minime audiantur sed presumatur esse solutum, et satisfactum integro, et si quis post terminum predictum exigere tentaret presumatur dolo exigere velle.

Quod Officiales montis exigant pecunias montis eorum tempore.

Rubrica 35.

Statuimus, et ordinamus quod Officiales Montis Pietatis teneantur, et debeant exigisse pecunias mutuatas in pignoribus infra tempus eorum officii, et si elapso tempore deputato ut supra non redimerint vel non exigerent pecuniam mutuatam non debeant habere aliquam mercedem sed merces sit Montis, et incidant in poenam in capitulis contentum

Quod debitores Montis cogantur ad relevandum pignora

Rubrica 36.

Statuimus, et ordinamus quod Officiales Montis Pietatis debeant constringere, et cogere, et constringi, et cogi facere debitores dicti Montis per Officium Potestatis Trevii, et ejus curie illus qui infra tempus non redimerunt pignora ad illa redimenda; et illa merces que de jure tangebunt depositariis Montis debeat redire ad utilitatem dicti Montis pro sua mercede, et Officialis curie Potestatis faciens exeutionem cum effectu habeat medium

bolum pro quolibet floreno expensis illius qui habet pignora.

De arbitrio Potestatis Iudicis et Socii Militis procedentium in causis Summariis

Rubrica 37.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Collateralis sive Iudex, et Socius Miles terre Trevii, et quilibet ipsorum de per se possint, et valeant cognoscere terminare, decidere, et diffinire omnes, et singulas causas lites, et differentias coram eis vertentes inter aliquas personas terre predicte, et aliunde usque ad summam librarum denariorum XXV., et ab inde infra summarie de plano sine strepitu, et figura iudicii sola facti veritate in specta diebus feriatis in utilitatem hominum, et non feriatis cum scriptura, et rogatione Notarii si aliqua partium voluerit exequendo de facto, et omni solemnitate obmissa constito de veritate. Abinde vero super ordinarie secundum formam iuris, et statutorum dicte terre.

Quod Officiales Potestatis non possint se rogare in causis civilibus sive mistis nec de treguis, nec de pace.

Rubrica 38.

Statuimus, et ordinamus quod hujusmodi causis summariis extraordinariis vel ordinariis, et de treguis, et pacibus nullus Officialis Potestatis terre Trevii nec alius Forensis possit scribere et rogare nec se rogatum facere de aliquo actu vel scriptura, et si contrarium apparebit talis rogatio, et scriptura sit ipsa jure nulla, et nullius valoris roboris efficacie vel momenti nullam que fidem faciat. Et nihilominus quilibet predictorum contrafaciens incidat in poenam XX. librarum denariorum pro quolibet eorum, et ita de predictis sindicari possit.

De portionibus accipiendis per Officiales in executionibus.

Rubrica 39.

Statuimus, et ordinamus quod socius, miles, et quilibet alius Officialis quibus promissa est auctoritas faciendi executiones in causis civilibus teneatur, et debeant facere omnes, et singulas

executiones reales, et personales in causis civilibus, et criminalibus, et mistis ad instantiam cujuscumque petentis habentis interesse in rebus liquidis, et claris, et habeant, et habere debeant pro quolibet floreno; videlicet si executionem fecerit in Trevio, et pladia medium bolum in causa civili in comitatu vero bolum unum singulo floreno, et non ultra. Et de condamnationibus criminalibus pro qualibet libra solidum unum id est solidos quinque pro quolibet floreno. In aliis debitis Comunis ad instar civilium ut supra, et executionem suam exigere non possit nisi prius cum effectu creditor fuerit satisfactus de tota summa poena cuilibet contrafaciente librarum X. denariorum pro qualibet vice, et credatur solventi contra dictam formam, et contra Officiales usque in solidis X. denariis, et ab inde supra cum uno teste in omnem quantitatem cum juramento solvens, et teneantur dicti Officiales restituere in duplum. In ceteris autem servetur statutum de porteonibus accipiendis, et &c.

Quare Socius miles non faciat executionem tenute nisi prius constiterit de impedimento Bajuli.

Rubrica 40.

Statuimus, et ordinamus quod tam socius miles Potestatis quam quicumque alius Officialis Potestatis non possit cedere ad faciendum aliquam tenutam commissam pro debito civili vel alio debito misto nisi prius consteterit per relationem bajolum non potuisse facere executionem propter aliquam resistentiam alicujus persone: nec possit percipere aliquid pro juramento vel com-

missione tenute nisi solum ut in precedentibus capitulis, quando ve-
ram, et sufficientem fecerit executionem.

Quod Officiales molestare non possint de inobedientia aliquem nisi constiterit de precepto.

Rubrica 41.

Statuimus, et ordinamus ad relevandum oppressos ab officialibus quod in preceptis spretis aliquis Officialis Comunis Trevii non possit aliquam exigere poenam ab aliqua persona nisi prius constet in actis de dicto precepto vel pro relationem bajuli vel per unum ultra fidedignum sub poena X. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice Comuni Trevii applicandorum: et nihilominus si aliter factus fuerit non valeat.

Quid debeatur Potestati pro decreto et testium examinatione.

Rubrica 42.

Statuimus, et ordinamus quod si Potestatem ire oportierit extra Palatium ad interponendum auctoritatem in aliquo

contractu ad requisitionem alicujus persone non possit exigere nisi duos bolos, et si in Pladia tres bolos, et si in Palatio unum bolum, et si secus fuerit incidat in poenam XXV. librarum denariorum qualibet vice, et pro examinatione cujuscumque testis habere debeat tam in civilibus quam in criminalibus bolos duos pro se, et pro Notario cause tantum.

De salario Officialium euntium extra Trevium ad videndum differentias

Rubrica 43.

Statuimus, et ordinamus quod si Potestas Judex vel alius Officialis de curia Potestatis Terre Trevii esset iturus personaliter ad videndum terminandum, et sedandum litem questionem vel differentiam aliquam ad instantiam alicujus persone extra Terram Trevii in comitatum habere debent bolos quatuor pro qualibet parte, et qualibet vice: et plus, et minus secundum distantiam loci arbitrio, et declaratione dominorum Priorum dicte Terre: et ultra quis non possit cogi ad solvendum quod salarium post factam suam declarationem habere debeat, et non aliter nec ante. Item pro sigillo ponendo in aliqua scriptura vel precepto nil habere debeat, et in quolibet casuum predictorum si plus vel ultra reciperet incidat in poenam XL. solidorum pro quolibet, et qualibet vice, et credatur solventi usque in quantitatem X. solidorum ab inde vero supra cum juramento suo, et unius testis fidedignii.

Quod Officiales Maleficiorum nil pro respontione in maleficiis recipiant.

Rubrica 44.

Statuimus, et ordinamus quod Officialis maleficiorum non possit aliquid exigere ab aliquo pro responsione, et datione fidejussoris in maleficiis vel mistis sub poena centum solidorum denariorum pro qualibet vice, et credatur solventi usque insolidis decem denariis applicandis Comuni Trevii

Cujus expensis dari debeat copia petitionis, et rescripti.

Rubrica 45.

Statuimus, et ordinamus ad tollendum omnem altercationem inter causidicos, et Procuratores contendentes sepenumero expensis cujus petitionum, et rescriptorum copia dari debeat an auctoris an rei, que copia cujusque prime petitionis, et rescripti primo impetrati in principio cause si in ea vel in eo contineatur summa, et extimatio XXV. librarum denariorum: et ab inde infra detur expensis rei. Ab inde vero super expensis producentis: et predicta in=

telligimus de primo libello sive petitione, et primo rescripto impetrato in causa non autem de aliis petitionibus libellis, et rescriptis incidentibus: Idem dicimus in rescriptis moratorię scilicet quod intelligatur quoniam a principio non fuisset facta aliqua alia petitio vel rescriptum productum nisi illud quod esset initium judiciis. Simili modo dicimus de copia petitionis super executione instrumentorum quod si contineret in se summam XXV. librarum denariorum, et infra dicti X. copia expensis petentis causam rei. Ab inde vero supra expensis producentis instrumentum. Copia vero instrumenti detur expensis petentis copiam. Item dicitur de copia appellationum illud idem, et recursus quod attendatur summa in eis apposita, pro ut supra in aliis petitionibus, et rescriptis.

Decretum Domini Episcopi Spoletani super contractibus non faciendis diebus festivis.

Rubrica 26.

Statuimus, et ordinamus quod decretum Rmi Domini Episcopi Spoletani infrascripti prohibent quod Notarii Trebani diebus festivis in ipso decreto descriptis non possint se cogare de aliquo instrumento nec contractu serretur ad unquem, et omnibus, et per omnia cujus quidem decreti tenor talis est videlicet. Jesus Constantinus Dei, et Apostolicę Sedis gratia Episcopus Spoletanus Salutem in domino, et nostrorum imneo verius Apostolicorum mandatorum obedientiam: cum omnis Potestas a Domino data sit: in preceptis sit: ejus imitare vestigia, et ab omni spetie mali

83v

precipiat Apostolus abstinere. Cumque plurimorum veridica relatione percepimus, quod in terra Trevii, et ejus Comitatu nostri Episcopatus in diebus festivis in honorem Dei ordinatis, quedam perversa consuetudo sit exorta: quod quasi omnes contractus, et instrumenta Notarii dicte terre potius in his diebus festivis conficiunt in quibus data est quies, et oratio Deo fundi debet quam in aliis diebus, et nullus a contrahendo in dictis diebus festivis se abstinet. Nos igitur qui curam Pastoris habemus ne lupus oves nostras perdat, et mactet postquam cognita sunt adversus ex oportunis remediis occurrere cupientas per has nostras patentes litteras precipimus, et mandamus una pro trina ammonitione cannonica premissa sub pena excomunicationis, et decem ducatorum auri Camere nostri Episcopatus applicandorum pro quolibet, et qualibet vice.
Quod nullus Notarius cujuscumque conditionis, et privilegii, et auctoritatis existat audeat vel presumat aliquo quesito colore vel ingenio conficere aliquem contractum vel instrumentum in dicta terre, et ejus Comitatu, nec se roget de aliquo genere, et spetie contractuum seu instrumentorum, nec aliam scripturam publicam scribat nec dictet, nec in judicio ostendat diebus festivis in preceptis ab Ecclesia datis custodiendis infrascriptis dumtaxat, videlicet diebus domenicalibus die nativitatis Domini cum tribus sequentibus diebus. Epiphanie festivitatum Beate Marie Virginis, die festivitatis Santi Miliani Martyris; die Pascatis Resurrectionis domini; cum duobus sequentibus diebus: die Ascentionis Domini diebus omniam Apostolorum, et Evangelistarum; die Sancti Ioannis Baptiste: Sancti Laurentii: die omnium Sanctorum: die Penteconstem cum duobus sequentibus diebus: Sancte Crucis de mense Maii, et Sancti Angeli de mense Septembris, et Santi Francisci: exceptis dumtaxat testamentis codicillis et donationibus causa mortis dum solum in mora periculum immineret. Ac etiam exceptis treguis pacibus, et compromissis: ex quibus solent oriri

concordie, et hoc etiam dum esset periculum in mora alias secus: ac etiam in matrimoniis sive Sponsalitiis. Excepto etiam quando Notarius fuisset requisitus ab aliquibus qui reciperent injustitiam ab Officialibus, et periculum esset in mora, et alio die reciperari non possit: quod tunc quilibet Notarius possit rogari de protestatione, et appellatione. Exceptis Officialibus forensibus deputatis ad eorum officia tamen: exceptis causis mercatorum, et detentorum in palatio, qui exire non possunt absque poena. Item in suspectis, et fugitivis: et etiam excepto quando Notarius fuisset requisitus in Concilii vel in congregationibus Baliarum quando congregantur ad aliquid bonum publicum. Et simili modo in Congregatione artium que fit diebus festivis quod tunc impune Notarius quisque Trebanus possit rogari: et exceptis causis Ecclesiarum, et Ospitalium, et Piorum locorum: et excepto in sindicatu Officialium. Et contractus instrumenta, et Scripturas illa, et illas costra nostra mandata, et decreta facta, et factas, et rogationes si reperirentur decernimus esse ab excomunicatis confecta, et confectas, et esse nullas, et nulla, et nullius valoris. Mandantes insuper universis, et singulis Plebanis Prioribus Prepositis Canonicis, et Ecclesiarum Rectoribus Guardianis, et Predicatoribus ad quos presentes venerint sub eadem pene. Quatenus infra missarum solemnie diebus dominicis, et aliis festivis in ipsorum Ecclesiis moneant unumquemque ut a predictis se abstineant, et mandent, et precipiant evitari sub dictis penis. Et si secus factum fuerit post notificationem hujus nostri mandati, et decreti sententiam excomunicationis ipso facto volumus incurrere, et infra solemnia missarum denumptient excomunicatos. Nulli ergo post harum notificationem de cetero liceat has nostras litteras nostre voluntatis, et decreti infringere vel eis auso temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit in dictis penis ipso facto volumus incurrerere. Et in volumine statutorum per Cancellarium dicte terre sub eadem poena registrari mandamus. Date

in Episcopali palatio Spoletano die penultimo mensis Octobris MCCCCLXXVIIII., et abmisso sigillo sic leggi poterat. Scipio Gatis pro Deo: de inde sic die ultima Octobris MCCCCLXXVIIII. Ego frater Petrus Paulus de Fulgineo ordinis minorum Vicarius Conventus Sancti Francisci de Trevio infra solemnia Missarum in dicta Ecclesia die dominico notificavi, et monui ut supra continetur: et in fidem premissorum manu propria scripsi, et subscripsi: Die prima Novembris MCCCCLXXVIIII. Ego Dominicus Sanctes Prior Sancti Miliani feci hanc monitionem in dicta Ecclesia Sancti Miliani infra solempnia officia, et die festo omnium Sanctorum pro ut, et sicut in supradictis litteris continetur, et in fidem propria manu scripsi.

De arbitrio Castellanorum super damnis datis, et civilibus.

Rubrica 47.

Statuimus, et ordinamus quod Castellani Sancti Ioannis possint cognoscere per totam Baliam Sancti Ioannis super damnis datis, et penas exigere cum capitalis consuetis: et super civili causa possint cognoscere, et terminare usque in X. libras denariorum, et quod Potestas, et alii Officiales terre Trevii teneantur prestare eis auxilium, et favorem, et eorum Officialibus ad requisitionem cujuslibet habentis interesse sub poena XXV. librarum denariorum

pro qualibet vice qua Potestas renuerit vel retardaverit Comuni Trevii appliciandorum.

Tabula tertii Libri

De inemicitiis investigandis, et pace facienda — Rub. 1
De citationibus faciendis in maleficiis, et causis criminalibus — 2.
De pena blasfamatis Deum, beatam Virginem Mariam vel Sanctos — 3.
De conspirationibus, et proditionibus non faciendis — 4.
De rumore non faciendo in platea vel in terra Trevii — 5.
De poena homicidium committentium — 6.
De poena conducentis vel detinentis res sive bestias derobbatas — 7.
De poena conficientis vel fieri mandatis falsum instrumentum — 8.
De poena producentis falsos testes, et testis, qui falsum testimonium tulit — 9.
De poena facientium furtum vel robbariam — Rub. 10.
De poena committentis incendium seu combustionem — 11
De re non emenda ab aliqua persona infamata — 12.
De insultu sine armis vel cum armis — 13.
De percussione manu vacua sine Sanguine vel cum Sanguine, et de poena percutientis cum armis — 14.
Quod domini pro eorum servitoribus teneantur — 15
De poena offendentis vel injuriantis facto vel dicto Priores sive Potestatem — 16.
De pena corrumpentis Potestatem vel suos Officiales — 17.
De poena committentis scelus sodomiticum — 18.
De poena cognoscentis Virginem vel maritatam — 19.

De pęna sfortiantis vel de monasterio extrahentis Moniales ——— Rub 20.

De pęna venenantis vel facientis maliam ——— „ 21.

De pęna negantis Filium maritum vel aliquem Officialem vel Notarium ——— „ 22.

De non apprehendendo vias comunis vel vicinalis auctoritate propria ——— „ 23.

De pęna edificantis juxta muros Communis ——— „ 24.

De pęna deguastantis Clausuram Molendinorum ——— „ 25.

De pęna prohicientis lapides vel alia arma contra aliquem ——— „ 26.

De pęna prohicientis lapides vel alia arma de muro contra aliquem ——— „ 27.

De poena prohicientis lapides in domum alicujus ——— „ 28.

De pęna exterminantis possessionem ——— „ 29.

De poena turbantis aliquem in possessione sua ——— „ 30.

De poena apprehendentis possessionem Comunis Trevii ——— „ 31.

De pęna se sperjurantis ——— „ 32.

De pęna interficientis sive vulnerantis bestias grossas sive minutas ——— „ 33.

De poena dicentis alicui Notarium falsum ——— Rub. 34.

De poena dicentis alicui verba injuriosa, vel reimproperantis injuriam ——— „ 35.

De pęna committentis vindictam in personam alterius ——— „ 36.

De pęna ponentis coruna vel alia inhonesta ad domum alicujus ——— „ 37.

De pęna intrantis aliunde quam per portas vel rumpentis muros ——— „ 38.

De poena mulieris intrantis in palatium Comunis ——— „ 39.

Quod Filius Familias possit in maleficiis respondere ——— „ 40

Quod Mulieres possint testificari in maleficiis ——— „ 41.

De maleficiis commissis inter mulieres ——— „ 42.

De poena non observantis pacem ——— „ 43.

Quod Filius carceretur ad petitionem Patris ——— „ 44.

De poena facientis in strata scalis vel pilastrum ——— „ 45.

De pęna potentis debitum solutum ——— „ 46.

De pęna forensis percutientis Trebanum ——— „ 47.

De pęna laborantium possessio-

nes Forensium non solventium datiuas ______ Rub. 48.
De eo qui declinaverit jurisdictionem Comunis Trevii ______ 49.
Quod Potestas non possit aliquem gravare in pignoribus ______ 50.
De pena facientis hostium quod aperiatur versus viam ______ 51.
De Sententiis dandis in Concilio generali ______ 52.
Quod nemo cogatur ad se excusandum nisi prius accusa sive inquisitio fuerit registrata ______ 53.
Qualiter committens maleficium cogatur ad confitendum ______ 54.
De domibus, et muris non destruendis ______ 55.
De pena forentium ementium de proventibus Comunis ______ 56.
Quod Potestas possit punire de similibus ad similia ______ 57.
De diminutione penarum ______ 58.
De duplicatione penarum ______ 59.
Infra quantum tempus debeat terminari processus ______ 60.
De illis qui non tenentur ad penam in maleficiis ______ 61.
De testibus cogendis in maleficiis ______ 62.
De pena imponenda per Officiales ______ 63.
De penis exigendis sine tata Sententia ______ Rub. 64.
De arbitrio Potestatis puniendi in maleficiis ______ 65.
Quod Potestas valeat procedere per inquisitionem diebus feriatis, et non feriatis, et non vitietur processus sive Sententia ratione solemnitatis obmisse ______ 66.
De reconsegnatione librorum Potestatis ______ 67.
De pena frangentis carceres ______ 68.
De pena aperientis hostia domorum occulte ______ 69.
De pena dicentis, vel facientis aliquod inhonestum alicui mulieri ______ 70.
De poena turbantis Officium domini Potestatis vel suorum Officialium ______ 71.
De pena facientis aliquam condunationem, et arma capientium ______ 72.
De bonis hospitalis Sancti Joannis non fraudandis ______ 73.
Quod Officiales non faciant novitatem in Palatio ______ 74.
Quod nullus presentet Potestati ______ 75.
Quod nil detur aut donetur Potestati ______ 76.

Quod Potestas teneatur facere custodire carceres ———— Rub. 77.
De cassecto petitionum ———— „ 78.
Quod Potestas teneatur facere inquisitionem de rebus Comunis ———— „ 79.
Quod Potestas, et sui Officiales teneantur observare omnia statuta ———— „ 80.
Quod contumaciter condemnatis solventibus infra X. dies condemnationis diminuatur quarta pars ———— „ 81.
Quod Platea Comunis sit libera, et expedita ———— „ 82.
De pena Officialium carcerantium aliquem injuste vel tormentantium sine licentia dominorum Priorum ———— „ 83.
De pena receptantium exbannitus, et Commictentium homicidium, et auxilium prestantium ———— „ 84.
Quod nullus dicat viva la parte Guelfa, ne Gebellina ———— „ 85.
De pena negantis pignus ———— „ 86.
De pena prestantis opera vel consilium maleficio ———— „ 87.
Quod quilibet Prioratus teneatur fabricari facere duas perticas muri ———— „ 88.
De pena offendentis dicto vel facto homines Castri Sancti Joannis occasione tam facte separationis ———— Rub. „ 89.
De pena tentantis vel procurantis auferre vel separare Castrum Sancti Joannis a Comunitate Trevii, et ejus obedientia ———— „ 90
De pena plorantium in funeribus, et vociferantium extra domum ———— „ 91.
De arbitrio Magnificorum dominorum Priorum terre Trevii ———— „ 92.
Quod Potestas teneatur inchoare processus infra X. dies a die commissi maleficii ———— „ 93.
De poena offendentis Castellanos Sancti Joanni ———— „ 94.
De arbitrio Castellanorum Sancti Joannis in maleficiis ———— „ 95.
De pena Castellani qui intromictit aliquem in turrem Sancti Joannis ———— „ 96.
Pena Castellanis quando ad minus duo non stentur in roccha de die, et tres de nocte ———— „ 97.
Quod si privilegiatus non sup=

positus jurisdictioni Trevii de rissa cum apposita penam non solverit sic etiam suppositus non solvat — Rub. 98.
Quod Trebanus in penis pecuniariis delinquens contra forensem puniatur tertia parte minus — " 99.
Quod maleficium sufficiat referri per unum ex capitaniis infra dictum tempus — " 100.
De forensibus Piscatoribus, et aucupantibus in Territorio Trevii — " 101.
Quod quicumque commiserit maleficium pro defensione jurium, et confinium terre Trevii vel in prestando auxilium non teneatur ad penam contra forenses — " 102.
Quod Trebano liceat contra Forensem venientem in territorium Trevii causa offendendi Trebanum vocare amicos, et consanguineos — " 103.
Quod Mulieres male fame contra voluntatem vicinorum non possint stare in convicinia — " 104.
De pena vendentis terrenum maxime prope confines alicui non supposito Comuni Trevii, et de pena Notarii Camere si levaverit da Catasto — Rub. 105.
De pena extrahentis granum de Camera Comunis vel domo molendinorum sine bulletta dominorum Priorum — " 106.
De pena facentium madium — " 107.
De pena Capitaneorum non assignantium possessiones Forensium non solventium datias — " 108.
De non solvente dativam vel aliud debitum Comuni — " 109
Quod Cancellarius non possit eligi vel refirmari nisi per sex menses, et debeat habere florenos sex si retinet Notarium: alias quinque, et quando non fuerit custodie debeat habere pro cura, et atramento florinum unum: et teneatur ostendere scripturas sine pretio cuilibet petenti, et non possit retineri Officialem illum, qui stetit sex preteritis mensibus, et teneatur obedire dominus Prioribus, et solutio Salarii Cancellarii debeat apparere manu Notarii Camere, et non manu Cancellarii — " 110
Quod Camerarius non solvat aliquid nisi de licentia Magnificorum Dominorum Priorum — " 111.

371

Liber tertius de Maleficiis

De inimicitiis investigandis, et pace fienda.

Rubrica 1.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas qui pro tempore erit vel fuerit ad regimen Comunis Trevii teneatur, et debeat precise per se, et suam curiam inquirere, et investigare omnes, et singulas inimicitias preter quam de homicidio que essent inter quoscumque Trebanos, et ipsis inventis cogere inimicantes inter se pacem firmam facere ad petitionem cujuscumque petentis: et si quis dictorum inimicantium pacem facere recusaverit expresse ipsum vel ipsos de Trevio, et Districtu longe per XX. miliara ad minus ad confinia ponere, et ibi ipsum vel ipsos stare faciat, et morari, et non permictat quod inde discedat nisi primo cum adversario pacem fecerit. Et nihilominus ipsum vel ipsos qui pacem recusaverint in centum libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et nihilominus dominus Potestas ab ipso vel ipsis qui pacem facere recusaverit recipere debeat bonos, et idoneos fidejussores de quingentis libris denariorum cortis, et pluribus sicut sibi videbitur de non offendendo aliquem toto tempore sui regeminis, et qui contra fecerit pro vice qualibet in quingentis libris denariorum cortis, et pluribus sicut sibi videbitur Comuni Trevii

condemnetur, et si quis occasionem predictam appellaverit ipsa appellationis causa expensis Comunis Trevii defendatur, et de predictis inimicitiis vel inquirendis Potestas infra unum mensem post introitum sui Offitii inquirere teneatur, et si Potestas vel sua Curia predicta non fecerit vel negligens fuerit perdat de suo salario centum libras denariorum cortis que remanere debeant in Comuni, et qui dictas inimicitias Potestati dixerit in credentia teneatur in quibus Potestas si contra fecerit absolvi non possit, et si quis consulerit quod absolvatur ab aliquo predictorum in XXV. librarum denariorum cortis condemnetur hoc modo in super quod Potestas, et sua Curia teneatur, et debeat cogere, et cogi facere quatuor homines de proximioribus consanguineis quos habuerit ille qui cum suo adversario pacem facere recusaverit, et eos detinere possit in palatio vel alibi pro ut sibi videbitur expedire, et factis negotio sua debit, et quilibet possit talem pacem facere, et recusantem offendere sine poena.

De citationibus faciendis in maleficiis, et causis criminalibus.

Rubrica 2.a

Statuimus, et ordinamus quod quicumque persona masculus vel Femina de' Trevio vel ejus Districtu esset de aliquo maleficio accusata denuntiata vel contra

eam per inquisitionem ex officio curie processum fuerit de-
beat ex parte Potestatis vel Iudicis semel citari vel requi-
ri personaliter vel bis ad domum ejus solite habitationis
quod veniat, et compareat infra primam diem post citatio-
nem de ea factam coram Judice Potestatis ad se excusan-
dum de hiis de quibus accusata vel denuntiata est vel con-
tra eam ex officio curie inquiritur, et si dicta persona ci-
tata in termino citationis legittime non comparserit ad se
excusandum de contentis in processu formato contra eam
elapso dicto termino possit, et debeat poni in banno usque
in quantitate in qua condemnari deberet si dictum malefi-
cium contra eum legitime probatum esset, et in ipso banni-
mento, et banno assignetur ei terminus trium dierum infra
quem possit, et ei liceat comparere ad se excusandum, et defen-
dendum, et si infra dictum terminum, et bandimentum
predictum non venerit ipsa nec alius pro ea legitime qui
eam excuset sive legitime eam defendat elapso termino
bandimenti ei assignato condemnetur in quantitate, et poe-
na, que imponentur ex forma statutorum predicto malefi-
cio sive maleficiis tamquam si de maleficio constaret con-
tra eam, et dicta persona esset convicta, et testibus superata.
Si autem persona accusata denuntiata sive inquisita fue-
rit forensis, et extra terram, et districtu Trevii, citetur bis
sono tube in scalis palatii dicti Potestatis spatio trium dierum
quod compareat coram dicto Judice ad se excusandum de hiis de
quibus contra eum proceditur factis dictis citationibus pona-
tur in banno in quo banno terminus quinque dierum dicto accu-
sato assignetur infra quem possit, et sibi liceat comparere ad
se excusandum quibus terminis elapsis, et ipsa non comparen-
te per se vel alium legitime possit, et valeat, et debeat con-
demnari ac si de maleficio constaret contra eam, et dicta persona
esset convicta, et testibus legitima superata: si vero dicta persona foren-

sis sive terrigena sive districtualis dicte terre comparere voluerit, et legitime se excusare coram Judice dicte terre per se excuset confitendo vel negando terminum eidem assignetur quinque dierum per dictum Judicem ad omnem suam defentionem faciendam de contentis in processu formato contra eam. Qui terminus sit, et habeatur pro legitimo capitulo, et lege aliqua non obstante, et teneatur Potestas, Judex, et Notarius ad petitionem inquisite persone accusate vel denuntiate ante responsionem, et accusationem ipsius legere totum processum persone inquisite accusate vel denuntiate presente suo advocato vel procuratores, et suas legitimas exceptiones recipere, et defentiones et eidem petenti copiam totius processus dare sine aliquo pretio vel mercede, et donec copia detur accusato vel denuntiato vel inquisito, et eidem termino, et tempus addefentionem datus non currat: et infra terminum defentionis datum Judex denuntiare debeat exceptiones obstare vel non obstare pro ut sibi de jure videatur vel eidem in processu cause reservare, et tempore respontionis advocatus dicte persone vel Procurator ipsius possit interesse predicte executioni, et Judex teneatur, et debeat observare, et observari facere ad poenam XXV. librarum denariorum de ejus salario pro qualibet vice, cujus poene medietas sit dicti Comunis, et alia persone accusate denuntiate, et inquisite, et teneantur dicti domini Potestas, et ejus Judex a dicta persona recipere tempore excusationis idoneos fidejussores detestando, et parendo in mandatis curie, et de solvendo omnem condemnationem de eo factam vel fiendam, et dictus Dominus Potestas suique Officiales, et famuli vel aliquis ipsorum non possint nec debeant aliquam personam de Trevio vel ejus districtu carcerare vel in carcerem ponere nec etiam in turri vel in alio loco tenere occasione alicujus malefitii commissi per eum nec ob aliam causam, si ipsa dederit vel dare voluerit cum effectu idoneos fidejusores de solvendo condemnationem faciendam de eo, et de parendo in mandatis curie, et si predicta persona predictos fidejussores dare

voluerit liceat, et licitum sit domino Potestati, et suis Officialibus ipsam ponere in carceribus, et eam donec solverit retinere; et predicta dicti dominus Potestas, Officiales, Famuli, et quilibet ipsorum observare teneatur ad poenam **L.** librarum denariorum pro qualibet vice Comuni Trevii applicandorum, dum tamen quod predicta se non extendant: videlicet quod non possint carcerari in furibus latronibus homicidiariis falsariis, et in illis quod personaliter puniri deberent.

De poena blassemantis Deum Beatissimam Virginem Mariam vel Sanctos.

Rubrica 3.a

Quia continue gratias, et laudes domino nostro Iesu Xto referre debemus, et agere quas nec mens nostra potest concipire, nec lingua proferre. Nam multas quidem a deo meruimus largitates, et innumerabilia circa nos benefitia consequimur pro quibus nihil dignum nos egisse confidimus: ideo statuimus, et ordinamus quod si qua Persona blasfemaverit Deum vel Virginem Mariam ejus Matrem pro quolibet ipsorum, et qualibet vice in **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur. Si vero alia verba vituperosa vel injuriosa in obbrobrium dia erit: videlicet ad onta di Dio, et della Vergine Maria vel alia verba hiis similia in **X.** librarum denariorum vice qualibet Comuni Trevii condemnetur. Si vero sanctos vel sanctas Dei vel aliquem ipsorum blasfemaverit in **X.** librarum denariorum vice qualibet, et pro

quolibet Comuni Tresii condemnetur, et cuilibet sit licitum accusare, et habeat tertiam partem banni, et habeatur in secretum, et etiam sit pro legitima probatione super predictis blasfemantibus probatio unius testis de audito, et alterius testis de publica voce et fama. Si vero juraverit sanguinem Dei vel virginis Marie in XX. solidorum denariorum Comuni Tresii condemnetur. Si vero juraverit sanguinem aliorum sanctorum vel Sanctarum in X. solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice qualibet condemnetur, et eamdem poenam incurrat si juraverit per corpus, viscere, vel aliquod membrum supradictorum, et stetur et credatur Sacramento accusatoris, et Potestas teneatur et debeat tales blasfemantes, et jurantes punire, et poenas exigere sub poena XXV. librarum denariorum Comuni Tresii applicandorum. Item addendo predictis, et melius, et validius extendendo, et reformando declaramus, et statuimus cum Deum, et sanctos ejus toto corde, ore, et opere laudare teneamur, et multis diabolicis seducti tentationibus contrarium faciunt blasfemando, quamobrem ut saltim metu poene compescantur hinc est, quod si quis Deum blasfemaverit dicendo maledicto sia Dio per lo sconfitto vel per lo maledicto aut pro lo scorticato Dio, et hiis similia ipso facto incidat in poenam XV. librarum denariorum, cujus poene quarta pars sit accusatoris qui teneatur in secreto, quarta pars sit Officialis executionem facientis, et reliquę duę partes sint Montis Pietatis, et credatur de predictis sacramento accusatoris cum uno teste idoneo, et fidedigno, et non aliter nec alio modo. Item si quis maledixerit Beatam Virginem dicendo maledicta sia la Vergine Maria, vel aliter membra Beatę Virginis vituperose nominando videlicet per anum per vulvam Beatę Virginis Marię juraverit ipso facto incurrat, et incidat in poenam XV. librarum denariorum applicandorum ut supra, et similiter credatur sacramento accusatoris cum uno teste idoneo et fidedigno, et non aliter nec alio modo. Item si quis maledixerit Sanctum

100v

Joannem Baptistam vel aliquem Apostolorum vel Sanctum Milianum Protectorem populi dicte terre dicendo maledicto sia aut ad dispecto, vel per lo maledicto vel hiis similia ipso facto incidat in poenam X. librarum denariorum applicandorum, et exigendorum ut supra. Item si quis blasfemaverit ut supra alios sanctos vel sanctas Dei ipso facto incidat in poenam L.ta solidorum cujus poene quarta par sit accusatoris, quarta Officialis executionem facientis, et relique sint montis Pietatis, et credatur sacramento accusatoris vel Officialis inventoris cum uno teste idoneo, et fidedigno, et non aliter nec alio modo. Qui Officiales seu Potestas coram quo fieret talis denunptiatio vel accusatio teneatur sub poena X. librarum denariorum de suo salario tempore sui sindicatus retinendorum eadem die vel sequenti mictere copiam ad Cameram talis denunptie accusationis sive inventionis facte per Officiales predictos non nominando accusatorem vel denunptiatorem, sed nomen accusati, denunptiati, vel inventi ut supra blasfemare et similia, et qualitatem delicti, et diem, et locum dicti commissi delicti. Item si quis juraverit per corpus vel per sanguinem, vel per aliquod membrum Dei vel Virginis Marie puniatur ut supra. Si dictorum sanctorum vel sanctarum Dei ipso facto incidat in poenam XX. solidorum applicandorum, et exigendorum ut supra procedendo, et si quis dixerit per Dio per la fede de Dio, per la Vergine Maria, per la nostra donna, et hiis similia non teneatur ad aliquam poenam.

De conspirationibus et prodictionibus non faciendis.

Rubrica I.

Statuimus, et ordinumus quod quicumque haberet facceret vel per tractaret in terra, et districtu Trevii aliquem tractatum vel cospirationem dictam terram subvertendo, vel aliquod ejus castrum sive fortillitium occupando, et quietem, et bonum statum pręsentis Statuti popularis perturbando si in fortium Comunis pervenerit, vel pervenerint per dictam terram Trevii trahinentur ad caudam asini usque ad locum justitię postquam furcis laqueo collo suspendantur: itaque penitus moriatur, et omnia ejus sive eorum bona ditto Comuni publicentur, et confischantur, et in predictis ordinamentis, et quod libet eorum volumus, et mandamus masculinum genus concipire fęminum legibus, seu contitutionibus in contrarium disponentibus non obstantibus quibuscumque.

1011

De rumore non faciendo in platea vel in terra Trevii.

Rubrica 5.a

Statuimus, et ordinamus quod nulla Persona cujuscumque conditionis existat tam terrigena quam Forensis audeat vel presumat in platea Comunis Trevii sive in dicta terra facere vel concitare aliquem rumorem propter quod bonus, et pacificus status terre Trevii perturbari posset poena librarum CC. denariorum, et intelligatur dictum pacificum Statum perturbari posse quando in predictis apotece artificum existentes circum circa plateam clauderentur, et arma caperentur, et similiter si in dicta terra homines dicte terre eorum negotia delinquerent, et arma caperent ad rumorem trahendo si vero alium rumorem facerent ad quem current homines a V. supra in XXV. librarum denariorum Comuni Trevii condemnentur vel condemnetur.

De poena homicidium commictentium.

Rubrica 6.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque, in terra Trevii vel ejus Territorio dolose, et appesate homicidium commiserit, et in fortiam Comunis pervenerit si fuerit in Personam alicujus terrigene vel de Territorio dicte terre Trevii absque redemptione aliqua capite puniatur ita quod penitus moriatur, et ejus bona Comuni Trevii applicentur, et confiscantur. Si quis vero mandaverit aliquod homicidium fieri, et mandatum homicidii perfectum fuerit tam mandas, quam mandatarius simili poena puniantur, si quis vero mandaverit homicidium fieri, et mandatum sibi commissum non fuerit sed per ipsum non stetit quin dictum maleficium commicteretur tam mandas quam mandatarius in libris trecentis denariis condemnetur. Si quis vero alicui homicide dederit vel prestiterit adsistendo auxilium, consilium, et favorem, ut homicidium aliquod commicteretur, et per dictum homicidam executioni mandaretur, et micteretur in libris quingentis denariis puniatur, quam poenam si non solverit infra decem dies a die late sententie contra eum vel eos capite puniatur ita quod penitus moriatur. Si quis vero non ex proposito nec dolo aliquod homicidium in persona alicujus Trebani vel de districtu Trevii commiserit vel fuerit, si ex aliqua culpa in libris ducentis denariis Comu-

ni condemnetur. Si pacem habuerit a propinquoribus dicti
occisi quandocumque ante latam sententiam: si autem pa
cem non habuerit, et aperte probatum fuerit quod non ex
proposito vel dolo dictum homicidium commiserit, Sed en
aliqua culpa in libris CCC. denariis condemnetur. Si ve=
ro homicidium per aliquem de Trevio vel ejus districtu
in personam alicujus forensis commissum fuerit punia=
tur committens poena qua puniretur Civis vel Terrigena il=
lius Civitatis vel terre vel loci unde esset talis occisus.
Si aliquem in illa Civitate terra vel loco Forensem occi=
desset, et si dictus occisus esset distans per C. miliara,
et ultra quod sciri non posset quis vel quod ignotus esset
in libris CCCC. denariis puniatur, et simili poena. Si quis
dictum homicidium fieri mandaverit vel mandasset sive
consilium, auxilium, vel favorem dicto homicide ut dictum
homicidium habilius committeretur prestasset adsistendo
in libris CCC. denariis puniatur. Si vero in dicta terra
Trevii vel ejus territorio Forēsis Forensem vel Trebanum
occiderit, et in manu Comunis pervenerit sine aliqua
remissione poena capitis puniatur, ita quod penitus
moriatur, et ejus bona Comuni Trevii ex tunc sint pe=
nitus confiscata. Si quis vero aliquem homicidam in do=
mo sua propria vel conducta receptaverit in libriis quin=
quaginta denariis Comuni Trevii condemnetur vice
qualibet. Si quis vero aliquem alium exbanditum vel
condemnatum Comunis Trevii receptaverit vel retinue=
rit in domo propria vel conducta, et dictus talis exban=
ditus vel condemnatus esset exbanditus vel condemnatus in
C. librarum denariorum vel ultra receptans in XX. libra=
rum denariorum Comuni Trevii condemnetur. Si vero ta=
lis exbanditus, et condemnatus esset exbanditus, et condem=
natus in L. librarum denariorum vel ultra usque ad

centum libras dictus talis receptans in ducentiis solidis denariis Comuni Trevii condemnetur. Si vero dictus exbanditus, et condemnatus esset exbanditus, et condemnatus in XXX. libris denariis, et abinde supra usque in quinquaginta libriis denariorum dictus talis receptans in centum solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et si dictus talis esset exbanditus, et condemnatus a XXX. libris infra in C. solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in quolibet predictorum casuum teneatur quis exbanditus receptasse quando una die exbanditum vel una nocte in domo retinuerit vel secumstare visus fuerit, et Potestas qui nunc est et pro tempore fuerit teneatur, et debeat sub vinculo prestiti juramenti, et poena L. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum contra predictos, et quemlibet ipsorum inquirere, et repertos culpabiles ut supra condemnare.

De poena conducentis vel detinentis res sive bestias derubatas.

Rubrica 7.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona cujuscumque gradus vel conditionis existat de Trevio vel ejus Districtu audeat vel presumat vel aliquo tempore vel sub aliquo quesito colore portare vel portari facere sive conducere vel conduci facere in terra Trevii vel ejus districtu aliquas res sive bestias derubatas extra Territorium, et districtum Trevii poena librarum

XXV. denariorum Comuni Trevii appliandorum. Si dicte res sive bestie furate fuerint valoris, et Comunis extimationis librarum XXV. denariorum, et abinde infra abinde vero supra incidat in poenam librarum Centum denariorum Comuni Trevii appliandorum, et in quolibet dictorum casuum condemnetur ad restitutionem sive ad emendationem dictarum rerum furatarum damnum passo, et simili, et eadem poena puniatur detinens sive receptans si predicta sciverit, et aliter non, et si fuerit Forensis in duplum dicte poene puniatur, et in restitutione predicta damnum passo condemnetur, et si dictus Forensis dictam minorem poenam solvere non poterit infra decem dies a die late Sententie contra eum fustigetur, et fustigari debeat per totam terram Trevii, et perpetue exbandiantur de dicta terra, et ejus districtu in amputatione manus ejus sinistre sibi amputande, si quo tempore pervenerit in fortiam Comunis Trevii, et si poenam majorem solvere non poterit infra dictum terminum decem dierum a die late sententie contra eum fustigetur, et fustigari debeat per totam Terram Trevii, et bulletur in fronte cum ferro ignito signo Comunis Trevii, et perpetue exbandiantur de dicta terra Trevii, et ejus districtu poena furcarum.

De poena conficientis vel fieri mandantis falsum instrumentum.

Rubrica 8.

Statuimus, et ordinanamus quod si quis confecerit aliquod instrumentum falsum vel alias scripturas vel si quis

fieri fecerit vel si quis usus fuerit vel falsificaverit in libris **CC.** denariis Comuni Trevii condemnetur, et perpetuo sit infamis, si quis autem plura intrumenta vel scripturas falsas confecerit vel fieri fecerit vel falsificaverit, vel usus fuerit in libris **CC.** denariis Comuni Trevii condemnetur, et mitrietur, et fustigetur per terram Trevii, et de dicta terra, et ejus districtu soluta prius poena expellatur, et perpetuo exbandiatur de dicta terra, et ejus districtu sub amputatione ejus manus destre, sibi amputande si quo tempore posmodum infortiam Comunis devenerit, et in quolibet predictorum teneatur, et condemnetur parti lese de damnis, et interesse, et expensis in duplum. Si ipsa pars lesa voluerit et sibi placuerit.

De poena producentis falsos testes, et testis qui falsum Testimonium tulerit.

Rubrica 9.

Statuimus, et ordinamus quod si quis produxerit falsos testes contra aliquam personam in aliqua causa civili pro quolibet falso teste in **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et talis testis qui falsum Testimonium tulerit in **C.** librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, Si quis vero in causa criminali produxerit contra aliquam Personam falsos testes pro quolibet teste in **L.** librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et Testis qui in causa criminali falsum testimonium dixerit in **C.** librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in quolibet casu producens teneatur parti

lese ad damna, et interesse, et expensas in duplum in quo duplo debeat condemnari per Potestatem vel ejus Iudicem talis producens quando Potestati vel Iudici legitime de expensis vel interesse constiterit. Si quis vero privatam scripturam falsificaverit, que scriptura contineret aliquid dari vel fieri in L. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et sit ipso jure infamis, et in quolibet casu dicti falsificatores dictarum scripturarum teneatur parti lese ad damna expensis, et interesse in duplum, et si predicti circa predicta vel aliquod predictorum delinquentes dictam poenam non solverint infra XV. dies a die late sententie contra eos numerandos, et postquam in fortiam Comunis Trevii devenerint quod Dominus Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit habeat plenum, et liberum arbitrium in puniendo eos pro ut sibi videbitur inspecta qualitate criminis et persone poenam cum quarto nullatenus remittendo.

De poena facientis furtum vel robbariam.

Rubrica 10.

Statuimus, et ordinamus quod si quis vel si qua furatus vel furata fuerit alicui aliquam rem X. solidorum valoris vel infra in centum solidis denariis Comuni Trevii condemnetur. Si vero fuerit valoris XXX. solidorum in XV. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur. Si vero fuerit valoris XX. solidorum in X. librarum denariorum Comuni Trevii con-

demnetur, si vero supra valorem XL. solidorum denariorum usque in tres libras vel a triginta solidis supra usque in XL. solidis in XX. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero fuerit valoris C. solidorum denariorum in XXX. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et simili poena condemnetur si fuerit a XXX. libriis denariorum supra usque in Centum solidorum. Si vero fuerit valoris a centum solidis supra usque in X. librarum denariorum in L. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et simili poena condemnetur si fuerit valoris X. librarum denariorum, si vero abinde supra puniatur arbitrio Potestatis usque in ducentis libris denariorum inspecta qualitate rei furatę vel subtractę conditione personę et temporis. Si vero per vim aliquis rem aliquam alicui derobaverit vel furatus fuerit, et dicta res fuerit valoris XX. solidorum denariorum vel infra in X. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero fuerit valoris a XX. solidis supra usque in XXX. solidorum vel abinde supra usque in XL. solidorum denariorum in XX. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero fuerit valoris abinde supra usque in centum solidorum denariorum in L. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero abinde supra puniatur arbitrio Potestatis usque in ducentis libris denariorum inspecta qualitate personę, et quantitate, et conditione loci, et temporis, si vero dictę res subtractę vel derubatę fuerint majoris extimationis XXXV. librarum denariorum tunc Dominus Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit habeat plenum, et liberum arbitrium contra predictos fures, et derobatores in procedendo inquirendo, et sententiando inspecta qualitate rei subtractę seu derubatę conditione personarum loci commissi criminis, et qualitate temporis: dummodo poena non sit minor penis suprascriptis; et in similibus poenis incidat graduatim qui talia furta receptaret sive auxilium,

105v

consilium, vel favorem prestaret, et quod publici, et famosi fures, et latrones, et statarum derobbatores furcis laqueo suspendantur ita quod moriatur omnido, et illi intelligantur publici, et famosi fures, et latro et statatarum derobbatores qui tria furta sive tria latrocinia sive tres derubbatores diversis horis et temporibus commiserint excedentia in totum valorem **XL.** librarum denariorum de quibus futurorum Potestatum dicte terre conscientias oneramus.

De poena commictentis incendium seu combustionem.

Rubrica 11.

Statuimus, et ordinamus quod si aliqua conbustio vel incendium factum fuerit in aliqua domo, capanna, area, vel paleari vel barcharea bladii paleis comburens domum in terra Tresii, vel ejus districtu aut combustionem faciens condemnetur quem ad modum si homicidium commisisset, et pro ut in capitulo de homicidio continetur; et dictum damnum patienti emendare in duplum, et in predictis debeat condemnari; et si in paleari, meta, vel barcha ignem miserit in **XXV.** librarum denariorum dicto Comuni condemnetur, et damnum patienti emendet, si autem in aliis rebus incendium vel guastum commissum fuerit in Tresio et districtu ejus poena simili puniatur, et si ille cui incendium vel guastum factum datum seu commissum fuerit ignoraverit malefactorum jurando ad santa Dei Evangelia malefactorum ignorare villa

contrata seu terseria in quo talia commissa fuerint damnum patien-
ti emendare teneantur, si autem extimatio rei excederet quantita-
tem XL. solidorum denariorum tota Tersaria in qua commissum
fuerit tale malefitium emendare teneatur salvo quod homines Cas-
tri vel Pladie ad emendationem dicti damni nullatenus teneantur,
et si aliqua damna data fuerint vel incendia, et ignoraretur malefac-
tor tunc super ipsis damnis, et incendiis datis, et quibuslibet
eorum cognoscendis, et invencendis talis ordo servetur: videlicet quod
cui vel quibus damnum datum fuerit talis offerat petitionem suam
Iudici vel Notario seu aliis Officialibus curie, et intentionem in
qua contineatur damnum suum vel ejus extimationem, et res
que sibi fuerint deguastate, et super ipsa intentione juret
de veritate dicenda, et super hoc Sindicus de Tersaria in qua fue-
rit datum damnum. Si voluerit aliquod dicere vel hostendere dum
modo non habeat advocatum, et detur sibi terminus ad proban-
dum dictum intentionem, et extimationem damnorum predictorum
vocando duos homines de propinquoribus vicinis ad ipsius dam-
num quos ipse producat in testes qui possint testificari de visu
vel credulitate quorum extimationi stetur, et fides plenissima
habeatur dummodo probet damnum patiens suas fuisse res
laxas, et in ipsa causa summaria procedatur, et decidatur.
Non obstantis si juris ordo fuerit pretermissis dommodo pro ipso dam-
no ea estimatione ipsius fiat divisio contrata cum hoc modo
videlicet quod ponze, et radicosa maniianum cum eorum perti-
nentis sit una contrata populus sancti Nicolai, sancti Cle-
mentis, sancte Marie de Prete bono, et sancti Donati, sit una
contrata, contrata sive Populus sancte Marie ad Vallem, sancti
Ioannis Decliano, sancti Angeli de Barbiciano, et sancti Andreae
sit alia contrata, contrata sancti Martini, sancti Petri appe-
tentis, sancti Severini, sancti Bartholi sit alia contrata, Villa
Pelani Aspori, et villa Custarum una contrata villa Pictini,
et Rugosecchi, una contrata Lapidia, una contrata Bovaria

cum suis pertinentiis, una contrata Porcaria, cum suis pertinentiis, una contrata, Fractagotii cum suis pertinentiis una contrata fracta Fussaricorum alia contrata fracta Episcopi alia contrata, et quod Sindicus vel Capitaneus Tersarie ubi commissum fecerit dictum damnum incendium sive combustio vel aliquis de dicta tersaria probare poterit per duos Testes de visu vel quinque bone fame de publica fama ipsum incendium damnum vel combustionem factum fuisse per aliquem specialem Personam, quod ipsa Tersaria vel contrata ad ipsam emendationem nullatenus teneatur non obstante quod dictum damnum substinens juraverit ignorare malefactorem dummodo declaret nomen dicti malefactoris.

De re non emenda ab aliqua Persona infamata.

Rubrica 12.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque emerit aliquam rem ab aliqua Persona infamata de furto vel aliis criminibus infamibus seu maleficiis infamibus scienter: pretium, et rem perdat, et rem domino restituat. Scito primo quod res ipsa furata vel subtracta sit, si vero conditionem rei vel venditorem ignoraverit rem restituere teneatur, dummodo dictus emptor probet dictam rem emptam fecisse publice recepto pretio a domino dicte rei.

De insultu sine armis, et cum armis

Rubrica 13.

Statuimus, et ordinamus quod si quis vel si qua insultum fuerit contra aliquam personam movendo se de loco ad locum eundo contra eam, irrato animo, vel inspetuose si sine armis in C. solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero cum armis, si quidem cum spata nuda, vel cultello feritorio nudo, vel falcione, lancea ferrata, vel falcastro in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero cum aliis armis in VIII. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero insultator tempore insultus percusserit insultatum poena insultus confundatur in percussione si ex percussione major poena quam de insultu ex forma statutorum imponatur alias non si vero insultus factus fuerit contra aliquem ad domum habitationis ejus vel ad possessionem ejus propriam vel conductam si sine armis in XV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si cum armis: videlicet cum Spata nuda cultello feritorio falcione lancea ferrata vel falcastro in XXV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero cum aliis armis in viginta libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in quolibet casuum predictorum sit licitum insultato se ipsum defendere cum moderamine inculpate tutele, si vero aliquis miserit manus ad arma, et non extraxerit contra aliquem in C. solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, de insultu si insultum fuerit nihilominus condemnetur

1070

De percussione manu vacua sine sanguine, vel cum sanguine, et de poena percutientis cum armis.

Rubrica 14.

Statuimus, et ordinamus quod si quis vel si qua percusserit aliquam personam manu vacua in facie ipsius a collo supra sine sanguine pro qualibet percussione in XV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero pugnum in capite dederit, vel per capillos injuriose ceperit vel manu vacua alio modo percusserit pro qualibet vice in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero ex percussione faciei, et sanguis exierit in viginti libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero a collo infra cum pugno calce, vel alio modo manu vacua sine sanguine percusserit vel inpinxerit pro qualibet percussione vel impinta in C. solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, si cum sanguine percusserit in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero impinxerit, et in terram cadere fecerit vel eum prostraverit in terram, et sine sanguine in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si cum sanguine in viginti libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero per terram straxinaverit in XXV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si quis vel si qua percusserit aliquam personam cum cultello spata falcione lancea ferrata falcastro vangha lapide, vel cum aliis armis si quidem in collo, et a collo supra in capite cum sanguinis effusione pro qualibet percussione in

XL. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero in facie sive vulta in L. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero ea percussione facta in facie sive vultu esset signum ib idem per apparentem cicatricem perpetua remansuram in C. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero ea ipsa percussione vel propter ipsam percussionem oculum perderet vel lumen oculi perderet vel privata fuerit in CC. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero ea percussione vel propter percussionem dentem vel dentes vel partem ipsorum cadere fecerit pro quolibet dente ultra poenam percussionis predictam in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero auriculam vel partem ipsius amputaverit sibi in L. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero percusserit sine sanguine si cum livore in XXV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero os fregerit in C. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero a collo infra percusserit si cum sanguine, vel sanguinis effusione pro qualibet percussione in XXX. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero percusserit, et vulnus atrox magnum cum sanguine fecerit in L. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero membrum videlicet manum vel pedem si amputaverit in C. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero debilitaverit adeo quod debilitatum remaneat in LX. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero digitum amputaverit in XXV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et nihilominus condemnetur de percussione at supra dictum est, et digitus in nullo casu intelligatur pro membro de jure quia officium est membri, et non membrum, si vero percusserit, et sanguis non exierit in XV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur pro qualibet percussione, si vero ad menaverit, et non percusserit in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur pro qualibet admiratione, si quis vero ceperit per personum aliquem irato animo extrahendo sive cum tirando pannos eidem de dorso deliniaverit in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero per personum cum ceperit irato animo in C. solidis denariorum Comu-

ni Trevii condemnetur, si vero caput cum de capite alicujus ceperit vel de capite alicujus cadere fecerit in L. solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, volumus etiam, et presenti statuto firmamus quod in omnibus, et singulis maleficiis commissis, et committendis de quibus in hoc capitulo vel aliis capitulis hujus statuti non fieret mentio vel si fieret non esset certa poena imposita, quod Potestas vel ejus Judex vel Notarius possit, et possint ac debeant procedere de similibus ad similia, et eis, et cuilibet ipsorum liceat imponere poenas, et condemnationis delinquentibus pro ut imponuntur ex forma presentis statuti in similibus delictis vel quasi similibus.

Quod Domini pro eorum Servitoribus teneantur

Rubrica 15.

Statuimus, et ordinamus quod domini teneantur pro eorum servitoribus, et famulis Forensibus si publica vox, et fama esset quod ipsi famuli, et servitores fecissent maleficium de ipsorum suorum dominorum voluntate, et si ipsi domini guerras aut inimicitias habuerint cum aliquo Trebano, et servitores habuerint Forensis talis serviens si percusserit aliquem presumatur fecisse de sui Domini voluntate, et quod nullus de Trevio, et ejus districtu audeat vel presumat aliquem Forensem in sua domo tenere sine licentia Potestatis, quam ipse Potestas dare possit cum licentia Magnificorum Dominorum Priorum qui pro tempore fuerint, et qui contrafecerit in XXV. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur.

De poena offendentis vel injuriantis facto, vel dicto Priores, sive Potestatem.

Rubrica 16.

Statuimus, et ordinamus quod nulla Persona cujuscumque conditionis existat de Trevio vel ejus districtu audeat vel presumat offendere sive injuriam in ferre facto vel dicto cum armis vel sine Priores terre Trevii sive Potestatem vel aliquem ipsorum dum starent in Offitio vel ad Sindicatum sub poena quatrupli aliarum poenarum a statuto permissarum inter Trebanos, et Trebanos sibi invicem offendentes sive verbis injurantis, nec audeat vel presumat offendere vel injuriare dicto vel facto aliquem ex Numero XVIII. vel Judicem Potestatis terre Trevii sub poena triplici aliarum poenarum ut supra a statuto permissarum, et si quis offenderit vel injuraverit dicto vel facto ut supra socium militem Potestatis terre Trevii vel aliquem ex suis Offitialibus dum in Offitio sive sindicatu existerent, vel Cancellarium Camerarium vel Masarium Comunis Trevii vel aliquem aliam Offitialem dicti Comunis poene duplici aliarum poenarum a statuto permissarum puniatur, et Potestas terre Trevii tam de injuriis seu offentionibus sibi, et suis Offitialibus factis, et illatis quam aliis cognoscere procedere, et condemnare possit, et valeat omnino, et processus inde facti, et sententie in late valeant, et teneant pleno jure.

103v

De poena corrumpentis Potestatem, vel suos Officiales

Rubrica 47.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona cujuscumque gradus vel conditionis existat tam Terrigena quam Forensis audeat vel presumat corrumpere vel corrumpi facere Potestatem sive Judicem sive alios Officiales ejusdem dum in offitio permanebunt pecuniis vel enseniis ut ipse Potestas sive Judex vel Offitialis ejus in aliqua causa sint eis favorabiliores poena librarum **XXV.** denariorum Comuni Trevii appliciandorum, totiens quotiens fuerit vel esset per aliquem contra factum, et si dictus Potestas sive Judex vel Officiales dicti Potestatis vel aliquis ipsorum se corrumpi permiserit incidant in poenam librarum quinquaginta denariorum Comuni Trevii appliciandorum tempore eorum sindicatus auferendorum totiens quotiens per eos vel aliquem ipsorum se corrumpi permiserint nec recipiant dicti Offitiales seu Potestas aliquod ensenium aliquo quesito colore sub poenis predictis singula singulis referendo.

De poena commictentis scelum Sodomiticum

Rubrica 18.

§ 1ª Statuimus, et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat in terra Trevii vel ejus districtu vitium sodomie committere poena librarum XXV. denariorum Comuni Trevii applicandoram pro quolibet commictente a XVIII. annis infra abinde vero supra usque ad annos XXV. tam agens, quam patiens si fuerint dicte aitatis incidant in poenam quinquaginta librarum denariarum Comuni Trevii applicandorum, et si de eis vel altero ipsorum esset publica vox, et fama quod essent sodomite arbitrio Potestatis sive Judicis usque in libris centum denariis puniantur a XXV. annis supra usque in XXX. annos in libris centum quinquaginta denariis Comuni Trevii condemnetur, et pluribus arbitrio Potestatis sive Judicis usque in libris ducentorum denariorum considerata conditione persone, et fama eorum vel alterius ipsorum: abinde vero supra in libris trecentum denariis Comuni Trevii condemnetur, et si de ipsis esset publica vox, et fama vel altero ipsorum quod esset vel essent sodomite, et dictam poenam solvere non poterint infra decem dies a die late sententie igne comburatur, et si major cum minore predicta commicteret poena majori superscripta graduatim puniatur, et similiter minor, et si aliquis vir aliquem devastaret in alio modo agendo a latere posteriori capite puniatur ita quod penitus moriatur, et in predictis omnibus superscriptis casibus

sufficiat probatio XII. hominum terre Trevii examinandorum per Potestatem sive ejus Iudicem sive ejus curiam de predictam publica voce et fama probanda, et in predictis, et quod libet predictorum Potestas terre Trevii sive ejus Iudex vel curia ejus valeant inquirere, et per inquisitionem procedere contra predictos predicta committentes.

De poena cognoscentis Virginem, vel Maritatam

Rubrica 19.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque non conjugatus si uxoratus vi aliquam virginem carnaliter cognoverit eam in uxorem accipere teneatur, et eam de bonis suis videlicet dicti viri dotare teneatur secundum facultatem, et podere Patris ipsius virginis vel suorum, et si predicta obmiserit, et facere recusaverit infra XV. dies a die commissi delicti vel unum mensem si fuerit de consensu Patris dicte Virginis vel propinquorum suorum in capite puniatur, et nihilominus Pater dicti delinquentis sive ipse delinquens de bonis eorum vel alterius ipsorum dictam Virginem dotare teneantur secundum facultatem, et podere Patris predicte virginis vel suorum, si quis vero Virginem vi per personam ceperit, et eam carnaliter non cognoverit, sed animo, et intentione ipsam cognoscendi carnaliter cepisset in libris centum denariorum Comuni Trevii condemnetur, tam conjugatus quam non, si vero Maritatam vi carnaliter cognoverit in libris ducentis denariorum Comuni Trevii condemnetur, quam poenam si solvere non poterit infra X.

dies a die late sententie capite puniatur, et semper in predictis intelligatur vi fecisse, quoniam virgo, vel maritata alta voce clamassent vel vociferassent, si vero maritatam violenter ceperit causa cognoscendi eam carnaliter, et non cognoverit in libris quinquaginta denariorum Comuni Trevii applicandorum condemnetur, si quis vero conjugatus Virginem carnaliter cognoverit vi in libris ducentum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et nihilominus Pater dicti conjugati sive conjugatus de bonis ipsorum vel alterius eorum dictam Virginem strupatam in libris ducentum denariorum dotare teneatur, quod si predicta non fecerint vel neglexerint sive recusaverint infra unum mensem a die commissi delicti vel duos menses si processerit de partium voluntate, videlicet Patris sive propinquorum dicte Virginis alter dictus delinquens capite puniatur committentis autem incestum tam masculus, quam femina poenis legalibus puniatur, si vero predicta delicta vel aliquod predictorum de consensu utriusque parentis commissa essent tam in eo casu Potestas sive ejus Iudex, sive ejus Curia de predictis se nullo modo intromittere valeant, teneantur namque ad denuntiationem faciendam sive per accusam in predictis procedere si denuntiatio, vel accusatio facta fuerit a Patre vel Matre, Fratre carnali, vel Consobrino vel Marito dictarum Mulierum talia committentium, et nihilominus dicta mulier maritata suas dotes admittat, et viro suo applicentur, et in libris centum denariorum Comuni Trevii condemnetur, quam poenam si solvere non poterit infra **X.** dies a die late sententie contra eam per terram Trevii fustigetur, et similiter dictus delinquens, si vero fuerit virgo vel vidua simili poena puniatur.

111v

De poena sfortiantis, vel de Monasterio extrahentis Moniales

Rubrica 20

Statuimus, et ordinamus quod si quis sfortiaverit, sive per vim aliquam monialem vel carceratam carnaliter cognoverit vel de Monasterio per vim extrasserit causa eam carnaliter cognoscendi capite puniatur, si quis autem carnaliter agere habuit non vi sed sponte cum aliqua Moniali sacrata in libris CCC. denariorum condemnetur uterque ipsorum, et fustigentur per totam terram Trevii, et de ipsa terra, et ejus districtu perpetuo banniantur, et in banno ponantur sub dicta poena, si quis autem Monialem non sacratam, sed oblatam carnaliter non vi cognoverit in libris CC. denariorum condemnetur, uterque similiter, et eodem modo de incarceratis intelligatur, quam poenam si solvere non poterint dictus delinquens sive delinquentes infra X. dies, a die late sententie computandos per totam terram Trevii fustigentur, si quis autem laicus repertus fuerit cum aliqua moniali vel carceratam collo quium habere ad Monasterium in libris X. denariorum pro quolibet, et vice qualibet puniatur, salvo, et riservato si habuisset, et obtinuisset licentiam a domino Potestate terre Trevii sive ejus Judice, si quis vero non laicus sed Regularis ad dicta Monasteria sive Monasterium cum dictis Monialibus vel aliqua earum colloquium haberet conducatur inhoneste coram Potestate terre Trevii, et si dicto Potestate videbitur convenire talem Religiosum sociari faciat a familia ejus cum tubis pulsantibus usque ad domum ejus solite habitationis, et hoc locum non habeant quoniam accessisset causa

celebrandi divinum Offitium, et celebrato tamen sine aliqua mora rece=dere teneatur.

De poena venenantis, vel facientis maliam

Rubrica 24.

Statuimus, et ordinamus quod si quis prepararet ali=quod genus venem alicui persone postquam ei in cibo vel potu daret ta=lis delinquens in libris mille denariorum condemnetur, si ille vel illi cui datum fuerit dictum venenum non moriretur quam poenam si solvere non poterit infra X. dies a die late sententie computandos ma=nus ejus dextra amputetur, et de dicta terra, et ejus districtu perpetue banniatur, et si aliquis ex dicto veneno dato moriretur, et talis delinquens in fortium Comunis devenerit per totum terram Trevii trahinetur ad caudam asini usque ad locum justitie consuetum postquam igne comburatur, et omnia ejus bona Comuni Trevii applicentur, et confiscentur, si vero aliquis animo aliquem venenandi venenum pre=parasset, et non dedisset, et hoc probari possit per duos testes idoneos, et fidedignos in libris centis librarum condemnetur quam poenam si solvere non poterit infra X. dies, a die late sententie computan=dos per totam terram Trevii fustigetur, et de dicta terra, et ejus districtu perpetuo exbanniatur si qua vero persona tam masculus quam foemina fecerit alicui persone aliquas mallias, ita quod in aliqua persona illius cui facte essent dicte malie de natura ejus evanaretur vel aliquo alio modo damneretur sive usum natu=re ejus consuetum non exerceretur, et probari poterit per duos testes fidedignos vel per X. de publica voce, et fama bo=

112v

re conditionis vite, et fame in libris quingentis denariorum pu=
niatur: quam poenam si solvere non poterit infra X. dies a
die late sententie computandos igne comburatur, ita quod pe=
nitus moriatur.

De poena negantis Filium, Mari=tum, vel aliquem Officialem, vel Notarium.

Rubrica 22

Statuimus, et ordinamus quod quicumque negave=
rit in Iudicio coram Potestate, vel aliis Offitialibus Comunis Trevii
aliquem esse vel fuisse Maritum Filium, Uxorem, Patrem, Matrem, Fra=
trem, Sororem, Avum, Aviam, Iudicem vel Notarium, vel alium Offitia=
lem Comunis Trevii vel respondendo positionibus vel aliis interrogatio=
nis dixerit se non credere ipsos Filium, Maritum, Uxorem, Patrem, Ma=
trem, Fratrem, Sororem, Avum, Aviam, Iudicem, vel Notarium publicum
Potestatem, Iudicem, Notarium vel alium Offitialem Comunis Trevii es=
se vel fuisse dummodo publice appareat per famam publicam esse vel
fuisse dictos nominatos vel aliquem ipsorum in X. libris denariorum
Comuni Trevii condemnetur, et ista talis negatio post quam constiterit
de predictis alicui nocere non possit, et Iudex dicti Comunis qui pro
tempore erit sive Potestas, vel ejus Offitiales poena prestiti juramen=
ti et XXV. libras denariorum debeat, et teneatur totum istud capitu=
lum legere, et vulgari sermone eidem tali qui respondere debet positio=
nibus vel interrogationibus predictis, et repertum culpabilem punire, et
condemnare secundum formam statutorum.

De non apprehendendo vias Comunis vel vicinales autoritate propria

Rubrica 23

Statuimus, et ordinamus quod quicumque auctoritate propria invaserit occupaverit vel apprehendederit aliquam viam publicam vel vicinalem in Trevio vel ejus districtu vel in parte ipsius teneatur, et debiat poena librarum **XXV.** denariorum Comuni Trevii applicandorum ipsam viam vel partem ipsius relapsare, et reducere in pristinum statum infra decem dies proxime sequturos a die dicte invasionis vel occupationis computandos.

De poena edificantis juxta muros Comunis

Rubrica 24

Statuimus, et ordinamus quod nulla Persona audeat vel presumat, neque possit edificare sive edificium facere juxta murum Comunis Trevii a latere interiori per mediam perticam, et qui contrafecerit in libris quinquaginta denariorum Comuni Trevii condemnetur, et a latere exteriori nullus edificare valeat juxta

113v

dictum murum per octo perticas sub dicta poena, et nihilominus dicta edificia in quolibet predictorum casuum sub dicta poena elevare teneatur sine aliqua contraditione.

De poena deguastantis clausuram Molendinorum

Rubrica 25.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque deguastaverit vel deguastari fecerit aliquam clausam vel aliquod puramentum de catasta Molendinorum Comunis Trevii quominus aqua fluens equaliter, et apte non decurrat ad ipsa Molendina puniatur per Potestatem in **XXV.** libris denariorum Comuni Trevii applicandorum, et quicumque deguastaverit ipsa molendina vel aliquod ipsorum in centum libris denariorum puniatur, et Comune eligat unum superstitem ad manutinendum ipsa molendina.

De poena prohicientis lapides vel alia arma contra aliquem

Rubrica 26

Statuimus, et ordinamus quod si quis de Trevio vel ejus

districtu projecerit contra aliquem bastonem, lapidem, vel hiis similia, et non percusserit in centum solidis Comuni Trevii condemnetur, pro qualibet lapide sive bastone, et qualibet vice, si vero cultellum feritorium nudum, spatam, linceam ferratam, dardum, manarensem, et hiis similia projecerit, et non percusserit in X. libris denariorum vice qualibet Comuni Trevii condemnetur, si vero percusserit solvat bannum contentum in capitulo de presenti materia loquente.

De poena projicientis lapides, vel alia arma de muro contra aliquem

Rubrica 27.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque projecerit aliquam lapidem vel aliquod aliud injuriose de muro Castri, et pladie contra aliquem vel aliquos in aliqua rissa sive de aliqua domo vel Turri de Trevio, et ejus districtu in L. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et domus vel turris de qua projectus fuerit funditus destruatur si predicta projecto facta fuerit de mandato domini domus vel alicujus de sua domo vel Familia aliter autem destrui non debeat scilicet projector solvere teneatur L. libras denariorum, et si proiciendo aliquem percusserit, et ex percussione aliquod membrum percussum perdiderit talis projectio solvat illam poenam que continetur in statuto de hoc loquente, si vero aliquis de palatio vel turri Comunis projecerit subjaceat illis poenis superius enarratis, non tamen quod turris vel palatium Comunis destruatur salvo quod si aliquis de turri vel pa=

latio Comunis Trevii mandato Potestatis vel Iudicis vel Vicari, vel Notarii Comunis Trevii projecerit vel pro evidente utilitate, et bono, et pacifico stato dicti Comunis quod in tali casu proiciens non teneatur ad poenam, et hoc capitulum sit precisum, et penitus observetur.

De poena prohicientis lapides in domum alicujus.

Rubrica 28.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque masculus vel foemina major **XIV.** annis projecerit lapidem in domum alicujus vel in tectum ipsius domus, si fuerit de die in decem libris denariorum, si vero de nocte in **XX.** libris denariorum pro vice qualibet condemnetur, et de predictis Potestas teneatur facere inquisitionem ad petitionem cujuscumque petentis.

De poena exterminantis possessionem.

Rubrica 29.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque exterminaverit terras sive terram, silvam vel alias possessiones sive terminum unum vel plures evulserit sua auctoritate sine requisitione vicini

contigui sue possessioni, dummodo fraudolenter fuerit condemnetur in libris denariorum XXV. pro quolibet termino evulso, et qualibet vice qua contrafecerit, et damum patienti emendet: et teneatur nihilominus sub eadem poena reponere in pristinum statum, et locum infra brevem terminum arbitrio curie Potestatis statuendum. Si vero aliqua persona coram Potestate, Judice, et coram Comunis Trevii querelam fecerit, quod terminus unus vel plures apparerent evulsi, vel evulsus, sive ejus possessio appareret esse exterminata inter suam possessionem, et illam vicini, et non constaret per quem factum fuerit tunc, et eo casu si petitum foret ab illo qui haberet interesse coram Potestate vel Judice vel ejus, ut hujusmodi termini, unus vel plures antiqui, vel moderni qui debuerunt esse inter ipsas possessiones reponerentur de novo, et convicinus vel alius recusaret predicta vel aliter contradiceret: quod talis recusans vel contradicens presumatur esse in culpa, et repertus culpabilis in dicta poena condemnetur, et damnum emendet. Et nihilominus Potestas, Judex, et Curia Comunis Trevii teneatur ex officio suo, aut per se ipsos vel persenaitales vel alios eligendos comuniter per partes facere reponi, et remitti, et terminationem faciant pro ut ipsi Potestati vel Judici, et curie vel dictis prenominatis videbitur justitie, et equitate convenire, et qui non obediret judicii, et determinationi predictorum incidant in dictam poenam, et Potestas possit procedere ex officio per inquisitionem denuntium, et querelam, et omni alio meliori modo, quo melius de jure fieri potest.

115v

De poena turbantis aliquem in possessione sua.

Rubrica 30.

Statuimus, et ordinamus quod nullus invadat vel apprehendat tenutam alicui datam, vel occupare presumat rem immobilem vel tenutam quam aliquis haberet contra aliquem auctoritate curie Comuni Trevii pro causa civili vel alia quacumque de causa, et qui contrafuerit in tribus libris denariis Comuni Trevii condemnetur, et si quis alia bona propria alicujus invaserit vel per aliquem aliquo legitimo titulo aliquo tempore possessa apprehenderit vel propria auctoritate turbando aliquem in possessione intraverit in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in quolibet casuum predictorum tenutam vel aliquam possessionem restituere teneantur de facto.

De poena apprehendentis possessionem Comunis Trevii

Rubrica 31.

Statuimus, et ordinamus quod nullus de Trevio vel ejus districtu vel Forensis audeat, vel presumat apprehendere vel

aliquam novitatem facere in possessione sive communantis Comunis Trevii ubicumque positis, nec de juribus dicti Comunis alicui ad judicare, et qui contra fecerit in X. libris denariorum dicto Comuni debeat condemnari, et Potestas dicti Comunis predicta faciat observari, et quod dominus Potestas prefatus infra unum mensem post introitum sui officii dictas possessiones dicti Comunis debeat terminare, et ad hec facienda in Concilio generali dicti Comunis eligi faciat duos homines pro qualibet Tersaria ad predictas senaitas faciendas sub virtute prestiti juramenti, et debeat inquirere quolibet mense sui regiminis si contra predicta fieret aliquo capitulo non obstante, dummodo jus aliquod non servetur in loco pudido et canali, sed sint Comunis Trevii libera, et absoluta, et dicto Comuni libere applicentur. Quicumque autem apprehendiderit vel novitatem fecerit in predictis per Officiales Potestatis Comunis Trevii in decem libris denariorum pro qualibet vice Comuni Trevii condemnetur, et in qualibet contrata Comunis Trevii duo homines eligantur ad reinveniendum dictas senaitas.

De poena se sperjurantis.

Rubrica 32.

Statuimus, et ordinamus quod quotiens apparaverit aliquem se sperjurasse quondo sibi aliquid peteretur seu petitum fuerit ab aliquo, et post sacramentum constiterit se sperjurasse per testes aut aliam legitimam probationem quod talis sperjurans in X. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et nihilominus quantitatem petitam solvere teneatur, et quod Potestas sive Iudex teneatur, et debeat facta probatione predicta dictum talem se sperjurantem con

demnare in X. libris denariorum, et in quantitate petita ad petitionem cujuscumque petentis, et ipsam condemnationem exigere, et executioni mandare sub poena XXV. librarum denariorum pro qualibet vice de suo salario Comuni Trevii applicandorum cujus poene medietas sit Comunis Trevii, et alia medietas sit petentis debitum supradictum

De poena interficientis sive vulnerantis Bestias grossas sive minutas.

Rubrica 33.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque interfecerit aliquam bestiam grossam videlicet bovem, vaccam, vitulum, equum, mulum asinum, et hiis similia incidat in poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum, et in emendatione bestie uise, si quis vero sgallectaverit vel vulnus atrox fecerit in librarum XV. denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in emendatione damni, et interesse damnum passo, si quis vero interfecerit capram, porcum, pecudem, et hiis similia in X. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in emendatione dicte bestie uuise; si quis vero vulneraverit sive cioppaverit in solidorum centum denariorum condemnetur, si quis vero interfecerit ocam, gallinam, et hiis similia in solidorum XX. denariorum Comuni Trevii condemnetur, et in emendatione damni damnum passo.

De poena dicentis alicui Notarium Falsum.

Rubrica 34.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque dixerit alicui Notario de Trevio vel districtu ejus falsum, vel falsum scripsisse seu negaverit ipsum esse Notarium publicum, et postmodum probatum fuerit esse publicum Notarium per testes, vel per publicum instrumentum Notarie ipsum esse publicum Notarium, et ad probationem ipsum esse publicum Notarium sufficiat probatio trium testium de fama, et si opposuerit non valeat ipso jure, et si dixerit falsum seu falsum scripsisse solvat bannum **XXV.** librarum denariorum dicto Comuni applicandorum, et in **X.** librarum denariorum si opposuerit ipsum non esse Notarium publicum, et probatum fuerit legitime ipsum esse Notarium publicum per dominum Potestatem qui pro tempore fuerit debeat condemnari dicto Comuni, et Potestas qui pro tempore fuerit predicta observare teneatur poena **XXV.** librarum denariorum dicto Comuni de suo salario applicandorum.

De poena dicentis alicui verba injuriosa, vel reimproperantis injuriam.

Rubrica 35.

Statuimus, et ordinamus quod si qua persona dixerit alicui verba injuriosa pro quolibet verbo, et qualibet vice in **X.** solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et pluribus usque ad **XL.** solidos ad arbitrium domini Potestatis inspecta conditione personarum dicentium, et cui dicantur, et verborum qualitate, et loci ac etiam temporis, et si qua persona reimproperaverit alicui injuriose, homicidium illatum sive factum in persona sui Patris, vel Matris, vel alterius sui consanguinei dicendo. non fuit mihi mortuus Pater, vel Frater, vel Mater, vel alter consanguineus vel quare non vendicas mortem talis cui consanguinei vel alia verba hiis similia, in **L.** libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si vero reimproperaverit vulnus si cum armis, et sanguine illatum vel vulnus illatum Patri vel Fratri, vel alicui in suo consanguinea in **XXV.** libris denariis vice qualibet Comuni Trevii condemnetur, si vero reimproperaverit aliam percussionem sine sanguine factum sibi vel alicui suo consanguineo in **X.** libris denariorum Comuni Trevii vice qualibet condemnetur dum tamen legitime constet curie illum de quo talia verba reimproperata alicui dictorum suorum consanguineorum fuisse mortuum quando mors fuerit reimproperata vel vulneratum quando vulnus fuerit reimproperatum vel percussum quoniam percussio fuerit reimproperata, si vero aliquis alicui dixerit o ho-

minuda, o fur, o falsarie ravagliose derobator militer, et eadem poena puneatur, si quis dixerit alicui mulieri honeste puttana ribalda, et hiis similia, simili poena complectatur, si quis autem dixerit blaffemando, che te venghia la rabbia carbonello, et hiis similia in solidis **XX**. denariorum Comuni Trevii condemnetur.

De poena committentis vindictam in personam alterius.

Rubrica 36

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona de Trevio vel aliunde audeat vel presumat in Trevio nec ejus districtu facere vindictam seu ultionem pro aliqua injuria facta sibi vel suis consanguineis contra aliquam personam nisi tantum contra illam que sibi dicitur fecisse injuriam, et qui contrafecerit solvat nomine poene duplum illius poene quam solvere teneretur pro illo maleficio secundum formam statutorum Comunis Trevii loquentium de ipso maleficio que poena bannum debeat in Comuni Trevii devenire.

118v

De poena ponentis cornua, vel alia inonesta ad domum alicujus.

Rubrica 37.

Statuimus, et ordinamus quod si qua persona posuerit aliqua cornua ad hostium alicujus persone vel membra designata vel alia inhonesta dipinxerit vel posuerit in libris **XXV.** denariorum Comuni Trevii condemnetur pro quolibet cornu re in honesta, vel pictura, et vice qualibet

De poena intrantis aliunde quam per portas vel rumpentis muros.

Rubrica 38.

Statuimus, et ordinamus quod nullus seu nulla persona audeat vel presumat intrare Castrum sive pladeum Trevii aliunde quam per portas vel portum Comunis Trevii de die vel de nocte, et si quis contrafecerit in ducentis libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, si quis vero vel si qua fregerit vel ruperit murum Comunis in aliquo loco vel foramen in muro Comunis fecerit in trecentis libris denariorum Comuni Trevii condem=

netur, et in predictis; et circa predicta Potestas terre Trevii habeat arbitrium in procedendo condemnando, et condemnationem predictorum exequendo, et executioni mandando auctoritate presentis capituli.

De poena Mulieris intrantis in palatium Comunis.

Rubrica 39.

Statuimus, et ordinamus quod nulla mulier de Trevio possit intrare aliqua cameram palatii Potestatis, vel coquinam de die, et si citata fuerit pro aliquo per bajulum Comunis intret per palatii hostium versus plateam, et non aliunde, et que contrafecerit in centum solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et pro qualibet vice, et nulla mulier cogi possit in palatio Comunis sed cum justa causa acciderit cogi possint mulieres in Ecclesia sancti Joannis novi de Trevio salvo quod, in homicidio, membri mutilatione, et in combustione domus vel meta bladii vel furto excedente summam **XL.** solidis denariorum, et excepto prodimento quod predictum statutum non vindicet sibi locum in predictis mulieribus, et Potestas vel ejus Officiales in **XXV.** libris denariorum si contrafecerit Comuni Trevii condemnetur.

120v

Quare Filius Familias possit in maleficiis respondere.

Rubrica 40.

Statuimus, et ordinamus quod Filii Familias majores
XIV. annis possint in maleficiis respondere non obstante si non intervenerit consensus Patris, et processus factus valeat, et teneat, et quicquid fit non obstante lege tertia capitulo qui legitimam personam, et lege cum non solum Capitulo de bonis que libris idem autem observetur in his qui patrem non haberunt.

Quare Mulieres possint testificari in maleficiis.

Rubrica 41.

Statuimus, et ordinamus quod Mulieres possint in maleficiis accusationum inquisitionum reddere testimonium, et ipsarum testimonium pro legitima probatione habeatur non obstante cap: foris paragrafo testes extra de verbis signis et aliis quibuscumque.

De maleficiis commissis inter mulieres, et mulieres.

Rubrica 42.

Statuimus, et ordinamus quod in omnibus maleficiis que committerentur inter mulieres, et mulieres facto vel dicto in medietate poene in statutis maleficiorum contente et descripte puniatur salso de veneno, homicidio, furto, proditione, et malia

De poena non observantis pacem.

Rubrica 43

Statuimus, et ordinamus quod omnes paces facte habite, et celebrate de quibuscumque maleficiis sint firme, et rate, et Potestas, et alii Officiales Comuni Trevii debeat facere ab omnibus observari, et si aliquis fregerit pacem factam de aliquo maleficio cum sanguinis effusione cum armis frangens dictam pacem in ducentis libris denariis Comuni Trevii condemnetur, si vero de aliquo alio maleficio quocumque modo facta fuerit, pax frangens talem pacem in L. libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, que locum habeant si pacem talis Trebanus per testes proba=

re poterit vel etiam per publicum instrumentum, et quilibet possit eum offendere sine poena, et banno.

Quare Filius carceretur ad petitionem Patris.

Rubrica 44.

Statuimus, et ordinamus quod si aliquis Filius familias deviare contingerit quod Potestas teneatur ad poenam C. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum ad petitionem Patris, vel alterius cujus Potestati subjectus sit vel suppositus fuerit ipsum capere detineri, et carcerari prout sibi placuerit.

De poena facientis in strata Scalas vel pilastram.

Rubrica 45.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat facere vel fieri facere in aliqua strata in castro Trevii aliquas scalas vel pilastrum que aliquod impedimentum prestaret vel redderet in dictis stratis vel alicui persone poena X. librarum denariorum, et Potestas teneatur de predictis inquirere ex suo officio vel ad petitionem cujuslibet petentis, et scalas vel pilastrum factum facere elevari.

De poena petentis debitum Solutum.

Rubrica 46.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque petierit alicui aliquod debitum de quo sibi vel alii pro eo de ejus voluntate vel mandato fuisset satisfactum in centum solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et nihilominus duplum illius quantitatis quam petierit solvere teneatur, cujus poena medietas sit Comunis Trevii, et alia illius a quo petierit.

De poena Forensis percutientis Trebanum.

Rubrica 47.

Statuimus, et ordinamus quod si alicui forensi acciderit quod absit in Trevio vel ejus districtu aliquem Trebanum percutere cum armis vel sine cum sanguine vel sine quod puniatur poena dupli qua puniretur Trebanus si alium Trebanum offendisset, et se Trebanus offenderit Forensem puniatur illa poena qua puniretur forensis in terra illius offensi.

122v

De poena laborantium Forensium, non solventium dativas.

Rubrica 48.

Statuimus, et ordinamus quod quicumque Forensis habuerit aliquam possessionem in Trevio vel ejus districtu teneatur expresse pro ipsis dativis solvere sicut alio Trebani, et quod laboratores rerum sive terreni, et bonorum Forensium solvant dativas pro rebus Forensis, et dictus laborator possit, et sibi liceat fructus retinere, donec dativam per ipsum laboratorem solutam, et etiam expensas legitimas si aliquas fecerit integrese habeat. Et si dictus Forensis laboratorem molestaret expensis Comunis Trevii defendatur, et si predictus laborator predicta non observaverit in **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et quod nemo audeat vel presumat laborare possessiones alicujus Forensis, nisi primo promictatur Camerario Comunis Trevii, solvere omnes dativas contingentes dictis possessionibus forensis quas laboraverit, poena **X.** librarum denariorum pro qualibet petia terrę quam laboraverit, et quod banniatur semel in mense, et quod Potestas teneatur vinculo juramenti, et poena librarum **XXV.** denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum facere solemnem inquisitionem contra laboratores predictos, qui promissionem non fecerint Camerario Comunis Trevii de solvendo dativam contingentem possessionibus dictorum Forensium, et si aliquis reperiretur dictam possessionem non fecisse dicto Camerario in dictis **X.** libris denariorum debeat per dictum Potestatem Comuni Trevii condemnari.

De eo qui declinaverit jurisdictionem Comunis Trevii.

Rubrica 49.

Statuimus, et ordinamus quod si quis de Trevio vel ejus districtu vel aliunde fuerit denuntiatus vel inquisitus, vel accusatus, occasione alicujus maleficii sive excessus, sive alicujus damni, et dictus talis denuntiatus, accusatus vel inquisitus, cessaverit, sive declinaverit jurisdictionem Comunis Trevii, et Officialis ejusdem quod Potestas, et Notarius damnorum datorum vel alii Officiales Comunis Trevii teneantur, et debeant eo ipso quod fuerit declinata ipsa jurisdictio coram eis vel aliquo ipsorum notificare ipsum maleficium, sive damnum datum dominis prioribus terre Trevii. Qui Priores vinculi juramenti teneantur, et debeant jura Comunis defendere, et manutenere, in qualibet curia, tam ecclesiastica, quam seculari, et nihilominus Potestas, et ejus Officiales teneantur, et debeant procedere contra dictum declinantem vel declinantes jurisdictionem Comunis Trevii de his que per ipsum declinantem, vel declinantes obmissum esset vel contrafactum, et plus in libris **XXV**. denariorum Comuni Trevii applicandorum ob declinationem jurisdictionis predicte. De quibus Potestas sive alii Offitiales Comunis Trevii procedentes, et qui processissent contra talem vel tales declinantes dictam jurisdictionem ad sindicatum ejus vel eorum minime teneantur, nec de predictis valeant sindicari: et talis declinans offendi possit ab omnibus sine poena, et ipso jure sit privatus in Comuni Trevii officio, et beneficio in aeternum.

123v

Quod Potestas non possit aliquem gravare in pignoribus.

Rubrica 50.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Comuni Trevii vel aliquis suus Offitialis non possit aliquem Trebanum gravare in auro vel in argento vel pignoribus occasione alicujus accusationis vel inquisitionis vel processus qui fieret contra ipsum occasione alicujus maleficii vel excessus facti vel commisi per ipsum. Si vero accusatus vel inquisitus noluerit ydoneum cautionem dare, seu fidejussores ydoneos de sua condemnatione solvenda, et de parendo mandatis Curie Comunis Trevii. Quod Camerarius Comunis Trevii qui pro tempore fuerit vel aliqua alia persona non audeat vel presumat recipere aliquod depositum in auro vel in argento aut pignoribus aliquo modo, vel aliquo quesito colore poena **XX.** librarum denariorum Comuni Trevii appliciandorum, et quilibet possit contrafacientes accusare, et habeat tertiam partem banni, et quod Potestas qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat ad petitionem cujuscumque petentes super predictis inquirere, et procedere, et repertos culpabiles de aliquo predictorum punire, et condemnare poena **XXV.** librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii appliciandorum: de quibus dictus Potestas debeat sindicari.

De poena facientis hostium quod aperiatur versus viam.

Rubrica 51

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona in Castro Trevii vel pladia habeat vel faciat in domo suo propria vel conducta aliquod hostium juxta viam publicam quod appariendo voluatur versus viam, sed voluatur versus domum suam, et qui contrafecerit in X. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et dictum hostium per dominum ipsius domus elevetur ad dictam poenam.

De sententiis dandis in Concilio generali.

Rubrica 52

Statuimus, et ordinamus quod Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat vinculo juramenti, et poena XXV. librarum dinariorum de suo salario Comuni Trevii appliciandorum ferre condemnationes, et sententias in generali Concilio dicti Comunis in Causis criminalibus presente Notario sive Massario librorum, et massaritiarum Camere dicti Comunis: et de ipsis sententiis facere duos libros, et fieri facere per ipsum

Notarium unum in cartis bombicinis, et alium in cartis pecudinis in publicam formam redactos: et ipsis auscultatis, et inventis concordibus, et lectis, statim consignare, et tradere ipsi Massario sive Notario librum dictarum sententiarum in cartis pecudinis factum. Alius vero in cartis bombicinis penes ipsum dominum Potestatem remaneat. Quas condemnationes, et librum condemnatio=num ipse Massarius ad Cameram dictis Comunis deferat, et penes ipsum Massarium penat..

Quod Nemo cogatur ad se excusandum nisi prius accusa sive inquisitio fuerit re=gistrata.

Rubrica 53.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit vel aliquis ejus Officialis non possit nec debeat cogere aliquem accusatum vel inquisitum nisi primo ipsa accusa=tio vel inquisitio fuerit registrata vel scripta in actis vel auten=ticis libris accusationum, vel inquisitionum Comunis Trevii, et ci=tatus fuerit dictus accusatus vel inquisitus nisi pro tali malefi=cio veniret imponenda poena personalis vel membri absisionis poena **XXV.** librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et si secus fieret non valeat quod actum fuerit ipso jure, et quod omnes accusationes vel inquisitiones Notarius cui porrecte fuerint teneatur scribere in dictis libris ea die vel sequenti die poena **XXV.** librarum denariorum dicto Comuni ap=plicandorum.

Qualiter commictens maleficium cogatur ad confitendum.

Rubrica 54.

Statuimus, et ordinamus quod si quis accusatus, denuntiatus vel inquisitus esset in Curia Comunis Trevii, occassione alicujus maleficii, et ipsum maleficium se excusando negaverit, et postmodum ipsum maleficium probatum fuerit per unum testem bone conditionis, et fame de visu omni exceptione majorem vel per aliquod inditium sufficiens ad torturam, quod ipse talis accusatus vel inquisitus vel denuntiatus debeat semel citari personaliter vel bis ad domum diversis diebus quod veniat ad confitendum dictum maleficium coram curia dicte Comunis: et si in aliquo termino dictarum citationum non venerit habeatur pro confesso, et convicto maleficii supradicti, et quod sententia contra eum ferri debeat tamquam si fuisset confessus dictum maleficium de quo esset accusatus denuntiatus vel inquisitus, et valeat ipsa sententia pleno jure si feratur.

De domibus, et muris non destruendis.

Rubrica 55.

Statuimus, et ordinamus quod nullus de Trevio vel ejus

125v

districtu sive forensis habens domum in Castro Trevii vel pladia Trevii infra muros Castri vel pladie possit lapides vel muros ipsius domus alicui vel alienare causa destruendi, vel quod ipse destruat ad poenam L. librarum denariorum pro qualibet vice qua contrafecerit, et Potestas teneatur qualibet mense inquirere de predictis sub poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum.

De poena forentium, ementium de proventibus Comunis.

Rubrica 56.

Statuimus, et ordinamus quod nullus Forensis cujuscumque conditionis existat possit vel sibi liceat aliquo colore quesito emere vel emi facere per se, vel interpositam personam aliquid de preventibus spectantibus Comuni Trevii vel in ipsis vel aliquibus ipsorum habere partem vel ipsos proventus colligere, poena centum librarum denariorum pro qualibet vice Comuni Trevii applicandorum, et si secus fieret ipsa enuptio non valeat ipso jure aliqua ratione; et sibi nullum jus in ipsa emptione equeratur et quod Sindicus qui electus fuerit per Consilium generale dicti Comunis Trevii ad predicta vendenda non possit nec debeat aliquid de dictis proventibus vendere ipsi forensi, et quod si contrafecerit in predictis solvat bannum vice qualibet qua contrafecerit XXV. librarum denariorum, et quod nullus Trebanus possit pro aliquo Forense emere aliquid de dictis proventibus nec aliquem Forensem readmittere in ipsa emptione pro aliqua parte ad dictum poenam Comuni Trevii applicandorum. Et Potestas qui pro tempo=

re erit infra **XV.** dies, post introitum sui Officii faciat, et facere teneatur solemnem inquisitionem contra delinquentes in praedictis a quatuor annis citra, et per ipsum tempus, et ipsos repertos culpabiles punir, et comdemnare secundum formam dicti statuti, et poena in ipso contenta poena **XXV.** librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum.

Quod Potestas possit punire de similibus, ad similia.

Rubrica 57.

Statuimus, et ordinamus, quod de omni eo quod statuta, ordinationes, et reformationes non loquerentur, dominus Potestas terre Trevii sive ejus Iudex possit punire de similibus ad similia, et illud sit simile, quod dicto domino Potestati sive ejus Iudici videbitur convenire.

De diminutione poenarum.

Rubrica 58.

Statuimus, et ordinamus, quod si quis fuerit accusatus, denuntiatus, vel inquisitus, in curia Comunis Trevii de aliquo maleficio, et comparverit coram ipsa curia, et maleficium de quo

126v

ipse accusatus denuntiatus vel inquisitus sponte confessus fuerit quarta parte sue condemnationis minus debeat condemnari, et si infra decem dies a die excusationis ipsius pacem habuerit cum suo adversario, et ex ipsa pace apparuerit publicum instrumentum, et infra alios decem dies ipsum instrumentum produxerit coram ipsa curia quarta parte residui sue condemnationis, minus debeat condemnari. Et si infra decem dies a die late sententie condemnatorie contra ipsam condemnationem de ipso factum solverit Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti alia quarta pars residui dicte condemnationis sibi debeat relevari. Et hoc locum in homicidiis habere non permittimus, et si quis condemnatus fuerit sententia condemnatoria et poenam infra decem dies a die late sententie Camerario dicte Comunis non solverit quod quartam partem plus ipsius condemnationis solvere teneatur.

De duplicatione poenarum.

Rubrica 39.

Statuimus, et ordinamus quod omnes, et singule poene quorumcumque maleficiorum de quibus in statutis Comunis Trevii fit mentio, et aliorum quorumcumque duplicentur, et duplicate esse intelligantur in quibuscumque maleficiis que in posterum committentur infrascriptis locis, et quolibet eorum, et in infrascriptis temporibus, et quolibet eorum videlicet in Palatio Potestatis terre Trevii: in palatio populi terre Trevii, in quo Consules dicte terre, et Notarius reformationum, et Camerarius Comunis predicte moram faciant, seu facere consueverunt in platea Comunis Trevii: in quolibet Ecclesia terre

Trevii, et ejus districtu vel ante: in macello Comunis; et in qualibet Congregatione que fieret per Comunem vel Capitaneos Contratarum et in corrupto faciendo vel mortuo sepeliendo in maleficiis commissis ad domum propriam vel conductam offensi vel minantis non inceptoris risse, et in possessione ipsius. Et in diebus quibus Trebani consueverint aliquam adunantiam, vel mostram facere, et in maleficiis commissis vel committendis noctis tempore videlicet post sonum Campane que pulsatur de sero ad laudes: usque ad sonum Campane que pulsatur de mane pro die: et in festo beati Miliani, et in die Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, et in festo Pascatis, Pentecostem, et in die Veneris Sancti, et in festo Pascatis Resurretionis, et in festo Sancti Eugidii. Et quicumque in dictis locis vel dictis temporibus vel aliquo eorum dem maleficium aliquod fecerit vel commiserit condemnetur delinquens dupla poena qua puniri deberet si alio loco vel tempore maleficium seu maleficia commisisset, et idem dicimus in domo Molendinorum, et in nundinis, et intra portam lacus, et ultimam portam platee poena duplicetur

Infra quantum tempus debeat terminari processus.

Rubrica 60.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas qui pro tempore fuerit suique Officiales teneantur, et debeant, et quilibet eorum de omnibus, et singulis accusationibus, denunptiationibus, inquisitionibus, et processibus per ipsum faciendis, et quos factos reperiret per predecessorem pendentes in actis, recipere bonos et ydo-

neos fidejussores de condemnatione solvenda tempore comparitionis ipso=rum accusatorum, denuntiatorum vel inquisitorum si dictos fidejussores ydoneos datos non comparverit coram predecessore, et finire, et termina=re processus criminales infra XXX. dies ab inceptione dicti processus, et processus quos invenerit pendentes a die assignationis librarum si=bi facte: et infra alios XXX. dies condemnationis de ipsis factus exe=cutioni mandare, et ad Camerarium dicti Comunis facere perveniri, et si non fuerit dicte condemnationes in suo salario compensentur, et si aliquis fuerit contumaciter exbannitus, et de suis bonis inveniretur quod ad manus dicti Camerarii faciat devenire: et si non fuerit quod in dicto suo salario compensentur, et excomputentur, et si non in=veniretur quod debeat fieri quolibet mense solemnis inquisitio de bonis exbanniti predicti in contrata unde fuerit predictus condem=natus, sive exbannitus, et si non fuerit ut supra compensetur in suo salario, et per Sindicum dicti Comunis debeat sindicari de predictis sub poena L. librarum denariorum, et poena sit, et esse intelligatur Potestati pro quolibet processu non deffinito nec ter=minato infra dictum tempus XXX. dierum L. librarum denario=rum. Et Consules qui pro tempore fuerit debeant dicto Sindico pro=testari predicta, sub poena XX. librarum denariorum.

De illis, qui non tenentur ad poenam in maleficiis.

Rubrica 61.

Statuimus, et ordinamus quod delinquentes seu ma=lefitia committentes in Trevio vel ejus districtu in casibus infra=

scriptis vel aliquo eorum non teneantur ad poenam: et pro ipsis malefiiciis, et delictis non posset contra delinquentes per Potestatem, vel aliquem ejus, vel alium Officialem procede videlicet quando malefiiciium vel malefiiciia fierent seu committerentur vel facta, vel commissa essent ad sui delinquentis defensionem primo insultato ab offenso vel quando offensor, et offensus essent de una, et eadem familia ad unum ignem, et ad unum panem morantes, et malefiiciium inter ipsos commissus fuerit sine morte vel membri abscisione vel debilitatione vel faciei vituperatione cum evidenti signo vel cicatricii perpetuo remansura: in quibus tribus casibus mortis vel membri abscisionis vel debilitationis vel vituperationis faciei possint delinquentes media poena pro qua alii puniri debent, vel quando malefiiciium seu malefiiciia facta seu commissa essent non studiosa, vel quod esset offendens minor XII. annis dummodo predicta probentur saltinuper unum testem de visu in casibus quo ad defensionem vel non studiose si plures non ad essent, et in aliis predictis casibus vel aliquo ipsorum ad poenam delinquentes nullatenus teneantur, et hoc locum non habeat in filiis percutientibus Patrem, vel Matrem sive Zium, vel Amitam, quo casu dicti delinquentes poena triplici puniantur secundum formam statutorum malefiiciorum.

De testibus cogendis in maleficiis.

Rubrica 62

Statuimus, et ordinamus quod si aliquis vel aliqua

esset vel essent dati in testes occasione alicujus maleficii, et recepto juramento de veritate dicenda nollent dicere, et testificari veritatem de his que vidissent, quod Potestas sive ejus Iudex valeat detinere tales testes in palatio Comunis per tres dies continuos, et si esset femina in Ecclesia Sancti Ioannis vel aliquo Monasterio, et masculis sive masculo deducto in testem transactis dictis tribus diebus Potestas sive ejus Iudex debeat tali testi sive testibus ponere timorem ligando eum super bancum vel ad funem non tamen valeat ipsos tormentare sine licentia dominorum Priorum; et si reperiretur post modum dictos testes maleficios scivisse, et confiteri noluisse Potestas sive Iudex valeat ipsos punire de perjurio.

De poena imponenda per Officiales.

Rubrica 63

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Trevii ejusque Iudex, et Notarius et socius miles, et quilibet eorum possint eisque, et cuilibet eorum liceat ex eorum vel alicujus ipsorum officio pro executione seu exercitatione ipsorum vel alicujus ipsorum officii imponere poenam seu poenas cuicumque persone, et quibuscumque personis eisdem vel alicui ipsorum non parentibus vel obedientibus usque in quantitatem X. librarum denariorum in diem, et quolibet die, et non plus, dum tamen non possint pro uno, et eodem facto facere nisi unum preceptum in die uni persone inter omnes: et in dictas

poenas possint exigere contrafacientes postquam de inobedientia constiterit pro ut visum fuerit convenire data competenti dilatione ad minus diei, et pro eodem negotio sive facto non possint ultra quinque precepta fieri, et si ultra fierent non valeant ipso jure, salvis aliis poenis in statuto contentis

De poenis exigendis sine lata sententia.

Rubrica C4.

Statuimus, et ordinamus quod quotiescumque contigerit per inquisitionem vel accusationem per Potestatem vel Curiam terre Trevii contra terrigenam vel Forensem procedi occasione alicujus maleficii vel excessus per eum commisi, quod postquam constiterit de ipso maleficio vel excessu in actis curie per confessionem delinquentis vel legitimam probationem testium Potestas vel ejus Officiales possint, et debeant auferre poenam usque in quantitatem C. solidorum denariorum, et abinde infra de facto non obstante quod non fuerit lata sententia per ipsum dominum Potestatem, vel suos Officiales contra talem delinquentem, dummodo quod ipse processus non excedat poenam centum solidorum denariorum.

129v

De arbitrio Potestatis puniendi in maleficiis

Rubrica 65

Statuimus, et ordinamus quod Potestas sive ejus Iudex, possit, et valeat procedere de omnibus, et singulis maleficiis commissis ante initium sui officii per sex menses, et non ultra: exceptis proditione, venenatione, homicidio, falsitate, combustione, domorum, bladii, et hiis similibus fatturis: membri mutilatione, et furtis, de quibus procedi possit per ipsos vel alterum ipsorum, usque ad triennium a die commissi maleficii computandum non obstante aliquo statuto, lege, vel reformatione in contrarium disponente: nec non contra omnes, et singulos qui se appellassent in criminalibus, et appellationes eorum non essent per sequente.

Quod Potestas valeat procedere per inquisitionem diebus feriatis, et nonferiatis, et non vitietur processus, sive sententia ratione solemnitatis obmisse

Rubrica 66.

Statuimus, et ordinamus quod omnibus, et singulis maleficiis, et processibus pendentibus presentibus, et futuris in procedendo, cognoscendo, et sententiando omnes, et singuli dies habeantur, et intelligantur ac etiam sint viridici, et in dictis diebus possit procedi cognosci, et sententiari non obstante lege omnes dies, et lege dies festos capitulo de feriis, et Cc: conquestus extra de feriis vel quibus cumque aliis legibus statutis vel capitulis in contrarium loquentibus: et citatio, cognitio, et sententia quibuscumque diebus facte sive facta late sive lata valeant, et teneant pleno jure: et processus facti, et faciendi, et sententie late vel ferende in quibuscumque causis criminalibus non possint tolli vel cassari, vel impugnari, vel aliquo modo vitiari dicta de causa, vel idcirco quod reus non esset citatus peremptorium ad sententiam audiendam vel ex eo quod reus non esset citatus ad opponendum contra processum, et ad dicendum, et allegandum in causa

quicquid vult de jure suo. Et processus facti vel faciendi, et sen=
tentię ferendę in causis criminalibus valeant, et teneant, et
intelligantur rite, et de jure facti, et latę, ac etiam sint
non obstante quod in eis vel aliquo ipsorum ordo juris sive so=
lemnitas vel substantialitas juris esset obmissa vel non ser=
vata sive pretermissa in totum vel in partem dummodo de
maleficio constet per confessionem vel per aliquam proba=
tionem legitimam testium vel instrumentorum. Excipi=
mus tantum etiam infrascriptos dies tantum in quibus
judicialem strepitum conquiescere volumus videlicet diem Na=
tivitatis Domini Nostri Iesu Christi, diem Pascatis Resur=
rectionis ejusdem diem, Epyphanię, diem Ascentionis, Pente=
costem, diem nativitatis sanctę Ioannis Baptistę, et dies fe=
stivitatum omnium Apostolorum, et diem festivitatis Beati
Miliani, quos tantum dies volumus esse in criminalibus cau
sis feriatos in quibus etiam nullis debemus voluptatibus
occupari, nec illis exactionibus prophanari vel vexari:
possit tamen inquisitio formari, et citatio fieri, et proces=
sus dictis diebus.

De reconsignatione librorum Potestatis.

Rubrica 67.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Comuni Trevii
reassignet, et reassignari faciat per notarios suos in Consilio generali
omnes libros factos, et scriptos in dicto officio otto diebus ante fi=
nem sui officii: et ipsos libros abinde in antea habere nec revidere

non possit per se nec per aliquos suos Officiales auctoritate alicujus Concilii. Et si aliqua scriptura vel processus aliquis vel aliqua de novo occurrerit infra octo ultimos dies faciat fieri novos libros, quod si Potestas non fecerit in XXV. librarum denariorum Comuni Trevii condemnetur.

De poena frangentis carceres

Rubrica 68

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat frangere seu frangi facere carceres Comunes Trevii, et qui contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum solvat Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti nomine pene C. libras denariorum: et omnes, et singuli prestantes seu dantes auxilium, consilium vel favorem illis seu illi qui dictos carceres fregerit seu frangi fecerit subjaceat dicte pene. Et nihilominus illi qui in dictis carceribus essent detenti, seu illi qui detentus esset pro Comuni seu specialibus personis in dictis carceribus dare, et solvere teneantur omnes, et singulas quantitates pecunie quas dicto Comuni, seu specialibus personis solvere tenerentur: in quibus quantitatibus, et omnibus predictis per dictum Potestatem vel qui pro tempore fuerit dicto Comuni debeant condemnari: et quod Potestas sive ejus Iudex, et quilibet Officialis Potestatis Terre Trevii pro eorum officio exercendo possint, et valeant quotiens, et quando eis vel alicui eorum videbitur assignare pro carceribus palatium residentie ipsius domini Potestatis, et quilibet

131v

teneatur stare, et inde non discedere sine licentia talis officialis seu Potestatis sub dicta poena centum librarum denariorum.

De poena aperientis hostia domorum occulte

Rubrica 69.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat aperire hostia sive hostium domus alicui persone occulte sine licentia domini domus pene librarum denariorum decem due qualibet qua contrafactum fuerit, et hoc locum non habeat in proxemioribus usque in secundum gradum sibi attinentibus, et credatur domino cum ejus juramento, et cum uno teste de fama etiam si ille testis esset attinens domini dicte domus, et hoc si non intraverit in dictam domum. Si vero occulte intraverit sine licentia domini domus in libris XXV. denariorum condemnetur. Et hoc intelligatur contra velle domini domus, quando quis de domo evaderet vel postmodum querelaret, et credatur juramento domini domus cum tribus testibus de fama examinandis per dictum dominum Potestatem vel ejus Judicem, et admictendis per ipsum dominum Potestatem vel ejus Judicem si eis videbitur, et placebit inspecta conditione personarum non obstante quod ipsi testes essent attinentes domino dicte domus, et sententia inde lata per ipsum dominum Potestatem, et ejus Judicem valeat, et teneat pleno jure non obstante quod esset negatum per illum contra quem procederetur ac etiam esset contradictum testibus predictis.

De poena dantis, dicentis, vel facientis aliquod inhonestum alicui mulieri.

Rubrica 70.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat aliquo modo in aliqua corea sive festivitate, nec in aliquo alio loco in terra Trevii vel ejus districtu aliquem actum sive verbum inhonestum facere vel dicere alicui mulieri contra velle ipsius mulieris pene librarum decem denariorum Comuni Trevii applicandorum, et credatur soli verbo dicte mulieris vel mariti sui cum duobus testibus de fama admictendis per ipsum dominum Potestatem vel ejus Iudicem, si eis videbitur convenire inspecta conditione personarum, et sententia inde lata valeat, et teneat pleno jure, ac si dictum delictum fuisset sine aliqua conditione per delinquentem confessatum.

132v

De poena turbantis officium domini Potestatis vel suorum Officialium

Rubrica 71.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat aliquo modo vel quisito colore turbare inquietare aut turbari vel inquietare facere, nec favorem alicui prebere dicto vel facto officium Potestatis Trevii vel suorum Officialium quodcumque, et qualitercumque per eos vel alterum ipsorum dicto vel facto fieret vel exerceretur officium sive preciperetur in Trevio vel ejus districtu pena librarum centum denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua contra factum fuerit Comuni Trevii applicandorum. Et hoc fuerit Potestas vel ejus Iudex eorum officium exercentes. Si vero fuerit socius miles in libris L. denariorum. Si vero fuerint alii Officiales in libris XXV. denariorum, et quilibet teneatur prestare dictis Officialibus vel alii ipsorum auxilium, consilium vel favorem totiens quotiens quis fuerit requisitus sub pena, et ad penam XXV. librarum denariorum sine aliqua diminutione pro quolibet inobediente, et vice qualibet, et credatur, et stetur relationi dictorum Officialium vel alius ipsorum non obstante aliquo statuto, lege, constitutione vel reformatione in contrarium disponente.

De poena facentium aliquam coadunationem, et arma capientium

Rubrica 72

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona cujuscumque status vel conditionis existat audeat vel presumat aliquo modo vel quesito colore ex aliqua injuria vel offensa sibi vel fratri suo sive propinquo facta vel illata vel que diceretur facta fuisse facere vel fieri permittere aliquam congregationem suorum proximiorum vel aliorum cum armis vel sine, nec consentire vel ordinare pro defensione sue persone vel ex aliqua alia causa in domo sua propria vel conducta nec in aliqua alia domo vel loco in terra Trevii vel ejus districtu pena librarum L. denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua contrafactum fuerit sine licentia domini Potestatis terre Trevii, dicto Comuni applicandorum. Salvo, et reservato nisi esset vel essent fratres carnales sive consobrini in secundo gradu a latere paterno tantum. Et simili, et eadem pena puniatur ille vel illi qui ultra dictum modum arma caperent pro defensione alicujus sui propinqui vel amici vel benivoli aut congregationi adire in loco aliquo occassione predicto sive sequelam facere aut auxilium vel favorem prebere cum armis vel sine: et si fuerit forensis in duplum dicte pene puniatur, et de predictis quilibet possit accusare, et

habeat tertiam partem dicte pene: et nomen ejus teneatur in secretum. Et de predictis omnibus, et singulis Potestas terre Trevii vel ejus Judex qui nunc est vel pro tempore erit valeant per inquisitionem procedere et etiam per publicam vocem, et famam que probari possit per quatuor testes fidedignos recipiendos, et examinandos ac etiam admictendus per ipsum dominum Potestatem vel ejus Judicem pro ut eis videbitur convenire in specta qualitate facti, et conditione personarum summarie, et de plano sine strepitu, et figura Judicii, et sententia lata valeat, et teneat pleno jure, non obstantibus statutis reformationibus, et aliis quibuscumque.

De bonis hospitalis Sancti Joannis non defraudandis

Rubrica 73

Statuimus, et ordinamus quod quicumque subtraxerit seu abstulerit aut fraudaverit de bonis, et rebus hospitalis sancti Joannis novi de Trevio in C. libris denariorum per Potestatem Comunis Trevii dicto Comuni condemnetur: et nihilominus ad restitutionem dicte rei subtracte ablate vel fraudate ipsi hospitali condemnetur, et per Potestatem predictum, et de ablatione seu subtractione ipsius rei stetur Sacramento duorum testium summarie receptorum vel quinque de publica voce, et fama. Et Potestas predictus tenea-

tur omnia, et singula supradicta observare, et observari facere sub pena centum librarum denariorum dicto Comuni de suo Salario applicandorum. Et illud idem intelligatur de Sindico dicti hospitalis videlicet de subtractione, et ablatione bonorum dicti hospitalis. Qui Sindicus teneatur, et debeat reddere rationem de introitibus, et exitibus, et gestis, et de bonis dicti hospitalis dominis Prioribus dicte terre singulis duobus mensibus.

Quod Officiales non faciant novitatem in Palatio

Rubrica 74.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas terre Trevii vel ejus Officiales vel famuli vel aliquis ipsorum non possint nec debeant facere seu fieri facere aliquam notivitatem in palatio Comunis Trevii sine deliberatione Concilii generalis dicte terre sub pena **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum pro quolibet, et qualibet vice: et si Camerarius Comunis predicti solverit aliquam pecunie quantitatem contra formam presentis statuti de suo proprio solvisse intelligatur, et non de pecunia Comunis

134v

Quod nullus presentet Potestati.

Rubrica 75.

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona de Trevio vel ejus districtu audeat vel presumat mittere aliquod ensenium Potestati vel alicui suo Officiali vel famulo nec etiam alicui forensi qui venerit ad ipsum Potestatem vel staret cum ipso in palatio dicti Comunis: et qui contrafecerit in recipiendo dictum ensenium in libris X. denariorum de predictis, et quolibet predictorum per Sindicum qui erit pro tempore ad Sindicandum dictum Potestatem Comuni Trevii debeat condemnari sub dicta pena, et quilibet possit accusare contrafacientes, et denuntiare, et stetur Sacramento accusatoris vel denuntiatoris sine aliqua probatione.

Quod nil detur aut donetur Potestati.

Rubrica 76.

Statuimus, et ordinamus quod nullus Prior dicti

Comunis audeat vel presumat proponere in aliquo Concilio dicti Comunis quod aliquid detur aut concedatur alicui Officiali dicti Comunis de bonis dicti Comunis vel specialium personarum nisi salarium eidem promissum pena C. librarum denariorum Comuni Trevii appliacandorum cuilibet exprioribus propositam faventibus vel deliberantibus. Et quicumque Conciliarius consuleret in predictis in XXV. librarum denariorum condemnetur Comuni predicto, et in eamdem penam incurrat Notarius qui propositam scripserit et si fieret non valeat ipso jure. Et contra delinquentem teneatur Potestas inquirere ad petitionem cujuslibet petentis pena XXV. librarum denariorum de suo salario, et hoc capitulum sit precisum quod tolli non possit Concilio vel arenga.

Quod Potestas teneatur facere custodiri carceres

Rubrica 77.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Comuni Trevii qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat custodire, et custodiri facere carceres Comunis Trevii: et carceratos seu detentos qui sunt in ipsis carceribus vel pro tempore erunt vel mittentur seu detinebuntur in ipsis sine aliquo salario vel mercede omni suo ressico periculo, et fortuna, et carceratos, et carcerandos eosdem salvare donec satisfecerint, et solverint quantitates vel res alias pro quibus detinentur capitulo aliquo in presenti volumine infra vel suprasposito seu contento in aliquo non obstante.

135v

Que seu quod in quantum predictis esset vel essent contraria volumus esse cassa irrita nulliusque valoris. Statuentes etiam quod campane que sunt in Turri dicti Comunis si videbitur, et placebit dominis Prioribus, et XVIII. bonis hominibus de dicta terra electis probatio statuti dicti Comunis idem Potestas per suos familiares quod pulsentur faciat ad concilia, et alia occurrentia vel opportuna dicti Comunis suo ressico, et fortuna sine aliquo salario vel mercede ad penam C. librarum denariorum de suo salario in quibus condemnari debeat per Sindicum qui erit ad sindicandum eumdem pro qualibet vice qua contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum: et nihilominus Comune, et speciales personas conservare teneatur indemnes. Volumus etiam, et firmamus presenti statuto quod liceat dictis dominis Prioribus, et XVIII. si eis placuerit providere de alio homine pro pulsando campanas predictas pro ut eis vel majori parti ipsorum videbitur convenire: et de illo qui debeat claves dicte Turris Comunis tenere: dumtamen salarium illis qui pulsarent dictas campanas non possit excedere quoquo modo quantitatem triginta solidorum in mense: et dictus talis qui eligetur vel deputabitur ad pulsandum dictas campanas prestare debeat fidejussores idoneos pro ut per dictos Priores, et XVIII. fuerit declaratum.

De cassecto petitionum

Rubrica 78.

Statuimus, et ordinamus quod Camerarius Comunis

qui pro tempore fuerit teneatur et debeat de pecunia dicti Comunis quoddam cassectum emere quod sit, et esse debeat clausum cum duobus clavibus una quarum sit, et esse debeat penes Guardianum fratrum minorum alia penes Camerarium Comunis Trevii cum quodam foramine ea parte superiori: et ipsum cassectum ponere in Ecclesia loci fratrum minorum de Trevio: et in fine officii Potestatis, et aliorum Officialium dicti Comunis sit licitum cuilibet persone mittere petitionem in dictum cassectum quam dare vult contradictum Potestatem, et ejus Officiales, et alios quoscumque dicti Comunis: super quibus petitionibus audiendis, et vindendis sit et esse debeat Sindicus qui erit ad sindicandum predictos Officiales. Qui Sindicus super petitionibus missis, et inventis in dicto cassecto debeat procedere summarie non obstante quod non sit appositum nomen denuntiantis, et bene, et legaliter sindicare debeat dictum Potestatem, et ejus Officiales, et alios quoscumque dicti Comunis de omnibus per eos injuste commissis, et ipsos condemnare secundum peccatum per ipsos vel eum commissum secundum formam statutorum dicti Comunis. Quod cassectum debeat aperiri mane, et sero dum Potestas et ejus Officiales, et alii quicumque steterent ad sindicatum. Et Priores qui pro tempore fuerint id permicterent quod predicta non fierent, non possint haberi in Comuni aliquod Officium usque ad decem annos deinde completos, et nihilominus quilibet dictorum Priorum solvat bannum XXV. librarum denariorum.

Quod Potestas teneatur facere inquisitionem de rebus Comunis

Rubrica 79.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Comunis Trevii in principio sui regiminis faciat, et fieri faciat solemnem inquisitionem de balistis confalonibus, et bendonibus, et aliis rebus, et massaritiis in dicti Comunis quibus reinventis ipsa massario dicti Comunis debeat facere reassignari

Quod Potestas, et sui Officiales teneantur observare omnia statuta.

Rubrica 80.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas Terre Trevii, et Officiales ejus teneantur, et debeant executioni mandare omnia, et singula statuta ordinamenta vel reformationes conciliariorum Comunis Trevii facta, et facienda juxta suum posse que non essent contra jurisdictionem, et libertatem Ecclesie: et si Potestas non observaverit vel executione mandaverit vel fuerit negligens vel remissus perdat de suo

salario L. libras denariorum que deveniant in Comuni. Si vero Iudex non servaverit perdat de suo salario XXV. libras denariorum. Si vero Notarius non salvaverit solvat X. libras denariorum pro quolibet, et qualibet vice. Que omnes supradicte pene deveniant in Comuni predicto: salvis aliis penis in statutis contentis.

Quod contumaciter condemnatis solventibus infra decem dies condemnationis diminuatur quarta pars.

Rubrica. 81.

Statuimus, et ordinamus quod delinquentes, et per contumaciam condemnati vel exbanniti si solverint solvere condemnationem infra decem dies a die late sententie quod possent cum diminutione quarte partis condemnationis de ipsis vel ipso facte: et beneficium solutionis cum diminutione quarti, infra decem dies habeat, et habere possit capitulo aliquo non obstante.

Quod platea Comunis sit libera, et expedita.

Rubrica 82.

Statuimus, et ordinamus quod Platea Comunis Trevii, que est ante palatium ipsius Comunis, et popoli a muris domorum intus existentium circum ipsam plateam sit libera, et expedita sine impedimento, et ingomboramento Specialium personarum ita quod nulli liceat in muris ipsarum domorum nec ante ipsas domos habere aliquam bancam vel assidem que egrediatur extra versus plateam ad penam centum solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum, et hoc capitulum banniatur infra unum mensem post introitum Potestatis.

De poena officialium carcerantium aliquem injuste & tormentantium sine licentia dominorum Priorum.

Rubrica 83.

Statuimus, et ordinamus quod Potestas terre Trevii non audeat nec presumat nec alius suus officialis retineri aliquem in carcere vel in camera vel alio loco Palatii vel in cippis

vel compedibus pro aliqua civili causa vel criminali vel mista nisi pro causa legitima, et honesta, et requisitus Potestas vel ejus Officialis de causa debeat cuilibet amico, et attinenti vel intercedenti pro carcerato dicere causam sue retentionis, et carcerationis ad hoc ut nil occultum fiat contra justitiam: et si Potestas vel ejus Officiales incontinenti recusaret predicta facere presumatur injuste retinere; Et in hoc casu, et aliis a jure permissis possit agi actione injuriarum: Si vero aliquis amicus consanguineus vel affinis obtulerit pro carcerato, et retento dare fidejussorem de parendo mandatis curie et facere omnia ad que de jure teneretur occasione dicte carcerationis: et Potestas vel Officialis alius renuerit predicta facere vel relassare tunc possit contra eam agi actione injuriarum. Et nihilominus incidat in penam L. librarum denariorum pro quolibet sic retento, et qualibet vice Comuni Trevii applicandorum. Et predicta fidejussio non habeat locum in casibus ubi pena esset personaliter vel in corpore vel corporis afflictiva. Item quod Potestas vel sui Officiales non possint aliquem tormentare nisi de licentia Magnificorum Dominorum Priorum terre Trevii sub dicta pena.

138v

De poena receptantium exbannitos, et commictentium homicidium et auxilium prestantium.

Rubrica 84.

Statuimus, et ordinamus quod infrascripta omnia, et singula capitula decreta, et ordinamenta confirmata, et approbata ut infra adunguem, et in omnibus, et per omnia inviolabiliter observentur: quorum tenor talis est videlicet Iesus.

In Dei nomine Amen anno domini millesimo quatricentesimo octuagesimo tertio Indictione prima tempore Sanctissimi in Christo Patris, et domini nostri domini Sixti divina providentia Pape quarti, et die tertia mensis Aprilis. Nos Honofrius Antonii Pepe de urbe Honofrius Potestas terre Trevii. Lucas Antonii: Paulus Martini, et Ceteronus Ciccaglie Priores antepositi dicte terre Trevii: dominus Natimbene de valentibus utriusque juris doctor dominus Mattheus Augustini. Gaspar Serantonii Magister Ioannes Francisci medicine Doctor: Gregorius Antonelli Palmutius Hijeronimi: Gaspar Bonanni: per Iacobus Ciutie, et Palmutius Marcii de dicta terra Trevii homines deputati, et electi per prefatos dominos Priores exremissione Concilii sive arenghe generalis et vacantes, et cum diligentia, et accurata sollecitudine attendentes circa remissionem nobis factam per prefatum

concilium sive arrengham generalem, ut ne in dicta terra, et ejus comitatu committantur homicidia in futurum ita de facili, et leviter. Ideo unanimiter, et concorditer nemine discrepante pro honore, et statu Santissimi domini nostri: Sanctęque Romanę Ecclesię: nec non pro statu pacifico, et quieto dicte terre Trevii ad perpetuam devotionem prefati Sanctissimi domini nostri, et Sanctę Romanę Ecclesię prefatę ac etiam Rmi in Christo Patris, et domini domini L. Patriarche Antiochię Perusii &c: cum Potestate Legati de latere Gubernatoris dignissimi, et ad reprimendum nequitiam insolentiamque homicidarum. Idcirco in perpetuum hac valitura sanctione, et lege. Statuimus, et ordinamus quod de cetero nemo de Trevio vel ejus Comitatu aut habitator in dicta terra vel ejus districtu audeat vel presumat scienter receptare seu recipere aliquem bannitum seu condemnatum capitaliter, et ad mortem in domo habitationis vel in capanna vel in agro vel in alio loco sub pena vigintiquinque florenorum pro quolibet, et qualibet vice de facto, et intelligatur receptasse eo ipso quod dominus talis domus vel habitator seu stans in aliquo alio loco non adclamaverit alta voce, et sepe sepius adeo quod circumstantibus verisimiliter possit audiri alli ladri allassassini, et similia donec poterit videre dictum condemnatum ut supra, et tali casu non puniatur receptans: et quando Pater familias esset absens alii de domo teneantur sub dicta pena. Item quod nemo ut supra audeat vel presumat per se vel alium dare seu mittere aliquem cibum seu potum nec aliquod commercium cum aliquo exdictis exbannitis in domo sue habitationis sub dicta pena. Item quod quelibet loquens vel commercium habens scienter cum aliquo exdictis exbannitis in domo sue habitationis vel in aliquo alio loco. etiam si non esset pater familias sed esset de familia talis habitatoris domus vel possessionis

138v

vel alterius loci vel etiam conductoris incidat ipso facto in penam predictam: et pater familias teneatur pro quolibet de sua familia in tali casu. Item quod nemo audeat alibi loqui cum aliquo ex dictis bannitis de penam decem florenorum. Item quod quilibet videns aliquem ex dictis bannitis teneatur statim alta voce vociferare, et clamare allitadri, et allasissini, et similia, et quilibet teneatur occurrere, et pro posse capere talem bannitum sub pena quinque florenorum pro quolibet contra faciente, et qualibet vice. Item quod quilibet possit impune, et sine pena aliqua offendere vulnerare, et interficere talem bannitum ut supra. Item quod quilibet interficiens seu capiens aut capi faciens, et consignans curie Trebane aliquem ex dictis bannitis ut supra premictur, et laudetur hoc modo: videlicet. Quia si talis interficiens vel capiens, et consignans dicte curie aliquem ex dictis bannitis ut supra esset bannitus ad mortem vel aliter minori pena quod intelligatur ipso jure, et sine aliqua declaratione esse rebannitus, et restitutus, et liberatus, et absolutus ab omni pena in qua fuisset bannitus. Et si talis interficiens vel consignans ut supra non esset bannitus quod ipse possit nominare quemlibet alium bannitum, et talis sic nominatus habeat dictum privilegium scilicet quod ipso jure intelligatur liberatus, et absolutus ab omni ejus condemnatione ut supra: hoc intellecto quod dictus talis habens privilegium predictum si non habet pacem cum adversariis quod sit paratus eam facere, et reficere heredibus interfecti damna, et interesse ad declarationem Potestatis, et Priorum dicte terre, et quod pro uno homicida interfecto non possit liberari, et absolvi nisi unus: et quod dictum privilegium liberationis banni non intelligatur quo ad supradictos Minicutium, et filios, et Milianum de Castro Fabri qui imprime crudeliter interfecerunt filios Ciuaglie. Item quod de cetero immediate Potestas, et Priores

cum Confaloneriis, et Confalone, et toto Populo congregando ad sonum campane more solito ad larme teneantur ire ad domus, et possessiones omnes cujuslibet qui aliquem seu aliquam de Trevio vel ejus districtu vel habitatorem interfeceret in Territorio dicte terre vel etiam extra ejus districtum dum modo interfectus vel interfecta sit de dicta terra Trevii vel habitator vel ejus districtu, et funditus mure demoliri incidere, et deradicare, et invastum deducere domos possessiones, et arbores in eis existentes dicti homicide, et etiam igne comburere si comode fieri potest. Et in caso quo Potestas aut Priores essent negligentes, et quod incontinenti quando casus acciderit non exequerentur predicta quod quilibet, et pro qualibet vice incidat ipso facto in penam quinquaginta florenorum auri de auro pro tertia parte applicanda Comuni Trevii, alia tertia Officiali facienti executionem, et altera tertia Fabrice Sancti Martini. Item quod ad capiendum dictos homicidas, et ad faciendum dictum guastum quilibet teneatur obedire mandatis dicti domini Potestatis dominorum Priorum, et cujuslibet Officialis sub pena unius ducati auri pro qualibet, et qualibet vice, et quolibet mandato auferenda, a contrafaciente de facto. Item quod Potestas Trevii, et ejus Officiales proposse teneantur persequi, et capere omnes homicidas, et ad mortem condemnatos, et de eis facere justitiam, et pro quolibet tali homicida seu condemnato ad mortem qui caperetur seu in capiendo interficeretur ab ipso Potestate vel ejus familia habeat dictus Potestas pro quolibet decem ducatos auri de bonis Comunis Trevii. Quos Priores qui pro tempore erunt teneantur proposse recuperare de bonis dicti homicide. Item, et quia posset succedere quod expediret dicte Comunitate quod per ali=

quos loqueretur dictis bannitis ideo statuimus quod qui=
cumque loqueretur seu conversaretur cum dictis bannitis
de licentia Gubernatoris seu Potestatis aut dominorum
Priorum dicte terre sit liber, et exemptus a dictis penis.
Item quod quilibet mandans seu consulens fieri homi=
cidium seu exproposito vel studiose daret favorem vel
opim ad homicidium committendum habeatur, et intelli=
gatur verus homicida, et condemnetur, et puniatur ut
verus, et proprius homicida, et omnes leges, et statuta,
et presentes ordinationes, et decreta supradicta, et in=
frascripta habeant locum; et intelligantur in talibus
auxiliantibus consulentibus, et dantibus auxilium, et
opem ut in vero, et proprio homicida non obstante ali=
quo statuto vel reformatione in contrarium loquente.
Item quod quilibet Pater familias teneatur pro suo fi=
lio quando committeret homicidium pro una legitima
cum dimidia alterius dimidie: et in bonis dictis Patris
familias usque ad dictam legitimam cum dimidia de=
beat fieri dictum guastum, et demolitio, et eradicatio.
Et dictus Pater Familias teneatur incontinenti prefa=
tis Potestati, et Prioribus consignare tantum de bonis
suis quod ascendat ad dictam legitimam cum dimidia: et
si dictus Pater Familias predicta recusaret quod univer=
saliter fiat guastum in bonis suis.

Nos Baptista de Lunariis. Confirmatio de Rachane=
to Iuris utriusque Doctor, et Comes Palatinus Rmi domini
Patriarche Anthiochiensis Perusii, Fulginii Trevii &cc:
cum Potestate legati de latere Gubernatoris generalis locum=
tenentis generalis. De speciali mandato prefati domini supra=
scriptas omnes, et singulas reformationes, et capitula in
precedenti, et presenti folio supra, et infrascriptas confir=
mamus, et approbamus tamquam honestas, et licitas, et

mandamus eas inviolabiliter observari. Datum Fulginii sub impressionis nostri majoris sigillo die IIII. Aprilis MCCCC LXXXIII., obmisso sigillo sic legebatur Joannes Baptista de Sarnano. Item quod si contingat homicidium fieri per aliquem ex fratribus comuniter viventibus quod tali casu frater seu fratres innocentes de dicto homicidio debeat incontinenti eorum bona devidere equaliter, et proportionabiliter; et Potestas; et Priores cum Confaloneriis possint eligere, et eligant portionem pro dicto homicida: et illa portio sic electa demolictur, et dequastetur ut supra. Item quod omnia supradicta habeant locum in homicidiis, et auxiliantibus, et consulentibus studiose, et non in commictendis causaliter, et non ex proposito. Item quod omnes dicte pene exigantur de facto, et sine strepitu, et quilibet possit accusare tales delinquentes: et quarta pars dictarum penarum sit accusatoris, et teneatur ejus nomen secretum, et credatur tali accusatori cum juramento, et cum uno teste fidedigno, et omni exceptione majore: et alia quarta pars sit Officialis executionem facientis: alia quarta Ecclesie Sancti Martini, et alia quarta Comunis Trevii. Et quia frustra fierent leges nisi essent legitimi exequutores, ideo statuimus quod dominus Potestas dicte terre qui nunc est, et qui pro tempore fuerit valeat, et debeat in omnibus predictis providere condemnare, et exequi de facto, et sine processu, et extrajudicialiter etiam cum carceratione, et tortura: et quod de hoc non sindicetur. Et ad corroborationem omnium suprascriptorum capitulorum infrascripta sunt brevia sanctissimi domini nostri Pape Sixti, quorum tenor infra sequitur: videlicet a tergo. Dilectis Filiis Prioribus antepositis, et Concilio generali terre nostre Trevii. Intus vero sic. Sixtus Papa IIII. Dilecti Filii, tenor brevis salutem, et Apostolicam beneditionem supplicari nobis humiliter fecistis, quod cum vos quedam capitula

seu reformationes contra homicidas edideritis dignaremur il=
las pro quiete, et bono vero regimine edita, et per Venerabilem
fratrem L. Patriarcham Anthiochenum Gubernatorem ves=
trum confirmata, et Apostolica auctoritate ad majus robur
confirmare nos qui tranquillitatem, at comodum vestrum pro
peculiari nostra in vos caritate desideramus hujusmodi suppli=
cationibus inclinati tenore presentium capitula seu reforma=
tiones hujusmodi quatenus justa, et rationabilia sint, et in
prejudicium Camere nostre Apostolice non tendant Apostolica
auctoritate approbamus, et confirmamus illa que abomnibus
ad quos spectat sub penis in eis appositis observari debere
decernimus, et declaramus in contrarium facientibus non ob=
stantibus quibuscumque. Datum Rome apud Sanctum
Petrum sub annulo Piscatoris die XII. Aprilis MCCCCL-
XXXIII. Pontificatus nostri anno duodecimo de mandato
sequuntur littere alterius manus subscripte videlicet L.
Grifus obmisso sigillo Pontificali.

Sixtus Papa IV. universis tenor brevis, et singulis Gu=
bernatoribus Locumtenentibus Potestatibus Capitaneis Iudici=
bus Bariscellis, Officialibus aliis nostris, et sancte Romane
Ecclesie mediate vel immediate sub dictis ad quos presentes
littere pervenerint salutem, et Apostolicam Benedictionem.
Accepimus cum animi molestia quosdam Antonellum, et
Mathiam ac Menecutium eorum patrem nec non Emilianum
Petri de Castro Fabri Districtus terre nostre Trevii ducatus
Spoletanii diabolico spiritu ductos comisisse emper atrox,
et orrendum facinus in Pierdominicum, et Lucianum im=
puberes natos contradam bruscaglie de dicto Castro quem
alias idem Antonellus proditorie interfecerat ipsas enim im=
puberes tamquam Patris eorum nece non contenti crude=
liter interfecerunt. Quare cum talia non sint oculis com=
munientibus tollenda quippe que mali exempli existant.

volentes super his debite animadvertere omnibus, et singulis supradictis specialiter vero Dilectis Filiis nobili Viri Julio Cesari de Varano domicello Camerinense ac Guidoni; et Rodulfo de Balionibus de Perusia tenore presentium pro quanto gratiam nostram curam habent et indignationem capiunt evitare mandamus. Quatenus latori presentium omnibus opportunis favoribus consiliis, et auxiliis assistant quibus mediantibus dicti Antonellus, et Mathias ac Mencutius, et Emilianus capiantur, et pro ut lator ipse presentium ordinabit consignentur omni executione exceptione, et tergiversatione cessante, ita quod juxta ipsius latoris relationem possimus intelligere omnem propertitudinem, et necessariam operam in hoc per unum quinque fuisse adhibitam. Datum Rome apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VIII. Aprilis MCCCCLXXXIII. Pontificatus nostri anno duodecimo obmisso sigillo Pontificali extra litteras, et in fine litterarum predictarum est subscriptio sic L. Grifus. Demum erat publicatio Notarii sic videlicet. Et ego Antonius Joannis de Gualterutiis de Sarnano publicus Imperiali auctoritate Notarius, et nunc Cancellarius, et Notarius reformationum Comunis, et hominum terre Trevii suprascriptis omnibus reformationibus, et Capitulis, ut supra legitur dum sic agerentur, et fierent inter fui, et presens fui, et ex rogatus quia aliis impeditus negotiis alii Notario mihi fido scribere commisi, et publicari. Et ad fidem, et testimonium predictorum signum meum apposui consuetum, et obmisso Notarii signo sic legebatur. Signum mei Antonii Cancellarii, et Notarii suprascripti.

Quod nullus dicat viva la parte Guelfa ne Gebellina

Rubrica 85.

Statuimus, et ordinamus quod juxta civiles sanctiones que de novo emergunt novo indigent auxilio, et ut omnes scandalorum materia tollatur, quod nulla persona tante presumptionis, et audacie existat ut in dicta terra Trevii vel ejus Comitatu, et Districtu aliquo quesito colore directe vel indirecte audeat vel presumat se vel alium seo alios facere Guelfum seu Gebellinum seu aliquam partialitatem seu aliter nominando dictas partes vel earum alteram nec alicui reimproperare dictas partialitates vel alteram earum seu dicere qualitercumque in futuro tempore: et si quis contrafecerit puniatur in ducatis viginti quinque sine aliqua diminutione applicandis pro medietate Camere Apostolice, et pro alia dimidia Camere dicte terre Trevii, et habeat de facto, et statim quinque tractus corde: quod Potestas statim facere teneatur sub dicta pena. Et si Potestas qui pro tempore fuerit negligens fuerit in puniendo repertum culpabilem in predictis vel aliquo predictorum puniatur in **XL.** libris denariorum retinendis de suo Salario tempore sui sindicatus applicandis pro medietate dicte Camere Apostolice, et pro alia medietate dicte Camere dicte Terre Trevii.

De poena negantis pignus.

Rubrica 86.

Statuimus, et ordinamus ad refrenandum versutiam, et superbiam ac temeritatem quorumdam superborum, et temerariorum quod nulla persona cujuscumque status conditionis, et preheminentie fuerit de Trevio vel ejusdem Districtu, et Comitatu, et etiam aliunde, audeat vel presumat aliquo colore quesito vetare vel prohibere vel denegare bajulo, vel bajulis, vel aliis familiaribus vel berruariis vel aliis Officialibus, et personis Terre Trevii missis vel destinatis mandato curie domini Potestatis Cancellarii vel Magnificorum dominorum Priorum vel mandato alicujus Officialis Comunis Trevii pignus vel pignora, vel tenutam pena X. librarum denariorum de facto auferendorum. Si quis autem vel si qua persona pignus acceptum vel tenutam per bajulum, vel bajulos, vel vel alios Officiales vel familiares reacciperet, et abstulerit auctoritate propria si Officiali penam XXV. librarum denariorum ipso facto incurrat, si bajulo vel bajulis vel aliis berruariis vel familiaribus vel aliis personis penam XX. librarum denariorum incurrat.

Si qua autem persona separaverit personaliter bajulo vel bajulis vel aliis familiaribus vel berruaris, et Officialibus vel aliis personis non parendo mandatis, et voluntate predictorum volentium ipsam pignorare vel tenutam capere: si Officiali penam predictum

143v

XXV. librarum denariorum incurrat. Si aliis XX. librarum denariorum ipso facto incidat. Quam penam Potestas vel Officiales de Trevio de facto persolvi faciat: et nihilominus si personaliter haberi possunt tales delinquentes in palatio Potestatis vel cippis vel carceribus Comunis Trevii immittantur, et cogantur pro, ut de Domino Potestatis vel Officialis processerit voluntate, et inde talis delinquens non discendat donec debitum pro quo pignus capiebatur vel tenuta cum omnibus expensis damnis, et interesse partis ad petitionem cujus talia fiebant integre, et sine diminutione aliqua effectu aliter persolverit in pecunia numerata de quibus omnibus ex suo officio, et ad petitionem cujuscumque petentis Potestas, et alii Officiales terre Trevii executionem faciant sub pena dupli quantitatis XXV. librarum denariorum si negligentes fuerint.

De poena prestantis opem vel consilium maleficio.

Rubrica 87.

Statuimus, et ordinamus adjicientes statuto posito sub Rub.ca de pena frangentis carceres ipsum confirmando: quod quicumque dederit alicui vel aliquibus auxilium consilium vel favorem ad perpetrandum aliquod maleficium dicto vel facto eadem pena punietur qua punitur ille principalis malefactor: sed hoc non vendicet sibi locum in homicidiis in quibus servitur statutum loquens de homicidio.

Quod quilibet Prioratus teneatur fabricari facere duas perticas muri.

Rubrica 88.

Statuimus, et ordinamus quod quolibet prioratus teneatur, et debeat pena X. librarum denariorum pro qualibet, et qualibet vice facere fieri, et fabricari tempore ipsorum officii duas perticas muri ad minus in muris Comunis Trevii ubi magis necessarium fuerit, et quod sub eadem pena Camerarius Comunis Trevii non possit neque debeat alicui ex prioribus dictam quantitatem X. librarum denariorum solvere nisi dictum murum fabricari fecerint cum effectu: Scilicet penes Comune retinere teneatur: et si aliter solveret intelligatur solvisse de suo proprio: et dominus Potestas Trevii teneatur in predictis favere dictis dominis Prioribus, et Camerario sub eadem pena, et faciens executionem de predictis penis habeat quartam partem de quibus Cancellarius Comunis Trevii teneatur, et debeat numero XVIII. notitiam facere, et intimare in eorum introitu.

De poena offendentis dicto vel facto homines Castri S. Joannis occasione jam facte separationis.

Rubrica. 89.

Statuimus, et ordinamus animadvertentes ut Castrum, et homines Sancti Joannis manuteneatur: et ad tollendum materiam omnem scandali, et erroris: cupientes proposse predictis obviare: et ut unusquisque terminos juris, et justitię non excedat. Quod hinc in posterum nulla persona cujuscumque status dignitatis conditionis, et preheminentię existat audeat vel presumat publice vel occulte directe vel indirectę inferre alicui personę de dicto Castro Comitatus Trevii verbo vel facto aliquam injuriam occasione separationis dicti Castri, et hominum ejusdem a Comunitate Trevii predicte: nec reimproperare aliquid ex quo verisimiliter conjecturare possit ex causa predicta sub pena quatrupli illius penę, in qua venerit quis puniendus ex forma statutorum Trevii alicui alteri Trebano contra alium Trebanum pręditta committente vel dicenti: et si non esset pena determinata tunc, et eo casu procedatur de similibus ad similia semper animadvertendo ad quatruptum quod pro simplo semper habeatur: et duplicari possit dicta pena si duplicanda venit secundum formam Statutorum. Et similiter nulla persona prędicta audeat dicere alicui personę de dicto Castro presenti vel etiam absenti <u>ti</u> <u>havimo</u> <u>ricomperato</u> overo <u>non</u> <u>fui</u> <u>mai</u> <u>ricomperato</u> <u>come</u> <u>fu</u>, aut dicere cum aliquo, <u>noi</u> <u>ne</u> <u>havimo</u> <u>comparato</u> <u>san</u> <u>Joanni</u> sub pęna quatrupli predictę.

De poena tempestantis vel procurantis auferre vel seperare castrum S. Joannis a comunitate Crevii & eius obedientia.

Rubrica 90.

Statuimus et ordinamus quod nulla persona cujuscumque status conditionis, dignitatis, et prehemientię sit vel fuerit audeat vel presumat quodcumque, et qualitercumque aliqua ratione occasione vel causa vel quocumque quesito colore attemptare dicere operari vel ordinare directe vel indirecte publice vel ocalte quod Castrum Sancti Joannis homines ejusdem vel ejus pertinentię, et jurisdictio ullo unquam tempore separetur a Comunitate, et jurisdictione, e domino terre Trevii: et illa persona quę quodcumque, et qualitercumque seu alio quesito colore ratione occasione vel causa attemptaverit pręparaverit, dixeret, faceret operaretur vel ordinaret directe vel indirecte ex quo percipi vel excogitari posset verisimiliter quod dictum Castrum homines jurisdictiones, et pertinentię predictę amplius a dicta comunitate Trevii et ejus domino separentur seu tollarentur incidat, et incidisse intelligatur in pęnam amputationis capitis, et confiscatione omnium ipsius bonorum qui tentaverit, dixeret, faceret, prępararet, ordinaret, vel permitteret se ut supra. Et qui predicta vel aliquod predictorum revelaverit, sit semper ejus persona immunis ab omnibus personalibus factionibus, et habeat tertiam partem bonorum confiscatorum: et si socius criminis fuerit primus ad revelandum sit penitus absolutus a pęna predicta: et nihilominus consequatur dictum aliud premium: et hęc lex sit perpetuo valid=

terra: et pro statuto quod tolli non possit aliquo alio statuto vel reformatione, quod si secus fieret pro nullo quod factum erit habeatur.

De poena plorantium in funeribus vel vociferantium extra domum

Rubrica 91.

Statuimus, et ordinamus ad tollendum malam consuetudinem, et inhonestos mores mulierum quod hinc in posterum nulla mulier terre Trevii vel aliunde in funeralibus audeat vel presumat aliqua occasione vel causa vel quesito colore exire extra domum defuncti ad plorandum prout hactenus consuetum extitit; nec ibidem stare; scilicet stent, et stare debeant in domo predicta durantibus dictis funeralibus sub pena, et ad penam librarum X. denariorum pro qualibet muliere contrafaciente auferendorum de facto applicandorum pro quarta parte Officiali facienti executionem et pro alia parte dicte pene Camere Comuni Trevii: sed solum liceat hominibus masculis ante domus defunctorum stare honeste tamen non vociferando nec exclamando sub pena predicta. Nec possint dicte mulieres cum funeribus ire ad Ecclesias sub dicta pena pena applicanda ut supra. Et Potestas qui pro tempore erit, et ejus Officiales extraordinarii teneantur, et debeant sub pena XXV. librarum denariorum de eorum salario retinendorum per Camerarium Comuni terre Trevii, et applicandorum Monti Pietatis Trevii de predictis inquirere, et in ipsis procedere,

et executioni mandare ut supra. Et per familias domus mulieris contrafacientis predictis pro dicta muliere ad dictam penam teneatur, quod statum, et reformatio sit perpetuo valitura: et solum militet inter Trebanos, et habitantes in terra Trevii, et non in comitatu.

De arbitrio Magnificorum Dominorum Priorum Terre Trevii.

Rubrica. 92.

Statuimus, et ordinamus ad tollendum, et reprimendum audaciam immo temeritatem inobedientium Magnificis dominis Prioribus dicte terre protempore existentibus quod ex nunc prefati Magnifici domini Priores habeant arbitrium auctoritatem potestatemque omni modum pro exequendis rebus pertinentibus ad Comune Trevii, et ad eorum officium imponendi penam inobedientibus eorum mandatis predictis librarum X. denariorum cuilibet inobedienti, et ipsam penam de facto exigendi, et exigi faciendi sine aliquo processu vel delatione per Potestatem Terre Trevii seu ejus Officiales pro tempore existentes qui predictis dominis prioribus parere et obedire teneantur, et debeant. Quod statutum habeatur perpetuo pro lege valitura: aliis in contrarium facientibus non obstantibus, que pena limitari possit per predictos dominos Priores.

146v

Quod potestas teneatur incohaere processus infra decem dies a die commissi maleficii.

Rubrica 93.

Statuimus, et ordinamus quod cum in preteritum Potestas, et Iudices terre Trevii pigri, tardi, et remissi fuerint informando processus, et aliquando per menses a die commissi maleficii, adeo quod multa maleficia intermissa, et impunita remanserint cum nulla instantia prefixa sit Potestati, et Iudici ad incohandum processus sive inquisitionem unde volentes huic morbo salutrem adhibere medelum reformamus. Quod quilibet Potestas, et Iudex teneantur, et debeant incohare processus sive inquisitiones formare contra delinquentes occasione cujuscumque delicti perpetrati infra decem dies a die commissi sive perpetrati delicti sub pena XX. librarum denariorum pro qualibet ipsorum et quolibet maleficio.

De poena offendentis Castellanos Sancti Ioannis

Rubrica 94

Statuimus, et ordinamus, quod si aliquis offenderit Castellanus, vel Castellanum Castri Sancti Ioannis vel ejus Famulum verbo vel facto occasione eorum officii puniatur ac si offendisset Potestatem Terrę Trevii

De arbitrio Castellanorum Sancti Ioannis in maleficiis

Rubrica 95

Statuimus, et ordinamus, quod Castellani Castri Sancti Ioannis habeant, et habere intelligantur arbitrium auctoritatem, et Potestatem, et balium, ratione, et causa eorum officii exercendi imponiendi penam, et de facto exigendi usque in quantitatem **XXV.** librarum denariorum. Et Priores qui pro tempore erunt habeant auctoritatem mitigandi penam predictam usque ad **X.** librarum denariorum cujus penę quarta pars sit dicti Castellani imponentis dictam penam, et alia quarta pars sit Officialis exequentis penam, et residuum sit Comunis Trevii. Teneatur tamen Po=

testas, et ejus curia ad requisitionem dominorum Priorum, et dictorum Castellanorum favere dicto Castellano, in omnibus pertinentibus ad Officium Castellanorum: et si quando opus erit, et dominis Prioribus, et Castellanis videbitur carcerandi pignorandi, et personaliter capiendi pro ut facti necessitas, et honor officii postularet.

De poena Castellani qui intromictit aliquem in Turrim Sancti Ioannis

Rubrica 96.

Statuimus, et ordinamus, quod nullus Castellanus turris Sancti Ioannis audeat vel presumat intromictere in turrim Sancti Ioannis comitatus terre Trevii aliquem Trebanum vel Forensem sine expressa licentia Magnificorum dominorum Priorum, que debeat apparere in scriptis manu Cancellarii, et cum sigillo Comunis pena **XXV.** ducatorum auri, et privatione officii, et perdite Salarii: et milibet liceat accusare, et denuntiare Castellanum contra dictam formam facientem, et credatur juramento accusatoris vel denuntiatoris teneatur secretum, et habeat quartam partem dicte pene sine diminutione aliqua de qua non possit fieri gratia: aliam quartam partem habeat Officialis faciens executionem, et residuum veniat in Comuni.

De poena Castellanis quando ad minus duo non steterint in Rocca de die, et tres de nocte.

Rubrica 97

Statuimus, et ordinamus quod duo ex Castellanis de die continue debeant stare in turri Castri Sancti Ioannis: et de nocte ipsi duo Castellani, et famulus sub pene XXV. ducatorum auri ut supra exigendorum, et applicandorum, et alium substinuere non possint nisi de expressa licentia, et voluntate dominorum Priorum pro modico tempore sub dicta pena: et pro magno tempore nullus Castellano possit servire pro substituto nisi justum, et evidens steterit impedimentum quia tunc talis substitutus debeat eligi in consilio Comunis Trevii sub dicta pena, et cuilibet liceat denuntiare ut supra, et habeat quartum partem pene ut supra in proximo precedenti capitulo.

Quod si privilegiatus non suppositus jurisdictioni Trevii derixa cum supposito penam non solverit: Sic etiam suppositus non solvat

Rubrica 98

Statuimus, et ordinamus, quod si imposterum contigerit aliquem de Trevio vel ejus districtu devenire ad rixam verbo vel facto quolibet cum aliquo vel aliquibus non suppositis, et non subjectis jurisdetioni Potestatis Trevii, et sue curie sive Comunis Trevii cum percussionibus, et sanguinis effusione vel sine quodcumque, et qualitercumque aliquo quesito privilegio excusatis per Potestatem terre Trevii, et ejus curiam, nec per quoscumque alios Officiales dicte terre nullatenus procedatur ad aliquam penam contra hujusmodi rixantes cum non suppositis, et non subjecti juridictioni predicte: adeo quod si non solvat talis non suppositus Comuni Trevii solvere non teneatur, quod sicut suppositus terrigena vel districtualis, ut premictitur. Simili modo, et forma dicimus in delatione armorum quia soleant multi privilegiati ferre arma qui habent inimicitiam cum terrigena, quod si terrigena hujusmodi portaverit arma non teneatur ad penam in casu isto tamen contra privilegiatum quia quod quisque juris statuit eodem jure utatur.

Quod Trebanus in poenis pecuniariis delinquens contra forensem puniatur tertia parte minus.

Rubrica 99.

Statuimus, et ordinamus quod si contingat aliquam terrigenam terre Trevii vel in dicta terra vel ejus Comitatu habitantem pro continuo habitando, et onera Comunis Trevii substinentem offendere forensem aliquem in Trevio vel ejus Comitatu non habitantem in dicta terra seu habitantem, et onera Comunis non substinentem sicut originales Trebani substinent si homicidium commiserit puniatur sicut commiserit in personam Trebani. Si vero aliter citra mortem vel debilitationem membrorum offenderit tertia parte minus pene qua puniretur Trebanus offendens Trebanum puniatur.

Quod maleficium sufficiat referri per unum ex Capitaneis infra certum tempus.

Rubrica 100.

Statuimus, et ordinamus, quod maleficium, et delictum quod tenetur referri Potestati sufficiat fuisse relatum per

149

unum ex capitaneis, et debeat dare testes, et alia inditia que possunt haberi: et malefitia cum sanguine habeant terminum sex dierum: alia vero infra XV. dies non obstante alio statuto incontrarium loquente.

De Forensibus piscantis, et aucupantibus in Territorio Trevii

Rubrica 101.

Statuimus, et ordinamus, ad evitandum scandala, et errores, qui quotidie eveniunt, et evenire possunt inter nostros homines Trebanos, et nostros Convicinos propter venationes, et piscationes: quod de cetero nullus forensis cujuscumque status aut conditionis existat audeat vel presumat aliquo quesito colore modo vel forma in Territorio Trevii piscare vel aucupare sive aliquam venationem aut aucupationem facere ad penam X. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice, et sub pena ammissionis retium, et cujuscumque instrumenti cujus pene, et rerum ammissarum medietas sit Comunis Trevii, alia medietas sit Officialis executionem facientis: que medietas non possit aliquo pacto tolli nec auferri per aliquod consilium. Et unusquisque de Trevio, et suo comitatu teneatur, et debeat favere Officiali in predictis verbo, et facto: et si quis Trebanus aliquod commiserit maleficium contra ipsos forenses favendo, et jurando Officiali ad predicta vel aliquod predictorum in nullam penam incurrat non obstantibus quibuscumque. Simili modo si Trebanus prestaret auxilium Officiali quando exerceret suum Officium contra Forenses ex alia causa: et Forensis vellet superare

et resistere contra Officialem, si in tali rixa contingeret commicti aliquod maleficium: Trebanus non teneatur ad penam.

Quod quicumque commiserit maleficium pro defensione jurium, et confinium terre Trevii, vel in prestando auxilium, non teneatur ad poenam contra Forenses.

Rubrica 102

Statuimus, et ordinamus, adicientes ad predicta in precedenti capitulo contenta, quod si aliqua questio vel rixa initiaretur in territorio Trevii per aliquem vel aliquos Forenses contra aliquem Trebanum liceat impune cuilibet Trebano contra dictum forensem prestare auxilium consilium, et favorem. Et teneatur unusquisque de Trevio, et ejus Comitatu audere ire, et currere, et in dicto rumore, et surgente rixa favendo Trebano modo aliquo percusserit ipsum forensem citra tamen homicidium non incurrat in aliquam penam. Simili modo, et forma dicimus, et ordinamus, quod quicumque cujusvis status, et conditionis existat se operans pro defensione, et statu, et manutentione jurium jurisdictionum, et confinium Territorii Comunis Trevii: et aliquod casualiter commiserit maleficium excessum vel delictum dicta occasione usque ad mortem inclusive contra occupare aut diminuere vel aliquo quesito colore causa vel forma ledere yuta jurisdictiones, et confinia sive confines dicte terre Trevii volentes, et attentantes in nullam penam incurrat nec subici possit nec incurrere presumatur quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus.

Quod Trebano liceat contra Forensem venientem in Territorium Trevii causa offendendi Trebanum vocare amicos, et consanguineos.

Rubrica 103.

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque Forensis tentaret venire vel veniret ad offendendum aliquam Trebanum in districtum, et comitatum Trevii; vel in terram Trevii liceat cuilibet Trebano predicto vocare, et congregare consanguineos, et affines, et amicos: dum modo quod hoc non fiat fictitio modo, et constet ex prospicuis indictis de predictis possit impune a quolibet predictorum offendi.

Quod mulieres male fame contra voluntatem vicinorum non possint stare in convicinia.

Rubrica 104.

Statuimus, et ordinamus, quod mulieres male conditionis, et fame morumetrahentes in aliquo vicinato Potestas Iudex, et ceteri Officiales terre Trevii in continenti teneantur, et debeant vinculo iuramenti, et pena **XXV.** librarum denariorum pro quolibet infra terminum quatuor dierum ad querelam vicinorum de facto dictas mulieres, et mulierem expulisse:

et si mandatis prefatorum officialium vel alicujus eorum parere dicta mula mulier recusaverit, possit eam per vim expellere carcerare, et multare, in persona vel rebus usque ad summam librarum L. denariorum ita, et taliter quod penitus recedat de illo convicinia.

De poena vendentis terrenum maxime prope confines alicui non supposito Comuni Trevii, et de poena Notarii Camere si levaverit de Catasto.

Rubrica 105.

Statuimus, et ordinamus, quod nullus de Trevio vel ejus districtu vel quevis alia persona cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat vendere vel alienare alicui Forensi vel alii persone Collegio vel universitati non supposite jurisdictioni Comunis Trevii aliquod genus Terreni maxime prope confinia terre Trevii per medium miliare: et si secus fieret non valeat ipso jure sub pena centum florenorum applicandorum Comuni Trevii, et pro pena sit obligatum Comuni predicto terrenum hujusmodi venditum: et nihilominus vendens vel alienans teneatur ad dativas, et ad collectas predicto terreno. Et Notarius Camere pena XXV. librarum denariorum non possit de catasto illius vendentis vel alienantis dictum terrenum levare, et cassare, et alteri non subjecto comuni predicto ponere.

151v

De poena extrahentis granum de Camera Comunis Trevii vel Domo Molendinorum sine bullecta dominorum Priorum.

Rubrica 106

Statuimus, et ordinamus, quod nullus Masarius grani sive quecumque alia persona cujuscumque conditionis vel preheminentie existat audeat vel presumat de Camera grani Comunis Trevii vel de Domo molendinorum dicti Comunis extrahere granum multure vel granum existens in dicta Camera sine bullecta dominorum Priorum munita Cancellarii cum sigillo dicti Comunis sub pena **XXV.** librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua contrafactum fuerit, et teneatur ad restitutionem grani in duplum: simili modo, et forma tam molendinarii quam illi deputati ad portandum granum a molendino ad Cameram pro Comuni predicto vel quecumque alia persona non possint mensurare granum in molendino alicui persone nec Prioribus, nec Potestati, nec Camerario sub dicta pena. Et cuilibet liceat denuntiare, et accusare contrafacientes, et credatur ejus juramento cum uno teste idoneo: et talis accusator habeat quartam partem pene: et Officialis facien executionem, habeat aliam quartam partem: reliquum vero sit Comunis Trevii, et denuntiator teneatur secretus.

De poena facientis madium

Rubrica 107

Statuimus, et ordinamus, ad tollendum omnem materiam scandali, quod solet evenire in faciendo, et extollendo madium tam in Kalendis maii, quam in alio tempore, quod nulla universitas cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat in aliquo loco in terra vel comitatu Trevii facere, et extollere vel ponere sive erigere quod vulgo dicimus el Magio vel parvum aut magnum quodcumque dici possit in loco publico sub pena librarum L. denariorum pro quolibet, et qualibet vice applicandorum videlicet pro quarta parte accusatori vel denuntiatori secreto cui credatur cum juramento, et uno teste ydoneo: pro alia quarta parte Officiali facienti executionem, et pro residuo Comuni Trevii. Et intelligatur universitatem in dicta poenam incidisse tunc, et quando tres vel plures de quacumque universitate ponerent madium vel extollerent in aliquo loco publico: et quod nullus Forensis possit in alieno incidere madium, nec alio portare sub pena librarum **XXV.** denariorum applicandorum, ut supra.

152v

De poena Capitaneorum non assignantium possessiones Forensium non solventium Dativas.

Rubrica 108.

Statuimus, et ordinamus, quod Capitanei contratarum teneantur assignare possessiones Forensium Sindico deputando ad recolligendum fructus possessionum Forensium pro dativis non solutis in Comuni de eorum possessionibus vel pro alia quacumque causa ex qua ipse Forensis esset obligatus Comuni aliquid dare ad hoc ut Sindicus predictus possit, et debeat fieri facere executionem per Potestatem, et ejus curiam contra dictos Forenses. Qui Capitanei teneantur tempore fructum messium, et vendemmiarum assignare dicto Sindico infra octo dies antequam dicti fructus de dicta possessione exportentur. Et Potestas, et ejus curia debeat facere executionem ad requisitionem dicti Sindici sive ex actoris deputandi ad exigendum dictos fructus contra dictos forenses, et eorum laboratores pena dicto Potestati, et sue curie librarum L. denariorum, et pena dictis Capitaneis, et Sindico negligentibus predicta observare librarum XX. denariorum pro quolibet, et qualibet vice, et quilibet requisitus a Potestate vel ejus curia debeat prestare auxilium, et favorem Potestati, et sue curie ad faciendum dictam executionem contra Forenses si renitentes fuerint contra dictum Potestatem.

De non solvente dativam vel aliud debitum Comuni Trevii.

Rubrica 109

Statuimus, et ordinamus quod ille qui tenetur solvere dativam vel foculare in Comuni Trevii vel condemnationem sive aliud debitum civile non audiatur in civili vel in criminali sive mista causa donec non solverit.

Quod Cancellarius non possit eligi vel refirmari nisi per sex menses: et debeat habere florenos sex si retinet Notarium, alias quinque, et quando non fiunt custodię debeat habere pro cera, et atramento florenum unum et teneatur ostendere Scripturas sine pretio cuilibet petenti: et non possit retinere Officialem illum qui stetit sex preteritis mensibus: et teneatur obedire dominis Prioribus: et solutio Salarii Cancellarii debeat apparere manu Notarii Camerę et non manu Cancellarii

Rubrica 110.

Statuimus, et ordinamus adjicientes statuto de electio-

ne Cancellarii, quod Cancellarius Comunis Trevii habeat, et habere debeat pro suo, et sui Officialis salario sex florenos pro singulo mense, et non ultra ad rationem quatraginta Bologninorum pro singulo floreno: et de ipso officio non possit fieri electio nec refirma alicui dari nisi pro sex mensibus tantum id est de sex mensibus in sex menses, et non ultra. Et si fieret ipso jure non valeat nec teneat: et cuilibet arrenganti aut scribenti secus sit pena XX. ducatorum auri Camere Apostolice applicandorum, et habeat . . . . . carta, et attramento, et oleo quando fiunt custodie florenum unum cum dimidio ultra predictum salarium. Si vero custodie ordinarie non faciant habeat solum unum florenum. Et Cancellarius teneatur, et debeat finita ratione cuilibet Camerarii nec consignare nominatio tamen cuilibet pro tempore existenti libros . . . . dicti Camerarii in autentica forma sub pena XXV. librarum denariorum quilibet semper remaneat in Camera dicti Comunis. Teneretur etiam duobus Cancellariis, et ejus Officialis ostendere, et mensuraret totiens quotiens opus fuerit cuilibet de Trevio, et ejus districtu omnes scripturas, et reformationes factas, et faciendas in Comuni Trevii sine aliquo pretio, et mercede sub eadem poena. Item ipse Cancellarius teneatur in omnibus ejus refirma mutare notarium, et Officialium suum qui distans sit a terra Trevii ad minus per X. miliara. Item dictus Cancellarius non valeat recipere aliqua pecunie quam tertium Camerario Comunis tum occasione sui salarii, quam alterius cause sine presentia, et licentia Magnificiorum Dominorum Priorum, et de dicta soluta apparere in libros Camerarii solventis manus notarii Camere que si appareret manu Cancellarii presumatur fraus, et incidat in poenam Cancellarius ipso facto X. librarum denariorum pro qualibet vice, et qualibet partita. Item ipse Cancellarius, et ejus Offi=

cialis in omnibus, et per omnia teneantur, et debeant parere, et obedire mandatis Magnificorum dominorum Priorum dicte terre Trevii quantum ad custodeam. In aliis vero, et singulis casibus debeat parere pro ut in statutis, et reformationibus dicte terre disponitur, et pro ut arbitrarum dominorum Priorum prefatorum disponit, et permictit non obstante aliqua consuetudine inducta, et inducenda contra predicta vel aliquod predictorum, sed semper dictus Cancellarius debeat singula predicta observare: et tempore quo Notarium non retineret non habeat Cancellarius nisi florenos quanto quod pro singulo mense pro suo salario.

Quod Camerarius non solvat aliquid nisi de licentia Magnificorum Dominorum Priorum.

Rubrica III.

Statuimus, et ordinamus, adjicientes statuto loquenti de officio Camerarii quod dictus Camerarius non possit neque valeat aliquid solvere de pecunia Comunis alicui persone ordinarie vel extraordinarie sine expressa licentia, et voluntate dominorum Priorum terre Trevii, et si solverit de suo proprio solvisse intelligatur, et incidat in penam duplum illius quod solverit. Et nihilominus Cancellarius si scripserit in libro Camerariatus incidat in eadem penam in quam incidat Camerarius, et rationatores Cancellarii non teneantur ad mictere, nec ad mictant sub eadem pena Comuni Trevii applicanda.

154v

Liber quartus de extraordinariis

De pena reponentis arma alicui in Apotecis diebus festivis — Rub. 1
De pena arma portantium — „ 2.
Decretum domini Episcopi Spoletani contra Clericos laicales nolentes subire onera, et portantes arma — „ 3.
De pena ludentium ad ludum taxillorum cartarum vel ad mensuram, et de pena dantium eis receptum — „ 4.
De poena ludentis intra sancta Sancti Joannis, et per Terram Trevii cum caseo, vel caturello — „ 5.
De poena euntis post tertium sonum campane — „ 6.
De turri Comunis aptanda — „ 7.
De apotecis Comunis locundis — „ 8.
De Marco, et ponderibus Comunis Trevii — „ 9.
De ponderatione florenorum — „ 10.
De poena non mensurantis cum passo sigillo Comunis sigillato — „ 11.
De poena non mensurantis cum mensuris sigillo Comunis sigillatis — „ 12.
De poena Tabernariorum vinum vendentium cum mensuris non sigillatis — „ 13.
Quod vinum non vendatur nisi serventur infrascripte conditiones — „ 14.
De poena vendentis vinum diebus veneris Martii ad Sanctam Mariam pede Trevii — „ 15.
De poena facientis tabernam in Molendino — „ 16.
De poena Macellariorum carnes vendentium — „ 17.
De assetatione carnium — „ 18.
De poena Pizicajolorum non habentium pondera, et mensuras justas — „ 19.
De poena Fornariorum panem non bene coquentium — „ 20.
De poena texitricium non texentium panum certo pretio — „ 21.
De poena Mactonariorum

non jurantium, et non facientium mactonos certo pretio — 22.
De pena mensuratorum lapidum — 23.
De pena mensurantium diebus festivis — 24.
De poena victoralium non habentium barila sigillata — 25.
De poena Castajolorum non portantium cestus ad terram Trevii — 26.
De poena habentis foveas juxta muros Comunis — 27.
De poena ingomborantium vias — 28.
De foveis, et letamine non tenendis in certis viis — 29.
De poena prohicentium letamen in foveis — 30.
De poena prohicientis, et excortiantis bestiam morbosam. 31.
De poena mensurantis terras, et domos nisi prius recepto Sacramento — 32.
De poena euntis cum corpore mortuo extra terram Trevii — 33.
De poena extrahentis aliquid de capite mortui — 34.
De poena euntis ad guaitam de nocte — 36
De poena non euntis ad laboritia Comunis Trevii — 35.
De poena Molendinariorum non dantium vicem — 37.
Quod Molendinarj de mense Julii, Augusti, et Septembris non possint macenari alicui nisi unam salmam grani pro qualibet septimana — 38.
De poena Molendinariorum non permanentium continue in molendino sine substituto, et de emendatione grani — 39.
De impedimento elevando de viis — 40.
De non prohiciendo impedimentum in viis — 41
De poenam ingomborantium viam olim Massarecti — 42.
De Pizzicajolis vendentibus in platea — 43.
De modo vendendi animalia — 44.
Quod fiat forum bestiarum, et aliarum rerum, et que res possint extrahi die fori — 45.
De modo vendendi calcinam — 46.
De muro Comunis fracto reparando — 47.
De aqueducta cooperiendo — 48.
De via aqueductus Comunis — 49.
Quod XV. dies de mense maii, et XV. de mense augusti sint feriati — 50.
De festivitatibus custodiendis — 51.
De poena retinentis ultra duos

155v

porcos — „ 52.
Infra quos confines capre ba-lie custarum possint retineri — 53.
De immunditiis non faciendis in platea, nec in stratis publicis — „ 54
De poena retinentium latrinas, et alia reddentia fetorem circa plateam, et alia loca terre Trevii — „ 55
De poena retinentis vegetes trabes vel alia impedimenta sub voltas Palatii Priorum, et in platea Comunis — „ 56.
Quod vie in terra Trevii, et pla-dia mundentur — „ 57.
Quod vie aptentur per dominos, et habitatores domorum — „ 58.
Quod vie extra terram Trevii aptentur per dominos, et Colonos possessionum — „ 59
De modo curandi Flumina, et eorum manutentione — „ 60.
Quod via nova aptetur per comune Trevii — „ 61.
De manutentione pontium — „ 62.
Quod vie, et fovee aptentur a strata infra versus flu-men — „ 63.
Quod laboratores terrarum cum vicinis teneantur face-re foveas inter possessiones — „ 64
De arboribus prestantibus im-pedimentum domini vel possessionibus — „ 65.
De poena facientis turpita-dinem in fontibus vel cisternis — „ 66.
De poena extrahentis bladum — „ 67.
De poena retinentis capras — „ 68.
De poena retinentis porcos, et damnum cum ipsis — „ 69.
De poena retinentis porcum in terra Trevii — „ 70.
De poena proiicientis ingom-boramentum prope mu-ros Comunis — „ 71.
Quod ordinetur Massarius custoditurus pignora, et quod Officiales vel bajulus infra secundam diem con-signet pignora — „ 72.
Quod salma vini vel musti intelligatur de portureccia — „ 73.
Quod mensura terrarum intel-ligatur ad mensuram Sancti Miliani — „ 74.
De penis mittentis canapam vel linum in aquis Co-munis — „ 75.
De poena proiicientis terre-num prope muros Comu-nis per decem pedes — „ 76.
De poena Molendinorum olivarum non retinentium concios, et stangam — „ 77.

Quod moneta falsa possit frangi impune „ 78.
Quod laborator terrarum Forensium pro dictis forensibus solvat datiam „ 79.
De forma pedum pertice sive canne, et manus „ 80.
De poena extrahentis granum vel grassium „ 81.
De ampletudine viarum, et stratarum, et earum latitudine „ 82.
Quod nulla persona possit gravari nisi fuerit per bajulum citatus vel per Officialem monitus primo „ 83.
Quod debentibus recipere a Comuni non currat quartam „ 84.
Quod omnes de Trevio possint emere domos in Castris Territorii Trevii „ 85.
De poena Tabernarii non claudentis hostium Taberne de nocte, et receptantis ludum „ 86.
De poena receptantis Trebanum de nocte in Taberna vel hospitio „ 87.
De pena concedentis proventus Comunis vel apotecas debitoribus Comunis „ 88.
Quod qui conduxerit proventus vel apotecas Comunis debeat fidejubere „ 89.
Quod omnes Forenses possint libere emere, et vendere in die fori „ 90.
Contra frangentes, et occupantes ripas fluminis: et quod Priores non possint licentiam concedere „ 91.
De poena non prohicientis lutum in ripas Fluminum quando quis foveat partem suam „ 92.
Quod habentes terrenum juxta marrogium teneantur facere foveam quatuor pedum „ 93.
Quod nulli liceat sicare flumen sine licentia dominorum Priorum „ 94.
Quod Officiales mictant copiam ad Cameram de omnibus inventionibus accusis, et denuntiis „ 95.
Quod nullus de Curia Potestatis possit esse accusator vel denuntiator secretus „ 96.
Quod nomen accusatoris secreti debeat manifestari Camerario Comunis „ 97.
Quod pars tangens Officiali debeat solvi a Camerario, et non ab accusato „ 98.
De poena Beccharii retinentis castratos ultra numerum sibi concessum „ 99.

De poena euntis ad macinandum extra Territorium Trevii — 100.

Quod idem jus servetur vicinis in extractione granii recolleti in territorio Trevii quod servatur Trebanis in eorum loco — 101.

Quod Priores possint dare licentiam vendendi vinum ad minutum — 102.

De poena Priorum fraudantium Comune, et de poena non observantis statuta — 103.

Quod Sindicus Comunis possit facere pacem pro forense offenso absente cum consensu Priorum — 104.

De poena Cancellarii portannarii turristę, et bajulorum non parentium Prioribus — 105.

Quod Officiales habeant quartam partem penurum in extraordinariis — 106

Quod fiat inventarium in turri Matildę Sancti Ioannis Fabri, in Palatio, et in Artigliaria — 107.

Quod indultum super electione collateralis Potestatis valeat, et non possit tolli — 108.

De modo, et forma vendendi legumina, et cerusia — 109.

Quod Officialis habeat quartam partem extraordinarium — 110.

De poena vendentis vinum forensibus cum barilibus non sigillatis — 111.

Quod emptores gabellę sigillorum debeant adjustare barilia 112.

De poena Trebanorum redeuntium ab officiis, et entruntium in Treviam ultra numerum sex peditum — 113.

De poena facentium Turpitudinem in statutis, et de poena Potestatis non facientis executionem — 114.

Statuta super duana, et gabella vel pedagio Comunis Trevii — 115.

De poena extrahentis ciancam — 116

Ordinamenta ponderum, et staterię Comunis — 117.

Quod Forenses teneantur solvere duanam de fructibus extrahendis — 118.

De duana surchi — 119

De poena fraudantis duanum — 120.

De poena fraudantis pedagium — 121

Capitola pedagii — 122.

Aliud statutum contra fraudentem pedagium — 123.

Aliud Statutum super eodem Negotio — 124.

Tabula pedagii — 125.

Capitula pedagii — 126.

Liber quartus de extraordinariis.

De poena reponentis arma aliqui in apotecis diebus festivis.

Rubrica Prima.

Statuimus, et ordinamus, quod nullus qui habitaverit circa plateam Comunis Trevii aut prope ipsam plateam de die Dominico: de die jovis in festo Sancte Venture: in festo Nativitatis domini, et Resurrectionis: in festo Sancti Miliani vel in aliis festivitatibus que comuniter custodiuntur audeat receptare vel reponere alicui aliquod genus armorum poena X. librarum denariorum, et Potestas qui pro tempore fuerint teneatur predictam facere observari sub poena predicta.

De poena arma portantium.

Rubrica 2ª.

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona terrigena vel Forensis audeat vel presumat deferre seu portare per terram Trevii sive plagiam dicte terre aliquod genus armorum offendibilium vel defendebilium exceptuato cojetto Panzeria, et Gorzerio:

contrafaciens quilibet puniatur pro quolibet, et qualibet vice in poena infrascripta, videlicet pro cultello feritorio in tribus libris denariorum: pro spata seu stocho intantumdem, pro quatrilecto acuto, et malitioso in X. libris denariorum, et quolibet alio genere armorum offendibilium in quatraginta solidorum denariorum, et qualibet vice: et pro quolibet genere seu specie armorum defendebilium in XX. solidorum denariorum puniatur; excepto tabulaccio pro quo quilibet, et qualibet vice puniatur in XV. solidorum denariorum exceptis Prioribus, et XVIII. terre Trevii quibus durante eorum officio, et per quatuor annos postea custodibus dicte terre liceat impune arma portare. Que pene omnes, et singule in festo sancti Meliani, et die precedenti, et sequenti quibus libet delinquentibus duplicentur etiam portantibus dicta arma vel aliquod predictorum de nocte: que pene exigantur, et exigi debeant, et possint per Potestatem qui pro tempore fuerit et ejus Officialem, et ad manus Camerarii dicti Comunis qui pro tempore fuerit facere devenire de facto sine strepitu, et figura judicii: liceat tamen quibus libet in eundo, et redeundo extra terram Trevii arma portare per terram Trevii recta via ad domum suam propriam vel conductam seu hospitium vel domum aliam in qua velit, arma reponere dummodo dicta arma ligata deferat, et palam. Que etiam pene omnes, et singule exigantur de facto sine aliqua diminutione statuto aliquo in contrarium loquente non obstante: et quod Potestas faciat scrutari, et inquiri per officiales, et famulos suos quolibet die: et stetur, et credatur relationi famuli cum juramento per dictum famulum si dubitaretur prestando, ad postulationem illius quem dixit deferre arma, et quod omnibus, et singulis quibus concederetur licentia portandi arma per Potestatem, et concilium Comunis Trevii pro bono statu, et custodia Comunis portare liceat impune cum apodissa, que eis dabitur per Potestatem vel ejus Officiales quam apodissam suam portare continue teneantur. Et dictum Capitulum bandiatur ad hoc ut homines nullam pretendere possint ignorantiam. Et Potestas

qui nunc est, et pro tempore fuerit observet, et observari faciat omnia, et singula contenta in dicto Capitulo ad poenam XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Insuper declarantes ad tollendam extremitatem Officialium circa inventionem portantium arma, quod de cetero cultellum acutum sine rotunditate in punta sive juxta puntam dicimus malitiosum. Si vero esset longior palmo unius tertii bracchii panni lane: in quibus casibus teneatur inventus ad penam statuti: si vero esset acutus, et malitiosus sine apparentia rotunditatis in punta vel juxta puntum cultelli minor palmo dicti tertii bracchii panni predicti non teneatur ad poenam sed liceat Officiali illum expuntare: si vero non esset longior dicto palmo tertii bracchii panni, et esset in punta, sive juxta puntam rotundas seu cum aliqua apparente rotunditate ut affecta pane, et non malitiosus ut supra possit unusquisque portare impune. Si vero esset longior aliquantulum uno palmo predicto dictus cultellus cum dicta rotunditate, et non malitiosus liceat Officiali expuntare illud plus, et ille inventus portare non teneatur ad poenam. Et hoc statutum servetur in ceteris partibus, et capitulis ipsius: et illi tantum privilegiati excusentur a portatione armorum nominati supra in quibus non includentur Castellani Sancti Ioannis Fabri, et turris Matidie, quibus prohibitum sit arma portare intus terram Trevii tantum.

158v

Decretum domini Episcopi Spoletani contra Clericos Laycales nolentes subire onera, et portantes arma.

Rubrica 3a

Statuimus, et ordinamus, quod infrascripta Capitula, et decreta domini Episcopi Spoletani observentur inviolabiliter in qualibet eorum parte: quorum capitulorum, et decretorum tenor talis est videlicet: Costantinus Dei et Apostolice sedis gratia Episcopus Spoletanus: fidedigna relatione percepimus: quod nar' nulli incole, et habitatores terre Trevii suique comitatus, et districtus Spoletane diocesis clericali munere sive carathere insignate tunc conjugati, quam soluti laycaliter viventes artem, et negotia secularia publice excercentes vel quorum plurimi in bussulis sive libris comunitatis ipsius terre descripti existant: et ad honores, et comoda, et officia ejusdem terre sicut ceteri layci suo tempore eliguntur, et illis utuntur, et gaudent: tamen dum ad solutionem collectarum, et impositionum aliqua onera ipsus Comunitatis subeunda requiruntur volentes privilegio clericali se tueri collectas, et impositiones predictas dictaque onera subire temere contradicunt, et recusant in ipsius comunitatis prejudicium, et jacturum ac scandalum plurimorum: pro inde nos ipsius terre quietem accomoda maxime cupientes justitiamque equitatem hones-

158r

tatem insequentes domino Potestati dicte terre pro tempore existenti committimus, et licentiam impartimur hujusmodi Clericos laycaliter viventes, et in sacro ordine non existentes compellendi ad solutiones predictas, et alia prefata onera juris remediis oportunis. Et pariter eidem domino Potestati quatenus si opus est licentiam impartimur, ut in causis civilibus Clericorum conjugatorum possit, et valeat libere procedere, et justitiam ministrare ejusque sententias in eorum bonis mobilibus, et immobilibus exequi pro ut de jure: personali carceratione excepta. Insuper quia similiter accipimus dictos Clericos laicaliter viventes ac alios in Sacro ordine costitutos clericali honestate contenta intra, et predictam terram Trevii arma publice deferre: rixasque, et contentiones, et alia fore facta, et delicta commictere. Eidem domino Potestati committimus, et facultatem concedimus tollendi, et auferendi dicta arma, et de illis disponendi pro ut in statutis dicte terre continetur. Dictosque publice portantes, et quovismodo delinquentes capiendi, et detinendi donec vocato domino Priore Ecclesie Sancti Emiliani ejusdem terre solverint penas propterea incursas vel de solvendo ydonee caverint, que pena pro duobus partibus applicanda sit opere dicte Ecclesie, et pro alia tertia parte Officiali exequenti: ac etiam similiter illos detinendi donec de non offendendo cautionem ydoneam dederint aut prestiterint sicut fieri consuevit, et justum fuerit oportunum: Et predictis omnibus, et singulis ad nostrum beneplacitum duraturis; et ad fidem premissorum nostri sigilli impressione muniri fecimus.

Datum Trevii die **XVII**. Augusti **MCCCCLXXXXIIII**. Joachimus de Spoleto. Geronimo obmisso sigillo Episcopali

158v

De poena ludentium ad ludum taxillorum, cartarum, vel ad murram, et de poena dantis eis receptum

Rubrica 4a

Statuimus, et ordinamus, quod nullus audeat vel presumat ludere ad ludum azzardi ad fabas lumachectas vel ad alium ludum similem in terra Trevii vel ejus districtu sub poena, et ad poenam librarum quinque denariorum Comuni Trevii applicandorum pro qualibet lusore, et qualibet vice: et in libris denariorum tribus, qui steterit ad videndum: et nulla persona audeat vel presumat in domo propria vel conducta receptare aliquem ad ludendum nec retinere ad aliquem ludum suprascriptum de nocte poena librarum XV. denariorum dicto Comuni applicandorum pro qualibet ludente, et de die librarum X. denariorum, et quilibet possit accusare, et credatur ei cum uno teste fidedigno, vel saltem cum tribus de publica voce, et fama, et habeat quartam partem poene, et dicte condemnationis a Camerario Comunis, et nomen ejus teneatur secretum per dictum Camerarium, et Potestatem poena librarum XXV. denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et si constiterit quod aliquis major XXV. annis luderet cum aliquo minore de die vel de nocte in aliquo domo sive grutta vel in alio loco secreto inter ipsos, et minor perderet:

postquam venerit, ad notitiam Officialis, quod ille major constringatur de facto per dominum Potestatem, sive ejus Judicem, ad dandum, et restituendum omne id et totum quod vicisset dicto minori poena Potestati librarum X. denariorum applicandorum si cum effectu predicta executioni non mitteret. Et Potestas, et Judex sive ejus Officiales suprascriptam poenam de facto devenire faciant in Comuni Trevii per apodissam ad manus Camerarii sine aliquo processu faciendo contra dictos lusores: et ad nittantur eis beneficia confessionis, et solutionis ante terminum distribuendum in apodissa, per ipsos solvendum, et dandum dictis lusoribus per dictum Potestatem sive Judicem vel Officiales ejusdem: ad tabulas autem, et Scachos quilibet ludere possit sine pena aliqua.

Adjicientes quod quicumque luderet ad aliquem ludum, et maxime ad murram in Ecclesiis terre Trevii vel ejus comitatu, et in earum Cimiteriis incidat in poenam X. librarum denariorum, et cuilibet liceat accusare, et denuntiare, et credatur suo juramento cum dicto unius testis, et teneatur secretus, et habeat quartam partem pene, aliam quartam partem habeat Officialis facientis executionem: residuum sit Comunis Trevii: et hoc ultra poenam in statutis contentam. Insuper addendo predictis reformamus, quod nullus audeat vel presumat in terra Trevii vel ejus comitatu, districtu palam vel occulte ludere ad aliquod genus ludi cartarum vettaxillorum: et si quis contrafecerit incidat ipso facto sine aliqua diminutione, in poenam X. librarum denariorum pro quolibet vice qua contrafecerit: et si quis scienter receptum dederit in domo apoteca capanna vel alio loco dictis sic ludentibus incidat in poenam XXV. librarum denariorum ipso facto: et cuilibet liceat accusare, et denuntiare dictos ludentes, et receptum dantes, et credatur ejus juramento cum uno teste, et habeat quartam partem pene, et nomen ejus

teneatur secretum, alia quarta sit Officialis facientis executionem: de quibus penis nulla posset fieri gratia. Item reformamus quod nullus audeat retinere cartas nec taxillos cum quibus luditur ad vendendum aliquo quesito colore sub poena X. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice. Et liceat Officiali, et cuilibet alteri persone cartas, et taxillos hujusmodi auferre incontinenti frangere, et lacerare sub dicta poena, si auferret, et non frangeret vel laceraret.

De poena ludentis intra sanna Sancti Joannis, et per terram Trevii cum caseo, vel cuturello

Rubrica 5a

Statuimus, et ordinamus, quod nullus audeat ludere ad pilum intrasanna Sancti Joannis nec per terram Trevii ludere cum caseo sive ad cuturellum vel cum aliquo instrumento lapideo vel ligneo sub poena, et ad poenam quinque librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua quis contrafecerit.

De poena euntis post tertium sonum Campane.

Rubrica 6a

Statuimus, et ordinamus, quod nullus audeat vel presumat ire per Castrum sive pladiam Trevii post tertium sonum campane, que pulsatur de sero usque ad sonum campane que pulsatur de mane pena X. solidorum denariorum, possit tamen quilibet ire cum lumine in manu sine poena sive igne evidenti, sine poena, et banno, et stare possit prope suam domum propriam vel conductam, in qua habitaret per tres domos proximiores ipsius domus sine lumine vel igne sine poena, et banno. Et Potestas vel sui Officiales predicta faciant observare vinculo juramenti, et poena X. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii appliciandorum.

De Turri Comunis aptanda.

Rubrica 7a

Statuimus, et ordinamus, ad hoc, ut campane Comunis que sunt in turri Comunis Trevii manu teneantur, et conserventur, quod dicta turris cooperiatur, et actetur ita, et

taliter quod dicte campane sint, et permaneant illese expensis Comunis predicti pro ut, et sicut melius videbitur dominis Prioribus dicte terre Trevii cum Magistris, quos conducere voluerint vel videbitur convenire: et quod Potestas, et Priores qui pro tempore erunt teneantur facere fieri dictum opus, et coopertitionem, poena librarum XXV. denariorum pro quolibet ipsorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum. Et Camerarius qui pro tempore fuerit possit expensas facere pro dicto opere faciendo sine aliqua alia deliberatione: et habeantur pro legitimis expensis.

De Apotecis Comunis locandis

Rubrica 8a

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat omnes claves omnium Apotecarum in domo palatii populi existentium justa plateam, et justa stratum a parte inferiori ipsius palatii recipere, et apud se devenire facere: et ipsis rehabitis banniri faciat tam in platea Comunis Trevii, quam in Concilio generali dicti Comunis, quod quicumque vult ipsas apotecas sive domos vel aliquam ipsarum ad pensionem pro uno anno proxime venturo veniat coram ipso domino Potestate, et promictat pensionem, quam plus offerenti dabitur cum Concilii Comunis Trevii auctoritate. Que apotece, et domus dentur ad pensionem plus offerenti per sindicum Comunis Trevii ad hoc specialiter

electum in concilio generali: in quo concilio sint, et esse debeant ad minus LX. Conciliarii electi, et jurati: et si aliter fieret non valeat ipso jure: dum modo quod locatio non possit dari alicui ex nobilibus dicte terre vel alteri pro eis. Et aliquis conductor dictarum Apotecarum sive dominorum vel alicujus ipsarum ipsam apotecam sive domum retineret post annum dicte locationis teneatur, et debeat solvere Camerario dicti Comunis pro ipsi Comuni recipienti illam quantitatem pensionis quam solvit vel solvere promisit anno tunc proxime preterito: et quod nullus conductor dictarum apotecarum a parte superiori versus plateam possit retinere in ipsis apotecis aliquem porcum sive bestiam vel brocturam ibi facere, et prohicere in plateam Comunis, pena centum solidorum denariorum pro quolibet Comuni Trevii applicandorum, et quilibet possit accusare, et habeat tertiam partem banni, et teneatur in credentia.

De marco et ponderibus Comunis Trevii.

Rubrica 9

Statuimus, et ordinamus, quod Camerarius Comunis Trevii qui nunc est, et pro tempore fuerit, teneatur, et debeat vinculo juramenti, et poena X. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum de pecunia, et ere dicti Comunis emere unum marcum ponderis X. librarum ad minus, ad justum pondus lucentem

et ipsum massario Camere dicti Comunis assignare, quem in dicta Camera debeat retinere cum quo marco debeat sciaguinari, et adjustare omnia, et singula pondera, cumquibus ponderatur in dicta terra Trevii. Et quod omnes, et singuli Mercatores Pizzicajoli, Macellarii, et quilibet alia persona de Trevio vel ejus districtu teneantur, et debeant in eorum Apothecis, et macello, et aliis locis, ubi eorum artem exercent habere, et tenere pondera primo adjustata cum dicto marco: et nulla alia pondera sive nullum aliud pondus aptum sive apta ad ponderandam in dictis domibus apotecis macello, et aliis locis vel aliquo eorumdem debeant retinere nisi adjustata cum marco predicto predicti, nec aliquis ipsorum exercentes artem sive artes predictas ad poenam centum solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice: nec vendere vel emere cum aliquo pondere nisi cum pondere adjustata ad poenam predictam pro quolibet, et qualibet vice, qua contrafecerint in predictis vel aliquo predictorum ipsi vel aliquis ipsorum. Quam adjustationem dicti tales ementes, et vendentes debeant adjustari facere anno quolibet infra **XV.** dies a die introitus dicti anni ad marcum predictum dicti Comunis. Et Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat quolibet mense bis ad minus de predictis inquirere, et mittere ex suis Notariis unum pro predictis, et repertos culpabiles punire in dictis penis, quas solvi faciat de facto sine aliqua alia condemnatione vel Sententia, et ad manus Camerarii dicti Comunis per apodissam facere devenire teneatur, et Potestas teneatur omnia, et singula supradicta observare, et observari facere, ad poenam **XXV.** librarum denariorum dicto Comuni applicandorum.

De ponderatione Florenorum

Rubrica 10

Statuimus, et ordinamus quod per Camerarium Comunis Trevii ematur, et emi debeat expensis dicti Comunis unum pesonem cum bilancis aptum ad ponderandum florenos causa ponderandi florenos adjustatum cum pesone Comunis Fulginei. Quod peson retineatur per Massarium Comunis Trevii in camera dicti Comunis, et per ipsum Massarium debeat retineri, et servari: et quilibet de Trevio, et ejus districtus habens seu habentes pesonem seu pesones debeant ipsos adjustasse cum dicto pesone Comunis Trevii poena X. librarum denariorum pro quolibet, qui repertus fuerit habere pesonem non adjustatum cum dicto pesone dicti Comunis. Et predictum pesonem emat, et emere teneatur dictus Camerarius sub poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum: et Potestas teneatur inquirere, et inquiri facere de predictis qualibet septimana, repertos culpabiles de predictis in dictam poenam Comuni Trevii debeat condemnare: quod si non fecerit in XXV. libris denariorum Comuni Trevii debeat condemnari per Sindicum qui erit ad Sindicandum eumdem.

De poena non mensurantis cum passo sigillo Comunis sigillato

Rubrica 11.

Statuimus, et ordinamus, quod omnes vendentes pannos de lana in Trevio, et ejus districtu, teneantur, et debeant habere passum de ferro ad passum Civitatis Spoleti sigillatum ad sigillum Comunis Trevii, et vendentes pannum di lino, sive pannum de canapa in Trevio, et ejus districtu debeant habere bracchium Comunis solitum sigillatum sigillo Comunis Trevii: et qui contrafecerit puniatur in centum solidorum denariorum pro qualibet vice qua inventus fuerit: et Potestas debeat quolibet mense inquirere, et banniri facere primo mense sui regiminis sub poena **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum.

De poena non mensurantis cum mensuris sigillo Comunis sigillatis

Rubrica 12

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona aus-

deat vel presumat vendere vel vendi facere, sive emere, vel emi facere in Trevio vel ejus districtu nisi cum cappa mezzenga quarto vel quavis alia mensura sigillata sigillo Comunis Trevii poena centum solidorum denariorum pro qualibet vice, et qualibet mensura de facto per Potestatem auferendorum. Et cuilibet liceat contra facientes accusare, et habeat tertiam partem banni: et quod Camerarius dicti Comunis qui pro tempore fuerit teneatur habere unam cappam justam sigillatam sigillo Comunis Trevii, cum qua debeat siagumare omnes alias cuppas, et mensuras ad mensurandum pena X. librarum denariorum de suo Salario Comuni Trevii applicandorum.

De poena tabernariorum vinum vendentium cum mensuris non sigillatis

Rubrica 13

Statuimus, et ordinamus, quod tabernarii et vinum vendere volentes in Trevio, et ejus districtu teneantur, et debeant habere, et retinere continuo omnia, et singula vasa sigillata sigillo Comunis Trevii, videlicet petictam medium tertiam foglictam, et vasa plumbata: et cum ipsis, et non cum aliis vasibus mensurare: que vasa debeant esse integra, et sine aliqua fractura, ex qua capacitas dictorum vasuum vel alicui ipsorum non impediatur infra dictorum vasuum vel alicujus ipsorum. Et quod nullus Tabernarius vel vinum vendens in Trevio vel ejus districtu audeat vel presumat per-

164v

se vel alium dare vel dari facere unum vinum pro alio, et cum ipso vino aquam miscere; et teneatur, et debeat dictus vendens dare, et implere omnia, et singula vasa sigillata plena. Et quod nullus predictorum possit vendere vinum ad minutam, absque licentia Notarii damnorum datorum dicte terre qui licentiam dare teneatur cuilibet petenti, ad poenam centum solidorum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, secundum modum, et formam in statutis loquentibus de dictis tabernariis contentam, et qui contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum solvere teneatur Camerario dicti Comunis, pro ipso Comuni recipienti nomine pene XL. solidorum denariorum pro qualibet vice qua contrafactum fuerit, et Potestas qui erit pro tempore teneatur, et debeat sub vinculo juramenti, et poena XXV. librarum denariorum de suo salario facere de predictis solemnem inquisitionem semel qualibet ebdomada: qua pena deveniat in Comuni: et hoc statutum volumus observari, et nullo possit Concilio vel arrenga tolli.

Quod vinum non vendatur nisi serventur infrascripte conditiones.

Rubrica 144

Statuimus, et ordinamus, ad hoc ut vinum quod est in terra Trevii, et ejus districtus non deveniat ad manus paucorum, et nec ultra quam deceat vendatur, vel in ipsus vini

venditione modi illicite teneantur, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat emere vel emi facere seu incoptimare aliquam quantitatem vini magnum vel parvam, postquam repositum fuerit in vegete vel carrato causa revendendi, ad poenam cuilibet contrafacienti, et pro qualibet vice, et pro qualibet vegete vel carrato L. librarum denariorum. Et quod nullus cujuscumque status existat audeat vel presumat aliquam quantitatem vini vendere alicui persone, vel aliquo alienationis titulo in aliquem transferre qui vel que presumatur causa revendendi emere vel recipere ad dictam poenam pro quolibet contrafaciente, et quolibet vice. Et Potestas qui pro tempore fuerit, et ejus Judex teneantur, et debeant vinculo juramenti, et poena centum librarum denariorum de predictis inquisitionem facere quolibet mense super qua examinent ad minus XX. testes: et contrafacientes punire penis predictis. Et quod nullus vendat vinum ad minutum pro aliqua persona sine licentia Potestatis, et Priorum antepositorum Trevii, tunc in officio residentium ad poenam X. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice. Possit tamen hospitatores morantes in burgo emere vinum ad vendendum ad minutum unam salmam per vicem sine vitio, et non ultra donec illam salmam sic emptam vendiderint, qua vendita possint aliam emere. Nec possint dicti hospitatores vel tabernarii ad burgum morantes vendere vinum ad minutum alicui Trebano ultra quantitatem vel pretium pro quo venditur Trevii nec Forensibus ultra unum denariorum per foglictam plus quam vendatur Trevii, poena centum solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice

De poena vendentis vinum diebus veneris Martii ad Sanctam Mariam de Pede Trevii.

Rubrica 15

Statuimus, et ordinamus, quod nulli liceat nec possit portare nec vendere seu tenere vinum diebus veneris de mense Martii, nec aliqua die ipsorum dierum veneris, ad Ecclesiam Sanctę Marię de Pedi Trevii nec alibi in stratis publicis vel vicinalibus campis vel possessionibus pręter ad burgum Trevii nec in aliis festis dictę Ecclesię, ad poenam centum solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum, et quilibet possit accusare contra facientes, et habeat tertiam partem banni, et credatur sacramento accusatoris cum uno teste de visu.

De poena facientis Tabernam in Molendino

Rubrica 16

Statuimus, et ordinamus quod nulla persona audeat vel pręsumat tarbernare vel tabernam facere prope

Molendina aque Comunis Trevii per trigenta perticas ad justam perticam Comunis predicte. Et Potestas teneatur predicta facere observari poena XXV. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum.

De poena Macellariorum carnes vendentium

Rubrica 17

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas Comunis Trevii faciat congregari omnes macellarios de Castro Trevii, et ipsos jurare faciat sequi mandata ipsius domini Potestatis, et sue curie. Inter quos Macellarios eligantur duo Capitanei de eorum arte. Qui Capitanei debeant inter omnes ipsos macellarios dividere bancas macelli: et ipsi macellarii faciant custodire macellum ne in ipso, nec in parte ipsius fiat aliqua turpitudo: et si quis contrafecerit in XX. solidorum denariorum Comuni Trevii condemnetur. Et si quis Macellarius partem non habens in macello, voluerit macellare, et solvere pro rata possit in dicto macello macellare. Et non possint nec debeant aliquam bestiam morbosam granellosam vel morticinam macellare nec portare vel mittere per se vel alium intus portam carbonarie neve: liceat tamen ipsis macellariis extra dictam portam macellare: et quod nullus aliquam porcum vel pecudem, nec aliquam aliam bestiam morbosam macellare nec vendere in macello Comunis nec unas

166v

carnes pro aliis, et contrafacientes pro qualibet vice, et pro qualibet bestia, in centum solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et pro quolibet, et de facto accipiantur, et Camerario Comunis solvantur, et cuilibet sit licitum denuntiare, et accusare, et habeat tertiam partem banni, et teneatur in credentia; et nihilominus inde ad unum annum completum non possit macellare nec macellum facere in macello Comunis Trevii sub dicta pena quotiens contrafecerit. Liceat tamen extra portam novam locus, et portam justa domum Meliani Moricii in ipsis Macellis, macellare, et vendere carnes porchecte vel pecudinas vel alias carnes non sanas. Et quod Macellarii colligere debeant sanguinem in aliquos vase; ita quod non cadat in terram nec in bancam dicte macelli, et ipsum sanguinem in continente extra Castrum Trevii portare. Et in Concilio majoris extimationis primo jurantibus omnibus conciliariis scrutinium eligatur unus ydoneus superstes cum salario per dictum Concilium, ordinando qui non sit de macellariis. Qui super testes teneatur, et debeat vinculo juramenti, et pena centum solidorum denariorum de facto eidem auferendorum per Potestatem dicte terre qualibet vice qua contrafecerit ibidem omnes, et singules bestias interficiendas, et macellandas in macello Comunis antequam interficiantur videre, et cercare si sint sane, et bone: et ipsis bonis, et sanis inventis occidi permictere, et ipsis mortuis ipsas sigellare, et quamlibet ipsarum in quolibet pede bestie macellande sigillo eidem dando, et assignando per Comune Trevii vel Concilium supradictum antequam bestie vel bestia macellande seu macellando dividatur super pecus, et antequam bestie decorientur. Et ad faciendum omnia, et singula supradicta observari idem

superstes juxta causa eidem posset alium loco sui substi-
tuere in predictis: et Potestas teneatur inquisitionem fa-
cere bis in mense ad minus videlicet XL. diebus singu-
lis tam contra superstitem predictum, quam contra
Macellarios in predictis vel infrascriptis aliqualiter de-
linquentes, et ipsos vel ipsum in aliquo repertos culpa-
biles poenis debitis punire, et maxime sub dicta pena.
Et nihilominus per unum ex suis Notariis quotidie
perquiri facere, et rimari contra dictos Macellarios, et
superstitem, et etiam non permittere quod dicte bestie
vendantur vel occidantur per Macellarios vel aliquem ip-
sorum nisi primo vise, et sigellate fuerint per suum
Notarium, ut est consuetum. Et quod bance Macelli
debeant esse quinque ad minus de quatuor pedibus
una, et quod Macellarii habentes bancas in dicto
Macello vel partem teneantur solvere pro qualibet
banca Comuni Trevii XL. solidorum denariorum an-
nuatim. Et quod dictum macellum remaneat dicto Co-
muni liberum, et absolutum: ita quod nullus dicto-
rum Macellariorum in ipso macello jus acquirat.
Et quod dictum macellum fieri, et actari debeat post
palatium dicti Comunis residentie domini Potestatis
dicte terre in loco solito, et ibi expensis Comunis Trevii
fieri debeat quedam trasanna coperta de cuppis que
capiat medietatem claustri palatii predicti in quo con-
suevit macellum fieri, et fiat ex parte versus domum
olim Miliani alenette. Quod opus dominus Potestas
terre Trevii qui nunc est, et Priores dicte terre qui
tunc erunt teneantur, et debeant vinculo juramenti, et
poena centum librarum denariorum Potestati de suo
salario, et dictis Prioribus, et cuilibet ipsorum XXV.
librarum denariorum auferendorum per dictum domi-
num Potestatem de facto fieri facere cum effectu pre-

167v

dicta teneantur. Et Camerarius qui pro tempore fuerit pro dicto Comuni teneatur, et debeat vinculo juramenti et poena L. librarum denariorum expensas decentes in dicto, et pro dicto opere occurrentes ad requisitionem, et mandatum dicti domini Potestatis, de quacumque pecunia dicti Comunis, solvere sine aliqua alia deliberatione consilii: scilicet solum habita apodissa a dictis domino Potestate, et Prioribus. Et si contigerit quod ipsam pecuniam non haberet penes se de pecunia Comunis: quod teneatur ipsam inquirere expensis dicti Comunis: et ut ipsam rehabere possit ex nunc dicta pecunia imponatur, et imponi debeat in prima collecta imponenda pro salario Potestatis: que omnia dictus Potestas sub dicta poena faciat adimpleri. Et quod omnes, et singuli Macellarii: et qui soliti sunt macellum facere cogantur in dicto loco macellare, et macellum facere, et alibi macellare seu macellum facere non possint sub poena XXV. librarum denariorum pro quolibet, et vice qualibet eisdem per dominum Potestatem dicte terre de facto auferendorum: et quod quilibet macellarius de Trevio, et ejus districtu, et quilibet alius macellarius, qui macellum facere habeat habere debeat, et teneatur in banca in qua macellum facit infrascripta pondera, et quodlibet ipsorum: videlicet mediam libram de ferro unam libram duas libras, tres libras, et quatuor libras de ferro justas, et sigillatas sigillo Comunis Trevii, cum quibus debeat carnes vendendas ponderare, et quod nullus macellarius possit ponderare usque in quatuor libras carnium cum statera, poena XL. solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice. Ab inde vero supra possit cum statera justa quilibet macellarius ponderare sine poena. Et si aliquis dictorum macellariorum ponderaverit vel inventus fuerit habere in banca macelli pesam vel stateram non justi ponderis vel cum ipsis pesis vel statera ponderare in centum solidorum denariorum per Potesta-

tem dicte terre pro qualibet, et vice qualibet, et qualibet pesa vel statera non justa Comuni Trevii condemnetur de facto auferendo. Volumus etiam quod dicti Macellarii vel aliquis ipsorum non possint ponderare vel ad pondus vendere caput vel pedes alicujus bestie illis, qui voluerint emere vel emerint carnes: et debeant dare, vendere, et ponderare carnes cuilibet petenti, et emere volenti de illo loco, et membro, quod dicto tali ementi, et emere volenti placuerit poena XL. solidorum, et cuilibet sit licitum accusare, et denuntiare, et habeat tertiam partem banni, et credatur Sacramento ipsius, videlicet de ponderatione capitis vel pedis. In alio vero casu quando recusaverit dare carnes de illo loco, et membro quod peteretur Sacramento accusatoris credatur vel denuntiatoris cum uno teste testificante de veritate visus, et auditus. E quod dicti Macellarii debeant dare, et tagliare carnes usque ad fundum videlicet de schina porci vel lardum usque in fundum: ac etiam de ventresca petenti, et volenti emere: et qui contrafecerit solvat de facto Camerario Comunis Trevii XL. solidorum denariorum. Et quod nullus Macellarius vel aliquis ipsorum audeat vel presumat per se vel alium inflare carnes vel inflari facere aliquam bestiam nec implere argnoses alicujus bestie de aliquare, et qui contrafecerit Camerario Comunis Trevii solvat de facto XX. solidos denariorum pro qualibet bestia, et qualibet vice qua contrafecerit: et quilibet posset accusare ipsos, et habeat tertiam partem banni, et stetur Sacramento accusatoris: et idem modus servetur in macellariis vendentibus carnes extra terram Trevii in districtu ejus qui servatur in aliis macellariis de Trevio: et Potestas qui pro tempore erit debeat predicta omnia, et singula, que in dicto capitulo continentur observari facere sub penis jamdictis, et poena L. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum. Et si accideret in futurum, quod aliquis macellarius

renuntiaret artem macelli, quod talis renuntians teneatur, et debeat promictere Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti, et dare idoneos fidejussores de non operando in Trevio vel ejus districtu dictam artem macelli inde ad XXV. annos, et si contrafecerit talis promictens, condemnetur in centum libris denariorum Comuni Trevii applicandorum per Potestatem dicte terre. Et quod Potestas dicti Comunis qui pro tempore fuerit infra XV. dies ab introitus sui officii vinculo juramenti, et poena librarum XXV. denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum teneatur, et debeat facere generalem inquisitionem contra omnes, et singulos Macellarios qui renuntiarent artem macelli facere in Trevio, et ejus districtu Camerario dicti Comunis pro ipso Comuni recipienti. Et si invenerit ipsos qui renuntiassent vel aliquem ipsorum macellasse a tempore dicte renuntiationis citra, et contra dictum eorum renuntiationem fecisse punire, et condemnare teneatur, et debeat secundum formam dicti statuto: et quod de dicta tali renuntiatione fiat instrumentum per Notarium reformationum dicte terre.

De assectatione carnium

Rubrica 18

Statuimus, et ordinamus cum sit inconveniens quod quolibet mense super assectatione carnium fiat propositio in consilio generali quod Priores, et Antepositi Trevii qui

pro tempore fuerint teneantur, et debeant qualibet septimana mittere ad civitatem Fulginei, et Spoletum ad explorandum pretia pro quibus in dictis civitatibus carnes castratine, et porcine venduntur: et sicut invenerint vendi in dictis Civitatibus vel aliqua ipsarum in qua minoris venderentur faciant per becharios seu macellarios terre Trevii dari, et vendi detracto denario gabelle cum in terra Trevii nulla gabella solvatur ad poenam X. librarum denariorum cuilibet dictorum Priorum, et antepositorum predictam non observantium. Qui macellarii de Trevio debeant dictas carnes vendere, et dare pro dicto pretio ad poenam centum solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice.

De poena Pizzicajolorum non habentium pondera, et mensuras justas.

Rubrica 19

Statuimus, et ordinamus, ad hoc, ut ementibus, et vendentibus debita justitia mensuretur, et ponderetur quod omnes, et singuli Pizzicajoli, et alia quecumque persona vendens vel vendentes carnes siccas lardum caseum, et his similia debeant habere causa pesandi predictam mediam libram, unam libram, duas libras, tres libras, et quatuor libras sigillatas sigillo Comunis Trevii, et dictas carnes caseum, et lardum vendere singula libra vendere ad mensuram, et modum quibus venduntur in Civitate Fulginei, detracta gabel-

163v

la, et non aliter: et qui contra predicta vel aliquod predictorum fecerit solvat nomine pene Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipiente XL. solidos denariorum pro quolibet, et qualibet vice, et quolibet casu capitulorum predictorum: et cuilibet sit licitum accusare, et habeat tertiam partem banni: et credatur Sacramento accusatoris sine aliqua probatione quam poenam Potestas qui pro tempore fuerint teneatur, et debeat a delinquente Camerario Comunis Trevii sine strepitu, et figura judicii summarie, et de facto solvi facere. Et quod predicti, et quilibet predictorum habeant, et habere teneantur, et debeant causa vendendi oleum in eorum domibus mensuras adsciaquemum, et mensuram Comunis Spoleti sigillatos sigillo Comunis Trevii: et qui contrafecerit solvat pro quolibet, et vice qualibet poenam superius nominatam. Et quicumque repertus fuerit habere, et tenere in sua domo vel apoteca non justa pondera vel mensuras vel cum ipsis vel ipsorum aliquo vendere, ponderare vel mensurare: pro quolibet, et vice qualibet in centum solidorum denariorum Comuni Trevii condemnetur, et cuilibet sit licitum contrafacientes vel contrafacientem accusare, et denuntiare, et habeat tertiam partem banni, et suo juramento credatur cum uno teste de visu testificante de fallis ponderibus: in aliis vero casibus supradictis, stetur, et credatur suo juramento: que omnia, et singula Potestas Trevii teneatur facere observari, et qualibet septimana semel ad minus unum de suis Notariis cum aliquibus de sua Familia mictere ad rimandum, et inquirendum de predictis ad apotechas, et domos Pizzicajolorum, et repertos culpabiles punire in predictis poena Potestati predicta non observanti pro qualibet vice XXV. librarum denariorum. Et quod Priores qui pro tempore erunt ad poenam predictam quolibet mense mictant pro assecta predictorum

quando mittunt pro assectu carnium recentium.

De poena Fornariorum panem non bene coquentium.

Rubrica 20.

Statuimus, et ordinamus, quod omnes Fornarii sive Fornarie de Trevio, et ejus districtu teneantur, et debeant furnos proprios vel conductos sollicite habere actatos cum bono solo, et omnibus instrumentis, et panem cujuslibet generis, et cujuslibet persone vicum primo petenti coquere, et gubernare, et caercere bene, et legaliter fideliter, et deligenter. Quibus Fornariis, et cujuslibet ipsorum pro eorum fornatico salario, et mercede satisfcat in hunc modum: videlicet: quod quondo contigerit cuppam grani valere XXX. solidos vel abinde infradicti Fornarii, et quilibet ipsorum qui panem coquerent possint eisque liceat accipere pro fornatico, et eorum salario, et mercede pro qualibet fornatu panis de grano dictis XXX. panibus unum panem tantum, et non plus inter omnes cito, quod plures essent fornarii ad unum furnum, et de pane de mistura de XX. panibus unum panem tantum. Et si contigerit cuppam grani valere XL. solidos vel abinde supra usque in L. solidis liceat eis accipere pro fornatico, et eorum salario, et mercede de XL. panibus unum panem, et de XXX. panibus misture unum panem de mistura tantum, et non plus. Et si contigerit cuppam grani valere tres libras tunc sit in potestate domini panis vel illius qui dictum panem ad furnum portaverit

dare sibi fornaticum de pane ad rationem predictam vel solvere pro cuoquitura, et gubernatura panis ad rationem duorum solidorum denariorum pro qualibet cuppa panis vel farine unde facti sunt dicti panes solvendo pro rata ad dictam rationem, pro quantitate panis vel farine ad rationem cuppe. Et dicti fornarii, et quilibet ipsorum sint, et esse debeant taciti, et contenti dicto fornaticio salario, et mercede ut dictum est, secundum tempora supradicta, et secundum voluntatem, et electionem dominorum panis: et ultra vel aliter nihil recipere possint percipere vel habere per se vel alium seu alios aliqua ratione vel causa aliquo quesito colore. Et non possint nec debeant aliqua petere vel recipere nec aliquid aliud sub poena prestiti juramenti, et ad poenam centum solidorum denariorum, pro quolibet, et qualibet vice qua contrafecerint in predictis vel aliquo predictorum: quam poenam potestas qui pro tempore fuerit teneatur ad petitionem cujuscumque petentis exigere de facto a contrafacientibus sine strepitu, et figura judicii, et ad manus Camerarii facere devenire ad poenam **XXV**. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevisii applicandorum, et sub poena prestiti juramenti: de quibus Potestas debeat specialiter sindicari per sindicum qui erit ad sindicandum eumdem de predictis, et infrascriptis idem Potestas qualibet septimana semel ad minus inquisitionem generalem facere teneatur: et notarium suum ad furnos mittere ad inquirendum, et veritatem perquirendum per sacramentum tam a fornariis, quam a portantibus panem ad coquendum. Et quod dicti Fornarii, et quilibet eorum teneantur dictos panes pro dicto fornaticio salario, et mercede bene, et legaliter coquere, et stasionare, et gubernare. Et si panis pateretur aliquem defectum vel damnum dicti Fornarii de eorum proprio emendare teneantur secundum dictum, et declarationem faciendam per dominum sive dominum panis vel persone portantis panem ad furnum cum juramento cujus vel quorum, et cujus-

libet ipsorum dicto, et declarationi stetur, et credatur. Et si quis vel si qua ad aliquem furnum aliquem vel aliquos panem vel panes ammiserit: ammictens possit ab ipsis fornariis panem reaccipere sua auctoritate sine poena, et banno usque in congruum satisfactionem, et credatur dicti petentis: et cuilibet liceat contrafacientes accusare vel denuntiare, et accusator vel denuntiator habeat tertiam partem banni. Et Potestas, et sui Officiales teneantur vinculo juramenti, et poena XXV. librarum denariorum facere jurare in principio sui officii sive sui regiminis omnes, et singulos fornarios, et fornarius de eorum domibus a XIV. annis supra omni mense, quod predicta observent per totum annum. Et de predictis idem Potestas, et sui Officiales omni mense teneatur facere solemnem inquisitionem per convicinos dictorum fornariorum durante suo officio ad dictam poenam Comuni Trevii applicandorum. Et quod Potestas teneatur debeat ipsis fornariis solitis furnum facere suo fieri facere ipsos furnos notum facere, quod si aliquis fornarius ipsum furnum facere noluerit teneatur, et debeat ipsum furnum dare ad pensionem illi qui voluerit ipsum furnum pro illo pretio quod placuerit dicto domino Potestati qui pro tempore fuerit, et prioribus terre Trevii poena XXV. librarum denariorum dicto Comuni applicandorum.

De poena texitricium non texentium pannum certo pretio.

Rubrica 21.

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singule texitrices de Trevio, et in Trevio commorantes teneantur, et debeant omni occasione, et exceptione remotis texere telam panni cujuscumque conditionis existat pro duobus denariis ligamen, et plus accipere non possent, et dare vicem primo petenti ad poenam centum solidorum denariorum: et cuilibet sit licitum accusare, et habeat tertiam partem banni, et teneatur in credentia.

De poena mactonariorum non jurantium et non facentium matonos certo pretio.

Rubrica 22.

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singuli mactonarii vel cuppos facientes in districtu Trevii teneantur, et debeant quolibet anno jurare ad Sancta Dei Evangelia, ac etiam promictere Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti, et specialibus personis ejusdem facere cuppos, lateres

sive mactonos ad illum modum, et formam, quod eis videbitur, et a quolibet ipsorum dabitur, et assignabitur per Camerarium dicti Comunis qui pro tempore fuerit, et ipsos cuppos, et mactonos vendere cuilibet volenti emere, videlicet miliare dictorum cupporum pro duodecim libris denariorum, et miliare laterum sive mactonorum pro septem libris denariorum, et non pluris poena X. librarum denariorum pro quolibet ipsorum, et qualibet vice qua contrafecerint. Et Camerarius qui pro tempore fuerit teneatur eis dare dictum modum, et formam, et notarius damnorum datorum duabus civibus in mense ad minus teneatur per se, et suos famulos accedere ad dictas fornaces, et inquirere, et repertos culpabiles condemnare, et exigere poenam XXV. librarum denariorum de suo salario dicto Comuni applicandorum penam incurrat si contrafecerit. Item adjcientes predictis valedins reformamus quod quilibet fornaciarius faciens, et vendens lateres sive mactonos, et cuppos de cetero non possit vendere mactonos sive lateres ultra florenos duos cum dimidio pro quolibet miliari, et cuppos florenos quinque pro quolibet miliari ad plus sub poena, et ad poenam centum solidos pro quolibet miliari, et qualibet vice. Abinde vero infra vel supra pro rata pretii predicti. Et quod dicti fornaciarii facientes mactonos sive lateres predictos, et cuppos debeant habere formas ordinatas, et deputatas per comune sigillatas, et approbatas saltim per dominos Priores, et Potestatem terre Trevii, et contrafaciens incidat in poenam predictam centum solidorum, et incidisse intelligatur pro quolibet, et qualibet vice, et qualibet forma: non justa nec ad justata: et cuilibet liceat accusare, et denuntiare, et credatur ejus juramento cum dicto unius testis, et ejus nomen in secreto teneatur, et habeat quartam partem pene de qua gratia fieri non possit: et alia quarta pars sit Officialis executionem facientis: reliquum autem sit Comunis Trevii.

De poena texitricium non texentium pannum certo pretio.

Rubrica 21.

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singulae texitrices de Trevio, et in Trevio commorantes teneantur, et debeant omni occasione, et exceptione remotis texere telam panni cujuscumque conditionis existat pro duobus denariis ligamen, et plus accipere non possint, et dare vicem primo petenti ad poenam centum solidorum denariorum: et cuilibet sit licitum accusare, et habeat tertiam partem banni, et teneatur in credentia.

De poena mactonariorum non jurantium et non facentium matonos certo pretio.

Rubrica 22

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singuli mactonarii vel cuppos facientes in districtu Trevii teneantur, et debeant quolibet anno jurare ad Sancta Dei Evangelia, ac etiam promictere Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti, et specialibus personis ejusdem facere cuppos, lateres

possessionem, vel lapides, sive muros diebus dominicis vel aliis festivitatibus in statutis contentis seu prohibitis ad poenam XL. solidos denariorum: et idem intelligatur de Senatoribus Comunis Trevii: et quilibet possit accusare contrafacientes, et habeat tertiam partem banni, et teneatur in credentia.

De poena victoralium non habentium barilia sigillata.

Rubrica 25.

Statuimus, et ordinamus, quod Victorales vel quicumque vinum seu mustum deferre voluerit ad victuram teneantur deferre et portare, et habere barilia sigillata de tres decim quartis ad minus, et cum ipsis debeat vinum, et mustum portare, et non cum aliis, et ipsa barilia sint bona, et boni odoris, et sint sigillata sigillo Comunis: et si pluris essent capaces quam XIII. quartis, et illud plus signetur in illis barilibus. Et quicumque non haberet aut contrafaceret solvat nomine poene X. solidos denariorum, et damnum emendet conductori, et ementi vinum vel mustum, et hoc capitulum bandiatur. Et Potestas teneatur, et debeat vinculo juramenti, et poena X. librarum denariorum de suo salario tempore vendemmie mittere unum ex suis Notariis rimando pro contrafacentibus, et repertos culpabiles punire in dicta pena, et stetur relatione ipsius Notarii: et quolibet mense de predictis ipse Potestas teneatur facere generalem inquisitionem; et quod in Concilio generali eligatur ad brevia unus bonus homo, et legalis qui debeat sigillare dicta barilia de mense Septembris.

De poena mensuratorum lapidum.

Rubrica 23.

Statuimus, et ordinamus, quod mensuratores lapidum mensurent ita quod de novem centinariis lapidum fiat una pertica muri ad poenam **XL.** solidorum denariorum pro qualibet vice: et lapides sint actati ad murandum: et dicti mensuratores jurent dictum mensuram, et officium exercere bona fide, et legaliter: aliter omnino mensurare non debeant. Et possint, et debeant habere pro ipsorum salario pro quolibet centinario lapidum aparte qualibet duos denarios. Et si dicta novem centinaria lapidum non sufficierent in una pertica muri, mensuratur de suo proprio adimpleat, et subjaceat dicte pene.

De poena mensurantium diebus festivis.

Rubrica 24.

Statuimus, et ordinamus, quod omnes mensuratores terrarum, et possessionum murorum, et lapidum non audeant nec presumant mensurare ac terminare aliquam terram vel

De poena habentis foveas juxta muros Comunis.

Rubrica 27

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat retinere nec habere foveas juxta muros Comunis, intus vel extra terram Trevii nec letamen seu finum prohicere vel tenere in ipsis foveis ad poenam centum solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice, et Notarius damnorum datorum qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur quolibet mense scrutari pro predictis, et inquisitionem facere, et in actis reducere virtute prestiti juramenti, et poena librarum **X.** denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum: et Sindicus qui erit ad Sindicandum eumdem de predictis debeat sindicare, et repertum culpabilem punire, et condamnare in dicta poena.

De poena ingombrantium vias.

Rubrica 28

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque habeat possessiones juxta vias per totum districtum Trevii teneatur in=

De poena cestajolorum non portantium cestas ad terram Trevii

Rubrica 26

Statuimus, et ordinamus quod quilibet qui faceret cestas vel panarius in Trevio vel ejus districtu teneatur, et debeat apportare ad plateam Comunis Trevii illas cestas, et panarias, quas eis injunctum fuerit per rectorem eorum: dummodo quod Notarius damnorum datorum teneatur mittere qualibet heb domada pro rectore predicto, et sibi injungere quod debeat precipere illis qui faciunt dictas cestas, et panarias, quod qualibet heb domada apportent illas cestas, et panarias, que perdictum Notarium fuerint declarate ad vendendum videlicet volentibus emere pro tanto pretio: et qui contrafuerit solvat de facto Camerario Comunis predicti pro qualibet vice qua contrafecerit **XX.** solidos denariorum. Qui Notarius teneatur plateam discutere pro predictis, et de facto contrafacientes condemnare in **X.** librarum denariorum de dicti Notarii salario: si secus fecerit condemnetur, Comuni Trevii applicandorum.

De poena prohicientium letamen in Foveis.

Rubrica 30

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat vel presumat prohicere vel habere letamen vel aliquod impedimentum in via a porta Lacus usque ad terram que fecit olim Marci Vengaronis, nec prope dictam viam per duas perticas, nec etiam in carbonariis Comunis, videlicet a porta Lacus, usque ad portam Ceci, et a porta Lacus usque ad portam Sancti Stephani: et a porta Ceci in via usque ad Carcerem, qui vocatur carcer ampuzule, nec in via per quam itur a porta Lacus, usque ad domum filiorum Zaccari, nec in via qua progreditur a porta Sancti Stephani versus Fulgineum usque ad clusuram filiorum Magistri Angeli Bertoni, nec etiam in aliquo fosso Comunis: et si quis in predictis vel aliquo predictorum contrafecerit puniatur qualibet vice in centum Solidis denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et Potestas qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat semel in mense ad petitionem cujuslibet petentis poena X. librarum denariorum de suo salario inquirere, et predicta banniri facere primo mense sui regiminis, et quilibet possit contrafacientes denuntiare, et accusare, et accusator habeat partem tertiam banni, nec terram vel renam cavare sub dicta poena.

174v

cidere sepes arbores, et muros arlevare, qui impedimentum prestarent in dictis viis hominibus euntibus per dictas vias, et ipse vie per adjacentes dictarum possessionum manuteneantur, et aptentur: et quilibet facere teneatur infra **XV.** dies post bannimentum sub poena centum solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum: et Potestas de predictis quolibet mense inquirere teneatur.

De foveis et letamine non tenendis in certis viis

Rubrica 29

Statuimus, et ordinamus, quod in via que itur a porta Ceii ad Ecclesiam Sancti Stephani de Pladia usque ad portam Sancti Fabiani nec in aliqua alia via in pladia Trevii nulla persona audeat vel presumat habere vel habeat nec facere possit nec debeat foveam letaminis vel aliud ingomboramentum, et contrafacientes pro qualibet vice per Notarium damnorum datorum, in quinque solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur, et possent accusari, et accusator in credentia teneatur.

publicum instrumentum. Post dictum vero Sacramentum possit suum officium publice, et libere exercere pro mercede infrascripta scilicet pro quolibet modiolo terre pugillo casarum pugillo casalem mensuratis per eum **XII.** denarios accipere debeas ad plus in quo salario computetur ipsius viaticum, et missio terminorum, et si contrafecerit pro qualibet vice in **XL.**, solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur. Et omnes mensurationes terrarum possessionum lapidum, et aliarum rerum que solite sunt mensurari, debeant mensurari ad justam perticam Comunis Trevii, et pedem Sancti Emiliani, et Comunis Trevii, et si aliter fieret ipsa mensura, et mensurare omnes, et singule, et contractus qui fierent alicujus venditionis donationis, vel concessionis occasione vel alicujus rei aliter quam ad dictam mensuram non valeant nec teneant ipso jure, et quod mensuratores, qui solite sunt mensurare, et qui mensurarent teneantur, et debeant omnia et singula observare, et etiam jurare ad Sancta Dei Evangelia corporaliter tactis scripturis coram Notario qui fuerit rogatus de venditione, donatione vel cessione predicta; et coram Notario reformationum Comunis Trevii infra octo dies post introitum ipsius Notarii, poena **XXV.** librarum denariorum si secus fecerit. Et quilibet possit contrafacientes accusare, et habeat tertiam partem banni, et predicta Potestas faciat banniri infra octo dies post introitum sui officii, et facere observari poena **X.** librarum denariorum: et quod mensuratores aliquam mensuram signare non possint, nisi ad dictam perticam Sancti Miliani ad dictam poenam.

De poena prohicientis et excorticantis bestiam morbosam.

Rubrica 31

Statuimus, et ordinamus quod nullus de Trevio vel ejus districtu vel aliunde audeat vel presumat aliquam bestiam morbosam prohicere nec excoriare intus muros, et murum Comunis nec prope per XX. perticas, et contrafaciens in XX. solidos denariorum Comuni Trevii condemnetur: cujus banni tertia pars sit accusatoris, et teneatur in credentia, et cuilibet sit licitum accusare.

De poena mensurantis terras, et domos nisi prius recepto Sacramento.

Rubrica 32

Statuimus, et ordinamus, quod nullus de Trevio vel ejus districtu audeat vel presumat mensurare terras, domos, muros, casalena, vel lapides nisi primo de ipso officio, et mensuratione fideliter coram Potestate, et suis Officialibus corporaliter prestiterit Sacramentum, et de ipso Sacramento apparuerit

vel infulam nec ipsas res absinderez nec pannos de dorso di=
laniare nisi pannos, quibus ante mortem utebatur portare
in die luctus: et nulla mulier audeat vel presumat ire cum
mortuo ad Ecclesiam nec stare ad domum alicujus mortui
scapigliata, nec tempore luctus stare scapigliata vel alibi
in die luctus excepta matre, uxore, filia, e sorore: et idem
intelligatur in masculis qui non subjacent dicte persone
inferius denotate. Et nulla mulier que attineat in tertio
gradu dicto mortuo audeat vel presumat ire in die oblatio=
nis ad Ecclesiam ubi mortuus fuerit sepultus nec ad ali=
quam Ecclesiam occasione oblationis mortui liceat tamen
mittere familiam vel famulos cum oblationibus sine ali=
quo rumore clamore vel lucto, et qui contrafecerit in pre=
dictis vel aliquo predictorum solvat pro qualibet vice **XX**.
solidos denariorum. Liceat tamen quatuor hominibus ad dic=
tam Ecclesiam permanere ad sepeliendum mortuum, et
alia ministeria faciendum sine aliqua poena. Et nulla
mulier que de modo mortui recesserit dicta die vel sequen=
ti ad domum mortui iterato vadat, et nulla persona ipsa
diem ortis vel luctus, et die qua fuerit luctus sive oblatio
presumat in domo mortui, et ad ipsam domum ire vel sta=
re ad comedendum nisi tantum illi de Familia mortui,
nec facere aliquod vestimentum de novo pro aliquo mortuo:
excepta uxore mortui, que possit vestes viduales habere. Et
nulla persona possit ire ad petendum licentiam a Potestate,
et sua curia, quod faciat contra presens statutum vel ali=
quod predictorum poena **XX**. solidorum denariorum. Et nulla
mulier in die oblationis debeat se scapigliare ad Ecclesiam seu
luctum vel rumorem facere vel clamorem, et que contrafece=
rit in predictis vel aliqua predictorum pro vice qualibet sub=
jaceat dicte pene, et nullus audeat vel presumat ad plateam
Comunis accedere ad faciendum aliquod corruptum occasione ali=
cujus mortui vel mortue: liceat tamen cuilibet mortuum vel

mortuam, per ipsam plateam deferre, et cum ipso transire nullam faciendo moram: et qui contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum in XX. solidorum denariorum Comuni Trevii condemnetur. Et predicta omnia, et singula faciat observari Potestas terre Trevii, et inquirire tempore luctus. Nec Potestas contra predicta vel aliquod predictorum licentiam possit concedere: et ad predicta invenienda unum ex suis Notariis mittere teneatur per Castrum, et pladiam Trevii: et Potestas teneatur jurari facere capitaneum contratarum quod denuntiet contrafacientes, et accuset, et relationi unius vel duorum vel plurium fides plenissima adhibeatur: et si non accusaret subjaceat ipsi pene. Et hoc capitulum Potestas post introitum sui officii publice, infra octo dies banniri facere teneatur. Et nulla mulier audeat vel presumat in oblationibus alicujus mortui cum aliqua offerta vel pane ad domum mortui ire: sed omnes mulieres que ire voluerint cum oblationibus pro anima defuncti ad Ecclesiam accedant sine aliquo clamore ad poenam X. solidorum denariorum, pro qualibet ipsarum, et qualibet vice: et Potestas qui pro tempore fuerit teneatur, et debeat supradicta omnia, et singula, et quod libet eorumdem observare, et observari facere, sub poena quinquaginta librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum.

De poena non euntis ad laboritia Comunis Trevii

(Rubrica 35.)

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque non iverit ad laboritia Comunis Trevii ad petitionem Potestatis vel superstitis operis compellatur: qui Potestas vel superstes habeat potestatem faciendi pignorari, et omnia faciendi que sibi videbitur ad hoc ut opus anelius compleatur.

De poena euntis ad guaitam de nocte.

(Rubrica 36)

Statuimus, et ordinamus, quod nullus musculus major XIV. annis audeat vel presumat ire de notte ad aliquam guaitam alicujus mulieris infantate sub poena, et ad poenam X. solidorum denariorum pro quolibet, et vice qualibet Comuni Trevii applicandorum.

178v

De poena molendinariorum non dantium vicem.

Rubrica 37

Statuimus, et ordinamus, quod omnes molendinarii de Trevio debeant dare vicem primo euntibus, et petentibus ad macinandum, et multurum sibi accipere secundum ordinamentum de hoc factum, et non plus, et cum mensuris eis assignatis per Comune Trevii: et ipsas mensuras deferre in ea magnetudine in qua fuerint a principio, et omnia, et singula faciant, et observent bona fide, sine fraude: et si secus fecerint, poena centum solidorum denariorum volumus incurrere ipso facto in qua debeant condemnari; et nihilominus inquiri debeat contra omnes semel in mense si contra predicta vel aliquod predictorum fecerint, et ipsos omni mense jurare faciat, et cogere ad predicta observanda, et Potestas, et sui Officiales hoc faciant observare: et Potestas etiam qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat observare, et observari facere omnia, et singula in dicto capitulo contenta ad poenam **XXV**. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum. Et quod ipsi Molendinarii, et quilibet ipsorum accipiant et accipere debeant pro multura pro qualibet cuppa grani quam macinaverint unum ramajolum grani dummodo quod cuppa grani sit capax **XXX**. ramajolorum misturę, et de mistura pro qualibet cuppa unum ramajolum dummodo quod dicta cuppa sit capax **XX**. ramajolorum misturę; et dicti ramajoli sint, et esse debeant sigillati sigillo Comunis Trevii, et si

dicti Molendinarii predicta non observent in centum solidis denariorum pro qualibet, et qualibet vice qua contrafecerint Comuni Trevii condemnetur: et quod farinajoli qui farinam recoligent debeant recipere pro qualibet cuppa farine quam recoligerint a domino farine pro suo lobore unum denarium tantum, et non aliud: et qui contrafecerit in X. solidis denariorum Comunis Trevii condemnetur. Et quicumque ivus ad macinandum ad dicta molendina bladum ammiserit quod molendinarii dictorum molendinorum teneantur, et debeant sine strepitu, et figura judicii emendare, et restituere dictum bladum illi qui ammiserit, et stetur, et credatur Sacramento, illius qui ammiserit usque in quantitatem unius cuppe grani, et duarum cupparum alterius bladi, et Potestas, et sui Officiales teneātur facere observari antequam molendinarii discedant de palatio sub dicta poena.

Quod Molendinarii de mense Julii, Augusti, et Septembris non possint macinare alicui nisi unam salmam grani pro qualibet Septimana.

Rubrica 38

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona de Trevio vel ejus districtu a decem bucchis infra per menses Julii, Augusti, et Septembris cujuslibet anni in futurum possit nec debeat macinare ultra unam salmam grani in molendinis Comunis Trevii pro qualibet

hebdomada penam unius floreni in singulis casibus predictis, et qualibet vice incidat qui macinaverit contra voluntatem molendinarii, et in eamdem penam incidat molendinarius si consenserit quod macinaret contra dictam formam. Et quilibet possit accusare, et denuntiare, et credatur ejus juramento cum uno teste, et accusator habeat quartam partem pene predicte, et aliam quartam partem habeat Officialis faciens executionem, et residuum sit Comunis Trevii. Et predicta intelligantur quando macine essent occupate ex multitudine macinantium.

De poena Molendinariorum non permanentium continue in molendino sine substituto et de emendatione grani

Rubrica 39.

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero omnes molendinarii deputati per Comune Trevii ad macinandum granum in molendino Comunis predicti teneantur, et debeant continue quilibet eorum stare in dictis molendinis tempore quo macinatur granum, et habere debeant curam, et omni modam diligentiam in macinando granum pro ut quilibet diligens, et peritus molendinarius habere debeat, et omnem damnum quod insurgeret in grano vel farina propter suam imperitiam, et malam curam teneatur ad damna, et interesse damnum

patienti. Et simili modo si granum assignatum in molendino ammitteretur vel defraudarentur in totum vel in partem teneantur molendinarii sive ille molendinarius cui fuerit assignatum restituere domino grani: et credatur juramento illius qui assignavit granum ammissum vel deterioratum, et fraudatum cum juramento unius testis, et nullus possit servire per substitutum poena XX. solidorum pro quolibet, et qualibet vice qua fuerit inventus vel denuntiatus servire per substitutum, et quilibet Officialis curie Potestatis Trevii, et Cancellarius teneantur inquirere per omnem meliorem modum quo melius potest, et habeat inveniens quartam partem pene quam pervenire fuerit cum effectu in Comuni

De impedimento levando de viis

Rubrica 40.

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas Comunis Trevii qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur sub virtute prestiti juramenti facere tolli, et removeri omne impedimentum de viis publicis, et vicinalibus de Castro Trevii et pladia, et toto districtu Trevii ad petitionem cujuscumque petentis: et hoc Potestas in principio sui officii infra octo dies publico bandiri faciat ut veniat ad notitiam singulorum, et in ipso banno assignetur terminus octo dierum ad elevandum impedimentum predictum, et quicumque impedimentum predictum non elevaverit Potestas faciat inquisitionem contra

illum qui tale impedimentum posuerit, et illum punire, et condemnare debeat in tribus libris denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et nihilominus dictum impedimentum elevare teneatur, et tertiam partem banni habeat accusator, et sit licitum cuilibet accusare, et quod nulla persona prohiciat aliquod impedimentum vel turpitudinem faciat in aliqua via, Castri vel pladię Trevii poena X. solidorum denariorum pro qualibet vice, et quod dictę vię debeant reduci per adjacentes ad modum consuetum, et pro ut hactenus fuerunt. Et Notarius qui pro tempore fuerit teneatur predicta facere bandiri pęna XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum.

De non prohiciendo impedimentum in viis

Rubrica 41

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas faciat exgomberare omnes, et singulas vias de Trevio, et ejus districtu: et nulla persona prohiciat de die aquam a pro angulo in aliquam stratam publicum, et qui contrafecerit solvat bannum in Comuni X. solidorum denariorum: et sit licitum cuilibet accusare, et accusator habeat tertiam partem banni: et hoc capitulum bandiatur: et similiter locum habeat de nocte usque ad tertium sonum campanę: quę pulsatur de sero. Et Potestas qui pro tempore erit, et Notarius reformationum debeant super predictis inquirere sub poena X. librarum

denariorum pro quolibet dicto Comuni applicandorum.

De poena ingombrantium viam olim Massariecti

Rubrica 42

Statuimus, et ordinamus, quod in via qua itur ab angulo Macelli, et vadit ante domum massariecti Angeloni, et murum veterem Comunis, et exit ad domum olim Petri Baltexis sit libera, et nulla persona faciat immunditiam vel impedimentum, et qui contrafecerit solvat bannum X. solidorum denariorum, et cuilibet sit licitum accusare.

De Pizzicajolis vendentibus in Platea.

Rubrica 43

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque voluerit stare, et morari in die Jovis vel aliis diebus in Platea Comunis Trevii ad vendendum olera, poma, panem, salem, oleum saginem, vel alias res ad pizzicajolos seu pizzicajolas specton=

181v

tes sive pertinentes: et qui soliti sunt stare in dicta platea ad vendendum teneantur, et debeant annuatim solvere Camerario Comunis Trevii pro ipso Comuni recipienti XX. solidos denariorum, et intelligatur etiam de pizzicajolis, et panifacolis, et fogliajolis utriusque sexus existentibus in dictis locis: et etiam panifacoli sive panifacule ubicumque stabant in Trevio, et ejus districtu teneantur annuatim solvere pro quolibet XX. solidos. Et Potestas faciat banniri infra tres dies post introitum sui officii: et in dicto banno assignet terminum trium dierum, infra quem debeant se facere ascribi: quod si non fecerint in XL. solidos denariorum pro quolibet, et qualibet condemnetur: et quod panifacule facientes panem ad vendendum in Castro vel Pladia Trevii teneantur, et debeant stare, et morari ad vendendum panem in Platea Comunis Trevii singulis diebus dominicis, et diebus Jovis pro qualibet die quo non steterint in dictam penam incurrant. Et quod Potestas teneatur et debeat pena X. librarum denariorum, et vincula juramenti dictis diebus unum ex suis Notariis mittere ad rimandum, et inquerendum de predictis, et repertos culpabiles punire, et condemnare in dicta poena, et stetur relationi dicti Notarii.

De modo vendendi animalia

Rubrica 44

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque habuerit aliquod animal ad vendendum illud animal non vendat nisi primo ipsum animal duxerit ad vendendum vel causa ven=

dendi tribus diebus Jovis ad Castrum Trevii, et qui contrafecerit in XX. solidos denariorum Comuni Trevii condemnetur: et eligatur unus Notarius ad scribendum animalia omnia que ducuntur ad vendendum in Foro Trevii: qui sit esse debeat de Notariis banci pro tempore fuerint: et scribere debeat ipsa animalia, sine aliquo salario vel mercede, et contrafacientes cuilibet sit licitum accusare, et teneatur in credentia, et habeat tertium partem banni.

Quod fiat forum bestiarum, et aliarum rerum: et que res possint extrhai die Fori.

Rubrica 45.

Statuimus, et ordinamus pro bono, et pacifico statu terre Trevii: quod in terra Trevii sit, et esse debeat Forum bestiarum de quolibet genere bestiarum secundum formam statutorum, et ordinamentorum loquentium de Foro habendo in terra Trevii posito sub Rubrica suprascripta: quod statutum volumus vigere, et perpetuam firmitatem habere statutis sive ordinationibus vel reformationibus in contrarium loquentibus non obstantibus. Et quod Potestas qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat dictum statutum sive ordinamentum facere observari ad poenam XXV. librarum denariorum: et quod nulla persona de Trevio vel ejus districtu portet vel extrahat de Territorio Terre Trevii

aliqua victualia nisi illa portaverit, et retinuerit in die Jovis in terra Trevii, et contrafaciens ipso facto in XL. solidos denariorum penam incurrat pro quolibet, et qualibet vice. Salvo quod pro pullis, caseo, et ovis extractis seu portatis contra dictam formam sit poena X. solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice. Que poena per Potestatem auferatur eisdem sine diminutione aliqua. Et Potestas teneatur de predictis inquirere, et suam familiare mittere, liceat tamen quibuscumque personis de dictis victualibus excepto blado, et vino emere diebus jovis in Foro Trevii: et illa quo voluerint portare sine poena.

De modo vendendi calcinam

Rubrica 46.

Statuimus, et ordinamus, quod calcina semper vendatur ad culmum ad justam mensuram Comunis Trevii: et quod cuppa Calcine lapidum non fetate vendatur sex denarios, et non pluris: et venditur qui plus acciperet in centum solidis denariorum Comuni Trevii condemnetur: et volumus quod nullus Laycus possit nec debeat vendere calcinam alicui persone, que non sit supposita jurisditioni Comunis Trevii nisi ad minutum: et ipsam mensurare debeat bona fide sine fraude, et qui contrafecerit subjaceat dicte pene.

De muro Comunis fracto reparando

Rubrica 47

Statuimus, et ordinamus, quod ubicumque esset vel inveniretur murus Comunis fractus in Castro Trevii vel pladia ruptus vel modo aliquo devastatus: talis murus Comunis Trevii reaptetur. Et Potestas de mense Jannarii proxime venturio debeat ire ad videndum dictos muros: et ubi essent rupti vel guasti facere reaptari sub poena L. librarum denariorum de suo salario, in qua poena per sindicum Comunis qui eum sindicabit debeat condemnari inventus culpabilis. Et Notarius reformationum teneatur vinculo juramenti, et poena XXV. librarum denariorum de suo salario omni hebdomada dictos muros revidere, et ubi fractos invenerit sollicite reparari una cum dicto Potestate.

De aqueducto coperiendo

Rubrica 48

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas qui pro tempore fuerit, et quodlibet officium prioratus terre Trevii teneantur, et debiant sub poena XXV. librarum denariorum

183v

pro quolibet Comuni Trevii applicandorum singulis duobus mensibus eorum durante officio facere fieri, et coperiri aqueductum Comunis, et actari tres perticas, volte, muri, si expedierit, et coperiatur de supra de tanta terra ut via possit ire super ipso aqueductu, et incipiatur a capite ipsius aqueductus, et desubtus remundari, et aptari pro ut expedierit: et quod nulla arbor possit esse prope ipsum aqueductum per duas perticas ad hoc ut radices ipsarum arborum non deguastent ipsum aqueductum: et nulla mullier a valle Sancti Romeris ultra possit lavare pannos lanę vel quas vis res, poena centum solidorum denariorum. Et Potestas, et Notarius damnorum datorum qui sunt, et pro tempore erunt teneantur vinculo juramenti de prędictis, et quolibet prędictorum omni mense facere inquisitionem, et contrafacientes condemnari in dicta poena, et etiam punire: ad quę probanda sufficiat unus testis de visu vel saltim tres, bonę conditionis, et famę, de publica fama.

De via aqueductus Comunis

Rubrica 49

Statuimus, et ordinamus, quod via quę vadit, et incipit in aqueducta cupi Comunis Trevii aptetur, et remundetur usque ad dictum fontem cupi expensis Comunis Trevii, et quod nulla persona de Trevio vel ejus districtu vel aliunde audeat vel presumat facere in dicto aqueductu, et fonte aliquam turpitudinem ad pęnam centum soli-

dorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice dicto Comuni applicandorum. Et quilibet contrafacientes possit accusare, et accusator habeat quartam partem banni, et nomen ejus in credentia teneatur. Et si talis malefactor non inveniretur quod illa contrata in qua facta fuerit dicta turpitudo vel impedimentum, teneatur solvere illam penam, et pecuniam. Et quod Notarius custodie qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur, et debeat ire quolibet mense scrutando pro predictis una vice: et si non fecerit incurrat poenam centum solidorum denariorum, de suo salario Comuni Trevii applicandorum: et nihilominus ipse Notarius quolibet mense facere banniri predictam teneatur ad dictam poenam. Et nulla persona possit in dicto aqueductu lavare pannos nec prope quatuor perticas, nec de aqua dicti aqueductus extrahere nisi per fontes in ipso existentes poena X. librarum denariorum: et Potestas, et Notarius damnorum datorum qui pro tempore erunt teneantur inquirere de predictis, et repertos culpabiles punire, et condemnare in dicta poena.

Quod XV. dies de mense Maii, et XV. de mense Augusti sint feriati

Rubrica 50

Statuimus, et ordinamus, ad hoc ut alvei, et alia laboritia Comunis Trevii magis utilia deducantur ad effectum, et quod omnis occasio Potestati, et aliis officialibus tollatur, quod XV. dies de mense Maii: et XV. dies de mense Augusti continui ad petitionem Potestatis sint

feriato: et quod nullus de Trevio vel ejus districtu dictis diebus faciat aliquod laboritium nisi laboritia Comunis, que fuerint deliberata per Concilium dicti Comunis: et qui contrafecerit in laborando, solvat V. solidos denarios pro poena: et dictum Capitulum banniatur. Et quod Potestas teneatur, et debeat predicta observare, et observari facere sub poena prestiti juramenti, et quinquaginta librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum, et hoc capitulum sit precisum quod tolli non possit concilio vel arenga.

De festivitatibus custodiendis

Rubrica 51.

Statuimus, et ordinamus, cum ex precepto omnipotentis Dei teneamur festivis diebus nullum servile opus facere. Quod de cetero nulla persona tam terrigena quam Forensis vel Judei in die Nativitatis domini cum duobus sequentibus: in die Corporis Christi, in die Pascatis Resurrectionis, et Pentecostem cum duobus sequentibus, in die Ascensionis domini: in die Annuntiationis Domine: in die Nativitatis ejusdem: in die Assumtionis ejus: Et in omnibus diebus dominicis audeat vel presumat forum sive mercatum facere: id est vendere aliquod genus mercimonie, et hoc intelligatur non solum in dicta terra Trevii, sed etiam per totum Territorium ejus, et maxime

prope Ecclesiam Sancte Marie de Plano Trevii, et prope Ec=
clesiam Sancte Marie de Lacryma, in quibus omnibus locis
solummodo liceat emere vel vendere ea que necessaria sunt
ad comedendum, et bibendum pro illa die solummodo: et qui
contrafecerit tam vendens quam emens ipso facto incidat
in poenam trium librarum denariorum: et similiter incidat
in dictam poenam qui fecerit aliquod servile opus, in dictis
diebus. Excepto quod si aliquod dictorum Festorum venerit in
die Jovis saltem ad poenam predictam teneatur usque ad
exptetionem officii, et decantationis Misse et non aliter.
Item in dictis diebus, et omnibus ab Ecclesia preceptis nul=
lus Macellarius vel Macellator vel quivis alius de terra
Trevii vel ejus comitatu neque Forensis audeat vendere
carnes publice vel occulte sub poena trium librarum dena=
riorum de facto per Officialem exigendorum: et hoc intelli=
gatur usque ad meridiem dictorum dierum festivitatem
predictorum. Item tabernarii nullo modo possint nec de=
beant eorum tabernas apertas tenere in aliquo festo ab
Ecclesia precepto antequam compleatur predicatio si predi=
catur vel ante inceptionem decantationis Misse. Et si=
militer post sonum campane de sero sub poena trium
librarum denariorum ipso facto ab officiali auferendo=
rum. Item quod Aromatarii non possint in diebus festi=
vis ab Ecclesia preceptis eorum apotecas apertas tenere ad
aliquid vendendum: contrafacientes autem id est vendentes
aliquid sine infirmorum necessitate ipso facto incidant in
penam trium librarum denariorum. Item barbitonsores:
sutores: cerdones: et alii artifices cujuscumque artis in die=
bus festivis ab Ecclesia preceptis teneantur dicta festa
custodire incipiendo ab ora pulsationis campane ad salu=
tationem angelicam, in sero vigiliarum dictarum festi=
vitatum sub poena trium librarum denariorum. Item
quod nulla persona cujuscumque conditionis existat

tam terrigena quam Forensis audeat vel presumat modo ali=
quo publice vel occulte tam in dicta terra Trevii quam in
ejus comitatu laborare neque laborari facere, neque
terras colere, neque salmas portare, neque trasinum duce=
re, neque aliud servile opus facere in festis Apostolo=
rum, et in aliis Festis ab Ecclesia preceptis nisi ad
pias causas, et tempore incursis gentium arcuorum: qui=
bus casibus poenam aliquam non incurrant: et qui con=
trafecerit ipso facto incidat in poenam XXX. solidorum
denariorum hoc autem limitato, et expresse declarato,
quod in omnibus aliis diebus festivis ab Ecclesia pre=
ceptis preter quam in diebus contentis in primo Capitu=
lo, et in diebus Apostolorum quilibet possit vinum, et
oleum vendere, et emere, et etiam portare, et portare li=
gna facta herbas paleas, et fenum a terra ad domum
propriam: aquam, vinum aterra in comitatum granum
ad molendinum, et farinam exinde exportare, et panem
facere sine poena, et banno aliquo. Et in aliis quedem
diebus licet festivis ab Ecclesia tamen non preceptis, et
in dictis quilibet possit, et valeat sua exercitia laudabi=
liter exercere impune: granum penarum in supradictis
capitulis de festivitatibus omnibus contentarum, quarta
pars sit Officialis invenientis, et executionem facientis:
et reliquę partes sint Comunis Trevii. Item quod in
celebratione instrumentorum per tabelliones servetur de=
cretum Reverendissimi Domini Domini C.
Episcopi olim Spoletani super inde emanatum, et in
presenti volumine statutorum insertum in omnibus,
et per omnia sub penis censuris in eo contentis quas
penas de facto Potestas auferre possit a contrafacien=
tibus. Item cum festivitates ab Ecclesia indicte sint
ad laudem Dei dedicatę, et ut fideles agant ipsi Deo
gratias de totis innumerabilibus beneficiis, et etiam ut

Sanctiquorum festa celebrantur pro nobis apud Dei clementiam intercedere dignentur, et nos nostra ingratitudine ludis commessationibus, et ebrietatibus in illis sacris diebus Deo dedicatis Deum et ipsos Sanctos magisque in aliis diebus ad iracundiam provocemus. Quapropter Statuimus, et ordinamus quod in terra Trevii, et in ejus comitatu nulla persona cujuscumque status seu conditionis existat audeat vel presumat ludere ad aliquod genus ludi taxillorum cartarum sive tabulorum sub poena trium librarum denariorum de facto auferendorum a quolibet contrafaciente. Et receptatores talium luderum publice vel occulte scienter in duplum dicte poene ipso facto puniantur sine ulla remissione: Et receptatores intelligantur tenentes domos quocumque jure vel titulo, quarum penarum quarta pars sit accusatoris, et teneatur in secreto: quarta Officialis inventoris vel executionem facientis, et reliquae partes sint Comunis Trevii: Item quod nullus Iudeus audeat vel presumat apperere in publicum id est extradomos a die cene Domini, id est a dimissione sonus campane usque ad horam tertiam Dominice Resurrectionis, sub poena triginta trium librarum denariorum: et sex ictus torture. Item quod in omnibus diebus festivis supradictis venientes, et portantes fructus, et alia commistibilia cum bestia vel sine ad vendendum in terra Trevii, et ejus comitatu, et ementes non teneantur ad aliquam poenam. Et ego Antonius Joannis Dequatterulis de Sarnano publicus imperiali auctoritate Notarius, et nunc Cancellarius, et Notarius reformationum Comunis, et hominum terre Trevii predictis omnibus, et singulis dum sic agerentur, et fierent inter sui, et presens fui, et ea rogatus scribere scripsi, et publicari, Et ad fidem, et testimonium premissorum

signum meum apposui consuetum: et obmisso signo Notarii sic legebatur signum mei Antonii Cancellarii, et Notarii suprascripti de inde diversa manu legebatur confirmatio predictorum capitulorum Sic:

Confirmatio

Nos Baptista de lunariis de Rachaneto juris utriusque doctor, et Comes palatinus Reverendissimi domini Patriarche Antiochiensis, Perusii, Fulginii, Trevii, et &c: cumpotestate Legati de latere generalis Gubernatoris, et &c: Locumtenens generalis. De speciali mandato, prefati domini superscriptas omnes, et singulas reformationes, et capitula, in precedenti, et presenti folio supra et infrascriptas confirmamus, et approbamus tamquam honestas, et licitas, et mandamus eas inviolabiliter observari. Datum Fulginii sub impressione nostri majoris sigilli, die IV. Aprilis MCCCCLXXXIII. et obmisso sigillo sic legebatur Baptista de Sarnano.

De poena retinentis ultra duos porcos.

Rubrica 52

Statuimus, et ordinamus, quod ad evitandum omnem scandalum, et errorem, nullus de Trevio vel ejus districtu aut ibidem habitans possit neque valeat in

dicta terra et ejus districtu extra [struck: nam] domum, habere neque retinere ultra duos porcos sub poena, et ad poenam in statutis contentis salvo tamen privilegio mercatorum, et quilibet possit contrafacientes accusare, et habeat tertiam partem pene, et similiter si officialis eos invenerit, et executionem fuerit: et si ipse officialis negligens fuerit in exequendo tam accusationes coram eo factas quam inventiones factas per eum vel aliquem Officialem dicti Comunis incurrat poenam vigintiquinque librarum denariorum, et quilibet ipsum Officialem de sua negligentia in predictis possit accusare: et similiter tertiam partem pene lucretur, et hec reformatio vim habeat statuti, et perpetuo observetur aliquibus in contrarium non obstantibus. I. Patritius Episcopus Cajetanus Fulginii Trevii, et &c. Gubernator.

Confirmatio

Cum elapsis diebus Consilium **XVIII.** Populi terre Trevii quamdam ad nostram devenerit notitiam fecisse reformationem quod nullus in Territorio, et Districtu Trevii posset extra domum retinere ultra duos porcos poena in statutis dicte terre contenta salvo privilegio mercatorum, et quilibet contrafacientes valeret accusare, et haberet tertiam partem pene, et si Officialis fuerit negligens in exigendo dictam poenam ipso facto poenam **XXV.** librarum incurrat vice qualibet, ut latius constat manu Cancellarii dicte terre sub die **XXI.** mensis augusti presentis Anni. Nos igitur bonum publicum dicte terre, et pacem dicti populi cupientes volentes erroribus insuper obviare pro bono publico, et ipsius Populi concordia, et pace auctoritate Apostolica camere reformatione approbamus, et affirmamus, et presentis scripture patrocinio communimus omni modo, et cetera. Datum Trevii die **XXV.**

187v

Augusti MCCCCLXXXIII. Sinolfus Otherius.

Infra quos confines capre ballie custarum possint retineri

Rubrica 53

Statuimus, et ordinamus ad declarationem senaitarum, et ampliationem confinium infra quos capre ville custarum possunt impune pascere, quod dicti confines expresse sint, hi videlicet incipiendo a termino antiquo videlicet a saxo asperiveniendo, et copiendo totum montem asperi, et descendat ad capud vinee Francisci, et Martini, stetit, et veniat de directo per montem Caprilis usque ad domum Andreoctii, et quod per dictum montem Caprilis et per viam in pede dicti Montis prefati homines dictarum Villarum Custarum habeant auctoritatem, et licentiam cum ipsorum capris, et animalibus tre ad portandum dicta animalia ad fontem Diani, ita tamen quod damnum alicui non inferrant. Et redeundo ad dictam domum Andreoctii, que est in pede montis Caprilis in valle Diani, et vadat dicta senaita de directo ad semitam sive viam in monte supra dictum vallem Diani, et eundo per dictam viam usque ad caput vinee sive possessionis olim Dominici Hardutii, et eundo per dictam viam per medium olim vinee sive possessionis heredum Giliutii usque ad viam que sursum vadit per ipsum montem, et eundo a punta dicte vie in qua dicta via se insimul conjungit

vadat de directo in pede vinee olim, et nunc possessionis heredum Marinutii Hermanni, et in capite possessionis Ioannis Pedri Pauli, et intrent dicte servitie in viam que est in pede possessionis Colangeli Cole: et intrando per sultum per possessionem dicti Colangeli parte ad usque ad caput possessionis Perangeli Francisci Magnoni, et veniendo in capite alterius possessionis Ioannis Petri Pauli de directo eundo ad caput possessionis Militani Convegne intrando in viam in pede possessionis Ioanne Anchicte supra cavam lapidum, et transeundo viam que venit a custis Trevium intret caput possessionis heredum Marinutii Hermanni, et protendat per custam Sancte Catarine ad caput clausure Ioannis Oraldi esset, et protendat ad possessionem olim Pierantonii Antonii Magii a capite, et vadat de directo per viam conductus usque ad possessionem heredem Luce Ioannis Ijemane, et eundo de directo ad confinia antiqua, ubi est terminus antiquus dictarum servitarum: et hic sit finis harum servitarum presentium.

De immunditiis non faciendis in platea, nec in stratis publicis

Rubrica 54

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat vel presumat aliquam turpitudinem vel immunditiam proiicere nec ponere vel vegetes tenere ligna lapides vel alia impedimenta facere in platea Comunis nec in stratis dicte terre

publicis, et magis frequentatis: et maxime in via per quam itur a platea Comunis ad locum fratrum minorem sub poena decem solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et hoc capitulum Potestas teneatur banni, et facere infra unum mensem post introitum sui Officii.

De poena tenentium latrinas, et alia reddentia fetorem circa plateam, et alia loca terre Trevii.

Rubrica 55

Statuimus, et ordinamus, quod nemo debeat habere latrinas sive necessaria juxta plateam Comunis Trevii propter ne redderetur fetor transeuntibus, et conversuntibus in platea: qui imo, quod non habet chiassos cloacum vel necessarium in terra Trevii qui, sive quod redderet fetorem transeuntibus, et vicinis debeat ipsam, vel ipsum ita claudere, et aptare, quod non reddat fetorem alicui persone sub poena XXV. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et Potestas sive Iudex, et ejus curia tam ex suo officio quam ad petitionem cujuscumque pretendentis interesse quomodolibet, et qualitercumque procedere inquirere, terminare, et mundare teneatur, et debeat illi habenti necessarium sive latrinas vel chiassum sive cloacam exquibus procederet talis fetor, quod infra X. dies debeat removere vel removeri facere ta=

lem fetorem, et ejus causam quod vicini, et alii transeuntes, vel interesse pretendentes non recipiant fetorem sub dicta poena, et Potestati, et Iudici, et eorum Curie negligentibus predicta executioni mandare sit poena librarum **XXV.** denariorum applicandorum Comuni Trevii.

De poena retinentes vegetes trabes, vel alia impedimenta subtus voltas Palatii Priorum, et in platea Comunis.

Rubrica 56

Statuimus, et ordinamus, ad decorem, et civili ornamentum platee Comunis quod nulla persona cujuscumque conditionis, et preheminentie existat audeat vel presumat aliquo quesito colore vel causa ponere nec retinere in platea Comunis Trevii vel subtus voltas palatii Magnificorum dominorum Priorum dicte terre vegetes trabes ligna, calcinam lapides lateres sive mactonos vel aliquid aliud simile impedimentum facere nec aliquam immunditiam sive brutturam prohicere retinere, sive retineri facere poena quadraginta solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice, que contrafactum apparuerit: cujus pene quarta pars sit denuntiatoris secrete cum juramento unius testis, et ipsius denuntiatoris: alia quarta pars sit officialis, et reliquum sit Comunis Trevii, et nihilominus cuilibet liceat impune dictas vegetes trabes, ligna, calcinam, lapides, lateres, et similia, elapsis octo diebus a die immissionis in dictis locis

189v

portare, vastare, rumpere, auferre, et in sui usum, et utilitatem convertere, pro ut sibi placuerit omni tempore sine poena, et damno: et hoc ad reprimendum audaciam illorum, qui se existimant aliquem contra eos, non posse aliquam nociam inferre vel facere, et nihilominus Priores vel Potestas vel alius Officiales terre Trevii non possint dare licentiam, et data non valeat ipso jure

Quod vie in terra Trevii, et Pladie mundentur.

Rubrica 57

Statuimus, et ordinamus, quod omnes vie terre Trevii, et pladie qualibet septimana vel saltim omni mense scopentur, et emundentur per dominos patronos vel habitatores domorum, et possesionum circumstantium juxta dictas vias stantur ad poenam XX. solidorum denariorum pro vice qualibet, et emundentur dicte vie semper in vigiliis festivitatum solemnium infallanter ad dictam poenam, et quod Officialis extraordinariorum hoc fieri faciat ad poenam centum solidorum denariorum vice qualibet, qua contrafecerit Comuni Trevii applicandorum.

Quę vię aptentur per dominos, et habitatores domorum.

Rubrica 58

Statuimus, et ordinamus, quod omnes vię dictę terrę, et Pladię aptentur per dominos, et patronos vel habitatores domorum, et possessionum circumstantium bene; et diligenter ita quod quilibet cum salmis, et bestiis habiliter, et bene transiri possit ad dictam poenam excepto quod juxta portam ecclesię aptetur via expensis Comunis Trevii, et quod prędictus officialis prędicta faciat fieri, et observari ad requesitionem cujuscumque petentis de Trevio, et Pladia sub dicta poena centum solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum de quibus debeat sindicari sui tempore sindicatus.

Quę vię extra terram Trevii aptentur per dominos, et colonos possessionum.

Rubrica 59

Statuimus, et ordinamus, quod omnes vię extra ter=

ram Trevii in quibuscumque vocabulis situate similiter per adiacentes, et patronos, et dominos atque colonos possessionum circumstantium debeant ad minus omni mense semel emundari, et aptari ita quod quilibet cum salmis, et sine habiliter per transire possit sub dicta poena, et prefatus Officiales extraordinariorum sub dicta poena centum solidorum denariorum ad requisitionem cujuscumque petentis de facto executionem faciat. Si quis autem vias dicte Comunis vel aliquam vicinalem vel ipsarum partem occupaverit de facto poena vigentiquinque librarum denariorum incurrat ab ipso quod exigatur de facto per dictum Officialem, et via informam pristinam reducatur. Et prefatus Officiales extraordinariorum ad petitionem cujuscumque petentis executionem faciat de predictis, cognita veritate sub dicta poena aliquibus aliis statutis vel statuto de predicta materia loquentibus non derogando.

De modo cavandi flumina, et de eorum manutentione.

(Rubrica 60.)

Statuimus, et ordinamus, quod flumen Molendinorum sportella, Marrogia, Catharena, et Riguccianum caventur, et aptentur ipsa, et quodlibet ipsorum per totum Territorium Trevii, per Comune Trevii, et homines Trevii quarumcumque baliarum pro ut ordinatum fuerit per ipsum Comune, et superstitis eligendos caventur, et apten-

tur, et quelibet balia teneatur partem suam dictorum flu-
minum manutenere, et conservare ad poenam **XXV.** libra-
rum denariorum pro qualibet balia, si contra fecerit, et qui-
libet de Trevio ad petitionem sui superstitis sive Capitanei,
sive caput decem pro ut fuerit ordinatum cavare, et
aptare debeat dum fuerit requisitus per bajulum vel ban-
nimentum ad poenam viginti solidorum denariorum
pro vice qualibet, et sub dictis penis **XXV.** librarum de-
nariorum officialis dicti domini Potestatis qui pro tem-
pore fuerit ad petitionem dicti superstitis capitanei
vel illius ad hoc deputati de facto executionem faciat de pre-
dictis omni exceptione remota: et omnia alia flumina, alvi-
ioli, et forme nisi ordinata fuerint per Comune Trevii in
generali Concilio dicti Comunis, quod caventur, et emun-
dentur, et conserventur per adjacentes ipsorum fluminum,
alvioli, et forme.

Quod via nova aptetur per Comune Trevii

Rubrica 61.

Statuimus, et ordinamus, quod via nova cave-
tur, aptetur, et conservetur per Comune Trevii quia Ma-
gistra est, et etiam via, qua itur Spoletum versus Molen-
dinum Beroite, et arbores beroite quia regalis, et Ma-
gistra est, et in dictis viis tempore quo aptantur quili-
bet suam partem facere teneatur sub dictis poenis
XX. solidorum denariorum, et sub dicta poena centum

191v

solidorum denariorum Officialis predictus executionem faciat ad hoc deputatus.

De manutentione Ponticum

111

Rubrica 62.

Statuimus, et ordinamus, quod Comune Trevii teneatur, et debeat facere fieri manutenere, et conservare suis expensis pontes fluminis novi molendinorum marrogie, Sportelle, Catharare, et Rigauciani: alias autem pontes faciant, et conservent adjacentes ipsorum pontium: et etiam illa balia, que fecit pontem in dictis viis: et quelibet balia ad minus teneatur facere, et conservare unum pontem in viis illis quas aptaverint cum dictis adiacentibus dictis pontibus sub poena X. librarum denariorum pro qualibet balia, et XX. solidos denariorum pro qualibet adjacente, et vice qualibet qua contrafecerint in non servando predicta de quibus prefatus Officialis ad dictam poenam executionem faciat.

Quod vie, et fovee aptentur a strata infra versus Flumen

Rubrica 63.

Statuimus, et ordinamus pro conservatione viarum dicti Comunis Trevii quod a strata publica infra versus Flumen quilibet habens possessionem vel laborator alicujus possessionis, juxta aliquas vias teneatur et debeat poena XL. solidorum denariorum cavare, et cavari facere, aptare, conservare, et manutenere foveam latitudinis in fundo quatuor pedum majus ad minus ab omni latere dictarum viarum, et majorem partem terre prohicere super viam ad hoc ut conserventur vie predicte super quibus prefatus Officialis diligenter examinationem ac executionem faciat ad predictam poenam XL. librarum denariorum.

192v

Quod laboratores terrarum cum vicinis teneantur facere foveas inter possessiones.

Rubrica 64.

Statuimus, et ordinamus pro conservatione terrarum, et possessionum terre Trevii a strata infra qua itur fulgineum, et pisignianum versus planitiem Trevii ubi opus fuerit quilibet laborator alicujus possessionis, et petii terre teneatur, et debeat facere circum circa possessionem suam insimul cum vicino suo laboratore qui ad infrascripta cogi possit, omnino si recusaret foveas latitudinis trium pedum manus infundo, et profunditatis totidem ad hon, ut aqua de dictis possessionibus, et petiis terrarum exiri possit, et cursum habeat per dictas foveas. Et predictus Officialis de facto ad poenam predictam, ad petitionem cujuscumque petentis executionem faciat de predictis poena XX. solidorum denariorum pro quolibet et qualibet vice.

De arboribus prestantibus impedimentum domui, vel possessionibus

Rubrica 65

Statuimus, et ordinamus, quod si qua arbor prestaret impedimentum in domo alicujus vicini vel in possessione alicujus vicini qui propter dictum impedimentum suam possessionem habiliter laborare non posset vel supradictam domum vel possessionem rami vel frondes caderent que aquam per cuppos habiliter labere non permicteret ad requisitionem dicti vicini infra X. dies post dictam requisitionem dictam arborem vel ramos ipsius dominus incidere teneatur, ita quod non prestet impedimentum. Et si infra dictum tempus, et terminum X. dierum non fecerit dominus dicte arboris, liceat dicto vicino dictam arborem incidere pro suo libito voluntatis absque poena, et banno vel emendatione aliqua. Si autem aliqua vitis arborem alicujus vicini occupaverit vel ascenderit vel apprehendiderit, volumus, quod dicta vitis sit domini dicte arboris in qua permanet, et gubernatur: dominus autem vitis nullatenus contradicat, poena centum solidorum denariorum de facto auferendorum. Et si dominus dicte vitis eam inciserit puniatur ea poena, qua si vitem alicujus incidesse, videlicet poena centum solidorum denariorum sine diminutione aliqua, et tantumdem compellatur dare domino dicte arboris pro incisione predicta.

193v

De poena facientis turpitudinem in fontibus, vel cisternis

Rubrica 66

Statuimus, et ordinamus, quod in fonte Comunis Trevii in platea nec in aliis fontibus sive Cisternis, sive puteis existentibus in Territorio Trevii nec in conductibus ipsius Comunis, et maxime in conductu quo labitur aqua ad fontem plateę non possit per aliquam personam fieri vel poni, vel prohici aliqua turpitudo vel lavari juxta per X. pedes pertiche ad poenam centum solidorum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et quod nulla persona ponat, vel immictat aliquod impedimentum, quo minus aqua labi possit habiliter per dictum conductum nec ipsum vel ipsius muros vel partem ipsorum murorum rumpat vel aquam deveniet quin labatur pro ut dictum. Et quod juxta dictum conductum nulla persona, aliquam arborem plantet per X. pedes, sub poena X. librarum denariorum a contrafaciente auferendorum, et quilibet ipsam arborem incidere, et exellere possit absque poena, et banno: et quod semper dictus conductus fonticella, fons plateę, cisternę plateę, et loci fratrum Sancti Francisci expensis Comunis conserventur ad hoc ut dicta terra abundat aquis. Qui conductus, et fonticella per manutentorem ipsorum ad minus semel in anno ac cisternę plateę, et loci Sancti Fran-

cisci debeant emundari. Fons autem plateç semel in hebdomada ad poenam centum solidorum denariorum vice qualibet. De quibus omnibus per dictum Officialem extraordinariorum fiat inquisitio diligenter, et repertos culpabiles punire ad penam ipsi Officiali X. librarum denariorum sui tempore Sindicatus.

De poena extrahentis bladum

Rubrica 67

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat terrigena vel forensis audeat vel presumat extrahere nec portare, nec extrahi, et portari facere extra districtum Trevii aliquod genus grani, ordei, surci, spelte panici, milii farris, seminis lini, canaritie vel alicujus alterius generis bladi: et dominus teneatur pro famulo, et pater pro filio, et filius pro patre, et frater pro fratre, possit tamen forensis sive terrigena transire per districtum Trevii cum dictis bladis, vel aliquo predictorum per vias rectas: dum modo per litteras communitatis ubi dictum granum vel bladum emerit fidem fecerit Potestati, et Prioribus terrç Trevii quod dictum granum vel bladum emerit in terra vel loco unde extrahit, et portat per Territorium Trevii, alias cadat in infrascriptam poenam. Et si qua persona terrigena vendiderit aliquod genus bladi alicui forensi vel terrigene causa portandi extra districtum Trevii incidat in similem

poenam: tamquam si extraxisset dictum bladum extra districtum Trevii: et nihilominus talis terrigena vel Forensis, qui dictum bladum extra districtum Trevii portaret emptum extradistrictum Trevii habeat, et secum portet bullectam Potestatis, et Priorum terre Trevii cum sigillo Potestatis, et terras Trevii: alias incidat in poenam infrascriptam. Si qua autem persona conduceret in terram Trevii aliquod genus bladi, et retinuerit in dicta terra per spatium quinque dierum dictum bladum de cetero non possit de dicta terra extrahere sub infrascripta pena, sed in dicta terra vendere possit, et debeat pro pretio condecenti. Et ille intelligatur defraudare, et extrahere, qui exiret portam Trevii, et terram Trevii sine licentia supradictam. Si quis autem contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum perdat bestiam oneratam, et salmam, et incurrat ipso facto sine aliqua diminutione in penam vigentiquinque florenorum auri, cujus pene et pretii bestiarum, et salme, tertia pars sit inventoris vel accusatoris, et relique due partes sint Comunis Trevii: et quilibet possit capere, arrestare denuntiare, et accusare, et nomen accusatoris teneatur in credentia: dummodo probum per unum testem fidedignum: et Potestas et alii Officiales dicti Comunis teneatur eidem inventori arrestatori, denuntiatori vel accusatori prestare auxilium consilium, et favorem sub poena centum libram denariorum Comuni predicto applicandorum. Et si quis assereret se ire ad molendina Comunis, et fraudaret vel iret extra directam viam eundi ad dicta Molendina, puniatur ac si fraudasset que volumus intelligi esse expressa in quolibet capitulo presentis statutis degrassia non extrahenda.

De poena retinentis capras

Rubrica 68.

Statuimus, et ordinamus ut materia litigandi, et jurgia, et alia incomoda, et inimicitia que sequi de facili possent inter homines, et personas terre Trevii amputentur propter damna immensa, et innumerabilia, que quotidie inferentur per capras, que contra debitum rationis, et munitatis in dicto discrictu retinentur. Et ad declarandum certa statuta antiqua, et ambiqua posita in volumine statutorum terre Trevii et &c. Quod nulla persona tam terrigena quam forensis in posterum, et hinc antea audeat vel presumat quovis quesito colore retinere vel retineri facere aliquam vel aliquas capras ircum, vel ircos in territorio, et districtu Trevii. Excepto a fonte Padii et conducto supra versus montes, et ubi sunt termini declarati, poena X. solidorum denariorum pro qualibet capra vel irco, et vice qualibet qua contrafactum fuerit per dominum, et patronum, vel pastorem dictarum caprarum vel ircorum de facto solvendorum. Possit tamen quilibet in casu necessitatis prolactando puerum vel alio casu cum licentia domini Potestatis, et Officialis infrascripti habende unam capram retinere ligatam, et non aliter nec alio modo. Si quis autem vel si qua cum dicta capra damnum dederit vel non ligatam retinuerit poena XL. solidorum denariorum de facto solvere compellatur, et quarta pars pene ex inventoribus ipsius Officialis per

195v

ipsum quando Officiali applicetur: et quilibet possit delinquentes denuntiare, et accusare, et habeat quartam partem pene. Potestas autem, et officialis ad petitionem cujuscumque petentis de predictis executionem facere compellatur, et sit astrictus poenam X. librarum denariorum pro quolibet, et vice qualibet solvere teneantur si negligentes fuerint vel remissi in exequendo statuta seu reformationes Comunis Trevii non obstantibus quibuscumque, que cassa, suspensa, et irrita esse volumus, et mandamus in partibus jam expressis obstantia.

De poena retinentis porcos, et damnum dantis cum ipsis.

Rubrica 69.

Statuimus, et ordinamus hac lege in perpetuum valitura, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat tam terrigena quam Forensis audeat vel presumat retinere in Territorio districtu Trevii aliquam vel aliquos porcos vel porcas magnos vel parvos nisi unum vel duos ligatos ad plus, pro quolibet foculari, quos unum vel duos tantum retinere debeat in domo propria vel conducta ligatos a Kalendis maii usque ad festum omnium Sanctorum. Et si quis vel si qua persona contrafecerit in plures retinendo in dicto tempore vel non ligatos ut supra, incidat in poenam XX. solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice,

qua repertus vel reperta fuerit contrafaciens. Si quis autem cum dicto porco uno vel duobus damnum dederit pro quolibet et qualibet vice **XX.** solidos denariorum solvere teneatur, et quilibet possit talem delinquentem, et facientes contra predicta accusare, et denuntiare, et habeat quartam pene vel banni. Et similiter Officialis qui ex sua industria delinquentes invenerit vel dictos porcos damnum dederit vel damnum dare repenuerit habeat quartam partem banni predicti, et in casu quolibet damnum passo dominus porci vel porcorum emendare effectualiter compellatur poena dupli Officiali, qui in predictis fuerit negligens vel remissus de facto auferenda sui tempore Sindicatus. Adjicientes quod mercatores tam terrigene quam Forenses soliti, et consueti possint per octo dies retinere mandriam porcorum in Territorio Trevii absque poena, et non ultra: dummodo mercatores forenses solvant Comuni Trevii id quod solvunt Forenses in Territorio Trevii pasculantes secundum formam Statutorum Comuni Trevii Statutis reformationibus, et consuetudinibus non obstantibus quibuscumque que quo ad predicta omnia cassa sint suspensa irrita, et inania.

De poena retinentis porcum in terra Trevii.

Rubrica 70.

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero nulla

196v

persona cujuscumque qualitatis existat audeat vel presumat retinere aliquem porcum vel porcam parvum aut magnum in terra Trevii nisi ligatum in domo, et si repertus fuerit aliquis porcus vel porca vel plures ire, et conversari per dictam terram Officiales Potestatis, et quilibet ipsorum teneantur cogere dominum porcorum, vel porci sive porche de facto ad solvendum Comuni Trevii solidos **XX.** denariorum sine diminutione, et habeant quartam partem pene si in dicto Comuni pervenire fuerit, et quilibet possit accusare, et habeat quartam partem pene predicte, et teneatur nomen accusatoris secretum.

De poena prohicientis ingomboramentum prope muros Comunis

Rubrica 71.

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque persona prohicerit aliquod ingomboramentum sive terracium prope muros Comunis infra possessionem domini Alberti Magistri Evangeliste, et ser Galeassi, ser Iacobi, et eorum vicinorum sicut trahit a turri cantoni sive turrioni Portolaccus usque ad ortum Sancti Francisci puniatur in libris **X.** denariorum pro quolibet, et qualibet vice, cujus pene quarta pars sit officialis executionem facientis, alia quarta denuntiatoris, et reliquum sit Comunis Trevii, et quilibet possit accusare et denuntiare, et credatur ejus Sacramento, et teneatur secretus cum uno teste,

Quod ordinetur Massarius custoditurus pignora, et quod Officialis, vel bajulus infra secundam diem consignet pignora.

Rubrica 72.

Statuimus, et ordinamus, quod creari debeat, et ordinetur per Comune Trevii unus fidelis, et unus Massarius qui habeat, et habere debeat custodiam omnium pignorum acceptorum per Officiales Comunis Trevii, et per bajulos dicti Comunis cum illa mercede et salario declarando secundum capitula sibi facienda per dominos Priores dicte terre, et quod teneatur custodire suo ressico periculo, et fortuna, et salvare, et ad mandare Officialis vendere pignorare, et restituere pro ut Officialis videbitur currentis esse: et alia facere ad que ipse depositarius teneretur secundum norman, et regulam sibi dandam per Comune predictum. Et Officiales seu bajuli capientes pignora quodcumque, et qualitercumque teneantur, et debeant assignare actualiter cum effectu duos massarios eodem die quo acceperit vel secunda die dicta pignara accepta pena X. librarum denariorum pro quolibet eorum, et pro quolibet pignora non assignato.

Quod salma vini, vel musti intelligatur de portareccia.

Rubrica 73.

Statuimus, et ordinamus de cetero, et in posterum quotiens contigerit vinum seu mustum vendi in dicta terra Trevii vel ejus Comitatu: quod salma vini sive musti intelligatur ad salmam portareciam.

Quod mensura terrarum intelligatur ad mensuram Sancti Miliani.

Rubrica 74.

Statuimus, et ordinamus, quod quando contigerit in posterum terrenum aliquod quolibet vendi, vel alienari ab aliquibus in terra Trevii vel ejus comitatu vel aliquod relinquere in testamento, et fieret mentio de mensura quod intelligatur ad mensuram terreni Castelli Sancti Miliani

De poena mictentis canapam vel linum in aquis Comunis

Rubrica 75

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque miserit canapam vel linum in aquis Comunis ubi dantur opere publice sive ex publico incidat in poenam librarum quinque denariorum, et Officialis executionem faciens habeat quartam partem pene.

De poena prohicientis terrenum prope muros Comunis per decem pedes.

Rubrica 76.

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat prohicere terminum vel aliud ingomboramentum prope muros terre Trevii vel ejus revellinos per X. pedes sub poena X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum cujus poene sit quarta pars Officialis executionem facientis

De poena Molendinariorum Olivarum non retinentium concios, et Stangam.

Rubrica 77

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singuli Molendinarii Olivarum terre, et comitatus Trevii debeant retinere in eorum Molendinis, et quolibet loco duos concios tascarum magnum, et parvum, et duas stancas unam de septem pedibus, pro ut antiquo tempore erat usitatum, et retinere etiam cuppam sigillatam, et concurrentem recipiant salarium. Et si quis in predictis vel aliquo predictorum contrafecerit in poenam X. librarum denariorum pro quolibet, et quolibet vice incurrisse intellegatur exigendo de facto sine aliqua diminutione, cujus pene quarta pars sit Officialis executionem facientis, alia quarta sit accusatoris vel denuntiatoris, cujus juramento, cum uno teste credatur, et quilibet possit accusare vel denuntiare, et reliquum dicte pene sit Comunis. Et nihilominus Officialis possit procedere per inventionem, et repertum culpabilem punire, et poena predicta exigere teneatur, ut supra, et quartam partem habeat de dicta poena.

Quod moneta falsa possit frangi impune.

Rubrica 78.

* Statuimus, et ordinamus quod cuilibet liceat sine poena, et banno pro aliqua solutione sibi facienda incidere, rumpere, et devastare omnem monetam falsam sibi delatam portatam vel numeratum expensis, et damno illius, qui dictam monetam falsam solvere vellet non obstantibus quibuscumque.

Quod laborator terrarum Forensium pro cunctis Forensibus solvat dativam.

Rubrica 79.

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero laboratores terrarum Forensium teneantur, et cogi possint ad solvendum dativam illius possessionis, quam ipse laborat si principalis non solverit.

199v

De forma pedum perticę sive cannę, et manus.

Rubrica 80.

Statuimus, et ordinamus, quod attempta varietate jam orta inter Agrimensores terrę Trevii occasione pedis cannę, et &c. ad omnem materiam scandali evitandam pedes cannę Comunis, et manus positi, et ordinati juxta hostium Camerę granii Comunis Trevii subtus palatium Comunis residentię domini Potestatis in platea Comunis de ferro sint, et intelligantur justi pedes mensurę perticę, sive cannę, et manus, et illa mensura firmi pedes perticę, et manus perpetuo observentur.

De poena extrahentis granum, vel grassiam

Rubrica 81.

Statuimus, et ordinamus, adjicientes alii statuto posito in presenti libro statutorum sub Rubrica de poena extrahentis bladum et &c. quod si qua persona cujuscumque conditionis, et preheminentię sit de terra Tre-

vii, et ejus comitatu reperta fuerit in aliqua civitate terra vel loco extra comitatum Trevii habere granum causa vendendi vel quod vendiderit vel dixerit se velle vendere vel dixerit se mutuasse: vel mutuare velle, vel cambiare: vel si qua persona de Trevio vel ejus Districtu inventa fuerit prope confines terre Trevii, et dirigebat seu dirigere iter preparabat versus locum prohibitum cum grano vel farina vel aliis de quibus sit mentio in dicto statuto: ex quo propter locum tempus, et qualitatem persone habere dictum granum, et alia, et supra verisimiliter portaturus esset granum, vel farinam vel alia predicta extra territorium Trevii vel esset in actu, et precinctu extrahendi, et portandi ut supra extra dictum Territorium quod intelligatur, et presumatur velle extrahere dictum grassiam grani vel farine vel aliarum rerum predictarum, et incidisse intelligatur in poenam in dicto statuto appositum, et credatur inventori cum juramento unius testis: et ultra hoc quilibet possit accusare vel denuntiare, et credatur ei cum juramento unius testis, et ejus nomen teneatur secretum, et habeat tertiam partem pene secundum formam dicti statuti, et tertiam partem habeat Officialis executionem facientis, et aliam tertiam partem Comuni Trevii solvat. Et nihilominus liceat cuilibet de Trevio, et ejus habitatori, et omnibus Officialibus dicte terre si invenerent aliquem extrahentem dictum granum farinam vel grassiam eorum vel ejus propria auctoritate apprehendere, capere, et ducere ad curiam Potestatis impune, nisi ille portans vel extrahens ostendiderit licentiam dominorum Priorum in scriptis manu Cancellarii, et cum sigillo Comunis Trevii: et si aliter appareret incidat in dictam poenam talis delinquens, et dictus inventor, et ducens ut supra habeat, et habere intelligatur tam terrigena, quam Officialis tertiam partem pene, et rerum ammissarum sine diminutione aliquibus in contrarium facientibus non obstantibus.

De amplitudine viarum, et Stratarum, et earum latitudine

Rubrica 82

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singule strate Regules comitatus, et Territorii Trevii sint, et esse debeant ad minus amplitudinis quinque pedum pertice, ad pedem pertice Comunis Trevii: si vero comunales sint, et esse debeant ad minus latitudinis trium pedum pertice predicte. Et vie vicinales esse debeant ad minus amplitudinis duorum pedum pertice predicte. Et si in aliquo loco dicti Territorii reperirentur alique strate vie communales vel vicinales esse majoris amplitudinis, quam dictum sit supra debeant in eam; et amplitudine manuteneri, et conversari, nec possint modo aliquo restringi vel occupari ad poenam in aliis statutis de similibus loquentibus contentam.

Quod nulla persona possit gravari nisi fuit per bajulum citata vel per Officialem monita

Rubrica 83.

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona de Trevio vel ejus Districtu possit modo aliquo gravari, et multari ab aliquo officiali Comunis Trevii pro quacumque causa civili criminali vel mista pecunia tantum nisi primo fuerit citata per bajulum, vel monita ab ipso Officiale vel aliter contumacea esset secundum formam statutorum Trevii poena X. librarum denariorum cuilibet contrafacienti. Et si bajulus renuerit citare vel in mendacio reperiretur incidat in dictam poenam: cujus quarta pars sit Officialis executionem facientis, et reliquum Comuni Trevii applicetur, et talis gravatur restituatur, et reponatur in damnis, et omnino sine damno

Quod debentibus recipere a Comuni non currat quartum

Rubrica 84.

Statuimus, et ordinamus, quod debentibus aliquid

recipere a Comuni non incurrat quartam, et minus executio in dativis, et aliis debitis exigendis pro Comuni Trevii.

Quod omnes de Trevio possint emere domos in Castris Territorii Trevii.

Rubrica 85

Statuimus, et ordinamus, quod omnes de Trevio possint impune emere domos in quolibet castro Comunitatis Trevii, et vendens, et emens non incidant in aliquam poenam, et talis venditio, et emptio ipso jure valeat et teneat, non obstantibus quibuscumque.

De poena Tabernarii non claudentis hostium taberne de nocte, et receptantis ludum.

Rubrica 86

Statuimus, et ordinamus, quod quilibet Tabernarius, et quilibet vendens vinum ad minutum teneatur, et debeat claudere tabernam ab una hora noctis postea, et nullus possit in dicta taberna sive loco de die nec de nocte ludere ad aliquem ludum vetitum ex forma statutorum Trevii nisi ad murram: poena dicto tabernario non claudenti

hostium X. solidorum denariorum pro qualibet vice, et si receptaverit ludum poena in dictis statutis loquentibus de poena receptantis ludentes contenta.

De poena receptantis Trebanum de nocte in taberna, vel hospitio.

Rubrica 87

Statuimus, et ordinamus, quod nullus de terra Trevii vel ejus comitatu sive habitator dictę terrę vel ejus comitatus valeat sive possit stare nec morams trahere in aliqua taberna seu hospitio dictę terrę ultra duas horas noctis poena X. librarum denariorum tam hospitatori, quam hospitanti, et tam receptanti quam receptato.

De poena concedentis proventus Comunis vel apotecas debitoribus Comunis.

Rubrica 88

Statuimus, et ordinamus, quod nulli debitori Comunis Trevii in magna vel minima quantitate denariorum possit vendi vel locari per Priores terrę Trevii aliquis preventus dicti Comunis, nec aliqua apotecа dicti Comunis; sub poena XX.

librarum denariorum Prioribus si concesserint, et Cancellario, si contrascripserit, et nihilominus si contrafactum fuerit sit ipso jure nullum, et alteri precedentibus bannimentis concedatur.

Quod qui conduxerit proventus vel apotecas Comunis debeat fidejubere.

Rubrica 89.

Statuimus, et ordinamus, quod quilibet qui emerit vel conduxerit proventus vel apotecas Comunis Trevii ad pensionem teneatur, et debeat ydoneum prestare fidejussorem sub poena **XX.** librarum denariorum si contrafecerit: et nihilominus possit alii vendi vel locari donec non prestiterit dictum fidejussorem.

Quod omnes forenses possint emere, et vendere in die fori.

Rubrica 90

Statuimus, et ordinamus, quod omnes dies fori sint liberi: et omnes forenses possint impune emere, et vendere tempore eis permisso, secundum formam statutorum Comunis Trevii.

Contra frangentes, et occupantes ripas fluminis, et quod Priores non possint licentiam concedere

Rubrica 91

Statuimus, et ordinamus, quod quecumque persona ripas cujuscumque fluminis Comunis Trevii apprehendiderit vel ruperit vel occupaverit clam vel palam incidat ipso facto in poenam **XXV**. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice: et Priores pro tempore existentes non possint dare licentiam rumpendi apprehendendi vel occupandi sub dicta poena pro quolibet Priore, et nihilominus data non valeat, et ipso jure sit nulla: salvo, et reservato quando foret necessarium in adventu alicujus superioris vel alicujus evidentissime utilitatis dicti Comunis tunc, et eo casu dum taxat possint dare dictam licentiam, et debeat apparere manu Cancellarii de causa evidentissima dicte licentie, et non aliter valeat, et quilibet possit accusare, et denuntiare, et credatur juramento denuntiatoris vel accusatoris cum uno teste vel aliis prospiciis inditiis prout Potestati vel Judici vel Officiali videbitur pro veritate reperienda, et teneatur ejus nomen secretum, et habeat quartam partem pene, et Potestas, et ejus Officiales teneantur inquirere, procedere, et punire, et poenam exigere, et habeant quartam partem pene, et residuum sit Comunis Trevii.

De poena non prohicientis lutum in ripam fluminum, quando quis fovet partem suam.

Rubrica 92.

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat faciens, et facere debens partem casatine tam in flumine aque vine, quam in quibuscumque aliis fluminibus dicte terre audeat vel presumat prohicere terram sive lutum nisi solum, et dumtaxat in ripa ipsius fluminis in quo partem casatine factam pro se vel pro aliis poena XL. solidorum Denariorum pro quolibet, et qualibet vice: cujus pene quarta pars sit Officialis executionem facientis alia quarta sit denuntiatoris. Et Potestas, et sui Officiales debeant procedere tam ex Officio, quam ad instantiam cujuscumque alterius ejus officium implorantis, non obstantibus quibuscumque.

Quod habentes terrenum juxta Marrogiam teneantur facere foveam quatuor pedum.

Rubrica 93.

Statuimus, et ordinamus, quod quęlibet persona habens terrenum a quocumque latere fluminis Marrogię juxta ipsam Marrogiam teneatur, et debeat facere foveam quatuor gipponum sanghę latitudinis quatuor pedum munus quolibet anno, et terrenum illud seve terram in ripam dicti fluminis prohicere pro manutentione, et fortificatione ripę dictę Marrogię, et laborator terreni teneatur pro domino, et quilibet contrafaciens incidat in poenam unius floreni: et Capitaneus contratę teneatur predicta facere, et fieri facere in sua contrata, et prout ipsa contrata trahit sub poena duorum florenorum pro quolibet contrafaciente infra mensem Junii pro quolibet Anno. Et possit dari in coptimum, expensis inobedientis, pars illius qui non obedivit capitaneo, et quilibet teneatur obedire capitaneo sub dicta poena, cujus tertia pars sit Officialis facientis executionem, alia tertia sit Capitanei, et reliqua sit Comunis Trevii

204v

Quod nulli liceat siccare flumen sine licentia dominorum Priorum

Rubrica 94.

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona cujuscumque conditionis, existat audeat vel presumat siccare vel siccari facere aliquod flumen Comunis Trevii sine expressa licentia Magnificorum dominorum Priorum dicte terre sub poena **XXV.** florenorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice.

Quod Officiales mictant copiam ad Cameram de omnibus inventionibus, accusis, et denuntiis

Rubrica 95

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas, Iudex socius, miles, et Officialis Magnificiorum, et extraordinariorum, et damnorum datorum teneantur, et debeant mittere copiam omnium inventionum per eos factarum super extraordinariis, et damnis datis ad Cameram Comunis Trevii, sicut de maleficiis servatur: et accusationum denuntiationum

super quibuscumque delictis, et excessibus, de ludo, blasfamia, fraude, grani, et grassie portatione armorum, et de quocumque alio simili delicto, de quibus procedi possit, et puniri per viam inventionis denuntiationis, et accusationis, accusatoris vel denuntiatoris secreti, infra secundam diem a die facte inventionis denuntiationis, et accusationis secrete, et quod in tali inventione accusatione vel denuntiatione debeat contineri tempus commissi delicti, et locus spetiés que delicti sine nomine quando procedetur per viam denuntie secrete. Quando vero procedetur alter tunc exprimi debeat nomen inventoris accusatoris vel denuntiatoris locus tempus, et delictum ad hoc ut reus possit se tueri, et facere suas defensiones sub poena X. librarum denariorum, et si dicta forma non esset servata non possit aliquis vexari in palatio nec in persona vel rebus molestari sub dicta poena: et tamen quod factum erit contra dictam formam non valeat.

Quod nullus de curia Potestatis esse accusator, vel denuntiator secretus.

Rubrica 96.

Statuimus, et ordinamus, quod nullus de curia Potestatis Trevii possit esse accusator vel denuntiator secretus in quibuscumque delictis ad finem lucrandi quartam partem pene illius delicti concessam accusatori vel denuntiatori secreto vel non secreto.

205v

Quod nomen accusatoris secreti debeat manifestari Camerario Comunis.

Rubrica 97

Statuimus, et ordinamus, quod si quis fuerit accusatus, vel denuntiatus per accusatorem vel denuntiatorem secretum in curia Potestatis Trevii: nomen illius accusatoris vel denuntiatoris debeat dicta curia pandere Camerario Comunis Trevii vel Officiali Montis vel anteposito Priorum dictę terrę alias molestari non possit talis accusatus vel denuntiatus donec non erit patefactum nomen accusatoris vel denuntiatoris ut supra.

Quod pars tangens Officiali debeat solvi a Camerario, et non ab accusato.

Rubrica 98

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas, Iudex et ceteri Officiales Curię Potestatis Trevii non possint cogere nec molestare aliquem accusatum vel denuntiatum pro aliquo delicto ad solvendum sibi partem tangentem vel partem accusatoris nisi primo tota poena pervene=

ad manus Camerarii a quo recipere debeant officialis, et accusator partem eis tangentem, et non aliter sub poena XX. librarum denariorum de facto applicandorum Camere Comunis Trevii: et credatur juramento illius a quo exigent dictam poenam vel partem usque in solidis XX. denariorum. Ab inde vero supra cum suo juramento, et cum juramento unius testis.

De poena Beccarii retinentis castratos ultra numerum sibi concessum.

Rubrica 99

Statuimus, et ordinamus, quod nullus beccharius faciens beccariam sive macellum valeat retinere in Trevio vel ejus comitatu castratos, et pecudes, et ircos ultra numerum sibi concessum per Comune Trevii poena pro quolibet ipsorum, et qualibet vice ultra dictum numerum solidorum X. denariorum Comuni Trevii applicandorum.

De poena euntis ad macinandum extra territorium Trevii

Rubrica 100

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona

206 v

de Trevio cujuscumque conditionis existat vel habitans in Trevio sive ejus Territorio audeat portare vel extrahere si- ve portari vel extrahi facere granum vel aliud genus bladi extra territorium Trevii causa macinandi vel ad macinandum alibi poena ammissionis grani vel bladi pro dimidia applicanda Comuni Trevi, et pro alia inventori sive denuntiatori. Et cuilibet liceat reducere ad Trevium, et habeat dictam partem, et sub poena in aliis statu- tis, et reformationibus de poena extrahentis granum vel grassiam contenta. Salvo si habuerit licentiam a dominis Prioribus terre Trevii cum bullectino manu Cancellarii, et cum sigello dicti Comunis vel dicto- rum Priorum.

Quod idem jus servetur vicinis in extractione grani recollecti in territorio Trevii quod servatur Tre- banis in eorum loco.

Rubrica 101.

Statuimus, et ordinamus, quod si quis Forensis Convicinus vellet extrahere granum recollectum in Territo- rio Trevii, et portare extra territorium Trevii ei servetur illud jus, quod servatur in illo loco Trebano, qui vellet exportare granum vel aliud simile recollectum in loco convicinii ad Trevium vel ejus Territorium.

Quod Priores possint dare licentiam vendendi vinum ad minutum.

Rubrica 102

Statuimus, et ordinamus cum soleant interdum Potestas, et ejus Officiales recusare ponere sigellum in bulletta licentię vini vendendi sine mercede sigilli: quod tunc domini Priores terrę Trevii possint vendere volentibus dare licentiam vendendi vinum sine bulletta sigillo Potestatis sigillata: et data valeat.

De poena Priorum fraudantium Comune, et de poena non observantis Statuta.

Rubrica 103

Statuimus, et ordinamus, quod omnes Priores presentes, et futuri teneantur ad observantiam omnium statutorum, et reformationum terrę Trevii sub poena in dictis statutis, et reformationibus contenta, et ultra illam poenam, in poenam librarum L. denariorum incurrant pro quolibet ipsorum, et qualibet vice qua contrafecerint: et si eorum culpa, et negligentia

fuerit Comune Trevii damnificatum teneantur ad restitutionem in duplum in dicto Comuni, et quilibet possit accusare, et denuntiare, et credatur ejus juramento cum uno teste sive cum alia simiplena probatione quacumque vel per aliquam scripturam repertam contra eum factam in Comuni, et habeat quartam partem pene predicte, et Officialis habeat aliam quartam partem de omni eo, quod in Comuni perveniri fecerit. Et Potestas, et quilibet Officialis sue curie teneantur procedere per inquisitionem, et per accusam, et denuntiam, et ad requisitionem cujuslibet de Popolo Trevii sub poena L. librarum denariorum dicto Comuni applicandorum si contrafecerint.

Quod Sindicus Comunis possit facere pacem pro forense offenso absente cum consensu Priorum.

(Rubrica 104.)

Statuimus, et ordinamus, quod Sindicus Comunis Trevii possit, et valeat cum consensu, et voluntate dominorum Priorum terre Trevii facere pacem nomine cujuscumque Forensis offensi absentis a terra Trevii, et ejus comitatu non de proximo redituri de omni offensa facta per quam cumque personam de Terra Trevii contra dictum Forensum.

De poena Cancellarii Portanarii turristę, et bajulorum non parentium Prioribus.

Rubrica 105.

Statuimus, et ordinamus, quod Portannarii Portę laci: turristę plateę bajuli, et Cancellarius teneantur ire ad mandata Magnificiorum dominorum Priorum terrę Trevii pro negotiis Comunis extra terram, et comitatum Trevii quod necesse videbitur prefatis dominis Prioribus nisi justum habuerint impedimentum, et causam haberent honestam poena cuilibet predictorum contrafaciente, et renuntianti parere dictis dominis Prioribus solidorum XX. denariorum pro qualibet vice, et a Comuni habeant expensas necessarias pro eorum victu.

Quod Officialis habeat quartam partem penarum in extraordinariis

Rubrica 106.

171

Statuimus, et ordinamus, quod quilibet Officialis Potestatis habeat, et habere debeat a Camerario Comunis Trevii quartam partem penarum scilicet de omni, et eo toto quod in Comuni pervenire fuerit cum effectu videlicet ad ma=

nus Camerarii de inventionibus denuntiis extraordinariis non obstantibus quibuscumque.

Quod fiat inventarium in turri Matidie, Sancti Joannis, Fabri, in palatio, et in artigliaria.

Rubrica 107.

Statuimus, et ordinamus, pro majori custodia turris Matidie, et turris Sancti Joannis, et turris Fabri, et pro conservatione rerum existentium in palatio, et in monitione Artigliarie, quod Priores pro tempore existentes, et Sindicus Comunis Trevii teneantur facere, et fieri facere inventarium omnium rerem, existentium in dictis turribus in principio officii Castellani ipsorum locorum: et simili modo de rebus palatii Comunis in introitu cuilibet prioratus: et simili modo de rebus Artigliarie Comunis de sex mensibus in sex menses sub poena **XXV**. librarum denariorum pro quolibet contrafacente. Et finito tempore ipsorum Officialium ipsi Officiales mediante dicto Sindico Comunis restituere debeant suo successori: et si integre non restituerent teneantur ad duplum damni, et interesse Comunis poena Prioribus, et Sindico **XXV**. librarum denariorum si predicta executioni non mandaverent.

Quod indultum super electione Collateralis Potestatis valeat, et non possit tolli nisi per Pontificem.

Rubrica 108.

Statuimus, et ordinamus, quod indultum concessum a summo Pontifice circa electionem Collateralis Potestatis debeat ad unguem, et in sua specifica forma observari nec salarium constitutum in ipso indulto minui nec augeri possit directe vel indirecte vel alio quesito colore, et quicquid contra ipsum, et contra ipsam formam datam in dicto indultu fieri vellet non possit statim ordinari vel reformari nisi de expressa licentia, et voluntate summi Pontificis, et quod contra illum sive illam factum fuerit non valeat nec teneat, et consuetudo vel stilus induci non possit, et inducenda sive inducendus non teneat ipso jure.

De modo, et forma vendendi legumina, et cerusia.

Rubrica 109.

Statuimus, et ordinamus, quod de cetero in venditio-

ne infrascriptarum rerum talis forma servetur, videlicet quando vendens fagiolos, cicera, et alia legumina ac milium, et panicum, ceresias, et viginos sive cerusia, et vigina teneatur, et debeat vendere cum scutella, et mensura: instar et similitudinem mensure Fulginetensis, et adequetur dicta mensura mensure dicte Civitatis Fulginii, et sit sigittata sigillo Comunis Trevii. Et quelibet persona vendens, et vendere volens dicta legumina, et alia supra nominata singula singulis congrue referendo debeat habere dictam scutellam equatam, et sigillatam ut supra, et mensurare de quolibet genere leguminum predictorum, et milii, et panici teneatur cuilibet petenti, et vendere scutellas tres pro pretio unius boli. Item de cerusiis, et visinis, et bis similibus unam scutellam pro pretio sex denariorum, et non ultra: poena cuilibet contrafacienti et qualibet vice X. solidorum denariorum in singulis casibus predictis cujus pene medietas sit Officialis executionem facientis reliqua autem Comunis Trevii. Et Officialis possit procedere per inventionem, et denuntiam vel querelam, et per inquisitionem, et omni alio meliori modo quo melius de jure fieri potist.

Quod Officialis habeat quartam partem extraordinariorum

Rubrica 110.

Statuimus, et ordinamus, ad hoc ut Officiales

sint magis solliciti ad exercendum officia quod de cetero de omnibus, et singulis extra ordinariis ex quibus pene aliquæ perveniant ad manus Camerarii ipsis mediantibus habeant quartam partem totius quod in comuni perveniri fecerunt ut supra iterum diximus: hoc tamen addito quod gratiam quam facit Concilium alicui de aliqua poena, dicti Officialis, et ipsorum quilibet debeant habere ratam gratam, et firmam, et contravenire non debeant aliquo quæsito colore vel causa, et si aliter facierent non audiant immo teneantur ad restitutionem in duplum

De poena vendentis vinum Forensibus cum barilibus non sigillatis.

Rubrica III.

Statuimus, et ordinamus, quod nemo de Trevio et ejus comitatu audeat vel presumat vinum sive mustum forensibus vendere nisi eorum barilia essent ad justata et cum sigillo Comunis Trevii sigillata, pena vendenti librarum quinque denariorum pro quolibet, et qualibet vice: et Officialis habeat quartam partem pene quam fecerit dicta causa in comuni perveniri; et in eamdem poenam incidat forenses ementes vinum vel mustum cum barilibus non sigillatis ut supra.

210v

Quod emptores Gabelle sigillorum debeant adjustare Barilia

Rubrica 112

Statuimus, et ordinamus, quod ementes gabellam sigillorum Comunis Trevii teneantur, et debeant barilia forensium sciangamare cujus capacitatis sint, et deinde sigillare sigillo Comunis in quo sigillo sit sculta la roccha, et stampa Gabellarii, et designare in eis cujus capacitatis sint per caracteres, et signum ignis ita, et taliter quod omnibus evidenter appareat: de quibus omnibus accipere possit denarios **XII.** et non ultra sub poena librarum quinque denariorum dicto gabellario vel alteri pro eo sigillanti predicta, et quod libet predictorum non observanti: cujus pene quarta pars sit accusatoris, alia quarta pars sit officialis facientis executionem: et residuum sit Comunis Trevii: et nihilominus si ultra acceperit dictus Gabellarius in duplum restituat: et Potestas teneatur officium suum impartire cuilibet petenti sub poena **X.** librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et in Gabellarius vigilanter existat, ne forenses emant mustum vel vinum cum barilibus non adjustatis, et sigillatis ut supra volumus quod quarta pars dicte pene librarum quinque denariorum sit ipsius Gabellarii, et tam emens quam vendens incidant in dictam poenam si non sint sciagumati, et sigillati ut supra: et hoc intelligimus quando ex industria ipsius Gabellarii fuisset repertus

emens vel vendens quod tunc habeat dictam quartam partem pene. Item volumus quod Gabellarius incidat in dictam poenam si juste non sigillaverit, et sciagumaverit sive adjustaverit, appliciandam ut supra.

De poena Trebanorum redeuntium ab officiis, et intrantium in Trevium ultra numerum sex peditum.

Rubrica 113

Statuimus, et ordinamus, ad tollendum omnem materiam scandala quod oriri possit in futurum occasione illorum qui cum ab officio redeunt cum honoribus, et insignibus eis donatis in loco ubi officium exercuerunt cum maxima comitativa peditum, et equitum preter inordinatum modum numerum, et formam in terram Trevii intrant. Quod de cetero nullus de Trevio vel ejus districtu qui fuisset rector alicujus Civitatis terre vel loci cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat ingredi in terram Trevii cum comitativa insignibus, et honoribus sibi elargitis pro bono regemine officii gesti in loco ubi exercuit officium ultra numerum sex peditum tantum in sua societate, et comitativa: equitum vero pro ut sibi placuerit societur commertio: ad quorum numerum respectus non habeatur. Si quis vero in sui societate, et comitativa in dicto dicto tempore conduxerit intus terram Trevii ultra dictos sex pedites incidat ipso facto in poenam quinquaginta ducatorum auri appliciandorum pro dimidia Camere Apostolice

et pro alia dimidia Comuni Trevii. Ille vero qui associa=serit, et venerit in dicta comitativa ultra dictum numerum dumtaxat peditum ad sociandum talem olim pretorem vel rectorem prefatum incidat in poenam decem ducatorum auri pro quolibet applicandam pro dimidia Camere Apostolice, et pro alia dimidia Comuni Trevii

De poena facientis turpitudinem in Statutis, et de poena Potestatis non facientis executionem.

Rubrica 114

Statuimus, et ordinamus quia in statutis veteribus notorie etiam in loco ubi Officiales habent interesse cassature, et rasure, et multe immunditie olei, et aliarum turpitudinum picturarum apparent volentes huic morbo quantum fieri potest providere pro futuro tempore. Quod nulla persona cujuscumque conditionis existat audeat vel presumat facere aliquam immunditiam turpitudinem picturam scripturam glosam vel aliud signum in statutis sive in margine ipsorum statutorum vel in aliis locis cartis scriptis vel non scriptis vel bacticiis dictarum statutorum propter que etiam aliqua parva lesio vel vituperatio resultaret oculis hominum sub poena, et ad poenam librarum quinquaginta denariorum sine aliqua diminutione applicandorum Comuni Trevii pro qualibet cassatura rasura immunditia vel turpitudine scriptura glosatura signo vel

pictura, et qualibet vice, et quolibet contrafaciente. Et quia hujusmodi statuta sunt quasi de continuo in palatio Potestatis sub custodia ipsius Potestatis, et ejus curie et sepe contingit quod Potestas in palatio retinet juveniles personas, et in ejus officio: et ut dicta statuta illesa facilius preserventur volumus quod Potestas teneatur, et debeat curam habere: et advertere quod si viderit contrafactum esse in aliqua predictorum ex suo mero officio faciat inquisitionem contra delinquentem, et de hujusmodi diligentia in actis sue curie apparere faciat, et repertum culpabilem punire, et si talem diligentiam in actis non adhibuerit presumatur factum per aliquem ex sua Familia pro qua in quolibet casu predictorum ipse Potestas teneatur. Et tempore sindicatus sindici Potestatis inquirant contra Potestatem, et repertum culpabilem punire, et condemnare in dicta poena teneatur: et quilibet possit accusare, et denuntiare, et cum juramento credatur si notorie delictum apparebit alias cum uno teste, et ejus nomen teneatur secretum. Causa propter dominus Potestas caveat, et advertat ad personam cum extra palatium extrahere permictit, et si Sindici in predictis negligentes extiterint incidant in eamdem poenam, et quilibet possit agere contra Sindacos post finem eorum officii ad exactionem pene, et habeat medietatem pene. Et predicta, et quodlibet predictorum habeant locum, et in statutis existentibus in palatio dominorum Priorum contra Priores pro tempore existentes, et Cancellarium per signum manus, et litteras ponendos in margine hujus statuti tantum. Attamen non intelligatur factum contra formam presentis statuti tantum sed potius ad observantiam, et ad excitandum Potestatem ut vigilans sit.

111

Infrascripta Statuta loquentia super duana, et pedagio.

Rubrica 115

In primis quidem, statuimus, et ordinamus, et hac presenti lege firmamus quod facientes fornacem calcine in Territorio Trevii teneantur, et debeant solvere duanerio seu cultori duane pro duana dicte fornacis libras denariorum tres, et pro fornace cupporum sive mactonorum pro qualibet cocta solidos XX. denariorum. Et quod predicti facientes dictas fornaces calcine, seu cupporum, et laterum de dicta calcina cuppis, et mattonis non possint vendere alicui forensi nisi primo solverit ipse forensis dicto duanerio seu cultori dicte duane pro modo, et ordine in termino: videlicet pro qualibet salma calcine denarios duos: pro qualibet salma cupporum seu mactonorum denarios duos ad poenam XXV. librarum denariorum. Et ad similem poenam teneantur vendentes calcinam, seu cuppos seu mactonos, et permictentes portare forensibus sine solutione predicte duane: et quilibet possit ipsos accusare et denuntiare, et habeat quartam partem pene.

Item quod quilibet tam terrigena, quam forensis volens extrahere extra Territorium Trevii res, et salmas infrascriptas teneantur ad dictam penam XXV. librarum denariorum solvere dicto cultori

sive coptimatori dicte duane modo infrascripto videlicet: pro qualibet salma saffaraminis librarum tres denariorum: pro qualibet libra denariorum quatuor, pro quolibet centinario nudeorum amigdolarum siccorum denariorum XII., et sic pro quolibet corio bovino, cavallino, seu grosso denariorum XII. pro qualibet salma avorum, coriorum, sive pellium soledorum quinque denariorum ab inde vero infra pro qualibet pelle denariorum tres pro qualibet salma vini sive musti denariorum quatuor ultra

Item addendo mutando eo melius refirmando statuimus, et ordinamus quod salvatur dicto cultori duano prout infrascriptis salmis, et ponderibus, et numeris, hoc modo: infrascripte videlicet in primis. Amigdalarum in testa siccarum pro duana solidos duos. Alleorum pro salma bolum unum Assuminis sive asseugne, et segi salma solidos X. et si non esset salma pro rata: Corii animalis magni pro quolibet denarios XV. Croci pro qualibet libra denarios XV. Ceparum Croci pro salma solidos duos. Ciancie pro salma denarios XV. Canapetii pro salma bolos octo, ac si minus esset pro rata. Ficam, et aliorum fructuum pro salme bolum unum. Fogliarum pro salara bajocum unum. Lane sive exceptis lanis transeuntibus per passum, et transitum pro salma bolos octo, et si non esset salma pro rata. Lane nostrate pro salma bolos quatuor: et si minus esset pro rata. Lignorum si illa extraheret forensis pro salma denarios sex, et si forensis non solverit obligetur terrigena vendens illa. Nudeorum deamigdolis pro centinario bolum unum. Olei pro caldaretto bolum unum. Ovorum

pro centinario denarios XV. Pellium cum pilis, et bona pro salma bolos quatuor. Pellis Castrati vel pecudis pro qualibet denarcorum unum. Pellium edorum, et agnorum si non esset salma pro duina denarios sex, et ab inde infra denarium unum pro pelle. Pullarum, et per pionum pro pari denarios sex. Palumbini salma bolum unum. Scalognarum pro salma
pro cuppa denarios sex. Tabularum et alia species legnuminis laborati pro salma denarios sex. usque ad quadragintaocto pinitos pro salma bolos duos, et si plus aut minus esset pro rata. Item statuimus, et ordinamus, quod hominibus Trebanis, et forensibus liceat extrahere omne genus rerum pro ipsorum usu absque solutione aliqua gabelle, in aliis vero rebus serventur statuta, et quando aliqua orivetur dubitatio stetur declarationi domini Potestatis, et dominorum Priorum terre Trevii pro tempore existentium, et si de aliqua parte predictorum fieret mentio, et esset declarata a statuta servetur statutum, et non tabula.

De poena extrahentis cianciam

Rubrica 116

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona possit extrahere cianciam de Territorio Trevii, et extra territorium portare ad vendendum, si teneatur vendere Trebano indigenti pro justo pretio, et sine fraude, emptoris, et venditoris. Et si hoc non reperiretur ven=

ditor possit extrahere, et solvat bolum unum pro qualibet carca ciancie duaneris castelli, et cum bullettino Priorum manu Cancellarii, et sigillo Comunis Trevii, et si contrafecerit incidat in poenam X. librarum denariorum, et officialis habeat quartam partem, et similiter accusator, et denuntiator secretus cui credatur cum uno teste jurante.

Ordinamenta ponderum, et Staterie Comunis.

Rubrica 117.

Statuimus, et ordinamus, quod staterie, et pondera Comunis incoptimentur sono tube premisso plus offerenti, et cum ipsis stateriis, et ponderibus vendendo aut emendo aliquid in terra Trevii vel sue districtu debeat quilibet ponderare, et si quis contrafecerit poenam X. librarum denariorum incurrat pro quolibet; et qualibet vice solvendorum de facto sine aliqua diminutione: cujus pene tertia pars sit Officialis execution faciențis: et hoc locum non habeat in beccariis carnes ad eorum bancas ponderantibus ad minutum. Et omnes, et singuli forenses aut ementes aut vendentes in dicta terra Trevii vel suo districtu aliquid ad pondus dabeant coptimatori dictorum ponderum, et staterie pro quolibet pondere decem librarum vel abinde supra usque in quinquaginta libras solvere XV. denarios. A quinquaginta vero libris supra usque in centum libras

unum bolum. A centum vero libris supra solvatur pro rata ut dictum est. Declarantes quod forenses ementes aut vendentes exotum gaffaramen in terra Trevii vel ejus districtu teneantur, et debeant cum dictis ponderibus Comunis similiter ponderare, et dicto incoptimatori ponderum pro qualibet libra solvere XII. denarios sub poena fraudis in quolibet casu predictorum. Teneatur insuper, et debeat dictorum ponderum Comunis incoptimator ad petitionem cujuscumque petentis ire aut ejus fidum nuntium mittere vel licentiam dare ad ponderandum quoquinque fuerit requisitus, et si requisitus negligens fuerit in accedendo ponderans aliter quam dictum sit nullam incurrat poenam: et nihilominus pro ponderatione solvere teneatur ut supra, et hęc omnia perpetuo inviolabiliter observentur aliquibus in contrarium non obstantibus.

Quod Forenses teneantur solvere duanam de fructibus extrahendis.

Rubrica 118

Statuimus, et ordinamus, quod forenses extrahentes aliquod genus fructuum de terra seu districtu Trevii non descriptorum in duanis Comunis in preteritum teneatur, et debeant solvere duanerio sive coptimatori duanę tergerii Castelli, et magnificiorum pro qualibet

salma unum bolum et si quis contrafecerit poenam X. librarum denariorum pro qualibet, et qualibet vice incurrat solvendorum de facto, et sine diminutione applicanda ut supra, et hoc intelligatur tam de fructibus terzerii castelli, quam de fructibus terzerii magnificorum, et terzerii plani, et hoc locum habeat perpetuo in futurum.

De duana Surchi

Rubrica 119.

Statuimus, et ordinamus, et confirmamus statutum loquens de poena extrahentis bladum in omnibus suis partibus, et si quis aliquo alio modo vel colore extraheret de Trevio vel suo districtu Surchum solvere teneatur ditto duanerio pro qualibet salma bolos duos a salma infra pro rata.

De poena fraudantis duanam.

Rubrica 120.

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona tam terrigena quam forensis audeat vel presumat extra=

here extra Territorium terre Trevii neque extrahi attemptare aliquam rem seu salmam rerum predictarum sine solutione duane supradicte seu sine balletta vel licentia duanerij coptimatoris seu emptoris dicte duane ad poenam **XXV.** librarum denariorum, et ammissionis bestie, et salme, et quilibet possit delinquentes in predictis denuntiare, et accusare capere, et arrestare, et captos in fortiam officialium Comunis Trevii ducere, et consignare, et quod quilibet officialis seu specialis persona dicte terre Trevii teneatur, et debeat ad requisitionem dicti duanarii ire ad capiendum, et arrestandum quascumque contrafacientes seu defraudantes vel defraudare procurantes dictam duanam, et eidem duanerio in predictis dare auxilium, et favorem ad poenam **XXV.** librarum denariorum pro quolibet et qualibet vice, qua requisitus fuerit, et neglexerit ire, et auxilium, et favorem non dederit dicto duanerio ut supra dictum est contra defraudantes vel defraudatores dicte duane. Quarum quidem poenarum supradictarum tertia pars applicetur, et sit Comunis Trevii, tertia pars duanerii seu cultoris, et reliqua tertia pars sit accusatoris: duana Terzerii Castelli, et Terzerii Magnificorum exigi possit, et intelligatur a molendino supra versus terram Trevii de rebus inde extractis vel portatis. Duana plani intelligatur a flumine infra versus planum Trevii de rebus ibidem extractis, et portatis licet veniant portantes versus terram Trevii, et intelligatur que defraudare dictam duanam dum voluit defraudans vel non solvens spatulans loco domus ubi dicta duana exigit vel se direxit extra portam Trevii

De poena fraudantis pedagium

Rubrica 121.

Nos statuarii suprascripti et &c. intentionis nostre salubre propositum non tam circa puniendi maleficia commissa versatur, quam ut committendis eisdem via, et materia precludatur pervenireque ad audientiam nostram quod furta, et defraudationes quam plurimi in solutione pedagiorum dicte terre Trevii ejusque comitatus hactenus committebantur: et cum nostrum sit amplexando justitiam favere pacem, et que paci sunt contraria resecare, placet nobis ipsorum fraudalentiam nequitiamque mansuetudine furta fraudationesque prefati pedagii detegere, et perpetua securitate delere: presenti itaque constitutione atque statuto nostro perpetuo valituro precipimus sancimus statuimus atque firmamus quam pro lege haberi volumus, et mandamus: ad quam legem, omnes, et singuli cujuscumque conditionis existant sint penitus, et totaliter obligati: itaquod portantes mercantias ducentes animalia, et res alias absque solutione dicti pedagii juxta ordinamenta infrascripta super hujusmodi causa per nos firmata transire nullatenus debeant atque presumant pro ut de preterito, et de antiqua consuetudine in dicta terra Trevii extitit observatum. Antiqua autem ordinamenta, et capitula eorumdemque ambigua obscura, et formidolosa atque periculosa erant peritam, et anullam: et decernimus de cetero non valere, et istaque magis consueta, et plauida sunt ex nunc statuimus, et ordinamus, et mandamus inviolabiliter observari.

216v

Capitula pedagii

Rubrica 122

Statuimus, et ordinamus, in primis quod quelibet persona forensis vel terrigena portans res forentium cujuscumque status, et conditionis existat pro mercantiis animalibus vicinalibus aliis quibuscumque aliunde portando immicteret vel induceret seu conduceret de loco seu districtu predicto, et de ipso loco seu districtu predicto extraheret seu conduceret vel conducere vellet, vel extrahi faceret sic aliunde portando vel hinc extrahendores predictos quocumque concurrat solvat, et solvere teneatur, et debeat pro dictis talibus rebus mercantiis victualibus, et rebus quibuscumque ducendis, et extrahendis ut supra pro exitu transitu, et pedagio Camerario vel passagerio ad hoc deputato infrascriptarum pecuniarum quantitates particulariter, et distinctim inferius denotatas, et contrafacentes in XXV. libris denariorum pro pena incurrant, et majorem usque quantitatem quinquaginta librarum denariorum auferendorum sibi de facto arbitrio dominorum Potestatis, et Priorum terre Trevii qui pro tempore fuerint inspecta qualitate delicti, et conditione fraudis, et persone pensata: et perdat rem, mercantiam, et animalia de quibus pedagium non solvitur nec politiam fecerit, et bestias oneratas rebus predictis si in totum fraudaverit, si vero in partem rerum non perdat bestiam, sed solum modo res non assignatas, et intelligatur, et presumi possit, et debeat quelibet dictum pedagium defraudare faciendo transitum sive

exitum cum rebus quibuscumque predictis seu altera ipsarum per quamcumque partem districtus dicte terre sine bullecta vel politia solutionis talis passagii manu dicti passagerii ad hec deputati vel ipsius licentiam nisi esset die fori dicte terre videlicet die Jovis. Qui portans dictas res mercantias animalia vel alias res quascumque immitteret in dictam terram Trevii animo, et intentione vendendi predictam in dicto Foro Trevii ubi ipsas res animalia, et mercantias tenuerit quad tunc talis ad solutionem dicti pedagii nullatenus teneatur sed ei licitum sit dicta die jovis, et die veneris sequenti usque ad horam tertiam extrahere predictas res, et mercantias, et animalia, et ducere, et portare quo voluerit pro ipsius libito voluntatis sine solutione pedagii vel gabelle libere tute favore dicti fori vel diebus nundinalibus, quibus diebus sine solutione alicujus banni vel passagii quelibet inducere, et extrahere posset quaslibet mercantias dummodo in dictis nundinis dictas mercantias, et animalia per diem ad minus tenuerit ad vendendum.

Aliud Statutum contra fraudantem pedagium

Rubrica 123

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque Forensis vel terrigena portans res forensium immitteret seu duceret in locum seu districtum preditam mercantiam ani-

malia victualia seu res aliquas de quibus solvi deberet pedagium ut dictum est si in locum induceret, sequenti die post diem immissionis, qua talis res immisse fue=rit in locum predictum immictens, seu ducens eas res ipsi passagerio absque dolo, et fraude debeat assignare narrando, et specificando ipsi passagerio verum numerum sive rerum pondus animalium victualium seu aliarum rerum sicut inferius est espressum si vero in assegnatio=ne fraudem aliquam commisserit non assignando verum numerum seu verum pondus rerum seu animalium quas portantur aut non assignando res predictas pedagio vel non solvendo pedagium prelibatum presumatur pedagium fraudasse, et dictus pedagerius contra talem delinquentem res predictas non assignando eis, ut supra, vel in consi=gnatione fraudem comiserit, vel non solvendo pedagium prelibatum cogatur ad solvendum poenam predictam, et perditionem animalium, rerum mercatarum, que quarum=cumque, de quibus solutio, vel assignatio facta non esset congruis immiserit, vel extraxerit, et non assignando suam assignationem ipsarum aliquam fraudem commiserit in assignando minorem numerum seu minus pondus, ut pro=fertur, et in omni fraude, consignatio de qualitate delicti et fraudis, et persone conditionis fuisset, predicta fierent, et confessa essent in die fori, et nundinarum, ut supra ipsum tunc ad poenam, neque ad ammissionem, vel damnum aliquod minime teneatur.

Aliud Statutum super eodem negotio

Rubrica 124.

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque furta et pedagii predicti defraudationes invenerit seu apprehendiderit de quibus mercantiis animalibus, et rebus aliis pedagium passagerio ad hoc deputato non assignatum, et ipsum transuentem committentem seu delinquentem aut mercantias animalia, et res in fortiam Officialis Trevii conduxerit, et assignaverit sua inventione propria industria opere, cura, et sollecitudine habeat, et habere debeat tertium partem totius quod defraudatum fuit, et inventum: ipsasque defraudationes, et delinquentes statim sine dimenutione aliqua eorum dicto Officiale, et passegerio vel alio deputato teneatur presentare, quod si non fecerit ut scriptum est, et Officiali non assignaverit arbitrio Potestatis Trevii effectualiter puniatur. Aliam tertium partem passagerio, et aliam tertiam partem Comuni Trevii applicamus, poenas autem omnes Comuni Trevii volumus applicare, et omnes, et singuli habitantes in dicta strata, et burgo Trevii vel circumstantes teneantur facere, auxilium screbere, dicto passagerio vel alio exactori deputato vel dicto inventori dictos fraudes, et furta pedagii predicti sub poena arbitrio dicti domini Potestatis auferendo de facto.

Tabula Pedagii

Rubrica 125

	Solidi	Denarii		Solidi	Denarii
Allume de cenere soma	3	"	soma	6	"
Arnese soma	20	"	soma	4	"
Allari soma	2	"	Carne secha soma	6	"
Assogna soma	6	"	Caldagie soma	10	"
Agli soma	2	"	Caldagie vecchie soma	5	"
	10	"	Chiovi soma	6	"
	4	"	soma	10	"
	4.	"	Carta soma	10	"
Arcioni da basto soma	6.	"	Canevo soma	6	"
Arato uno	4.	"	Cepollo soma	2	"
Biade soma	1.	"		2	"
Bovi uno	2	"	soma	2	"
Botticelli soma	5	"	soma	20	"
Bolle, et Bolloni soma	6	"	soma	5.	"
Boturo soma	10	"	soma	8.	"
Brocche soma	5	"	Coltre per una	2	"
Balestra soma	12	"	Coruzze una	2	"
Bombace soma	20	"	Campane una	20	"
Braccio de panno di lana	"	4	Coppesu soma	10	"
Castrati lo centinaro	34.	4	Casseriete pogio uno	"	2.
Cavallo ad vendere	5.	"	soma	2	"
Cavalla una	5	"	soma	2.	"
Castratino uno	"	8.	Carrati soma	5	"
Cogiame arancio soma	10	"	Castagne soma	2	"
Cogiame peloso soma	6	"	Cera soma	20	"

	Solidi	Denarii
Decorrenti soma	2	"
Drappi di seta livera	3	"
Ferroncuo soma	6	"
Feno soma	"	8
Fuora soma	3.	"
Formagio soma	10	"
Foglie soma	2	"
Funi soma	6.	"
Funicelli soma librarum 4.	"	"
Frisi di seta per livera	2	"
Fructi soma	2	"
Fandello uno	10	"
Femenello per livera	5	"
Guado soma	4	"
Gamberi soma	4.	"
Ind soma	20	"
Iupp uno	2	"
Jumee una	6	"
soma	2	"
Leu soma	"	3.
Lena soma	10	"
Lacia fina	20	"
Libri di lege uno	10.	"
Lancie o lanciette soma	10	"
Libri di gramatica uno	2.	6.
Libri di Medicina uno	5	"
Merciaria soma	20	"
per vendere uno	5	"
Metallo soma	10.	"
Mele soma	10	"
Macina una	20	"
Melerancie soma	8.	"
Mattera una	24	"

	Solidi	Denarii
Massarie vecchie soma	10	"
Musto soma	3	"
Mela soma	2.	"
Nucelli di ammandule soma	10	"
Nuci soma	3	"
Olio soma	6.	"
Ova soma	10	"
Panni bambacili soma	20	"
Panni de lana soma	10.	"
Panni fini soma	20	"
Porci per uno	8	"
Paglia soma	"	8.
Piombo soma	10	"
Paratura di carta soma	3	"
Puttana una	5	"
Pomo soma	2	"
Pesce soma	4	"
Pannicti soma	5	"
Panno canavaccio soma	6	"
Pigne soma	5	"
Panno di lana per braccio	"	4
Prete pretiose per livera	20.	"
Rame non lavorato soma	6	"
Rotelle soma	10	"
Robbam in soma	5	"
Rena da bicchiere soma	3	"
Rose per livera	"	6.
Sincho soma	20	"
Spetiaria soma	20	"
Stagno soma	10.	"
Somero ad vendere, o comp.		
Carato uno	4	"
Soacto soma	10	"

	Solidi	Denarii
Porci soma	6	"
Sale soma	6	"
Spine soma	"	8.
Stamegne soma	20	"
Stamegna una	2	"
Senapa soma	5	"
Sulfu soma	10	"
Sopp soma	5	"
Scudelle soma	5	"
Storano soma	4	"
Tavole some		
Terra con rena da bicchiere soma		
soma		

	Solidi	Denarii
Tondina soma	10.	"
lisera		
Vino vecchio soma	5.	"
Uva passa soma	10.	"
Vino lavorato soma	6	"
Vitro rotto soma	4	"
Visco soma	10.	"
Vasa di terra soma	6.	"
Vannelli soma	10.	"
Valisia una	5.	"
Vinctoni soma	10	"
Zafferame soma librarum 6.	"	"
Zafferame lo centinaro	25.	"
Zafferame la dicina	5.	"
Zafferame la libra	2.	"

Capitula Pedagii

Rubrica 126

Statuimus, etiam, et ordinamus, quod nullus exactor dicti pedagii sive pedagerius directe vel oblique, tacite vel expresse, palam vel occulte posset, et valeat exigere ab infrascriptis personis aliquam solutionem pro dicto pedagio vel nomine dicti pedagii immo sub virtute juramenti, et poena decem Florenorum auri, quam ipso facto incurrat, teneatur precise

aliquam interpretatione sed simpliciter prout servare infrascripta capitula pacta, et particulariter, et distincte omni meliori modo et forma quibus melius de jure fieri potest.

In primis quod nullus portans litteras vel bullam domini nostri Papę, et aliorum summorum Pontificum futurorum Camerariorum sive Camerariarum
vel domini nostri Papę sive etiam sit Officialis in curia Romane teneatur solvere pedagium intransеundo vel redeundo cum suis quibuscumque arnesibus salmis, et aliis rebus, immo penitus sint liberi, et immunes.

Item quod nullus Cardinalis nec ipsorum secretarius sive familiaris nec aliquis legatus domini nostri Papę vel ejus Vicelegatus nec eorum comitiva teneantur aliquid solvere de eorum rebus vel salmis quibuscumque pedagium predicta

Item quod majores venetorum, et florentinorum de Fulgineo dominorum de Camerino

dicto pedagio in ipso transitu aliquid solvere minime teneantur, hoc inde excepto quod si ducerent aliquos mercantias bestiarum vel aliarum quarum cumque rerum pro ipsis debitum pedagium solvere teneantur.

Item quod de sale sive grano Camerę Apostolicę vel Ecclesię Romanę vel domini nostri Papę vel alicujus Cardinalibus vel predictorum suprascriptorum in capitulo precedenti non exigatur pedagium, dum modo constet esse predictorum, et Camerę antedictę.

Item quod gentes armorum sive stipendiarii non teneantur aliquid solvere pro ipsorum rebus in transitu.

Item quod passagerius sive exactor dicti pedagii teneantur retinere supradictum ordinem dicti pedagii cum dictis capitulis apud dictum locum ubi dictum pedagium exigitur, et illa ostendere in forma publica omnibus videre vel legere volentibus. Et supra scripta capitula retinere teneatur scripta in hostio vel supra hostium ubi dictum pedagium exigitur: ita

quod a singulis possint bene inspici legi, et videri ne dubiis exactor pedagii alicui possit justitiam auferre: et ne ultra debitum, et contra formam dictatum. Capitulorum et pedagii alicui indebite extorquere possit. Quod autem ultimum capitulum observari volumus, et mandamus ad poenam **XL.** solidorum denariorum vice qualibet qua contra contenta in ipso capitulo repertus fuerit exactor predictus facere. Et quod Officialis extraordinariorum, et socius miles Potestatis Trevii qui pro tempore fuerit supradicta omnia, et singula particulariter, et distinctim faciat observari, et de predictis qualibet hebdomada qualibet de per se inquisitionem faciant, et repertum culpabilem de facto punire sub poena **X.** librarum denariorum de suo salario vice qualibet Comuni Trevii applicandorum; de quibus omnibus dictos Officiales volumus sindicari, et repertos culpabiles punire, et condemnare in dicta poena sui tempore sindicatus.

Tabula quinta de damnis datis

De arbitrio Officialium damnorum datorum — Rub. 1.

Quod notarius damnorum datorum puniat de facto — 2.

De qualdariis eligendiis pro damnis datis portandis — 3.

De fide adhibenda officialibus damnorum datorum — „ 4.

Quod Officiales damnorum datorum debeant facere fidem quod sint Notarii publici; et qui steterit per annum non possint stare infra quinquennium — Rub. 5

Quod Officiales damnorum datorum debeant conficere libros — „ 6.

Quod copie inventionum mittan

tur ad Cameram Comunis Trevii — Rub. 7.
Quod domini Priores, et Cancellarius debeant dare librum stampatum dictis Officialibus — „ 8.
Quod Officialis sine pretio permictat quod legantur acta in suo libro — „ 9.
Quod non possit quis gravari nisi prius fuerit monitus ad defentionem — „ 10.
Quod accusa in damnis datis possit retrahi ante executionem pene — „ 11.
Quod de damno occulto teneatur villa proximior — „ 12.
Quod Officiales non scribant accusas nec exceptiones sed tantum registrent in libro et faciant infilsum — „ 13.
De salario Officialis pro registro scripturarum, et examinatione testium — „ 14.
Quod Officialis habeat quartam partem pene quam in Comuni pervenire fuerit — „ 15.
Quod Officialis damnorum datorum teneatur expedire accusas XL. dies — „ 16.
De forma servanda in examinatione testium — „ 17.
De tempore quo potest cognosci super damnis datis — Rub. 18.
Quod tempore debeat fieri extimatio damni — „ 19.
Quod Officialis damnorum datorum debeat favore superstitibus cavatinarum — „ 20.
De poena dantis damnum cum infrascriptis animalibus — „ 21.
De poena damnum dantis cum bestiis in pergulis — „ 22.
De poena damnum dantis in vinea cum dictis animalibus — „ 23.
Qui testes sint idonei in damnis datis — „ 24.
De poena euntis cum pecudibus per clausuras — „ 25.
De pecudibus intrantibus in majeses — „ 26.
De poena bestiarum grossarum intrantium in clausuras olivetas — „ 27.
De poena facientis herbas in prato alieno — „ 28.
De poena damnum dantis cum bestiis in pratis — „ 29.
De poena porcorum intrantium in prata — „ 30.
Quod bestie sex mensium, et porci trium mensium non teneantur ad poenam — „ 31
Quod damnum dans teneatur ad emendam — „ 32.

De poena forentium damnum dantium in Territorio Trevii — Rub. 33.
De poena damnum dantis in Orto — „ 34.
De poena damnum dantis in croco — „ 35.
De pena damnum dantis in olivis personaliter vel cum bestiis — „ 36.
De poena damnum dantis in vineis vel pergulis de nocte — „ 37.
De pena damnum dantis in vinea vel aliis fructibus — „ 38.
De pena portantis extra districtum uvas vel amigdolas — „ 39.
De pena portantis uvas vel amigdolas in Trevium — „ 40.
De poena damnum dantis in arboribus vel in vineis, frondes faciendo — „ 41.
De poena facientis frondes in suo vel alieno surcho — „ 42.
De poena portantis palos vinee — „ 43.
De pena prohicientis lapides in possessione alicujus — „ 44.
De poena facientium in montibus Castrarum — „ 45.
De pena damnum dantis in pascuis Comunis — „ 46.
De poena rapientis fenum vel paleam de paleari Rub. 47.
De pena aucupantis cum bucino — „ 48.
De pena capientis columbas „ 49.
De penam retinentis canem dissolutum — „ 50.
De arbore prestante impedimentum elevando — „ 51.
De pena incidentis arborem domesticam — „ 52.
De pena damnum dantis in silva vel sepali — „ 53.
De damno dato per familiam Potestatis — „ 54.
De poena damnum dantis in silva incisa cum bestiis „ 55.
De pena damnum dantis cum pecudibus vel castratis — 56.
De pena damnum dantis cum pullis — „ 57.
De pena euntis per possessionem alterius cum bestiis — 58.
De pena appronantis bestias — 59.
De poena ponentis mandrium in districtu Trevii — „ 60.
De pena retinentis bestias forentium ad pasculandum ultra duos dies — „ 61
De pena retinentis capras vel inos — 63
De pena retinentis capras infra senaitas — „ 62.
De poena non custodientis

bestias caprinas — Rub. 64.
De pena accusantis bestias non habentium eas — „ 65.
De pena notificantis Notarium — „ 66.
Quod beccariis liceat retinere capras — „ 67.
Quod cuilibet liceat ducere bestias inventas in possessione ipsius — „ 68.
Quod Pater teneatur pro Filio, et dominus pro famulo — „ 69.
De accusis factis per filium Familias vel laboratorem in damnis — „ 70.
In quantum credatur accusatori cum juramento — „ 71
Quod Notarius possit punire de similibus ad similia — „ 72.
Quod Notarius damnorum datorum debeat interesse laboritiis — „ 73.
Quod Notarius damnorum datorum sit superstes operum — „ 74.
Quod Notarius damnorum datorum possit imponere penam — „ 75.
Quod Notarius non faciat aliquod depositum — „ 76.
Quod pignus assignetur Camerario — „ 77.
De auxilio dando superstitibus — „ 78.
Quod quilibet habens possessiones a strata infra teneatur ponere foveam — „ 79.
De guardariis eligendis per homines de Pelano — „ 80.
De observatione statutorum — „ 81.

Liber Quintus

De damnis datis

De arbitrio Officialis damnorum datorum

Rubrica 1.ª

Statuimus, et ordinamus, quod tam Notarii Po-

testatis terre Trevii, quam Officialis custodie valeant die noctuque ire cum famulis per terram Trevii ejusque comitatum fortiam, et districtum perquirendo damnorum allatores personaliter vel cum bestiis, et repertos culpabiles punire, et condemnare secundum formam presentium statutorum loquentium de damnis datis: et similiter bestias eorum, et credatur dicto Officiali in omnem quantitatem: et de omni eo et toto quod deveniri fecerint in Comuni, videlicet de inventionibus eorum quartam partem penarum solutarum habeant a Comuni. Ac etiam valeant procedere per inquisitionem ad petitionem omnium, et singulorum hominum, et personarum, et repertos culpabiles summarie et de facto punire, et costringere ad solutionem per apodissam sine strepitu, et figura judicii Camerario Comunis solvendo visa, et reperta solum modo veritate facti simpliciter per testes vel alio debito, et juridico modo.

Quod Notarius damnorum datorum puniat de facto.

Rubrica 2ª

Statuimus, et ordinamus, quod dictus Notarius teneatur, et debeat delinquentes in suis officiis quodcumque punire de facto sine strepitu, et figura judicii omnibus juris solemnitatibus obmissis sine condemnatione aliqua diebus feriatis, et feriatis pro ut videbitur placebit.

De Gualdariis eligendis pro damnis datis portandis

Rubrica 3.ª

Statuimus, et ordinamus, quod in quilibet populo de Trevio, et ejus districtu qui sit ad minus viginti focularium eligantur per Priores, et antepositos XVIII. qui erunt de mensibus Jannuarii, et Julii quolibet anno, et dictis mensibus duo homines qui sint Gualdarii, et accusatores privati seu referendarii omnium, et singulorum damnorum datorum que commicti vel dari viderent seu sciverint in possessione aliorum per quoscumque homines, et personas seu bestias quorumcumque. Quorum Officium duret sex mensibus tantum, et quicumque fuerit una vice non possit eligi nec esse alia seu aliis sex mensibus successive. Qui sic electi statim citari debeant per bajulum Comunis predicti quod sequenti die compareant coram Potestate dicte terre seu ejus Officiale ad jurandum, et promictendum Officium ad quod electi sunt facere bona fide sine fraude, et referre dictis Officialibus, omnia, et singula damna que viderint seu sciverint dari per quoscumque seu quorumcumque bestias in possessionibus alienis infra octo dies postquam sciverint seu viderint damnum hujusmodi esse datum sub pena prestiti juramenti, et centum solidorum denariorum pro quolibet, et qualibet vice qua contrafecerint in predictis: et credatur relationi cujuslibet dictorum gualdariorum contraquemlibet damnum dantem seu cujus bestia damnum dederit sine aliqua alia deliberatione usque in quan-

223v

titatem XX. solidorum denariorum, et cum uno teste fide dignο de visu, cujus relatio habeatur pro plena, et legitima probatione omnium damnorum datorum que retulerint aliqua lege vel statuto in contrarium loquente non obstante quibus per presens statutum quantum ad hoc volumus derogari: et nomen dicti Gualdarii sic referentis teneatur in credentia: et si dicti gualdarii per dolum vel fraudem seu aliqua simonia vel corruptione hujusmodi damna non retulerint, ut dictum est in XXV. librarum denariorum vice qualibet condemnetur, et habeant dicti Gualdarii sic referentes quartam partem de omni eo quod ocasione eorum relationis hujusmodi devenerit in Comuni. Et Potestas qui pro tempore erit teneatur unum de suis Notariis ad officium damnorum datorum specialiter deputare qui teneatur omnes, et singulas relationes hujusmodi, et alias quascumque accusationis denuntiationes, et inquisitiones super quibuscumque damnis datis, et querelis, super his in libris, et actis dicti Comunis ponere, et super ipsis procedere, et penas exigere, et ad manus Camerarii dicti Comunis facere devenire, et damnum passis facere emendari secundum formam statutorum ordinamentorum dicte terre dicti materia loquentium, et habeat, et habere debeat dictus dominus Potestas de omni eo quod ocasione damnorum datorum predictorum devenire faciet in comuni predicto, quartam partem tantum ultra salarium in suo sindicatu, et electione contentum aliquo statuto in contrarium loquente non obstante. Adjicientes huic statuto quod gualdarii qui electi erunt non possint se excusare ratione majoris libre seu extimi immo teneantur acceptare sub pena X. librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum.

De fide adhibenda Officialibus damnorum datorum.

Rubrica 4.a

Statuimus, et ordinamus, quod Officialibus damnorum datorum super inventionibus non detur fides nisi cum uno famulo vel alio quocumque teste non obstantibus quibuscumque.

Quod Officiales damnorum datorum debeant facere fidem quod sint Notarii publici: et qui steterint per annum non possint stare infra quinquennium.

Rubrica 5.a

Statuimus, et ordinamus, quod dicti Notarii Potestatis, et Custodie super damnis datis deputati sint, et esse debeant Notarii publici, et auctentici, et de eorum Notariatu debeant legitime fidem facere in principio eorum officii alias non ad=

mictantur quo quando pena dominis Prioribus, et Cancellario terre Trevii qui pro tempore erunt si receperint ad dictum officium exercendum **XXV**. librarum denariorum pro quolibet, et qualibet vice Comuni Trevii applicandorum: et dictis Officialibus non publicis Notariis si exercerint dictum officium eadem poena sit et esse debeat imposita applicanda Comuni Trevii: et quilibet possit accusare, et denuntiare, et credatur ei cum juramento, et si aliter fide predicta non ostendatur: item quod nullus Notarius qui steterit in dicto officio ad plus per annum possit stare infra quinquennium: et si receptus fuerit acta ejus manu facta non valeant nec teneant.

Quod Officiales damnorum datorum debeant conficere librum.

Rubrica 6.a

Statuimus, et ordinamus, quod dicti Notarii, et Officiales, et quilibet eorum teneantur, et debeant conficere librum: et in fine officii relinquere, et dimictere illum debeant in comuni publicum, et autenticum in quo quidem quilibet eorum teneatur, et debeat registrare omnes, et singulas inventiones denuntiationes, accusationes, et querelas, et scribere diem mensem, et annum inventionis, et productionis. Sive facte denuntiationis, accusationis, et querele. Item in actis scribere citationes monitiones juramenta testium eorum dicta, et attestationes, et exhibitiones exceptionum cum die ut supra: et cetera alia acta, et scripturas pertinentes, et spectantes, ad eorum

officium, et nil obmictere. Et si dicta omnia, et singula in eodem libro scripta non apparerent non valeant nec teneant gesta, per eos, et ad executionem aliquam procedere non possint sue pena **XXV.** librarum denariorum: et si aliter factum fuerit ipso jure non valeat, et nullam mereatur executionem, et nihilominus incidant in penam **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii appliciandorum, et ad interesse partis.

Quod copie inventionum mittantur ad Cameram Comunis Trevii.

Rubrica 7.a

Statuimus, et ordinamus, quod dicti Officiales teneantur mittere copiam ad Cameram Comunis Trevii de omnibus inventionibus per eos factis infra secundum diem a die facte inventionis sub pena **XX.** solidorum denariorum pro qualibet inventione, et qualibet vice, et nihilominus non possit fieri executio pene damni dati si copia inventionis non apparet in dicta Camera Comunis.

Quod Priores, et Cancellarius Trevii debeant dare librum stampatum dictis Officialibus

Rubrica 8

Statuimus, et ordinamus, quod magnifici domini Priores, et Cancellarius terre Trevii teneantur infra secundum diem principii officii damnorum datorum dare, et consignare dictis Officialibus, et cuilibet eorum librum stampatum, stampa Comunis Trevii, et si Priores prefati, et Cancellarius negligentes fuerint, infra dictum tempus dare, et consignare dictis Officialibus dictum librum stampatum pro ut solent aliqui Priores esse tardi in expeditione negotiorum dicti Comunis, quod officialis faciat, et componat dictum librum de suo, et de pecuniis penarum damnorum datorum sine alia licentia retineat penes se pro dicto libro bolos duos pro quolibet mense, et quolibet officiale damnorum datorum pro carta dicti libri: et hec ne mora presidentium in Magistratu Priorum retardet administrationem officii, et nihilominus stampari faciant ut supra.

Quod Officiales sine pretio permictant legi acta in suo libro.

Rubrica 9.

Statuimus, et ordinamus, quod quotiescumque officialis predictus fuerit requisitus ut permicteret videri, et legi acta dictorum damnorum datorum teneatur ostendere, et permictere legi, et scrutari a quolibet sine pretio aliquo, sub pena X. librarum denariorum pro qualibet vice qua recusaverit Comuni Crevii appliciandorum.

Quod non possit quis gravari nisi prius fuerit monitus ad defensam.

Rubrica 10.

Statuimus, et ordinamus, quod nullus officialis possit facere execucionem penarum nisi primo accusatus vel denuntiatus fuerit monitus ad faciendum suas defensiones: et de hoc faciat apparere in actis, aliter non valeat.

Quod accusa in damnis datis possit retrahi ante executionem poene.

Rubrica 11.

Statuimus, et ordinamus; quod liceat cuilibet denuntiatori, et accusatori sive querelanti cum suo denuntiato, accusato, vel querelato ad invicem concordari ante executionem pene damni dati: et pro cassatione querele, denuntie, vel accuse solum officialis percipere possit solidos duos pro quolibet accusato vel denuntiato: et non pro qualibet bestia penas officiali contrafacienti librarum V. denariorum pro quolibet, et qualibet vice.

Quod de damno occulto teneatur villa proximior.

Rubrica 12

Statuimus, et ordinamus, quod quotiescumque reperiretur fuisse, et esse illata aliqua damna cujuscumque conditionis, et facte apparerent, que potuissent verisimeliter fieri cum bestiis vel cum personis in quibuscumque rebus, et delinquens

ignoraretur: et facta prius per officiales damnorum datorum, et per capitaneum contrate proximioris dicto damno diligenti inquisitione contra malefactorem qui reperiri quoquo modo non possit: tunc teneatur villa sive contrata hominum proximior dicto damno ad emendam damnum passo arbitrio boni viri: et quia quandoque peccata latent, et tempore patent, ideo in casu isto nulla currat prescriptio in favorem hujusmodi delinquentis: immo quod si postea pateret malefactor qui tunc teneatur ad penam, et ad damna passa per homines ville sive contrate predicte super quibus omnibus, et singulis officiales predicti possint procedere, et punire poena secundum formam juris, et statutorum Trevii de facto omni solemnitate obmissa de veritate, et equitate, et omni alio meliori modo, et forma, quibus de jure melius fieri potest, et debet.

Quod Officiales non scribant accusas, nec exceptiones, sed tantum registrent in libro, et faciant infilsam.

Rubrica 13

Item statuimus, et ordinamus, quod de omnibus, et singulis accusis denuntiis, et querelis petitionibus, et exceptionibus de quibus fieri debeat per dictos Officiales registrum in dicto libro: et debeant dicti Officiales damnorum datorum facere infilsam: et quod apparere faciant diem productionis pro ut in libro predicto, et assignare Comuni in fine officii

corum ipsam infilsam sicut librum: que quidem scripture dictarum accusationum denuntiationum, et querelarum, et exceptionum non possint esse manu alicujus Officialis Potestatis nec ipsorum officialium damnorum datorum pena X. librarum denariorum pro qualibet scriptura sua manu reperta: et sufficiat registratio manu sua, et non aliter ut supra potet in aliis statutis.

De salario Officialis pro registro scripturarum pro copia, et examinatione testium.

Rubrica 14

Statuimus, et ordinamus, quod Officiales predicti habeant, et recipere debeant pro exhibitione, et pro registro in libro omnium predictarum scripturarum in dicto proximo statuto contentarum bolum unum pro qualibet accusa querela vel denuntia vel productione aliarum scripturarum, et pro qualibet carta copie dictarum scripturarum, et aliarum faciendarum, in contradictorio examine bolum unum, et pro examinatione trium testium pro rectorum super inquisitione denuntiis, et accusis, et querelis damnorum datorum nil debeant habere: a tribus vero testibus supra habeant bolum unum pro qualibet teste: simili modo dicimus quod si aliqui testes preter dictos tres testes fuerint inducti ad defensam pro examine non possit recipere nisi unum

bolum pro quolibet teste. Et si in aliquo capitulorum predictorum dictus Officialis contrafecerit incidat in penam centum solidorum denariorum pro quolibet capitulo, et qualibet vice Comuni Trevii applicandorum, et credatur querelanti cum juramento, et uno teste.

Quod Officialis habeat quartam partem poene quam in Comuni pervenire fecerit

Rubrica 15

Statuimus, et ordinamus, quod dicti Officiales habeant a Camerario Comunis Trevii tantum quartam partem omnium penarum que in effectu in manus Camerarii Comunis predicti pervenerint industria, et opera ipsorum Officialium.

Quod Officialis damnorum datorum teneatur expedire accusas, et inventiones infra XL dies

Rubrica 16

Statuimus, et ordinamus, quod predicti Officiales

228v

et quilibet eorum teneantur, et debeant expedire, et terminare omnes, et singulas inquisitiones, et inventiones per eos, et quamlibet eorum factas: nec non omnes, et singulas accusationes denuntiationes, et querelas coram eas, et quolibet eorum factas productas sive porrectas infra terminum **XL.** dierum continuorum a die porrecte producte vel facte accuse denuntie vel querele, et a die facte inventionis absque interpellatione aliqua requisita ex forma juris, et statutorum Terre Trevii sub pena **X.** librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum. Et nihilominus teneantur ad damna, et interesse Comunis predictis, et specialium personarum pretendentium interesse, et nihilominus successores eorum teneantur exequi, et executioni mandare infra dictum tempus sub dicta pena.

De forma servanda in examinatione testium

Rubrica 7

Statuimus, et ordinamus, quod dicti Officiales, et quilibet eorum teneantur, et debeant examinare testes inductos coram eis super omnibus, et singulis accusis querelis, et denuntiis ac inquisitionibus coram eis factis, et super omnibus aliis incidentibus super quibus inducentur diligenter, et scribere eorum dictum secundum quod testes proferunt, et interrogare in causa scientie de loco de tempore, et de presentibus ad hoc ut Officiales ignorans non pretendat ignorantiam ad quod ipsi teneantur, et si secus

fecerint teneantur ad interesse partis.

De tempore quo potest cognosci super damnis datis.

Rubrica 18

Statuimus, et ordinamus, ad tollendum negligentiam recipientium damnum, et ut magis solliciti sint quod de damno dato in segretibus bladis leguminibus, et aliis fructibus, et rebus per animalia, et personas nunc possit cognosci nisi a sex mensibus introitus officii cujuslibet semestris Potestatis Trevii elapso dicto termino, et tempore non audiatur, et per hoc statutum non derogetur statuto super posito sub Rubrica de damno occulto teneatur villa proximior.

Quod tempore debeat fieri extimatio damni.

Rubrica 19

Statuimus, et ordinamus, ad tollendum multas controversias ortas super extimatione damnorum datorum quod quicumque receperit damnum illatum personaliter vel cum bes=

tiis in possessionibus suis quo tempore recoluere grani or-
dei spelte leguminum, et fructuum feni herbarum, et
aliorum similium vel in vinea omnibus campis, pratis,
pergulis, et his similibus in suo debito, et congruo tem-
pore recepto usque ad tempus recolture faciat eximere
vocando duos probos viros, et ducendo illos ad videndum
damnum, et secundum quod post medio juramento, ad instan-
tiam habentis interesse testificaverint faciat Officialis res-
tituere damnum per predictos extimatum, et sufficiat quod
fiat ad instantiam alicui de familia recipiente damnum,
vel alterius sui consanguinei vel amici &c; alias tempo-
re predicto elapso non audiatur.

Quod Officialis damnorum datorum debeant facere super-stitibus cavatinarum.

Rubrica 20

Statuimus, et ordinamus, quod quilibet Officialis
damnorum datorum debeat ad instantiam dominorum Prio-
rum, et superstitum cavatinarum facere superstitibus cavati-
narum, et exercere eorum officium contra non facientes cava-
tinas sis impositas, et contra non obedientes dictis supersti-
tibus, et habeat quartam partem pene quam in Comuni
cum effectu devenire fuerit.

De poena dantis damnum cum infrascriptis animalibus

Rubrica 21

Statuimus, et ordinamus, quod si equus jumentum equa bos vaccha mulus vel mula asinus sive asina vel porcus seu porca in segetibus bladis fabis fasiolis milioliro canapa vel alio genere leguminum, et bladorum damnum dederint dominus dictorum animalium ipso facto incidat in poenum solidorum X. denariorum pro qualibet, et qualibet vice, et emendet damnum. Si vero in glandibus, et malis jacentibus in terra solidorum V. denariorum, si vero cum pecude vel castrato servetur statutum de hujusmodi animalibus loquens sub Rubrica de pena dantis damnum cum pecudibus, et castratis: si vero cum capra vel irco servetur statutum sub rubrica de pena dantis damnum cum capra.

De poena damnum dantis cum bestiis in pergulis

Rubrica 22

Statuimus, et ordinamus, quod si dicta animalia dederint damnum in pergulis solvat dominus animalium

solidos **XX**. denariorum si de die sive de nocte solidis **XL**. denariorum, et emendet damnum patienti.

De poena damnum dantis in vinea cum dictis animalibus

Rubrica 23

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat dare damnum a medio mense Martii usque ad medium mensem Octobris in vinea alicujus cum dictis animalibus sub pena solidorum **XXV**. denariorum pro qualibet bestia, et qualibet vice si de die, si de nocte in duplum in aliis vero temporibus si datum fuerit damnum in vinea cum dictis animalibus solvat solidos **XX**. denariorum pro qualibet bestia, et qualibet vice si de die; si de nocte solidos **XL**. denariorum.

Qui testes sint idonei in damnis datis

Rubrica 24

Statuimus, et ordinamus considerantes, quod

ut plurimum damna data in possessionibus, et fructibus etribus multis tam personaliter quam cum bestiis committuntur in locis in quibus magis, et plus frequentantur pastores minoris ętatis quam alii majores ętate, et ne delicta impunita remaneant propter probationes imperfectas ac pręcipue ratione moti dicimus quod in dannis datis prędictis credatur uni teste ętatis septem annorum usque in decem solidis. A decem vero annis supra in omni quantitate, et similiter credatur in omni quantitate in dictis damnis datis duobus testibus conformibus, et concordibus etiam si sint intra septem annos.

De poena euntis cum pecudibus per clausuras

Rubrica 25.

Statuimus, et ordinamus, quod a Kalendis Aprilis usque ad mensem septembris exlusive pecudes, et castrati non possint intrare sive pasculare in clausuris olivarum alterius, et si contrafactum fuerit pro qualibet bestia pecudina dominus ipsarum solvat de facto, et pro qualibet vice solidos quinque. A Kalendis vero septembris usque ad mensem Aprilis si intraverint vel pasculaverint in dictis clausuris solvat de facto pro qualibet bestia pecudina solidos X. denariorum.

De pecudibus intrantibus in majeses.

Rubrica 26

Statuimus, et ordinamus, quod pecudes, et castrati non possint intrare nec pasculare majeses sive terras majesatas die pluvie, et post pluviam per tres dies, et si contrafactum fuerit dominus ipsarum incidat in penam medii bolognini pro qualibet bestia pecudina et vice qualibet

De poena bestiarum grossarum intrantium in clausuras olivetas.

Rubrica 27

Statuimus, et ordinamus, quod nullo tempore animalium infrascriptorum aliquod videlicet bovina, equina, molina, vel asinina possint intrare eo minus ire per clausuras olivatas vel damnum dare in eis sub pena XX. solidorum denariorum pro qualibet vice, et qualibet bestia, quam penam dominus ipsarum cogi pos-

possit de facto ad solvendum in Comuni.

De poena facientis herbas in prato alieno.

Rubrica 28

Statuimus, et ordinamus, quod nemini liceat facere herbas in prato alieno sub pena V. librarum denariorum si de die, si vero de notte incidat in penam decem librarum denariorum.

De poena damnum dantis cum bestiis in pratis.

Rubrica 29

Statuimus, et ordinamus, quod si damnum datum fuerit cum bestiis grossis in pratis alienis a Kalendis Martii usquequo fenum extractum fuerit de dictis pratis dominus bestiarum incidat ipso facto in poenam X. solidorum denariorum pro qualibet bestia, et qualibet vice. Si vero cum pecudibus, et castratis solidi unius pro qualibet pecude sive castrato, et qualibet vice.

232v

De poena porcorum intrantium in prata.

Rubrica 30

Statuimus, et ordinamus, quod porci in illo tempore non possint ire nec stare per prata aliena, et si contrafactum fuerit solvat de facto dominus porcorum solidos XX. denariorum pro quolibet porco, et qualibet vice.

Quod bestie sex mensium, et porci trium mensium non teneantur ad poenam.

Rubrica 31.

Statuimus, et ordinamus, quod bestie cujuscumque generis exceptis porcis, etatis sex mensium, et infra, et porci, et capre minores tribus mensibus non teneantur ad poenam.

Quod damnum dans teneatur ad emendam

Rubrica 32

Statuimus, et ordinamus, quod generaliter in omnibus, et pro omnibus damnis datis personaliter vel cum bestiis parvis vel magnis teneantur ipse et dominus bestiarum predictarum, ad emendam damni damnum passo.

De poena forentium damnum dantium in Territorio Trevii

Rubrica 33

Statuimus, et ordinamus, quod forenses teneantur in damnis datis sicut Trebani tractientur in illis locis ubi Trebani reperirentur dare damnum: et secundum quod in illo loco coguntur ita in Trevio tractentur: et si de tali statuto non haberetur notitia per Officiales Trevii quod possint punire in duplum illius pene quam tenere-tur solvere trebanus pro simili damno dato: et de nocte dicte pene duplicentur in hujusmodi damnis datis

233v

a forensibus tam personaliter quam cum bestiis.

De poena damnum dantis in Orto.

Rubrica 34

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque damnum dederit in orto personaliter vel cum bestiis solvat pro qualibet bestia, et pro qualibet matta pecudum, et pro quolibet porco, et pro qualibet matta gallinarum **X.** solidos denariorum, et si damnum dederet personaliter **XX.** solidos denariorum, et credatur sacramento accusatoris de quantitate, et extimatione damni usque ad quantitatem quinque, et non plus

De poena damnum dantis in croco.

Rubrica 35

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat dare damnum personaliter vel cum bestiis in croco alicujus: et si damnum dederit colligendo flores centum solidos denariorum de facto Camerario Comuni solvere teneatur sine aliqua. Si vero alio modo faciendo herbam vel suppedendo

crocum predictum **XX**. solidos denariorum solvere teneatur. Si vero cum bestiis damnum dederit solvat, et solvere teneatur sine aliqua diminutione de facto **XX**. solidos denariorum pro qualibet bestia, et qualibet vice. Si vero cum aliis bestiis minutis solvat pro qualibet bestia, et qualibet vice **XII**. denarios dum modo quod porcus intelligatur bestia grossa, et de extimatione damni credatur sacramento accusatoris usque in quantitatem quinque solidos denariorum: et omnes pene duplicentur de nocte.

De poena damnum dantis in olivis personaliter vel cum bestiis.

Rubrica 36

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat damnum dare in olivis alicujus, videlicet olivum colligendo de ipsis olivis vel de possessionibus alicujus: et si quis contrafecerit in colligendo de arboribus olivas centum solidos denariorum Camerario dicti Comunis solvat de facto: si de terra colligerit **XX**. solidos denariorum dicto Camerario solvere teneatur. Si vero damnum dederit in ipsis olivis faciendo corrodere fructus vel arbores olivarum quinque solidos denariorum pro qualibet bestia grossa vel minuta, et qualibet vice dicto Camerario solvere teneatur statuto aliquo in contrarium loquente non obstante, et damnum passo emendet in duplum, et credatur sacramento accusatoris usque in quantitatem **X**. solidorum denariorum tam de exti=

matione quam damno dato: et cuilibet sit licitum accusare, et denuntiare, et habeat tertium partem banni, et ejus nomen teneatur in credentia.

De poena damnum dantis in vineis, vel pergulis de nocte

Rubrica 37

Statuimus, et ordinamus, quod si quis vel si qua inventus vel inventa fuerit per aliquem seu aliquam in districtu Trevii dare damnum in vinea sive pergulis alicujus persone noctis tempore quod talis inventus vel inventa dare damnum in ipsis vineis vel pergulis vel aliqua ipsarum solvat, et solvere teneatur Camerario Comunis Trevii pro pena **X.** libras denariorum pro vice qualibet, et quolibet damnum dante: que pene exigatur per Notarium damnorum datorum qui pro tempore fuerit sine strepitu, et figura judicii, et cuilibet sit licitum accusare, et denuntiare contrafacientes, et stetur, et credatur sacramento accusatoris cum uno teste de visu

De poena damnum dantis in vinea vel aliis fructibus

Rubrica 38

Statuimus, et ordinamus, quod si quis damnum dederit in vinea alicujus seu possessione colligendo uvas amigdolas, nuces vel alios fructos solvat pro vice qualibet qua damnum dederit in vinea XX. solidos denariorum: si vero ex ipsa vinea uvas secum exportaverit pro qualibet raspo X. solidos denariorum, et stetur, et credatur sacramento accusatoris: et quod omnes pene duplicentur de nocte.

De poena portantis extra districtum uvas vel amigdolas

Rubrica 39

Statuimus, et ordinamus, quod si quis extraxerit extra territorium Terre Trevii uvas amigdolas nuces, accillos amigdolarum vel nucium amigdolas, vel alios fructus que in medium quartam solvat per vice qualibet XX. solidos denariorum. A medio quarto supra XL. solidos denariorum solvere teneatur. A medio quarto infra X. so-

lidos denariorum solvere teneatur, et pro qualibet raspo uvarum X. solidos denariorum solvere teneatur.

De poena portantis uvas, vel amigdolas in Trevium

Rubrica 40

Statuimus, et ordinamus, quod si quis portaverit ad terram Trevii vel inventus fuerit portare per districtum Trevii per Notarium vel ejus Famulum uvas amigdolas nuces vel alios fructus extra suam possessionem sine licentia dicti Notarii pro vice qualibet X. solidos denariorum solvere teneatur.

De poena damnum dantis in arboribus, vel in vineis frondes faciendo

Rubrica 41

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque damnum dederit in arboribus alicujus faciendo frondes solvat pro vice qualibet X. solidos denariorum: et idem modus servetur contrafacientes frondes in vinea alicujus postquam

ferit vendemiatum: et si antefecerit quam fuerit vendemiatum XX. solidos denariorum solvere teneatur: et cuilibet sit licitum accusare, et denuntiare, et habeat tertiam partem banni: et damnum domino vineę emendet in duplum.

De poena facientis frondes in suo, vel alieno surco.

Rubrica 42

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat vel presumat facere fraudes de surco alieno ad pęnam X. solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice: et stetur sacramento accusatoris usque, in quantitatem superius declaratam pro Comuni: et de emendatione damni usque in quantitatem quinque solidos denariorum pro quolibet contrafaciente, et de suo non possit facere nec etiam apportare nisi cum licentia Notarii damnorum datorum: et dummodo quod juret, quod sit de suo surco proprio antequam licentia concedatur.

De poena portantis palos vineę

Rubrica 43

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona

posset apportare ad terram Trevii palos vel forcutias sinee sine licentia dicti Notarii ad penam X. solidorum denariorum, et si quis dederit damnum in dictis palis vel forcutiis solvat penam predictam: et idem intelligatur si damnum dederit in Sacramentis: et damnum patienti emendat.

De poena prohicientis lapides in possessione alicujus

Rubrica 44

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat prohicere vel ponere lapides in possessione alicujus pena XL. solidorum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice, et nihilominus lapides projectos elevare teneatur infra terminum assignandum per Potestatem vel judicem ad petitionem petentis ad penam centum solidorum denariorum, et credatur sacramento accusatoris, et Notarius damnorum datorum teneatur hoc capitulum facere observari pena X. librarum denariorum de suo salario tempore sui sindicatus pro dicta Comuni retinendorum.

De poena falciantium in montibus custarum.

Rubrica 45

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat vel presumat falciare cum falce fenaria in montibus hominum balie custarum usque ad Kalendis augusti ad penam centum solidorum denariorum pro qualibet vice Comuni Trevii appliuandorum. Et quilibet contrafacientes possit accusare, et habeat tertiam partem banni; liceat tamen a dictis Kalendis in antea cuilibet de dicta balia ad velle suum falciare, forensibus autem extra dictam baliam non liceat aliquo tempore.

De poena damnum dantis in pascuis Comunis

Rubrica 46

Statuimus, et ordinamus, quod pascua Comunis Trevii lamputidi, et canalis, et montis lapidie per speciales personas aliquando occupantur, et damnum inferunt in eis Potestas, et Judex teneantur, et debeant ad petitionem cu=

juscumque tenentis cogere illos vel illum qui laboraret vel damnum daret in dictis pascuis ad mensurandum bladum stans in dictis pascuis quastum, et ad solvendum damnum datum pro ut per dictum talem ementem facta fuerit extimatio usque in quantitatem XX. solidos denariorum pro quolibet in ere, et persona que ibi damnum daret cum bestiis vel sine. Qui dominus Potestas teneatur predicta executioni mandare, et exigere ad petitionem ementis dicta pascua de facto sine strepitu, et figura judicii ad penam XXV. librarum denariorum de suo salario Comuni Trevii appliccandorum. Et si quis ementibus impediret pacifice possidere in centum libris denariorum Comuni Trevii condemnetur per Potestatem qui pro tempore fuerit, et credatur sacramento accusatoris, cum una teste de visu.

De poena rapientis fenum vel paleam depalari.

Rubrica 47

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat accipere paleam vel fenum depaleari vel capanna alicujus sine licentia domini dicti palearis domus vel capanne, et si quis contrafecerit si de die XL. solidos denariorum Camerario Comunis Trevii solvere teneatur, si vero de nocte X. libras denariorum de facto dicto Camerario sine aliqua diminutione solvere teneatur pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice: et damnum patienti emendet in duplum, et

credatur sacramento accusatoris cum uno teste de visu.

De poena aucupantis cum bucino.

Rubrica 48

Statuimus, et ordinamus, quod nullus forensis audeat vel presumat aucsare sive uccllare in districtu Trevii cum rete nec cum bucino nec piscari in districtu Trevii ad penam X. solidorum denariorum pro qualibet vice: et quilibet possit accipere rete cum quo occuparetur vel piscaretur sine pena, nec aliquis qui non fuerit suppositus jurisdetioni Comunis Trevii.

De poena capientis columbos

Rubrica 49

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat vel presumat capire vel capi facere aliquem columbum seu columbam domesticam seu terrigenam in aliquibus possessionibus vel locis ad aliquod ingenium seu rete in terra Trevii seu ejus districtu nec etiam aliquem seu aliquam interficere

vel contra aliquam balistare: et qui contrafecerit in centum solidis denariorum pro quolibet contrafaciente, et quolibet columbo seu columba que caperetur seu, et promictetur interficeretur vel contra ea balistaretur Comuni Trevii condemnetur: et cuilibet liceat contrafacientem denuntiare, et accusare, et habeat quartam partem pene, et credatur in predictis, et quolibet predictorum accusatori seu denuntiatori cum juramento, et una teste de visu vel tribus de publica fama.

De poena retinentis canem dissolutum.

Rubrica 50

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat retinere nec retineri facere aliquem canem dissolutum sine uncino a festo Sancte Marie de mense Augusti usque ad **XV**. dies mensis Octobris: et contrafacientes cuilibet sit licitum accusare, et denuntiare, et habeat tertiam partem banni, dummodo nomen accusatoris teneatur in credentia. Et si dictus Canis damnum dederit in vinea alicujus infra dictum tempus, solvat dominus Canis pro vice qualibet **XL**. solidos denariorum Camerario Comunis Trevii de facto, et damnum patienti emendet in duplum: et credatur sacramento accusatoris de omnibus contentis in dicto capitulo cum una teste de visu: si de die, de nocte credatur suo sacramento; et omnes pene contente in dicto capitulo de nocte duplicentur.

De arbore prestante impedimentum elevando.

Rubrica 51

Statuimus, et ordinamus, quod si aliqua arbor prestaret impedimentum aliquod in aliqua via publica transeuntibus per eam equester vel pedester aut in aliqua domo teneatur dominus arboris ipsam incidere ad petitionem cujuscumque petentis ad penam XX. solidorum denariorum, et quod si dominus arboris recusaverit incidere arborem secundum formam traditam in dicto capitulo vel tardaverit: quod facta prima denuntiatione, ille qui petit incidere, et tagliare possit a requisitione in antea sua auctoritate sine pena, et banno.

De poena incidentis arborem domesticam

Rubrica 52

Statuimus, et ordinamus, quod si quis inciserit vel tagleaverit aliquam arborem domesticam alicui solvat nomine pene centum solidos denariorum: et si quis taglia=

verit alias arbores alicui solvat nomine pene XL. solidos denariorum. Si vero inciserit ramum arboris domestice solvat solidos X. pro quolibet ramo. Si vero inciserit ramum ipsarum aliarum arborum predictarum solvat solidos quinque pro quolibet ramo preterquam in arboribus in sepe existentibus silvestribus: et damnum semper in duplum emendare patienti teneatur.

De poena damnum dantis in Silva, vel Sepali.

Rubrica 53

Statuimus, et ordinamus, quod si quis damnum dederit in silva vel sepali alicujus incidenda in ipsis de die fuerit in XX. solidos denariorum Comuni Trevii condemnetur; et si quis damnum dederit in silva tagliata vel sepali solvat duplum pene contente in dicto capitulo, et damnum patienti in quolibet casu dicti capituli debeat emendere.

De damno dato per familiam Potestatis

Rubrica 54

Statuimus, et ordinamus, quod si aliquis Officialis vel famulus domini Potestatis vel Notarii reformationum terre Trevii qui nunc sunt, et pro tempore erunt dederit damnum in vinea vel orto alicui Trebani vel in aliis fructibus alicujus de Trevio solvat quatruplum dicte pene qui solvunt alii Trebani. Et de predictis cuilibet sit licitum accusare, et stetur, et credatur sacramento accusatoris, et quod Sindicus qui eos sindicabit debeat de predictis inquirere, et ipsos vel aliquem ipsorum repertos culpabiles punire, et condemnare sub pena prestiti juramenti, et **XXV.** librarum denariorum Comuni Trevii applicandorum, et damnum patienti emendet in quatruplum.

De poena damnum dantis in silva incisa cum bestiis

Rubrica 55

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque damnum

dederit in silva alicujus specialis persone cum bestiis infra unum annum postquam fuerit incisa solvat pro qualibet bestia grossa X. solidos denariorum, et pro qualibet bestia minuta V. solidos denariorum.

De poena damnum dantis cum pecudibus et castratis

Rubrica 56

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque damnum dederit cum pecudibus vel castratis in bonis alicujus solvat de facto pro qualibet muta dictorum animalium quinque solidos denariorum, et muta dictarum bestiarum intelligatur de quinque pecudibus vel castratis. Abinde supra solvat pro qualibet dictarum bestiarum XII. denarios, et quilibet possit damnum dantes cum dictis bestiis denuntiare, et accusare, et de predictis stetur sacramento accusatoris.

De poena damnum dantis cum pullis.

Rubrica 57

Statuimus, et ordinamus, quod si macta pullorum vel gallinarum alicujus damnum dederit alicui in vinea dum erunt uve in orto dum erunt olera vel in croco dum erunt flores vel in blado alicujus solvat dominus vel domina pullorum pro vice qualibet quinque solidos denariorum, et stetur sacramento accusatoris: et si damnum erit a tribus solidis supra ponatur pro parte accusatoris unus homo, et unus pro parte accusati, qui jurent dictum damnum extimare bona fide, et sine fraude, et secundum extimationem eorum dictum damnum patienti emendet.

De poena euntis per possessionem alterius cum bestiis

Rubrica 58

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat vel presumat ire per possessionem alicujus nec

senectam facere sive ire per eam, nec bestias aliquas du=
cere sine licentia domini terre. Et qui contrafecerit
pro qualibet vice in **XX.** solidis denariorum condem=
netur per Notarium damnorum datorum qui pro tem=
pore fuerit summarie. Qui Notarius teneatur, et de=
beat predicta executioni mandare sub pena **X.** librarum
denariorum de suo salario Comuni Trevii applicandorum,
et quilibet possit delinquentes accusare, salvo quoniam
per aliam viam transire non possit vel ire: qui tunc
ad penam vero teneatur.

De poena appronantis bestias

Rubrica 59

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona au=
deat vel presumat aliquam bestiam appronare per foveam
alicujus in districtu Trevii a Kalendis Martii in antea
usque ad Kalendas Julii nisi per suas proprias foveas
tantum; et qui contrafecerit in quinque solidis denario=
rum condemnetur pro vice qualibet, et cuilibet sit lici=
tum accusare, et habeat tertiam partem banni, et te=
neatur in credentia, liceat tamen cuilibet appronare
bestias per foveam quam habet communem cum aliquo
dummodo comunem cum ipso ad penam in statutis
contentam.

De poena ponentis Mandriam in districtu Trevii.

Rubrica 60

Statuimus, et ordinamus, quod nulla persona audeat, vel presumat de Trevio vel ejus districtu retinere nec retineri facere aliquam mandariam Castratorum bestiarum bovinorum porcorum sive porcarum ultra unum diem ad pasculandum: et qui contrafecerit in predictis in tribus libris denariorum Comuni Trevii condemnetur, et quilibet possit ipsum denuntiare, et accusare, et habeat medietatem dicte pene. Mandria autem intelligatur a decem bestiis supra. Et hoc locum non habeat in bestiis macellandis in terra Trevii dummodo quod dicti Macellarii Trebani, et quilibet ipsorum teneantur, et debeant facere scribi in libro Comunis Trevii per Notarium reformationum dicte terre ipsas bestias, macellandos, et quantitatem ipsarum. Et si dicte bestie invenirentur, et non essent scripte ut dictum est dicti Macellarii eas retinentes ad pasculandum subjaceant ipsi pene, et ipsorum quilibet. Quod capitulum quolibet mense Potestas dicte terre faciat banniri.

De poena retinentis bestias forensium ad pasculandum ultra duos dies.

Rubrica 61

Statuimus, et ordinamus, quod nullus forensis vel Trebanus vel alia persona pro ipso forense audeat vel presumat retinere vel retineri facere aliquam bestiam cujuscumque generis sit in districtu Trevii a duobus diebus supra nec ipsas bestias pasculare, et qui contrafecerit in **X.** libris denariorum Comuni Trevii condemnetur: et quilibet possit delinquentes accusare, et habeat tertiam partem banni.

De poena retinentis capras infra senaitas.

Rubrica 62

Statuimus, et ordinamus, quod nemo possit retinere nec retineri facere capras aliquas neque ircos nec cum eis pasculari infra senaitas infrascriptas, videlicet de fonte Padii infra, et a domo filiorum domini Francisci,

et a domo filiorum Rapizitti, et a domo filiorum Francischicti infra, nisi occasione infirmitatis vel lactandi pueros cum licentiam Notarii subscripti primo habita fide secundum formam statutorum Comunis Trevii. Et dicti tales quibus dicta licentia fuerit concessa dictum capram retinere, non possint retinere nisi ligatam, et quicumque contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum puniatur pro vice qualibet in **XX.** solidis denariorum: et quicumque damnum dederit cum dictis capris puniatur in dicta pena, et quilibet possit eos accusare, et credatur sacramento accusatoris.

De poena retinentium capras vel ircos.

Rubrica 63

Statuimus, et ordinamus, quod omnes de balia Custarum possint, et eis liceat retinere bestias caprinas ab infrascriptis senaitis supra: videlicet a domo filiorum domini Francisci a ponte Podii a fonte Massone, et via qua itur ad Ecclesiam Sancti Silvestri a fonte Vennerini: et a possessione heredum Petroni Massaroni: ab inde vero infra non sub pena **XL.** solidorum denariorum pro qualibet bestia caprina, et vice qualibet. Et si quis damnum dederit cum dictis bestiis in bonis alicujus a suprascriptis senaitis infra solvat pro qualibet bestia, et qualibet vice quinque solidos denariorum. Liceat tamen unicuique a dictis locis infra retinere unam

243v

capram ligatam causa lactandi pueros vel occasione infirmitatis habita primo licentia a Notario damnorum datorum, qui retinens debeat jurare quod dictam capram vult retinere dictis de causis vel aliqua ipsarum, et quilibet contrafacientes possit accusare, et habeat tertiam partem banni, et credatur sacramento accusatoris cum uno teste de visu, et nomem accusatoris teneatur secretum.

De poena non custodientis bestias caprinas

Rubrica 64

Statuimus, et ordinamus, quod nemo audeat vel presumat mittere ad pasculandum vel in pascuis retinere sine custode aliquam bestiam caprinam nec mulengam pena **X.** librarum denariorum pro quolibet contrafaciente, et qualibet bestia, et qualibet vice. Et nulli de Trevio vel ejus districtu liceat dictas bestias caprinas vel mulingas alicujus Forensis custodire in districtu Trevii ad dictam penam, nisi ipsas haberet ad soccitam vel ipsas bestias emissas a dictis forensibus a quibus habuissem ad soccitam: dummodo quod prius debeat coram Potestate, et Prioribus dicte terre Trevii jurare quod in dicta venditione emptione vel soccita nulla sit fictio vel simulatio, et qui contrafecerit puniatur simili pena, et Notarius damnorum datoram qui nunc est, et pro tempore fuerit teneatur vinculo

juramenti, et pena X. librarum denariorum de suo salario quolibet mense bis inquisitionem facere de predictis: et quilibet possit accusare, et denuntiare contrafacientes, et quod nullus possit, aliquod inventum de nocte mittere per seapile, ad quod similiter quilibet ad mittatur ad accusandum, et ad probandum predicta sufficiat unus testis vel dictum duorum testium de fama vel sattim, de fama publica quinque testium bone fame, que habeatur pro legetima, et plena probatione.

De poena accusantis bestias non habentium

Rubrica 65

Statuimus, et ordinamus, quod si aliquis de Trevio vel ejus districtu fuerit denuntiatus vel accusatus de aliquo damno dato cum bestiis, et tempore damni dati inventum fuerit non habere talis accusatio non valeat nec teneat ipso jure: et accusatus possit probare per unum testem ydoneum sive vicinum se bestias non habuisse de quibus accusatus est. Et similiter hoc locum habeat in gualdariis, et in aliis accusatoribus, quibus probatis accusator pro accusato solvere penam teneatur: et gualdarius a suo officio sit privatus, et in illo casu admictatur intentio negativa.

244v

De poena notificantis Notarium.

Rubrica 66

Statuimus, et ordinamus, quod si quis quando dictus Notarius vel ejus familia iret pro suo officio exercendo notificaret, in quinque solidis denariorum pro vice qualibet, et quolibet contrafaciente de facto solvere teneatur.

Quod beccariis liceat retinere capras, et de poena damnum dantis cum capris.

Rubrica 67

Statuimus, et ordinamus, quod becchariis sit licitum retinere capras, et ircos occidendo a festo Sancte Marie de Augusto usque ad medium mensem decembris. Et si quis cum dictis capris sive ircis damnum alicui dederit solvat pro qualibet capra, et quolibet irco, et vice qualibet **XL.** solidos denariorum, et credatur sacramento accusatoris cui damnum datum erit.

Quod liceat cuilibet ducere bestias inventas in possessione ipsius

Rubrica 68

Statuimus, et ordinamus, quod cuilibet sit licitum ducere, et capere bestias quas invenerit in possessione sua Patris vel domini damnum dantes vel in possessione quam ipse laboraret: dummodo quod dictas bestias assignat Notario damnorum datorum Comunis Trevii ea die qua capiet sine pena, et banno.

Quod Pater teneatur pro filio, et dominus pro famulo.

Rubrica 69

Statuimus, et ordinamus, quod quicumque damnum dederit, et inventus fuerit personaliter damnum dare solvat penam in statutis, et ordinamentis Comunis Trevii contentam, et teneatur pater, et mater pro filio avus vel avia pro nepote, et dominus pro famulo.

245v

De accusis factis per filium familias vel laboratorem in damnis datis.

Rubrica 70

Statuimus, et ordinamus, quod omnes, et singulę accusę, et denuntię factę, et datę per aliquem filium familias sive per aliquem famulum alicujus damni vel laboratorem terrę de damno dato in bonis patris sive domini cujus famulus vel laborator esset quod pater accusantis, et dominus famuli vel laboratoris qui accusaverit aliquem de aliquo damno dato in dictis bonis, et possessionibus cum bestiis vel sine possit ipsas accusationes, et denuntiationes retrahere, et retrahi facere infra secundum diem post citationem illorum qui fuerint accusati vel denuntiati: dum modo quod dicti accusatores, et denuntiatores morentur, et stent una cum patre suo sive domino, ut supra est expressum.

In quantum credatur accusatori cum juramento.

Rubrica 71

Statuimus, et ordinamus, ac statuendo addimus dicto precedenti statuto quod quilibet dominus sive possessor alicujus petie terre, et quilibet nominatorum in dicto precedenti statuto possit sive possint accusare, et denuntiare in damnis datis personaliter vel cum bestiis, et credatur cum juramento ipsi accusatori, et denuntiatori de visu usque in solidis **XX**. tam de pena quam de damno. Ab inde vero supra cum uno teste in omnem quantitatem.

Quod Notarius possit punire de similibus ad similia

Rubrica 72

Statuimus, et ordinamus, quod de omni eo quod statuta, et ordinamenta vel reformationes non loquerentur dictus Notarius possit punire de similibus ad similia, et illud sit simile quod dicto Notario videbitur convenire.

Quod Notarius damnorum datorum debeat interesse laboritiis.

Rubrica 73

Statuimus, et ordinamus, quod dictus Notarius vel ipsius familia teneatur interesse personaliter laboratiis tota die dum laboratur pena **X.** solidos denariorum de suo salario inferendorum, nec non sudicta pena ad petitionem cujuslibet petentis. Et dictus Notarius possit punire delinquentes de facto in quinque solidis denariorum pro quolibet ipsorum.

Quod Notarius damnorum datorum sit Superstes operum

Rubrica 74

Statuimus, et ordinamus, quod Notarius damnorum datorum Comunis Trevii sit et esse debeat superstes omnium operum dicti Comunis, et debeat, et teneatur dicta opera fieri facere pro ut in statuto dicti Comunis plenius continetur pena decem librarum denariorum de suo salario.

Quod Notarius damnorum datorum possit imponere poenam

Rubrica 75

Statuimus, et ordinamus, quod Notarius damnorum datorum Comunis Trevii possit imponere penam **XX.** solidorum denariorum, et ipsam penam de facto exigere a spernentibus mandatum ipsius: et ad instantiam ipsius Notarii potestas, et sui Officiales qui pro tempore fuerint contra tales spernentes inquisitionem facere teneantur ac etiam condemnare: ita quod lecta ipsa condemnatione meta pene aliis transeat in exemplum: et ipsum statutum Potestas, et sui Officiales teneantur vinculi juramenti observare, et facere observari pena **X.** librarum denariorum pro qualibet vice, et quolibet mense ad terrorem facere banniri per terram Trevii ut homines sint solliciti ad obediendum.

Quod Notarius non faciat aliquod depositum.

Rubrica 76

Statuimus, et ordinamus, quod dictus Notarius vel famulus ejus non faciat fieri depositum penes ali=

quem Trebanum de pecunia quam aliquis solvere teneretur pro aliquo damno dato pena X. librarum denariorum de suo salario dicti Comuni applicandorum.

Quod pignus assignetur Camerario.

Rubrica 77

Statuimus, et ordinamus, quod dictus Notarius teneatur, et debeat pignora accepta per eum vel ad ipsius petitionem hominibus, et personis qui debent aliquid solvere assignare infra tertiam diem post acceptionem vel acceptationem ipsorum pignorum Camerario dicti Comunis pena X. solidorum denariorum pro quolibet pignore de suo salario Comuni Trevii applicandorum.

De auxilio dando Superstitibus.

Rubrica 78

Statuimus, et ordinamus, quod Potestas, et quilibet alius Officialis Comunis Trevii qui pro tempore erit teneatur, et debeat dare, et prestare auxilium concilium et favorem in omnibus, et singulis laboritiis Comunis

Trevii Terkerie, et contrate ad ipsa opera faciendo superstitibus eorumdem, et ad faciendum dari partem banni superstitibus secundum formam statutorum dicti Comunis.

Quod quilibet habens possessiones a Strata infra teneatur ponere foveam.

Rubrica 79

Statuimus, et ordinamus, quod omnes homines de Trevio, et ejus districtu tenentes, et laborantes possessiones a strata de pede Trevii inferius teneantur, et debeant laborare terras ipsorum pena **XX.** solidorum denariorum pro quolibet: et in qualibet sua possessione unam foveam facere mitti, et cavari ac manutenere ipsam ita quod bene, et congrue possint, exigere deviare, et sciacquare aque de dicta fovea.

De qualdariis eligendis per homines de Plano.

Rubrica 80

Statuimus, et ordinamus, quod homines dei

Pelano villa Trevii possint, et debeant quolibet anno de mense Augusti, et Septembris facere, et eligere quatuor vel circa custodes, et gualdarios expensis, et salario hominum dicte ville ad custodiendum vineas montis capritis de die, et de nocte qui custodire debeant: et accusare, et denuntiare coram Notario damnorum datorum omnem personam, et bestiam quas viderint damnum dare in dictis vineis, et quod Notarius damnorum datorum teneatur, et debeat vinculo prestiti juramenti recipere omnem denuntiationem quam dicti tales custodes coram eo duxerint assignandam vel faciendam, et accusatos, et denuntiatos punire, et condemnare secundum formam statutorum, et ordinamentorum Comunis Trevii: et penas, et banna, in quibus eos condemnaret facere solvi, et perveniri ad manus Camerarii Comunis Trevii sub dicta pena.

De observatione Statutorum

Rubrica 81

Ultimo statuimus, et ordinamus, quod omnia et singula supradicta statuta, et ordinamenta perpetuo observentur, et observari debeant per Potestates Judices et Officiales terre Trevii, et per omnes, et singulas personas cujuscumque conditionis, et preheminentie existant in singulis suis partibus, et capitulis, et ipsis statutis penitus subjaceant perpetuo. Et nullam recipiant seu

recipere possint interpetrationem sive glosationem: sed pro ut jacent, et verba sonant, et scripta apparent intelligantur, et intelligi debeant non obstante aliqua lege in contrarium loquente: et contra, preter vel aliter sive ultra sive contrarium nullus stilus, nullaque consuetudo induci possit in futurum, et ex nunc pro ut ex tunc; et ex tunc pro ut ex nunc, ille stilus inductus sive inducendus, et consuetudo inducta sive inducenda sit ipso jure, et ipso facto nullus, et nulla, et nullius roboris efficacie vel momenti: et allegans non audiatur aliquo quesito colore causa vel ingenio: sed solum dicta statuta intelligantur ut supra. Et nihilominus non valeant nisi sint confirmata a summo Pontifice sive alio superiore potestatem habente confirmandi, et approbandi: si vero aliqua statuta vel aliquod capitulum statutorum predictorum essent contra libertatem Ecclesiasticam (quam tamquam devotissimi Filii Ecclesiastice libertatis colendam ampliandam, et exaltandam ducimus) apparerent: illa et illud cassamus irritamus, et annullamus penitus.

Ad laudem summi Dei, et exaltationem Sancte Romane Ecclesie, et prelibati Sanctissimi Domini nostri Pape Alexandri Divina Providentia Pape Sexti, et prelibati Reverendissimi domini Legati, et sui Locumtenentis, et aliorum nostrorum superiorum: et ad decus, et pacem salutemque Comunis, et Populi terre Trevii A M E N.

Finis.

n Dei omnipotentis Nomine Amen. Anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono Inditione secunda tempore Sanctissimi in Christo Patris, et domini nostri domini Alexandri Divina Providentia Pape Sexti, et die vigesima secunda mensis Septembris.

Concilio **XVIII**. majoris extimationis, et generali terre Trevii ad sonum campane vocemque preconis de mandato eximii legum doctoris domini Sperelli de Sperellis de assisio honorabilis Pretoris dicte terre ac Magnificorum dominorum Priorum, et antepositorum ejusdem terre convocato, coadunato, et congregato in aula sive sala magna palatii prefatorum Magnificorum dominorum Priorum dicte terre Trevii: quod palatium situm est in dicta terra Trevii juxta plateas Comunis a tribus, et alia latera: in quo quidem concilio de mandato prefatorum dominorum Priorum, et antepositorum consensiente prefato pretore. Ego Lucangelis Cancellarius proposui, et proponendo dixi. Quod unicuique liceat dicere consulare, et arengare quicquid sibi videtur, et placeat super infrascriptis propositis obmissis non nullis aliis videlicet; quid sit providendum super non nullis statutis, et maxime in damnis datis novissime scriptis: cum in ipsis statutis aliquid obmissum sit in aliquibus pene sint graves, et in aliquibus sint parve: ad hoc ut dicta statuta reaptentur, et moderentur ante confirmationem ipsorum statutorum quid ve faciendum sit.

Spectabilis, et eloquens vir Ser Bernardinus Ser Cipriani de dicta terra unus ex consultoribus in dicto Concilio existentibus surgens pedibus, et ad solitam ascendens arengheriam facta prius divini numinis invocatione. Supradicta proposita de statutorum novissime

scriptorum penarum moderatione consulendo, et arrengando dixit ad hoc ut dicta statuta bene aptentur, et pene ipsorum minuantur, et augeantur secundum exigentiam damnorum datorum. Quod Magnifici domini Priores, et anteposite auctoritate presentis concilii habeant auctoritatem, et arbitrium eligendi tres homines pro quolibet terzerio: qui una cum ipsis damnis Prioribus habeant arbitrium facultatem, et plenariam auctoritatem addendi corrigendi, et minuendi dicta statuta pro ut eis visum fuerit, et expediens erit pro bono pacis ac quieto vivere Populi Trebani: que statuta addita correptaque per prefatos dominos Priores, et eligendos per ipsos facta dicta mitigatione, et additione deveniant in aliud concilium faciendum, et in dicto concilio legantur, et approbantur.

Ad consultationem prefati Ser Bernardini consultoris predicti, facto, et emisso, solemni ac diligenti partito ut moris est ad bussulas, et fabas in hunc modum videlicet, quod quicumque vult, et sibi placet quod consultum, et arengatum est per dictum Ser Bernardinum Consultorem sortiatur effectum restituat ejus fabam in bussula sive pixide alba del sic: sentiens vero contrarium restituat ejus fabam in bussula rubea del non. Datis itaque recollectis, et numeratis fabis per Petrum Paulum tubicenem obtentum ac victum fuit per sexagintatres quorum fabe restitute reperte fuerunt in bussula alba del sic: decem, et septem aliis conciliariis quorum fabe in bussula rubea del non reperte fuerunt in contrarium non obstantibus. Dicta die XXII. septembris

Electi a magnificis dominis Prioribus videlicet a Francisco Salvutii pro terzerio Castelli a Cello Nicole

pro terzerio Matidie: et a Ioanne, Thome Cassiani pro terzerio plani: qui una cum ipsis dominus Prioribus habeant facultatem auttoritatem, et omnimodum potestatem minuendi addendi, et mitigandi statuta pro ut supra sunt hi videlicet.

Ser Bernardinus Ser Cipriani Antonius Belle Iacobus Thome Mathioni	pro Terzaria Castri
Dominus Paris Rajnaldi Bonectus Costantini Gregorius Orchi	pro Tertiaria Matidie
Antonius Pascutii Simon Nicolai, et Curtus Balasii	pro Tertiaria Planie

In Dei omnipotentis Nomine Amen. Anno domini Millesimo quadragintesimo nonagesimo Inditione secunda tempore Sanctissimi in Christo Patris, et domini nostri domini Alexandri divina providentia Pape sexti die **XXIII** Septembris. Nos Franciscus Salvatii: Cectus Nicole, et Ioannes Thome Cassiani Priores anteposití terre Trevii: Ser Bernardinus Ser Cipriani: Antonius Belle Iacobus Thome: dominus paris de Paulonibus litterarum doctor. Bonictus Constantini: Gregorius Orchi, Antonius Pascutii, Simon Nicolai, et Curtus Balasii de dicta Terra Trevii homines deputati, et electi per prefatos dominos Priores ex remissione generalis Concilii sive arenghe in nos facta, vacantes, et cum diligentia, et accurata sollicitudine attendentes circa remissionem nobis factam per prefatam concilium generale: cupientesque quanta cum honestate possamus penas graves mitigare, et dificentia addere, et providere comoditatibus pauperum: quoniam pene magis mitigande que asperiunde sint:

infrascriptas mitigationes additiones, et moderationes facimus. Eas referendas in alio Concilio pro ut nobis commessum est: ut ne in dicta terra Trevii, et ejus comitatu aliquod scandalum oriatur propter damna data, et etiam propter non nulla curentia dicta statuta novissime scripta. Ideo unanimiter, et concorditer nemine discrepante pro honore, et statu. Sanctissimi domini nostri sancteque Romane Ecclesie, nec non pro statu pacifico, et quieto dicte terre Trevii. Ad perpetuam devotionem prefati Sanctissimi domini nostri, et Sancte Romane Ecclesie prefate, ac etiam illustrissime domine domine Lucretie Borgie de Aragonia Ducisse Vigiliarum Spoleti Trevii et &c. dignissime Gubernatricis in perpetuum valitura hoc sanctione, et lege.

Statuimus, et ordinamus, ad hoc ut nemini injuria fiat quod de cetero Balia Pictini sit descripta posita, et annotata in terzerio Castelli post baliam lapidie: et ex nunc pro addita annotata, et descripta sit in volumine statutorum sub Rubrica de modo, et ordine reformandi et &c.

Et etiam declaramus statuimus, ordinamus, et corrigimus dictum statutum ubi dicit primo loco de Populo Sancti Angeli de Fabri debet dici, et poni primo de Populo Sancti Angeli de Arsicialibus.

Item quod in statuto posito sub Rubrica de elemosinis faciendis per comune dicimus in ea particula quod pro tunicis dentur Fratribus Sancti Francisci libre XV. denariorum, et non plus.

Item quod in statuto posito sub Rubrica quo tempore fiant extimationes statuimus, et ordinamus quod extimationes damnorum datorum fiant infra X. dies a die illati damni ad hoc ut melius cognoscantur.

Item statutum positum sub Rubrica de pena

damnum dantis in pergulis et &c. statuimus mitigamus, et ordinamus quod dominus bestiarum damnum dantium tantum in pergulis corrodendo teneatur ad penam **X.** solidorum pro qualibet vice, et qualibet bestia.

Item statutum positum sub Rubrica qui testes sint ydonei, et &c. statuimus, et ordinamus ac mitigamus quod testi ętatis decem annorum, et ultra credatur usque ad **XX.** solidos denariorum: minoris autem ętatis in aliqua quantitate testis non admictatur.

Item statutum positum sub Rubrica de pęna euntis cum pecudibus per clausuras: statuimus, et ordinamus quod quicumque damnum dederit cum pecudibus, et castratis in possessionibus sive clausuris olivarum in quibus vel ipsarum alia essent olivarum fructus a festo omnium sanctorum citra solvat pro qualibet pecude vel castrato solidos quinque vice qualibet: quando vero non sunt fructus olivarum in dictis clausuris, et aliis temporibus solvat solidum unum pro qualibet pecude vel castrato, et qualibet vice.

Item statutum positum sub Rubrica de pecudibus intrantibus in majeses: statuimus mitigamus, et ordinamus quod pecudes, et castrati damnum dantes in majese die pluvię, et die sequenti post pluviam dominus ipsarum vel ipsorum solvat unum solidum pro qualibet vice, et qualibet bestia pęnę nomine.

Item statutum positum sub Rubrica de pęna bestiarum grossarum intrantium in Clausuras olivatas statuimus, et ordinamus ac mitigamus quod bestię grossę intrantes in Clausuras olivarum a festo omnium Sanctorum citra usquequo fuerint fructus olivarum in dictis clausuris, dominus ipsarum solvat solidos **X.** pro

qualibet bestia, et qualibet vice, aliis vero temporibus si invente fuerint rodere arbores olivarum solvat similem penam aliter non teneatur ad aliquam penam.

Item statutum positum sub Rubrica de pena damnum dantis cum bestiis in pratis: statuimus moderamus, et ordinamus, quod si damnum datum fuerit in pratis de die cum bestiis grossis dominus ipsorum bestiarum incidat in penam quinque solidorum pro qualibet bestia, et qualibet vice. Si vero de nocte in XX. solidis pro qualibet bestia, et qualibet vice: si vero reperiretur patronus bestiarum custodire dictas bestias in prato ipse patronus incidat in penam unius floreni pro vice qualibet, et qualibet bestia grossa de nocte tantum.

Item statutum positum sub Rubrica de pena porcorum intrantium in pratis statuimus mitegamus, et ordinamus quod porci intrantes in prata quolibet tempore si repertum fuerint cavare, patronus porcorum incidat in penam X. solidorum pro quolibet porco, et qualibet vice. Si vero non cavaverint incidat in penam quinque solidorum a mense Martii usquequo fuerit finitum, videlicet per totum mensem Septembris non obstante statuto.

Item statutum positum sub Rubrica de pena facientis frondes in suo vel alieno surco, statuimus, et ordinamus, quod quilibet possit facere frondes in surco suo sine pena, et banno etiam licentia non petita non obstante dicto statuto.

Item statutum positum sub Rubrica de pena appronantis bestias statuimus augemus, et ordinamus quod in ea particula in qua est pena quinque solidorum, quod sit pena X. solidorum cuilibet appronanti pro qualibet bestia, et qualibet vice. In aliis

observetur statutum.

In Dei omnipotentis Nomine Amen. Anno domini millesimo quadrigentesimo nonagesimo nono indictione secunda tempore Sanctissimi in Christo Patris et domini nostri domini Alexandri Divina providentia Pape Sexti, die vero **XVIII**. Septembris.

Publico, et generali Concilio Comunis, et hominum terre Trevii ad sonum campane vocemque preconis dicti Comunis, et mandato eximii litterarum doctoris domini Sperelli de Sperellis de Asisio honorabilis Potestatis terre Trevii condunato in sala magna palatii Comunis dicte terre Trevii solite residentie Magnificorum dominorum Priorum, et antepositorum dicte terre more solito, et in sufficienti numero pro ut infra convocato, et congregato: in quo quidem concilio supradictus dominus Potestas: presentibus tamen etiam, et consenssientibus Magnificis dominis Prioribus, et antepositis dicte terre proposuit, et proponendo dixit quid placeret dicto Concilio, et Conciliariis in eo existentibus providere, et deliberare formare, et reformare super infrascriptis propositis.

Et primo quod statuta addita moderata, et aucta in statutis novissime factis, et scriptis confirmantur pro ut visum fuerit conciliariis esse expediens.

Facundus ac eloquens, et vir expertissimus ser Galeatinus, Ser Iacobi unus de numero dictorum conciliariorum existentium in dicto Concilio surgens pergensque ad consuetam arengheriam, ubi solitum est arenghare: ibique facta solemni ac debita invocatione arenghando super dicta proposita intellectis statutis additis mitigatis, et moderatis dixit. Quod

cum dicta statuta sint rite recteque addita, et moderata confirmentur in presente concilio, et sic habeantur pro confirmatis, et approbatis: et deinde scribantur in volumine dictorum novissimorum statutorum.

Ad consultationem cujus quidem prefati Ser Galeatii consultoris predicti facto, et misso diligenti ac solemni partito ut moris est ad bussolas, et fabas in hunc modum videlicet. Quod quicumque vult, et sibi placet quod consultatum, et arenghatum est per dictum Ser Galeatium Consultorem sortiatur effectum restituat ejus fabam in bussula sive pisside alba del sic: sentiens vero contrarium restituat ejus fabam in bussula rubea del non. Datis ita quod recollectis, et numeratis dictis fabis per salvatorem alias Marfagliam bajulum Comunis obtentum ac victum fuit per septuaginta septem: quorum fabe restitute reperte fuerunt in bussula alba del sic: octo aliis Conciliariis quorum fabe in bussula rubea del non reperte fuerunt in contrarium non obstantibus.

Actum in terra Trevii in supradicto palatio solite residentie Magnificorum dominorum Priorum: quod palatium situm est juxta plateas Comunis a tribus, et alia latera: presentibus Bonifatio Nicolai tubicine barnocchio bajulo: et Salvatore alias marfaglia mesilli bajulo dicti Comunis Trevii qui dederunt recollegerunt, et numeraverunt, ut supra fabas predictas testibus vocatis habilis, et rogatis.

255v

Mostra d'Antica Arte
Umbra
N.° 189².
Com.e di Trevi